

*A Magyar
Művészeti
Akadémia
Évkönyve*
2018

A zsánerfotókat és az Akadémia rendes tagjainak portréit a könyvben, az itt jelzett kivételektől eltekintve az MMA (Lugosi Lugo László, Nyirkos Zsófia, Szöllősi Mátyás, Török Máté) készítette.

Kivételek az Arcképcsarnokban: Baráti Kristóf, Marton László, Mócsényi Mihály, Pollák Róbert, Pregitzer Fruzsina, Rost Andrea, Rostoka László, Sass Sylvia, Szenik Ilona, Tokody Ilona, Turányi Gábor, Zoboki Gábor, Zsigmond Vilmos.

Korzenszky Richárd portréképét Thaler Tamás készítette.

A posztumusz tiszteleti tagok portréit az alább jelzett kivételektől eltekintve Lugosi Lugo László készítette.

Berki Viola, Határ Győző, Sinkovits Imre – MTI;
Károly Amy – Geleta László; Lászlóffy Aladár – Szócs Gyöngyi; Somogyi József – Ruska Judit;
Pierre Vago – családi kép.

© Magyar Művészeti Akadémia, 2019

Szerkesztette: Békési Attila

A kötetet tervezte:

Árendás József – Tóth Tamás / ár&ás Bt.

A MAGYAR
MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

ÉVKÖNYVE
2018



MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

- AJÁNLÁS – Vashegyi György 6

AKADÉMIAI NAPLÓ

- 2018 főbb akadémiai eseményei képekkel 8

TALÁLKOZÁSOK A KECSKE UTCÁBAN

- A 2018. évi klubestek időrendi programlistája 42

BESZÉLGETÉSEK

- Építkezés
Interjú Vashegyi György elnökkel 50
- Stabilitás és együttműködés
Főtitkári számvetés a 2018-as esztendőről 53

A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADEμία IRODAHÁZA 56

INTÉZMÉNYEK, PROGRAMOK

- A Pesti Vigadó 64
- A Műcsarnok 66
Kéz–Mű–Remek. Népművészet. Nemzeti Szalon, 2018 68
- A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet 69
Az intézet 2018-as tevékenysége, kiadványai 69
Makovecz Központ és Archívum 73
Az MMA művészeti ösztöndíja és ösztöndíjasai 74
- A Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ 74
- A Magyar Művészeti Akadémia nemzetközi és határon túli tevékenysége 77
- A Hallgatni Aranyt! projektről 80

MŰVÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ

- Székfoglaló előadások a Magyar Művészeti Akadémián 84
- Akadémikusportrék – MMA-portréfilmek a köztelevízióban 87
- A Magyar Művészeti Akadémia Szakkönyvtára 91
- A Magyar Művészeti Akadémia Kiadó Nonprofit Kft. és a 2018-ban megjelent kiadványai 93
- A Magyar Művészet 2018. évi lapszámai 101

IN MEMORIAM

- GRENDÉL LAJOS (1948–2018) 106
- ITTÉZÉS MIHÁLY (1938–2018) 109
- KALLÓS ZOLTÁN (1926–2018) 112
- KÁNYÁDI SÁNDOR (1929–2018) 116

-
- KÓSA FERENC (1937–2018) **119**
 - ZALAVÁRY LAJOS (1923–2018) **125**
 - DEMJÁN SÁNDOR (1943–2018) **128**
-

A NEMZET MŰVÉSZEI

- A Nemzet Művésze díj **130**
-

ARCKÉPCSARNOK

- A Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjai **140**
- A Magyar Művészeti Akadémia levelező tagjai **155**
- A Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagjai **158**
- A Magyar Művészeti Akadémia pártoló tagjai **159**
- A Magyar Művészeti Akadémia nem akadémikus köztestületi tagjai és közgyűlési képviselői **159**
- A Magyar Művészeti Akadémia néhai tagjai **162**
- A Magyar Művészeti Akadémia posztumusz tiszteleti tagjai **165**
- A Magyar Művészeti Akadémia örökös tiszteleti elnöke és főtárháza **169**
- A Magyar Művészeti Akadémia Elnöksége **169**
- A Magyar Művészeti Akadémia művészeti tagozatainak vezetői **170**
- A Magyar Művészeti Akadémia Felügyelő Testülete **170**
- A Magyar Művészeti Akadémia Társadalmi Tanácsadó Testülete **170**
- A Magyar Művészeti Akadémia Titkárságának munkatársai **171**
- A Magyar Művészet folyóirat szerkesztősége **171**
- A Magyar Művészeti Akadémia intézményeinek vezetői **171**

A 2018-as év több szempontból is különleges volt a Magyar Művészeti Akadémia életében. Sikerült elindítanunk egy Magyarországon egyedülálló művészeti ösztöndíj-rendszert, nagy sikerrel zártuk a Nemzeti Szalon első öt éves ciklusát, és egy régóta esedékes tartozást is törlesztettünk a művészi járadék bevezetésével. A határon kívül élő magyar művészeket igyekszünk bevonni a hazai művészeti életbe: 2017-ben a Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekarát azért alapítottuk, hogy a Trianon által elszakított nemzetrészek szimfonikus és kamarazenekarainak kiemelkedő képességű magyar zenészei is érezzék, hogy az anyaországhoz és annak zenei életéhez tartoznak, elismerjük és megbecsüljük őket.

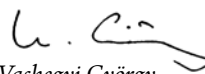
Ami a munka hétköznapi, gyakorlati oldalát illeti: elköltöztünk az iroda, a titkárság és az elnökség az Andrássy úti irodaházba, ahol akadémikusi klubhelyiség, tárgyaló- és rendezvényterem is rendelkezésre áll a tagozatok összejöveteleihez. Fontos számunkra, hogy az összművészeti Akadémia tagjai minél gyakrabban találkozzanak egymással, így osztozva a kortárs magyar művészet és a gazdag hagyomány örökségeiben.

A köztestület szellemi súlya és jelentősége napról napra növekszik. Az MMA továbbra is jó úton halad, hogy betöltsse küldetését: a magyar alkotó- és előadó-művészet múltbéli örökségének gondozását, jelenének és jövőjének következetes, értékelvű és minőségpárti támogatását és bemutatását. A jövőben is az érték teremtése és megőrzése a fő feladata.

A Magyar Művészeti Akadémia a magyar kulturális és művészeti élet legfontosabb, minden művészeti ágat összefogó szellemi műhelye: a köztestület elnökeként ez volt az első teljes évem, s a feladat nagy megtiszteltetés számomra.

Véleményem szerint a művészeti értékeknek minden magyar ember életében az eddiginél sokkal jelentősebb szerepet kell játszaniuk – az emberi élet művészet általi kiteljesedésével a jelenleginél sokkal erősebb, boldogabb és minden tekintetben sikeresebb nemzetté válhatunk. Éppen ezért bízom abban, hogy rövidesen a művészettel nevelés fontos ügyének terén is érezhetően előbbre tudunk majd lépni.

A 2018-as Évkönyv a Magyar Művészeti Akadémia történetéről, tevékenységéről ad áttekintést, vezetői interjúkat, valamint fényképekkel kiegészített művészeti dokumentációkat tartalmaz. Kívánom, hogy örömeiket leljék akadémikusaink gazdag életművének böngészésében, és mindig szívesen emlékezzenek a 2018-as év pompás kulturális programkínálatára.



Vashegyi György
a Magyar Művészeti Akadémia
elnöke

Napló 2018

2018

napló

2018. január 22.
Gyulai Líviusz grafi-
kuművész életmű-
válogatása a Vigadó
Galériában



2018. január 27. – március 18.
A „Kőénydombi Vénusztól a NASA-ig” – kiállítás a Vigadó Galériában

2018. január 23.
„A felsőoktatás nemzetköziesedése – különös tekintettel a művészeti felsőoktatásra”
című konferencia



■ Január

1. Már igényelhető a művészjáradék a Magyar Művészeti Akadémia Titkárságán, hiszen a Magyar Művészeti Akadémia kezdeményezésére új, rendszeres (havi) juttatás bevezetéséről döntött az Országgyűlés 2017 év végén. Ezzel fejezi ki a kiemelkedő művészeti teljesítmények és művészi életutak iránti tiszteletet. A művészjáradék megállapítása közigazgatási hatósági eljárásban történik, legkorábban 2018. március 1-jétől folyósítható, összege 121.125 forint havonta.

4. Végső búcsút vettek Albert Gábor Kossuth-díjas írótlól, a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagjától a Farkasréti temetőben.

6. Szabó Dénes karnagynak, a nemzet művészeinek, az MMA rendes tagjának a japán kormány a Felkelő Nap Arany és Ezüst Sugarainak Rendje elnevezésű kitüntetéssel köszönte meg, hogy a zenén keresztül hozzájárult a Japán és Magyarország közötti kapcsolatok fejlesztéséhez. A magas elismerést Sato Kuni nagykövet asszony adta át azon az ünnepi hangversenyen, amelyet Nyíregyházán, a Kodály Zoltán Általános Iskolában rendeztek.

11. Az MMA Művészetelméleti Tagozata ülésén napirend előtt köszöntötték a tavalyi év különdíjasait, akik kiemelkedő művészetpedagógiai munkásságuk méltatásaként részesültek a tagozati kitüntetésben. Solymosi-Tari Emőke tagozatvezető és Sulyok Miklós akadémikus laudálásával Fabényi Réka, dr. Gáll Ferencné Gróh Ilona, K. Udvari Katalin és Sinkó István pedagógusoknak adták át az okleveleket.

• „Jókai Anna: Én, szegény Sudár Anna” címmel Bálint Márta Kossuth-díjas színművész előadását láthatták a megjelentek a Magyar Művészeti Akadémia „Szó, szín, játék” című színpadi sorozatában a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán.

16. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata „Keddi kaleidoszkóp” című műhelybeszélgetésén Turi Attila építőművésszel legújabb munkáiról Sulyok Miklós művészettörténész beszélgetett a Pesti Vigadó Makovecz termében. A sorozat célja 2018-ban is az volt, hogy a közönség bepillantást nyerjen a meghívott neves művészek és művészetelméleti szakemberek alkotó- és kutatómunkájába, megismerhesse szemléletmódjukat, törekvéseiket, módszereiket.

• A Lengyel Intézetben, kerekasztal-beszélgetés keretében mutatták be Kovács István költő, író, műfordító, történész, polonista, az MMA rendes tagja és Mitrovits Miklós történész *Magyar emlékek Lengyelországban* című könyvét.

• Kiállítás nyílt a Barabás Villában, ahol a Magyar Művészeti Akadémiával és a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központtal együttműködve mutatták be Szezhlo Lili üvegfestő munkáit.

Január 19. – február 18. A Múcsarnok kamaratermében bemutatott kiállítás a fiatalon elhunyt Török Richárd (1954–1993) szobrászra emlékezett. Török Richárd szobrászata egyedülálló jelenség a magyar művészetben, lezárt és időtlen életmű, melyet alkotója a XX. század utolsó negyedében, egy kultúrpolitikai

és ideológiai értelemben egyaránt széttartó, konfliktusokkal terhelt időszakban következetesen épített fel.

22. A magyar kultúra napján Gyulai Líviusz grafikusművész, rajzfilmrendező, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja tartott tárlatvezetést kiállításán. A Vigadó Galériában, nyolcvanadik születésnapja alkalmából január 28-ig megrendezett életmű-válogatás egy termékeny alkotó több mint fél évszázadnyi remekléséből válogatott. Az életmű zömét bemutató kiállításon önálló grafikai munkák, könyvillusztrációk és animációs filmhez készített alkotások kaptak helyet. A tárlaton elhelyezett monitorokon a művész animációs filmjei voltak láthatók, s a vitrinekben az általa illusztrált könyveket is megtekinthették a látogatók.

• A magyar kultúra napján tartották meg a „Székesfehérvár történeti központja 2017” építészeti pályázat ünnepélyes eredményhirdetését, a beküldött anyagokból pedig kiállítás nyílt Székesfehérváron. A Városháza Dísztermében a pályázat eredményét Turányi Gábor Ybl-díjas építész, az MMA rendes tagja, a Bírálóbizottság társelnöke ismertette. A kiállítást Marosi Miklós Széchenyi- és Ybl-díjas építőművész, az MMA alelnöke nyitotta meg az Új Magyar Képtárban.

23. „A felsőoktatás nemzetköziesedése – különös tekintettel a művészeti felsőoktatásra” címmel rendezett konferenciát az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete és az Európai Tudományos, Oktatási és Kutató Intézet (ETOKI Kft.) a hazánkban tanulmányokat folytató külföldi hallgatók motivációjáról, értékközvetítő szerepükről. Arról, hogy milyennek ítélik meg oktatási rendszerünket, mennyiben felel meg a nemzetközi szinten oktatásunk struktúrája, színvonala, melyek az erősségeink, és melyek azok a területek, amelyek még kihívásokban bővelkednek, különös tekintettel a művészeti felsőoktatásra. Az előadók között szerepelt többek között Kocsis Miklós, a Kutatóintézet igazgatója és dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára.

23–28. A Cinema City Arénában rendezték meg a negyedik Budapesti Nemzetközi Dokumentumfilm Fesztivált, a rendezvény kiemelt támogatója a Magyar Művészeti Akadémia volt. Gazdag Gyula filmrendező, egyetemi tanár kapta az esemény életműdíját a zárórendezvényen, a Pesti Vigadóban, ahol a szakmai díjak mellett a közönségdíjat is kiosztották, ezt a horvát Lucija Stojevic „La Chana, a flamenco királynője” című alkotása nyerte el, a díjat dr. Kucsera Tamás, az MMA főtitkára adta át.

25. Vashegyi György karmester, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke a Magyar Zenei Tanács tizenötödik teadélutánjának volt a vendége, akivel Solymosi-Tari Emőke zenetörténész, az MMA rendes tagja, a Magyar Zenei Tanács elnökségi tagja beszélgetett az MMA tevékenységéről és célkitűzéseiről „Új elnökség – mi marad, mi változik?” címmel.

26. A „#Magyar Kincsek – Concerto Budapest” elnevezésű esten a Pesti Vigadó Dísztermében a közönség többek között Dubrovay László zeneszerző, az MMA rendes tagja művét hallhatta Medveczky Ádám karmester, az MMA rendes tagja vezényletével.

Január 27. – március 18. A „Kökénydombi Vénusztól a NASA-ig” címmel rendeztek kiállítást a Vigadó Galéria VI. emeleti kiállítótermében. A tárlat bemutatta Hódmezővásárhely kerámiaművészetét és kerámiaiparát, a kiállításához a témában megrendezett konferenciák is kapcsolódtak. A tárlatot prof. em. Fekete György, az MMA tiszteletbeli elnöke és Schrammel Imre keramikuskészítő, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja nyitotta meg.

28. Zárult az „EGY/KOR | Különutak és kivonulás a konszolidáció idején” elnevezésű kiállítás a Műcsarnokban, mely a finisszázs hetében számtalan programmal várta a látogatókat.

30. A Laki Péter által 1998-ban alapított „Az év belsőépítésze” díjat immár tizenkilencedik alkalommal adták át, az utóbbi évek kialakult hagyományának megfelelően a Pesti Vigadóban. Az eseményen részt vett Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, és díszvendégként prof. em. Fekete György, az MMA tiszteletbeli elnöke, a zsűri egyik tagja. A díjat dr. Finta József építőművész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja, a zsűri elnöke adta át Kéry Baláznak a kaposvári Vasútállomás belsőépítészeti megújításáért.

• A Pesti Vigadóban Kovács László és Zsigmond Vilmos özvegyeinek jelenlétében osztották ki az MMA által is támogatott Kovács László–Zsigmond Vilmos Magyar Operatőri Díjakat olyan magyar operatőröknek, akik a két neves filmművészhez hasonló-



2018. január 30.
A Pesti Vigadóban
osztották ki a Kovács
László–Zsigmond
Vilmos Magyar
Operatőri Díjakat



2018. február 5.
Ránki Fülöp
zongoraestje
a Pesti Vigadó
Dísztermében



2018. február 8.
– március 18.
„Válogatás egy életműből
1960–2018” címmel
nyílt meg Paulovics
László kiállítása
a Pesti Vigadóban.

Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozata az MMA elnökségével egyetértésben kezdeményezte Kovács László operatőr részére "postumus honoris causa" (az MMA posztumusz tiszteletbeli tagja) cím adományozását. Az erről szóló meghívólevelet Vashegyi György, az MMA elnöke adta át Audrey Vaught

2018. február 12.
Husztai Péter szín-
művész, Maróth
Miklós orientalista
akadémikus,
valamint
Melocco Miklós
szobrászművész is
a Corvin-lánc
Testület tagja lett



Kovácsnak, Kovács László özvegyének és Julianna Maria Kovácsnak, Kovács László lányának.

■ Február

1. 2018 tavaszán folytatódott a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete „Esték a Hild-villában” művészetelméleti előadás-sorozata, kéthetente csütörtökönként a kortárs magyar művészet határon túli műhelyeiről volt szó.

1–4. A Színház- és Filmművészeti Egyetem FACT (Festival Arts Cinema Theatre) nemzetközi fesztiválját rendezték meg az MMA támogatásával.

5. A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozata 2018-ban újraindította ösztöndíjasainak hangversenysorozatát. Ennek keretében hangzott el Ránki Fülöp zongoraestje a Pesti Vigadó Dísztermében.

Február 8. – március 18. „Válogatás egy életműből 1960–2018” címmel nyílt meg Paulovics László erdélyi magyar grafikus, festő, díszlettervező kiállítása a Pesti Vigadóban.

12. Husztai Péter színművész, az MMA rendes tagja, Maróth Miklós orientalista akadémikus, az MMA Társadalmi Tanácsadó Testületének tagja, valamint Melocco Miklós szobrászművész, az MMA rendes tagja is a Corvin-lánc Testület tagja lett.

12–13. Szakmai konferenciát tartott a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete a magyar művészetelmélet hagyományairól a Pesti Vigadóban, ahol a meghívott előadók arra keresték a választ, hogy beszélhetünk-e önállóan működő diszciplínaként a magyar művészetelmületről.

12–23. Országszerte és határon túl csaknem hetven településen, több mint 120 kortárs író részvételével ünnepelték meg első alkalommal a magyar széppróza napját. A rendezvénysorozat fő támogatója az Emberi Erőforrások Minisztériuma mellett az MMA volt mint kiemelt szakmai partner. Február 18-a Jókai Mór író születésnapja, ezért a Magyar Írószövetség erre a napra emléknapot hirdetett meg.

13. Életének 95. évében elhunyt Zalaváry Lajos építőművész, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

14. Erdélyi otthonában, Válaszúton elhunyt a 91 éves Kallós Zoltán Kossuth-nagydíjas néprajztudós, a nemzet művésze, a Magyar Corvin-lánc birtokosa, az MMA életműdíjasa, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

15. Turányi Gábor építőművész, az MMA rendes tagja kiállítása nyílt meg a miskolci Kós-házban.

16. A Magyar Művészeti Akadémia 200 millió forint keretösszegben hirdetett meg nyílt pályázatot művészeti tevékenységet végző szervezetek, valamint az MMA törvényben nevesített művészeti ágak területén működő civil szervezetek részére 2018-ban megvalósuló szakmai programjuk támogatására.

- A Pesti Vigadóban mutatták be „A sátán fattya” című játékfilmet. Zsigmond Dezső filmrendező, az MMA rendes tagja nagyjátékfilmje, ami Nagy Zoltán Mihály író, az MMA rendes tagja azonos című művéből készült, a kárpátaljai magyarság sorsát, az 1944-ben Kárpátalján történt tragikus eseményeket, a málenkij robotot, a helyiek meghurcoltatását tárja elénk. A film elkészítését a Gulág Emlékbizottság mellett az MMA is támogatta, az alkotás társproducere Buglya Sándor filmrendező, az MMA rendes tagja volt.

- Megnyílt és március közepéig volt látogatható az a kortárs kiállítás a Múcsarnokban, amely „9 műte-remből” címmel kilenc művész közelmúltban készült alkotásait mutatja be, mások mellett Baksai József, Lajtai Péter és Kapitány András munkáit.

17. Kedves énekével, az ördögösfüzesi bujdosódal előadásával indították válaszüti otthonából utolsó útjára a február 14-én elhunyt Kallós Zoltán néprajztudóst, népzene gyűjtőt, a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagját. A bujdosódal a több tucat népzenezből szerveződött alkalmi zenekar játszotta a Kallós-kúria udvarán összegyűlt, végtisztességet tevő mintegy ezerfős gyülekezetben. A temetésen beszédet mondott többek között Kékedi László, a Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Tagozatának vezetője is.

Február 17. – május 13. 2018-ban a Pastoreale csalládi hangversenysorozatnak immár harmadik alkalommal nyújtott helyszínt a Pesti Vigadó Díszterme.

21. A Magyar Művészeti Akadémia székházában, a Pesti Vigadóban folytatódottak akadémikusaink székfoglaló előadásai. Kiss János Kossuth-díjas balettművész, koreográfus, érdemes művész, a Győri Balett igazgatójának és alapító tagjának székfoglalóját „A GYŐRI BALETT (egy alapító szemszögéből)” címmel hallgathatták meg az érdeklődők. A program levezető elnöke Rátóti Zoltán Jászai Mari-díjas színművész, érdemes művész, az MMA Színházművészeti Tagozatának vezetője volt. Az elnökség képviselője Kiss B. Atilla Kossuth-díjas operaénekes, az MMA elnökségi tagja, Kiss János laudátora pedig Novák Ferenc koreográfus, rendező, érdemes művész, a nemzet művésze volt.

22. A Magyar Művészeti Akadémia és az MMA Kiadó mutatta be legújabb kiadványait a Pesti Vigadó Makovecz termében (Bárdosi József: *Évek és képek*, Hoppál Mihály: *A kultúra mint emlékezet – Lükő Gábor munkássága*). A kiadványok az MMA Művészeti-méleti Tagozatának megbízásából készültek.

- A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata 2017 őszén indította klubestjeit, ahol egy-egy akadémikus és köztestületi tag mutatja be aktuális munkáit, tervezési feladatait, az őket foglalkoztató építészeti (vagy egyáltalán nem építészeti) gondolatait és érzéseit. Az Építészklub februári alkalmán Marosi Miklós építőművész, az MMA alelnöke a „Magyar Állami Operaház Műhelyháza a kőbányai Eiffel-csarnokban” címmel tartott előadást, míg építész párosa, Szalay Tihamér köztestületi tag „Az örök túlélő budai Postapalota” címet választotta előadásának.

- A Várnegyed Galériában nyílt meg Török Ferenc építész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja ki-



2018. február 22.
Török Ferenc építész
kiállítása a Vár-
negyed Galériában

állítás „Teremtés” címmel, a tárlatot prof. em. Fekete György, az MMA tiszteletbeli elnöke nyitotta meg.

- „Rajtam maradt télkabát” címmel tartottak Cseh Tamás-előadóestet a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán. A Magyar Művészeti Akadémia „Szó, szín, játék” című színpadi sorozatában bemutatott mű a Tamási Áron Színház repertoárdarabja volt.

23. Megnyílt Maria de Faykod lourdesi fotóinak kiállítása a Pesti Vigadóban a Magyar Művészeti Akadémia és a Béres Alapítvány támogatásával. A tárlat magyarországi bemutatója Herczegh Anita, a köztársasági elnök felesége védnökségével jött létre. A megjelenteket az MMA főtitkára köszöntötte.

26. Csoóri Sándor, néhai nemzet művésze, költő, író, a XX. század második felének meghatározó személyisége 2018 februárjában lett volna 88 esztendő. A Magyar Művészeti Akadémia Film- és Fotóművészeti Tagozata emléknapot rendezett a tiszteletére a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán. Előadással, versösszeállítással, kerekasztal-beszélgetéssel

2018. február 12–13.
Szakmai konferencia
a magyar művészeti-
mélet hagyományai-
ról a Pesti Vigadóban



és filmvetítéssel idézték meg gazdag életművét, költészetét, filmes alkotómunkáját, valamint közéleti szerepvállalását.

27. Iancu Laura író, költővel, az MMA Irodalmi Tagozatának rendes tagjával Halmi Tamás költő, irodalmár beszélgetett a Pesti Vigadó Makovecz termében a „Keddi kaleidoszkóp” programsorozat keretében.

29. Megnyílt és június 3-ig volt látogatható Sandro Miller amerikai sztárfotós és John Malkovich világhírű színész projektje, a „Malkovich Malkovich | Tisztelet a kamera mestereinek” a Műcsarnokban, ami egyben a 2018-as Budapest FotóFesztivál nyitó kiállítása volt.



2018. február 23.
Maria de Faykod
lourdi fotóinak
kiállítása a Pesti
Vigadóban

■ Március

1. A Magyar Művészeti Akadémia „Székesfehérvár történeti központja 2017” építészeti pályázati anyagából nyílt kiállítás a Magyar Építőművészek Szövetsége székházának Kós Károly termében. A MÉSZ a kiállítás megnyitásával egyidejűleg a pályaműveket is ismertette. Az eseményen Turányi Gábor Ybl-díjas építész, az MMA rendes tagja, a pályázat Bírálóbizottságának társelnöke foglalta össze a pályázat tapasztalatait.

• „Összekötni eget és földet” címmel Makovecz Imre életmű-kiállítás nyílt és három hétig volt látogatható a szentpétervári Ilja Repin Festészeti, Szobrászati és Építészeti Akadémián. A tárlat a korábbi hazai és külföldi megjelenésekhez hasonlóan makettek, fényképek, rajzok, írások és személyes tárgyak segítségével mutatta be a Kossuth-díjas építész, az MMA posztumusz tiszteleti tagja, alapító és örökös tiszteleti elnö-

ke munkásságát és életének legfontosabb állomásait. A kiállítás megnyitását megelőzően Csernyus Lőrinc építész, művészeti író az MMA levelező tagja az organikus építészetéről és Makovecz Imréről tartott előadást a Repin Akadémia Építőművészeti Tanszékén.

Az eseményhez kapcsolódó bemutakozó látogatásra érkező magyar delegációt, melyet dr. Kucsera Tamás Gergely MMA-főtáitkár vezetett, fogadta a CVZ Manyézs igazgatója, Pável Piraga, a városvezetés Kulturális Bizottsága részéről a bizottság megbízott elnöke, Boltin Fedor és a Repin Akadémia rektor-helyettese, Andrej Szkljarenko, akikkel szakmai tárgyalások folytak a kulturális együttműködésről.

2. Az Arany János-emlékév programjaként a költő 201. születésnapján a Pesti Vigadóban előadást mutattak be, ami számos kiemelkedő művész közös munkájának az eredménye volt. A házigazda a Kalácska együttes, míg az Arany-est főtámogatója a Magyar Művészeti Akadémia volt. A gálaesten jelen volt Áder János köztársasági elnök, az Arany János Emlékbizottság elnöke, Herczeg Anita, az államfő felesége, Schmitt Pál volt köztársasági elnök, Domokos László, az Állami Számvevőszék elnöke, Lovász László, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Réthelyi Miklós, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság elnöke és Stumpf István, az Alkotmánybíróság tagja.

5. Halmi Katalin dalénekes és kamarazenész, valamint növendékei adtak hangversenyt a Pesti Vigadóban a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasainak hangversenysorozata keretében.

5–11. A Pécsi Tudományegyetem Műszaki és Informatikai Karának volt látható a Medgyaszay István építész munkásságát bemutató, korábban Budapesten már bemutatkozó kiállítása. Az emléktárlat anyagát a Magyar Művészeti Akadémia állította össze, létrejöttét a Miniszterelnökség támogatta. A kiállítást Dévényi Sándor építőművész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja nyitotta meg.

8. A 2017-es évet az Országgyűlés Arany János-emlékévvé nyilvánította. Ehhez csatlakozott a Magyar Művészeti Akadémia saját szervezésű projektjeivel – többek között a „Hallgatni Aranyt!” programmal –, amelyeket a központi költségvetés az Arany János-emlékévre elköltött forrásának felhasználásával finanszírozott. A projekt célja, hogy Arany jelentős művei ingyenesen,

2018. március 8.
A „Hallgatni Aranyt!”
projekt bemutatása



mindenki számára elérhető legyenek az interneten hangzóanyag formájában. A 130 költeményt és mintegy 70 levelet tartalmazó hangzóanyag és az ezeket kiegészítő egyéb tanulmányok, videók a www.hallgatniaranyt.hu weboldalon érhetőek el, a projektet roadshow népszerűsítette. Az MMA projektje előadóművészek és irodalmárok közös vállalkozása, a végeredmény akár oktatási anyagként is használható. A projektet bemutató, a BMC-ben tartott sajtótájékoztatón az újságírók és érdeklődők a kulisszák mögé is betekinhtettek.

- A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának Élfolyóirat estjét (IV. évfolyam, 1. szám) tartották a Múcsarnokban, ahol az „Aracs”, a délvidéki magyarság közéleti folyóirata „Álom hava” című különszámát mutatták be. Közreműködött: Ágh István költő, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja; Berecz András Kossuth-díjas ének- és mesemondó, az MMA rendes tagja és Bicskei Zoltán író, filmrendező, az MMA rendes tagja. Az est folyamán részleteket vetítettek az „Álom hava” című filmből.

- Együttműködési megállapodást írt alá a Magyar Művészeti Akadémia és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) a Pesti Vigadóban. A TIT részéről dr. Hátori József elnök és Piróth Eszter igazgató, az MMA részéről Vashegyi György elnök és dr. Kucsera Tamás Gergely főtitkár látta el kézjeggyel a keretmegállapodást rögzítő dokumentumot.

- Folytatódta akadémikusaink székfoglaló előadásai a Pesti Vigadóban. Két székfoglalóra is sor került. Először Gaál József képzőművész előadását hallgathatták meg az érdeklődők „Metaarchaizmus” címmel. Gaál József laudátora Szeifert Judit művészettörténész; a program levezető elnöke és az elnökség képviselője Stefanovits Péter, az MMA Képzőművészeti Tagozatának vezetője volt.

Ezt követően Callmeyer Ferenc, Ybl Miklós-díjas és Prima-díjas építőművész tartott székfoglalót, melynek „Egy építésznek szerencsétlenség, ha túléli korát!” volt a címe. Callmeyer Ferenc laudátora Sáros László György építőművész, fotográfus, az MMA rendes tagja; a levezető elnök Turi Attila, az MMA Építőművészeti Tagozatának vezetője volt. Az elnökséget Marosi Miklós építőművész, az MMA alelnöke képviselte.

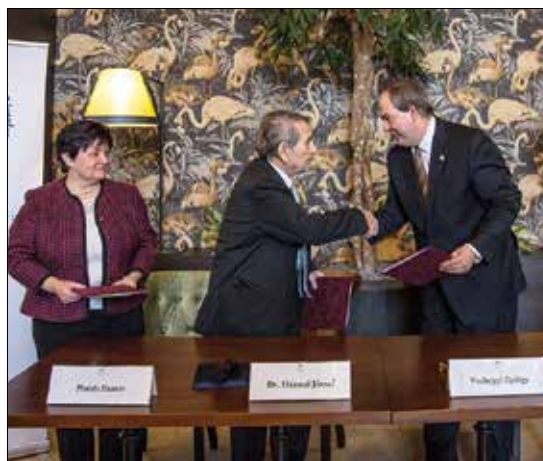
- A Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes közös produkciójában 2018. március 9-én mutatták be Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című történelmi regényének színpadi változatát Vidnyánszky Attila vezérigazgató rendezésében. Az előadás szerves része a korhű zene és tánc, utóbbi Zsuráfszky Zoltán koreográfiája által valósul meg. A látványos színpadkép megteremtője Székely László díszlettervező.

- „Aranypénz-térdű szerető” címmel Nagy László énekelt verseit adta elő Bognár Szilvia, Novák Péter és az Etnofon Zenei Társulása a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán a Magyar Művészeti Akadémia „Szó, szín, játék” című színpadi sorozatában.

- 10. „A hét főbűn – Hieronymus Bosch nyomában” tematikáját követve nyílt meg a IX. Kortárs Keresztény Ikonográfiai Biennálé Kecskeméten, melynek fődíját a Magyar Művészeti Akadémia Képzőművészeti Tagozata ajánlotta fel.

- 11. „A halál belovagol Európába” címmel hangzott el Tóth Péter Erkel-, és Bartók Béla–Pásztory Ditta-díjas zeneszerző, az MMA rendes tagja, a Zeneművészeti Tagozat vezetője szerzői estje a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán.

- 13. Közös sajtótájékoztatót tartott a Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Művészeti Akadémia. Vaga Benedek, az MNM főigazgatója és Kucsera Tamás Gergely az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 170. évfordulója alkalmából két hétig látható kivételes értékű dagerrotípiát mutattak be. A 48-as nemzetőrt a kutyájával megőrkítő ritkaságot az MMA vásárolta meg és helyezte letétbe a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtárában.



2018. március 9.
Együttműködési megállapodás a Magyar Művészeti Akadémia és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat között

- Nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából Kiváló, valamint Érdemes művész elismeréseket, művészeti középdiákat és miniszteri szakmai elismeréseket adtak át a Pesti Vigadóban. A Magyar Művészeti Akadémia tagjai közül is többen részesültek valamilyen elismerésben: Csáji Attila, Kókay Krisztina, Ráckevei Anna, Záborszky Kálmán Magyarország Kiváló Művésze, míg Haris László, Szentkirályi Miklós Béla, Veress Sándor László Magyarország Érdemes Művésze kitüntetést vehetett át. Dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára Bánffy Miklós-díjat, Juhász Judit, az MMA szóvivője pedig Táncsics Mihály-díjat kapott. A díjakat Balog Zoltán, az emberi erőforrások



2018. március 13.
A Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Művészeti Akadémia közös sajtótájékoztatója

minisztere és dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár adta át.

- A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata „Keddi kaleidoszkóp” című műhelybeszélgetés-sorozata keretében Andrásfalvy Bertalan néprajzkutatóval, az MMA levelező tagjával Povedák István etnográfus beszélgetett a Pesti Vigadó Makovecz termében.

14. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emléke előtt tisztelgő nemzeti ünnepünk alkalmából a Miniszterelnökséget vezető miniszter Ybl Miklós-díjakat adományozott. A díjakat Csepreghy Nándor miniszterhelyettes adta át, többek között Anthony Gall építésznek, építészettörténésznek, az MMA tiszteletbeli tagjának és Zakariás Attila erdélyi építőművésznek, az MMA rendes tagjának.



2018. március 24.
– május 6.
„Fénytörések” –
Vinczeff László
festő- és szobrász-
művész kiállítása
a Pesti Vigadóban

15. Egész életműjára elismeréseként Kossuth-nagydíjat kapott Sára Sándor filmrendező, operatőr, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Akadémiánk tagjai közül öten vehettek át Kossuth-díjat munkásságukért: Farkas Árpád, Geszler Mária, Kiss Benedek, Lantos István és Zádori Mária részesült e kitüntetésben. Medveczky Ádám karmester és Rost Andrea operaénekes a Magyar Érdemrend középkeresztje kitüntetésben részesült.

20. Kincses Károly fotómuzeológus „Hír vagy világhírű Hungarian Out. Magyar fotográfusok kül-

földön 1849-től maig” című székfoglaló előadását hallgathatták meg az érdeklődők a Pesti Vigadóban. Levezető elnök és az elnökség képviselője Solymosi-Tari Emőke, a Művészetelméleti Tagozatának vezetője volt.

20–24. Már kilencedik alkalommal rendezte meg a Kecskeméti Katona József Színház a színinövendékek találkozóját, vagyis a SZÍN-TÁR-t Kecskeméten. Az MMA Színházművészeti Tagozata – ahogy a korábbi években is –, támogatta a találkozót.

Március 20. – április 22. Mintegy negyven helyszínen, több mint 150 programmal és számos világsztárral várta a közönséget a Budapesti Tavasz Fesztivál (BTF), a magyar résztvevők között idén is számos akadémiussal, a helyszínek között pedig a Pesti Vigadóval, az MMA székházával és a Műcsarnokkal, az MMA intézményével. A nyitóprodukción, az Orfeo Kamarazenekar és a Purcell Kórus előadásán Vashegyi György karmester, az MMA elnöke vezényelt.

21. Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának tavaszi programjában Dávid Katalin művészetérténész, az MMA rendes tagja életútja elevenedett meg a róla készült portréfilmen keresztül. A „Mozi a Vigadóban | Akadémikusportrék” elnevezésű eseményt a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínházán tartották.

21–25. Ebben az évben is a Magyar Művészeti Akadémia Színházművészeti Tagozat támogatásával rendezték meg a tatabányai Jászai Mari Színházban a Monodrámák és Stúdiószínházi Fesztivált, a MOST FESZT-et, az MMA-t Császár Angela színművész, az MMA rendes tagja képviselte a zsűriben.

22. A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozatának klubestjén Szabó Tamás János építész, az MMA rendes tagja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campusának új oktatási épületéről tartott előadást, míg Lukács István és Vikár András köztestületi tagok előadásának címe „Régi és új, a város időszövegében... avagy kőbányai kaland” volt.

- A „Jézus élete, ... engedjétek hozzám a gyermekeket!” elnevezésű képzőművészeti projekt végén Aknay János, az MMA rendes tagja, ef Zámbo István és Tábori Csaba festőművészek képeiből nyílt kiállítás a Pesti Vigadó foyer-jében, ahol a díjnyertes gyermekek közösen állíthattak ki a művészekkel.

23. Ágh István író, költőt és műfordítót, a nemzet művészt, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagját köszöntötték pályatársai és tisztelői nyolcvanadik születésnapja alkalmából a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Március 24. – május 6. Az MMA Képzőművészeti Tagozatának szervezésében „Fénytörések” címmel rendezték meg Vinczeff László, Sepsiszentgyörgyön élő festő- és szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja kiállítását a Pesti Vigadóban.

26. Elhunyt Demján Sándor üzletember, a Magyar Művészeti Akadémia pártoló tagja. Az MMA Alapszabályának értelmében Demján Sándort – mint elhunyt pártoló tagot – ezután néhai tagjaként tartja nyilván.

28. Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet tudományos ülősszakot tartott



Nagy Gáspár költő, az MMA posztumusz tiszteleti tagja és Szokolay Sándor zeneszerző, az MMA néhai tagja életművéről a Pesti Vigadó Makovecz termében „Symphonia Ungarorum” címmel.

Március 28. – május 20. „Berki Viola művészete” címmel a Magyar Művészeti Akadémia posztumusz tiszteleti tagjának életmű-kiállítása nyílt meg és volt megtekinthető a Pesti Vigadóban. Szervező a Thorma János Múzeum volt.

27. „Az Osztrák–Magyar Monarchia mint művészeti színtér” – Bemutatták a Műcsarnok tanulmányköteteit. Átadásának 120. évfordulóján, 2016-ban a Műcsarnok „Az első aranykor. Az Osztrák–Magyar Monarchia festészete és a Műcsarnok” című történeti kiállítással emlékezett az alapító korszak művészetére. Az MMA intézményének most megjelent kötetében ezt a nagyszabású kiállítást, és a hozzá tartozó művészettörténeti korszakot dolgozzák fel szakemberek, a szerzők között szerepel többek között Keserű Katalin művészettörténész, az MMA rendes tagja is.

■ Április

4. Alapítványt hozott létre Sára Sándor operatőr, rendező, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja. A Feldobott Kő Alapítvány a Galga mentén élő vagy onnan származó fiatalok alkotó- és előadó-művészeti, népművészeti vagy ehhez kapcsolódó tudományos tevékenységét segíti.

5. A „Mozi a Vigadóban | Akadémikusportrék” elnevezésű programsorozatban Dárday István filmrendező, az MMA rendes tagja életútja elevenedett meg a róla készült portréfilmen keresztül a Pesti Vigadóban.

Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának tavaszi programjában ezúttal a „Jutalomutazás Dárday István filmrendezővel” című portréfilmet mutatták be.

6. A Magyar Művészeti Akadémia átfogó művész-támogatási rendszer kiépítését kezdte meg, amelynek részeként a Kormány együttműködésével új alapokra helyezheti ösztöndíjprogramját is. Ezt Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke és dr. Kucsera Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főtítkára sajtótájékoztatón jelentette be a Pesti Vigadóban, az MMA székházában.

• Grendel Lajos Kossuth-díjas író, publicista, az MMA rendes tagja, a szlovákiai magyar irodalom egyik legjelentősebb képviselője betöltötte 70. életévét. Munkásságáról kismonográfia jelent meg az MMA Kiadó gondozásában, Elek Tibor tollából.

6–14. Huszonöt előadást láthatott a XII. DESZKA Fesztivál, a kortárs magyar drámák seregszemléjének közönsége Debrecenben. A fesztivál az MMA Színház-művészeti Tagozatának támogatásával valósult meg.

Április 7. – május 15. „Munkák, alkotótársak, tanítványok” címmel volt látogatható a Vigadó Galériában Salamin Ferenc építész, az MMA levelező tagja kiállítása. Ezen Erhardt Gábor, Salamin Miklós, Tusnady Zsolt, Varga Csaba, valamint vándoriskolások mutatták be Salamin Ferenc eddigi életművét a megépült épületek, tervek megjelenítésén túl az alkotótársak, valamint a tanítványok munkáinak, a közös tevékenységnek az előtérbe helyezésével.

9. A Magyar Művészeti Akadémia pályázati felhívást tett közzé a köztestület honlapján 2018–2021. évekre szóló művészeti ösztöndíj elnyerésére. A program célja alkotó és előadó-művészeti, valamint művészetelméleti tevékenységek támogatása, magas színvonalú művészi és művészetelméleti tevékenységek anyagi feltételeinek megteremtése. A pályázat szakmai lebonyolítója, a pályázatkezelő felület működtetője, a pályázókkal és a majdani ösztöndíjasokkal való kapcsolattartó a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete.

• Az MMA szervezésében a „Szó, szín, játék” elnevezésű programsorozat keretében, a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán mutatták be a Gyulai Várszínház produkcióját, az „Irodalmi Humorfesztivál” című előadást.



2018. április 7. – május 15.
„Munkák, alkotótársak, tanítványok”
– Salamin Ferenc építész kiállítása a Vigadó Galériában



10. Szakmai filmvetítéssel emlékezett Nemeskürty István irodalom- és filmtörténészre, a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagjára az MMA és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Kara. Az MMA megbízásából készült, Péterffy András rendezte „Minden csak jelenés” című film vetítésén köszöntőt mondott dr. Iván Kristóf, a PPKE ITK dékánja, dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtítkára pedig bevezető gondolatait mondta el

a XX. századi magyar kultúrtörténet egyik leggazdagabb és legszínesebb életművéről.

- Korniss Péter, Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas és Pulitzer-emlékdíjas fotóművésszel Haris László fotóművész, az MMA rendes tagja beszélgetett a Pesti Vigadóban a „Keddi kaleidoszkóp” programsorozat keretében.

11. A Budapesti Tavasz Fesztivál keretében, a költészet napján adták át az első POKET zsebkönyv-automatát a Madách Imre téren. A Sztalker csoport olvasásnépszerűsítő-közösségépítő kezdeményezését a Magyar Művészeti Akadémia támogatta.

12. Berki Viola festőművész, az MMA posztumusz tiszteleti tagja kiállításához kapcsolódó konferenciát rendeztek a Pesti Vigadóban.



2018. április 12.
– június 10.
„Kert a városban” –
kortárs képző-
és iparművészeti
kiállítás a Pesti
Vigadóban

- A Műcsarnok és a Mednyánszky Társaság közös szervezésében tartottak előadást a képzőművészeti élet aktuális jogi hátteréről a Műcsarnokban. A rendezvényt a Magyar Művészeti Akadémia is támogatta.

Április 12. – június 10. „Kert a városban” címmel mutattak be kortárs képző- és iparművészeti kiállítást a Pesti Vigadó földszinti kiállítótermeiben. A résztvevő művészek saját, teremtett „kertjeiket” mutatták be a festészet, szobrászat, grafika, kárpitművészet, kerámia, textil, üvegművészet eszközeivel.



13. A V4 magyar elnökség kulturális rendezvényeinek sorában a Prágai Vigadó Smetana-termében rendezték meg a visegrádi négyek együttműködése előtt tisztelgő V4 Operagálát. A rendezvény keretében, a Vigadó nagytermének előcsarnokában mutatkozott be az MMA „Visegrád 1335 – 1991 – 2017” című, a közép-európai együttműködés történetét bemutató dokumentumkiállítása.

16. Devich János csellóművész, zeneművész, az MMA néhai tagja tiszteletére növendékei adtak hangversenyt a Pesti Vigadó Makovecz termében. Az estet az MMA Zeneművészeti Tagozata szervezte.

17. A Magyar Művészeti Akadémia elnöke, Vashegyi György és főtktára, dr. Kucsera Tamás Gergely Párizsban találkozott Laurent Petitgirard úrral, a Francia Szépművészeti Akadémia örökös titkárával. Emellett párizsi tartózkodásuk során személyes látogatást tettek nemcsak a Párizsi Konzervatórium igazgatójánál, Bruno Mantovaninál, de a Francia Szépirodalmi Akadémia örökös titkáránál, Michel Zink úrnál is, kinek meghívására részt vettek a Francia Szépirodalmi Akadémia ülésén.

19. A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata rendezvényén a Kecse utcai Makovecz Szalonban az áprilisi klub építész-párosa Turányi Gábor építőművész, az MMA rendes tagja és Jánosi János építész, az MMA köztestületi tagja volt. Turányi Gábor „Régi-új történetek” címmel, míg Jánosi János „A gödöllői versenyuszoda” címmel tartott előadást.

- Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának sorozatában, a „Mozi a Vigadóban” keretében Csíkszentmihályi Róbert szobrászművész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja életművébe nyerhetünk bepillantást a róla készült portréfilmen keresztül, amit a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaratermében vetítettek.

- A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata „Élőfolyóirat” estjén (IV. évfolyam, 2. szám) a Műcsarnokban dr. B. Kovács István régész, néprajzkutató „Az elveszettnek hitt magyar hősepkárőr” címmel tartott előadást.

Április 19. – május 10. Makovecz Imre „... összekötni az eget és a földet...” című életmű-kiállítását



mutatták be Cseljabinszkban az Állami Dél-Uráli Történeti Múzeumban. A tárlat kurátora Csernyus Lőrinc építész, az MMA levelező tagja, a kiállítás együttműködő partnere a Moszkvai Magyar Kulturális Intézet volt.

Április 21. – augusztus 20. „Kéz–Mű–Remek. Népművészet. Nemzeti Szalon, 2018” címmel rendezte meg a Magyar Művészeti Akadémia a Múcsarnokban az idei Nemzeti Szalonját, amelyen azok a népi kézműves mesterek, művészek mutatkoztak be, akik alkotómunkájukban a népművészeti hagyományt tekintik ihlető forrásnak. A kiállítás vezető kurátora Betekintést nyújtottak a táncművészet kezdetébe, majd teremről teremre reprezentálták, hogy a hagyományos paraszti kultúrából merítő kortárs kézművesség miképpen teheti szebbé, gazdagabbá mai életünket, megmutatva népművészetünk gazdagságát, sokszínűségét. A kiállítás vezető kurátora Beszprémy Katalin volt. A jeles ünnepeken egész nap kísérőprogramok, művészeti események és kézműves foglalkozások egészítették ki a sikeres tárlatot.

23. A Pesti Vigadó a 2017. esztendőben megvalósult programok kapcsán újabb díjban részesült. A Magyar Utazási Irodák Szövetsége (MUISZ) első alkalommal díjazta a legjobb szolgáltatásokat, ennek során a szövazatok alapján a Szövetség tagjai „Az Év rendezvényhelyszíne 2017-ben” című kategóriában tartották a legjobbnak a Magyar Művészeti Akadémia székházát, a Pesti Vigadót.

• Devich János csellóművész, zeneművész, az MMA néhai tagja tiszteletére növendékei másodjára adtak hangversenyt a Pesti Vigadó Makovecz termében az MMA Zeneművészeti Tagozata szervezésében.

25. Életének 88. évében elhunyt Szervátiusz Tibor szobrászművész, a nemzet művésze.

26. A Pesti Vigadóban folytatódottak akadémikusaink székfoglaló előadásai. Pécsi Györgyi irodalomtörténész előadását hallgathatták meg az érdeklődők „Honvagy egy hazáért – Identitásváltozások a rendszerváltozás utáni fiatal vajdasági és erdélyi irodalomban” címmel. A laudátor dr. Szász László irodalomtörténész; a program levezető elnöke Solymosi-Tari Emőke, az MMA Művészetelméleti Tagozatának vezetője; az elnökség képviselője Tamás Menyhért író, költő, az MMA elnökségi tagja volt.

■ Május

3. A Pesti Vigadóban két székfoglalóra is sor került. Délelőtt Radványi György DLA építőművész előadását hallgathatták meg az érdeklődők „Túl a félúton, a diakroniáról” címmel. Radványi György laudátora Ferencz István DLA építész, tervezőművész, az MMA rendes tagja; a program levezető elnöke és az elnökség képviselője Marosi Miklós DLA, építőművész, az MMA alelnöke volt. Délután Barta Zsolt Péter fotóművész tartott székfoglalót, melynek címe: „CodeX – Az organikus fotográfia” volt. Barta Zsolt Péter laudátora Borbély László, az Artphoto Galéria vezetője, a levezető elnök és az elnökség képviselője Haris László fotóművész, az MMA rendes tagja és Felügyelő Testületének tagja volt.

• A Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ, valamint a Magyar Művészeti Akadémia által támogatott Medgyaszay-kiállítás nyílt Kassán a FiguratiF Galéria, MaJel Rovás Központban.

• A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata Tavasz Irodalmi Gáláját tartották a Pesti Vigadó dísztermében, ahol Ágh István, Bogdán László, Farkas Árpád, Grendel Lajos, Király László, Kiss Benedek, Mezey Katalin, Oravecz Imre az MMA rendes, valamint Hubay Miklós, Páskándi Géza, az MMA posztumusz tagjai és mások műveiből készült új vers- és próza-összeállítások hangzottak el.

5. Medgyaszay István születésének 140. évfordulója alkalmából a Kós Károly Alapítvány rendezett ki-



állítást az építész emlékére Resicabányán. A tárlatot prof. em. Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli elnöke nyitotta meg.

7–9. Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet háromnapos nemzetközi tudományos konferenciát tartott Szigligeten. „A közép-európai identitás történelmi előzményei” című kétnyelvű (angol és magyar) rendezvényen a tizenegy – bajor,



szlovák, cseh és magyar nemzetiségű – előadó saját identitáskutatásáról számolt be; az előadásokat pedig kerekasztal-beszélgetések követték.

8. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata „Keddi kaleidoszkóp” elnevezésű műhely-beszélgetés-sorozatán Mihályi Gábor koreográfussal,

2018. május 3.
Az MMA Irodalmi Tagozata Tavasz Irodalmi Gálája a Pesti Vigadó dísztermében

2018. május 10.
„Akinek London volt Rodostója” – konferencia a Pesti Vigadóban

2018. május 16.
Megállapodás a
Magyar Művészeti
Akadémia és a Helyi
Televíziók Országos
Egyesülete között



2018. május 22.
John Malkovich
amerikai színművész
tárlatvezetése
a Múcsarnokban



2018. május 23.
Bemutatták
a Kósa Ferenc
filmrendező
életéről készült
monográfiát



az MMA levelező tagjával Hegedűs Sándor tánctörténész beszélgetett a Pesti Vigadóban.

9. Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának sorozatában, a „Mozi a Vigadóban” keretében Haumann Péter színművész, az MMA rendes tagja életművébe, pályájába nyerhettünk bepillantást a róla készült portréfilmen keresztül. A vetítést beszélgetés követte.

10. Szabó Zoltán (1912–1984) író, esszéistáról rendezett filmvetítéssel egybekötött konferenciát a Magyar

• „50 ÉV – 50 MŰALKOTÁS” címmel nyílt textilművészeti kiállítás Lengyelországban a lódzi Képző- és Iparművészeti Egyetem KOBRO Galériájában. A kiállítás kurátorai, Kelecsényi Csilla Ferenczy Noémi-díjas textilművész, az MMA rendes tagja, és Cebula Anna művészettörténész, a Szombathelyi Képtár igazgatója a képtár anyagából válogatta a kiállításra szánt műveket. A kiállítást Somogyi Pál Ferenczy Noémi-díjas építész, belsőépítész, az MMA rendes tagja rendezte.

Május 14. – június 10. Pekingben, a Today Art Museumban mutatkozott be nagyszabású kiállítással a Magyar Művészeti Akadémia. A „Lélek–Jelen–Lét” című tárlat, ami az elmúlt évek jelentős munkáiból válogatott, képzőművészeti, ipar- és tervezőművészeti, valamint népművészeti alkotásokat vonultatott fel.

15. Országos bemutatóra indult a Magyar Művészeti Akadémia „Hallgatni Aranyt!” című nagyszabású projektje. Az irodalmi roadshow Arany János életművét és az MMA által útjára indított honlapot – www.hallgatniaranyt.hu – mutatta be, elsősorban a tizenéves korosztályt célozva meg.

• Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének célkitűzése, hogy az egyes művészeti ágakhoz kapcsolódó kutatások mellett a művészet társadalmi viszonyrendszerait tárgyaló vizsgálatok is szerves részét képezzék tevékenységének, ezzel együtt az Intézet a módszertani kutatásokat is feladatai között tartja számon. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy a különböző tematikájú kutatások között az eszméletörténet lehet az egyik módszertani kapcsoló elem, sőt integráló és strukturáló elv is. A Hild-világban május 15-én „Eszméletörténeti lehetőségek” címmel megrendezett műhelykonferencia az eszméletörténet és három diszciplína (zenetörténet, történet-tudomány, irodalomtörténet) viszonyát vizsgálta.

16. Hosszútávú együttműködési megállapodást írt alá a Magyar Művészeti Akadémia és a Helyi Televíziók Országos Egyesülete a Pesti Vigadóban. A megállapodási szerződést az MMA részéről Vashegyi György elnök és dr. Kucsera Tamás Gergely főtítkárra, a HTOE részéről Lovass Tibor elnök látta el kézjeggyével.

• A Pesti Vigadóban folytatódottak akadémikusaink székfoglaló előadásai. Szabolits Béla Balázs Béla-díjas filmrendező, az MMA levelező tagjának előadását hallgathatták meg az érdeklődők „VALÓSÁG-KÉPEK – Élte és rendezte Szabolits Béla” címmel. Szabolits Béla laudátora Tóth Klára filmesztéta, az MMA levelező tagja; a program levezető elnöke és az elnökség képviselője Buglya Sándor filmrendező, az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának vezetője volt. Lukács Sándor színművész, az MMA levelező tagja is székfoglalót tartott, melynek címe: „MÁSÍK DIMENZIÓ – »A hatalom természetes, végső határa az a pont, ameddig az alattvalók hűsége kitart« (Székely János: *Caligula helytartója*)” volt. Lukács Sándor laudátora Hegedűs D. Géza színművész, a levezető elnök Oberfrank Pál színművész, az MMA rendes tagja, a Veszprémi Petőfi Színház igazgatója; az elnökség képviselője Kiss B. Atilla operaénekes, az MMA elnökségi tagja volt.

Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata a Pesti Vigadóban „Akinek London volt Rodostója” címmel. A közel negyven évig emigrációban élő író, lapszerkesztő, rádiós, falukutató munkásságát, széleskörű tevékenységét elemezték, mutatták be a meghívott előadók – többek közt Bertha Zoltán, Cs. Nagy Ibolya, A. Szabó Magda, Szabó Zsuzsa, dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtítkárra és Sárközi Mátyás.

• Az MMA szervezésében a „Szó, szín, játék” elnevezésű programsorozat keretében, a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán „Ez hát az én országom?” címmel mutatta be Oberfrank Pál estjét. Az MMA tagja, Oberfrank Pál Jászai Mari-díjas színművész estjén többek között Csoóri Sándor, Kányádi Sándor, Ágh István, Baka István versei hangzottak el, de hallhattunk műveket a fiatalabb nemzedékek költőitől is.

17. Benkő Imre Balázs Béla-díjas fotóművészről, az MMA rendes tagjáról készült kötet jelent meg. Páló János: *ÉLET-MŰ* című könyvét az MMA Kiadó a szerző és a művész segítségével mutatta be a FUGA Budapesti Építészeti Központban.

• A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozat klubjában, a Kecse utcai Makovecz Szalonban Rudolf Mihály DLA, az MMA rendes tagja, valamint Balogh Balázs, az MMA köztestületi tagja építész-páros előadásait lehetett meghallgatni.

18. Folytatódtak akadémikusaink székfoglaló előadásai. Baksai József festőművész, az MMA levelező tagjának előadását hallgathatták meg az érdeklődők „Mors et vita” címmel. Baksai József laudátora dr. Szeifert Judit művészettörténész, a program levezető elnöke Stefanovits Péter képzőművész, az MMA Képzőművészeti Tagozatának vezetője, az elnökség képviselője prof. em. Fekete György belsőépítész, az MMA tiszteletbeli elnöke volt.

Dobozy Borbála csembalóművész, az MMA levelező tagja székfoglalójának címe: „A retorika tudományának ismerete nélkül, ... a művekhez nyúlni csaknem hiábavaló, és olyan, mintha az ember mosatlan kézzel tenné azt.” volt. Dobozy Borbála laudátora dr. Kamp Salamon karnagy, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora, levezető elnök Dubrovay László zeneszerző, az MMA elnökségi tagja, az elnökség képviselője prof. em. Fekete György belsőépítész, az MMA tiszteletbeli elnöke volt.

20. Az MTVA M5 kulturális csatornáján elindult az MMA 26 perces, havonta jelentkező kulturális magazinműsora, a „Kincskereső”. A műsor gerincét a Magyar Művészeti Akadémia tevékenységei, programjai és kiadványai alkotják. Közérthető, fiatalos stílusban igyekszik megismertetni a nézőket az MMA munkájával, ugyanakkor kedvet is csinálni programjaihoz. A műsort a Kultúrpárt szerkesztősége készíti az MMA Titkársága Kommunikációs és Sajtófőosztályának koordinálásával.

22. John Malkovich tárlatvezetése a Múcsarnokban
A Magyar Művészeti Akadémia intézményében, a Múcsarnokban már hagyománya van annak, hogy a nagyformátumú kiállításokon neves művészek is tartanak tárlatvezetést. Ez azonban minden tekintetben rendhagyó és exkluzív volt, hiszen John Malkovich amerikai színművész személyesen mesélt a jelenlőknek arról, miként készültek Sandro Miller fotográfus „Malkovich Malkovich Malkovich | Tisztelet a kamera mestereinek” című tárlatához a felvételek. A program végén Kucsera Tamás Gergely, a köztestület főtitkára a Múcsarnok néhány reprezentatív művészeti kiadványát nyújtotta át a kétszeresen Oscar-díjra jelölt színművésznek.

23. Születésnapjához kapcsolódva mutatták be a Pesti Vigadóban Kósa Ferenc filmrendező, az MMA rendes tagja életéről készült monográfiát. Az *Őrizd az embert – Kósa 80* című kötet elemzések, visszaemlékezések és interjúk során keresztül mutatja be a rendező pályáját.

24. A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata és az MMA Kiadó a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán mutatta be az MMA „Közelképek írókról” című kismonográfia-sorozatának legújabb kötetét. A művek: Sturm László: *Vas István*, Demeter Zsuzsa: *Sigmond István*, Márkus Béla: *Gál Sándor*, Nagy Gábor: *Utassy József*, valamint Elek Tibor: *Grendel Lajos*.



25. A Pesti Vigadóban folytatódtak akadémikusaink székfoglaló előadásai. Délelőtt Kulinyi István képzőművész, designer, az MMA levelező tagjának előadását hallgathatták meg az érdeklődők „A Holdraszállástól Kodály Zoltánig, avagy technikai kihívások a kor falán” címmel. Kulinyi István laudátora és a program levezető elnöke Sára Ernő tervezőgrafikus, az elnökség képviselője Szenes István belsőépítész, az MMA Iparművészeti és Tervezőművészeti Tagozatának vezetője volt.



Délután Makkai Ádám költő, műfordító, az MMA levelező tagja tartott székfoglalót, melynek címe: „A költészet világa, mint tudatállapotok parafrázisai.” volt. Makkai Ádám laudátora dr. prof. Büky László egyetemi tanár, a program levezető elnöke és az elnökség képviselője Mezey Katalin költő, műfordító, az MMA Irodalmi Tagozatának vezetője volt.

Május 25.
– július 22.
A „Magyar Művészeti Akadémia Képzőművészeti Tagozatának díjazottjai 2016–2017” kiállítás a Pesti Vigadóban

2018. május 30.
A Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekara koncertje a Pesti Vigadóban

• Bemutatta a Magyar Művészeti Akadémia Titkársága támogatásával végzett fesztiválkutatását az Örökség Kultúrpolitikai Intézet. Az intézet a Magyar Művészeti Akadémia Titkársága felkérésére és finanszírozásával és a Magyar Fesztivál Szövetség szakmai támogatásával végzett kutatást és átfogó felmérést a 2016-os hazai fesztiválkínálatról, annak legfontosabb adatairól, mutatóiról és trendjeiről, valamint elemezte a támogatási és finanszírozási gyakorlatot.

Május 25. – július 22. A „Magyar Művészeti Akadémia Képzőművészeti Tagozatának díjazottjai 2016–2017” címmel nyílt kiállítás a Pesti Vigadóban. A kamaratárlat a 2016–2017. évben az MMA Képzőművészeti Tagozata Művészeti ösztöndíjában részesített Olajos György és Sulyok Gabriella képzőművészek, Rabóczky Judit Rita és Verebics Ágnes Fiatal művészeti ösztöndíjat elnyert alkotóművészek, valamint Kelemen Károly, az MMA Képzőművészeti Tagozat 2016. évi díjazottja munkáit mutatta be.

29. Keretmegállapodást írt alá a Magyar Művészeti Akadémia és a Magyar Bor Akadémia a Pesti Vigadóban. A dokumentumot a Magyar Bor Akadémia részéről Zilai Zoltán elnök és Keményné Koncz Ildikó főtítkárr, a Magyar Művészeti Akadémia részéről

Vashegyi György elnök és dr. Kucsera Tamás Gergely főtítkárr látta el kézjeggyével.

• Akadémiai székfoglaló előadásokat tartottak a Pesti Vigadóban. Előbb Hámory Judit belsőépítész, az MMA levelező tagjának előadását hallgathatták meg az érdeklődők „Nem egyszer használatos címmel”. Hámory Judit laudátora Golda János építész, az MMA rendes tagja; a program levezető elnöke és az elnökség képviselője Szenes István belsőépítész, az MMA Iparművészeti és Tervezőművészeti Tagozatának vezetője volt.

Ezt követően Berlász Melinda zenetörténész, az MMA levelező tagja tartott székfoglalót, melynek címe: „...Mindnyájan bolygó Orfeuszokká lettünk a nukleáris Parnasszuson.” (Veress Sándor) A magyar hagyomány és a nyugat-európai inspiráció szintézise Veress Sándor életművében” volt. Berlász Melinda laudátora Dr. Domokos Mária népzene kutató, zenetörténész; a program levezető elnöke és az elnökség képviselője Solymosi-Tari Emőke zenetörténész, az MMA Művészetelméleti Tagozatának vezetője volt.

• A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata „Keddi kaleidoszkóp” című műhelybeszélgetés-sorozatán Kiss Anna Kossuth-díjas költővel, a nemzet művészeivel, az MMA rendes tagjával Ács Margit író, az MMA rendes tagja beszélgetett a Pesti Vigadóban.

30. A Magyar Művészeti Akadémia megtartotta évi első közgyűlését a Pesti Vigadóban. Az eseményen, a Jánosi együttes műsora után beszámolókat hallgattak meg és fogadtak el az elmúlt évről, valamint Vashegyi György, az MMA elnöke tájékoztatást adott a közeljövő feladatairól. A közgyűlésen adták át az MMA 2019. évi köztestületi díjait. Életműdíjban részesült Molnár V. József néplélek- és néprajzkutató, grafikusművész, aki videóüzenetben köszön-



2018. május 30.
A Magyar Művészeti Akadémia évi első közgyűlése a Pesti Vigadóban



te meg az elismerést. A Magyar Művészeti Akadémia Nagydíját Kótai József akadémikusnak, a Művészeti Írói Díjat Wehner Tibor írónak, művészettörténésznek, a Kováts Flórián Emlékérmét Bicskei Zoltán akadémikusnak ítélte a köztestület. Az Aranyérmet a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen) érdemelte ki, a kitüntetést dr. Sári Zsolt főigazgató-helyettes vette át az intézmény képviselőjében.

- A Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekara koncertje hangzott el a Pesti Vigadóban. A nemzeti összetartozás napjához kötődve idén is két hangversenyre állt össze a zenekar, melynek tagjai erdélyi és más határon túli zenekarokból érkeztek. Létrejöttének célja, hogy egységbe szervezze a Trianon által elszakított nemzetrészek szimfonikus és kamarazene-karainak kiemelkedő képességű magyar zenéseit.

31. A „Mozi a Vigadóban” elnevezésű eseményen, az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának programjában Bán Ferenc építőművész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja építész munkásságába nyerhetünk bepillantást a róla készült portréfilmen keresztül a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán.

Május 31. – június 1. A Magyar Művészeti Akadémia és az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete „Vallás – Nép – Művészet” elnevezésű egyházművészeti konferenciáján a Műcsarnokban arra keresték a résztvevők a választ, hogy mennyire fontos a klasszikus vallásosság. A megjelentek a rendezvényen a nemrég elhunyt Kallós Zoltán Kossuth-nagydíjas néprajztudósra, az MMA néhai tagjára is emlékeztek.

■ Június

1. A nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetemen Keserü Katalin művészettörténész, az MMA rendes tagja nyitotta meg a Kós Károly Alapítvány Medgyaszay István születésének 140. évfordulója alkalmából rendezett „Se szavam se gondolatom: csak néztem és gyönyörködtem” – Medgyaszay István építőművésze” című kiállítását.

2–3. A magyar hegedű ünnepén a Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozata koncertekkel, hangszerkiállítással és bemutatókkal várta a közönséget. Az esemény az évek folyamán sorozattá vált, ahol évről évre bemutatkozhatott az a hazai fiatal hangszerkészítő generáció, amelyik világszínvonalú munkát végez egyre több elismerést aratva.

Június 2. – július 29. Belsőépítészek rajzkiállítását mutatták be „Téralakítás szabad kézzel” címmel a Magyar Belsőépítész Egyesület kiállításán a Pesti Vigadóban. A tárlat a magyar belsőépítészeti értékeket hozta felszínre; a célja az volt, hogy az ismert magyar belsőépítészek által készített rajzokon keresztül mutassa meg munkájuk szerepét és jelentőségét az ember által használt tér formálásában. A tárlat a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával valósult meg.

6. Elkészült az Arany János 131 versét és 70 levelét tartalmazó online hangoskönyv, erről tartott projektzáró sajtótájékoztatót a Margitszigeten dr. Kucsera Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főtitkára. Az MMA az elmúlt két hónapban 15 iskolában

tartott rendhagyó irodalomórát és népszerűsítette a projektet. Náray Erika színművész, a roadshow háziasszonya kiemelte: a turnén négyezer kilométert utaztak és 1100 gyerekhez jutottak el.

7. A Magyar Művészeti Akadémia és az MMA Kiadó Huszárik Zoltán filmrendezőről szóló *Talán min-*



2018. június 2.
– július 29.
Belsőépítészek
rajzkiállítása
a Pesti Vigadóban



denütt voltam – Huszárik Zoltán című könyvét mutat-
ta be a FilmesHázban.

- A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata Élfolyóirat estjét (IV. évfolyam, 3. szám) tartotta a Műcsarnok előadótermében. Ez egyben az MMA határon túli vendégeinek könyvbemutatója is volt a 89. ünnepi könyvhéten.

7–11. Első ízben volt jelen az ünnepi könyvhéten önálló standdal az MMA Kiadó.

2018. június 7.
A *Talán mindenütt
voltam – Huszárik
Zoltán* című könyv
bemutatója a
FilmesHázban



2018. június 22.
– július 29.
„Kulisszatitkok |
Színház kívül-
belül” – kiállítás
a Pesti Vigadóban

7–16. Tizennyolcadik alkalommal rendezték meg a Pécsi Országos Színházi Találkozót, a POSZT-ot, melynek sajtótájékoztatóján dr. Kucsera Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főttháza is részt vett, és rövid tájékoztatót adott arról, hogy a POSZT identitásának és üzenetének erősítése az MMA által is fontosnak tartott cél, ezért a tavalyi évhez hasonlóan az Akadémia támogatásával a versenyprogram legjobb előadásainak az elismerő díjak mellett pénzjutalmat is biztosít.

Június 7. – július 29. A Magyar Művészeti Akadémia Képzőművészeti Tagozatának tárlata Bogdándy Szultán és Toldi Miklós műveiből volt látogatható a Pesti Vigadóban „A NYERS” címmel.

12. Életének 80. évében elhunyt dr. Ittész Mihály zenepedagógus, karvezető, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

12–15. A franciaországi Annecy-ban rendezték meg a világ egyik legjelentősebb animációs fesztiválját, a MIFA Nemzetközi Animációs Filmvásárt, ahol először nyílt lehetőség arra, hogy Magyarország önálló standdal mutakozzon be a nemzetközi animációs szektorban. Az eseményen 25 magyar stúdió negyven projektje volt jelen. A magyar standon – dr. Kollarik Tamás, az NMHH Médiatanács tagja és dr. Taba Miklós, a Nemzeti Filmiroda igazgatója társaságában – dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főttháza is látogatást tett, Komlóssy Ágnes kíséretében.

16. A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozata a Pesti Vigadóban koncert keretében mutatta be a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Előkészítő Tagozatának hallgatóit, különleges tehetségeit. Az esten Horváth Gábor, az MMA köztestületi tagja vezényelt.

20. Nyolcvankilenc éves korában elhunyt Kányádi Sándor költő, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

Június 22. – július 29. „Kulisszatitkok | Színház kívül-belül” címmel a Pesti Vigadóban tárlaton és izgal-



mas kísérőprogramokon, könyvbemutatókon keresztül bárki bepillantathatott a színházi iparművészet sokarcú kulisszatitkaiba. A kiállításon mese- és bábfigurák, plakátok, maszkok, jelmezek, plasztikák, bőr- és üvegműves remek, textilképek, ékszerek, kellékek, valamint különleges díjak és egyedi látványtervek is helyet kaptak.

■ Július

5. A Szokolay InspirArt – SZIA kezdeményezés, az MMA néhai tagja, Szokolay Sándor zeneszerző szellemiségében a fiatalokat inspirálja, hogy felfedezzék a magukban rejlő tehetséget. A Budapest Music Centerben megrendezett koncerten Szokolay Sándor gyermeknek komponált művei mellett virtuóz és népszerű klasszikus zeneművek szólaltak meg. A hangverseny második felében a SZIA zeneszerző-pályázat eredményhirdetésére és a díjak átadására is sor került.

9. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 170. évfordulójához kapcsolódva Lengyelországban, Tarnówbán mutatták be Sára Sándor „80 huszár” című filmjét, amihez az MMA támogatásával készült lengyel nyelvű feliratozás. A város múzeumában az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban a lengyelek részvételét bemutató kiállítás is nyílt.

13. Felavatták Szovátán a Kusztoz Endre grafikus-ról, festőművészről, az MMA néhai tagjáról elnevezett galériát. A galéria létrehozásának ötletét a Kusztoz Endre Képzőművészeti Egyesület alapítói és működtetői – többek között Bocskay Vince szobrászművész, az MMA rendes tagja, Kuti Dénes festőművész, az MMA rendes tagja, Sánta Csaba szobrászművész, Siklódi Zoltan grafikusművész és Vinczeffy László festőművész, az MMA rendes tagja vetették fel.

• „Józanág, ellentétek, derű” címmel nyílt kiállítás Medgyaszay István építőművészetéből a Szlovákiai Református Keresztény Egyház Tudományos Gyűjteményének épületében Rimaszombatban. A tárlatot Krcho János műemlékvédelmi építész, az MMA rendes tagja nyitotta meg, köszöntőt mondott Rudolf Mihály építőművész, az MMA rendes tagja.

13–15. Fatemplom Fesztivált rendeztek Magyarföldön. A fesztivál házigazdáit Rátóti Zoltán színművész, az MMA rendes tagja, a Színházművészeti Tagozat vezetője és Gryllus Dániel előadóművész voltak.

18. Letették az alapkövét a Makovecz Imre tervei alapján felépülő Boldogasszony-kápolnának Zalaegerszegen. Az eseményen részt vett prof. em. Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli elnöke, a város díszpolgára is, akinek segítségével jelentős összeg gyűlt össze az építés megkezdéséhez.

23. Két kötetben mutatta be Cs. Szabó László írói munkásságát a Magyar Művészeti Akadémia. Az író, esszéista életművének egy jelentős részét a *Hazajáró lélek* című kötetben, az íróról szóló 2017. évi emlékkonferencia anyagát pedig egy sorozatkiadványban adták ki. A könyvekről és Cs. Szabó Lászlóról Szokolczay Lajos művészeti író, Falusi Márton költő, az MMA MMKI munkatársa és dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára beszélgetett a Pesti Vigadóban.



napló

2018

2018. július 18.
Letették az
alapkővét
a Boldogasszony-kápolnának Zalaegerszegen



2018. július 23.
Cs. Szabó László
írói munkásságát
reprezentáló köteteket
mutattak be a Pesti
Vigadóban



2018. augusztus 23.
Megnyílt a „Panteon”
című kiállítás
a Pesti Vigadóban



■ Augusztus

12. Emléktábla-avatással emlékeztek Bencsik István Kossuth-díjas szobrászművészre, az MMA néhai tagjára pécsváradon otthonánál. Az avatóünnepséget a városi önkormányzat kezdeményezésére rendezték meg, ahol emlékező beszédet mondott Nyári Zsolt szobrászművész, Bencsik István egykori tanítványa.

14. Meghirdették az Oláh János költőről, íróról, szerkesztőről, a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagjáról elnevezett állami ösztöndíjat, amely két éven



2018. augusztus 28.
Átadták a Magyar
Művészeti Akadémia
új irodaházát



keresztül tíz-tíz fiatal szerkesztő számára nyújt havi bruttó 200 ezer forint összegű támogatást.

15–21. A Nyíregyházi Cantemus Kórus és a Kodály Zoltán Általános Iskola ismét megnyitotta kapuit a világ minden tájáról érkező gyermek, ifjúsági és felnőtt kórusok előtt. Szabó Dénes, a Cantemus Kórus igazgató karnagya, az MMA rendes tagjának tájékoztatása szerint a rendezvény idei különlegessége a V4-es országok (Csehország, Lengyelország, Szlovákia és Magyarország) kórusainak közös koncertje volt augusztus 19-én Nyíregyházán és Nyírbátorban.

16–19. Az első világháború irodalmi életére fókuszált a Tokaji Írótábor, amelyet immár negyvenhatodik alkalommal rendeztek meg. Az írótabort Szentmártoni János, a Magyar Írószövetség elnöke nyitotta meg. „Levelek a frontról” címmel kiállítás nyílt, a tanácskozáson pedig többek között Mezey Katalin költő, műfordító, az MMA Irodalmi Tagozatának vezetője, Szócs Géza, L. Simon László, Szkárosi Endre, Petőcz András, Pomogáts Béla, dr. Solymosi-Tari Emőke, az MMA Művészetelméleti Tagozatának vezetője, Hóváry János, Gróh Gáspár, Salamon Konrád, Sturm László, Szakolczay Lajos, Orbán János Dénes és Csenger Levente vettek részt, de előadást tartott Gulyás Gyula filmrendező, az MMA rendes tagja is. A kulturális programokon fellépett többek között Ráckevei Anna színművész, az MMA rendes tagja.

17. „Csendes áramlat” címmel megnyílt Nagy B. István kiállítása a Pesti Vigadóban. A Munkácsy-díjas festőművész alkotóként, és – mint az egri Eszterházy Károly Főiskola Rajz és Vizuális kommunikáció Tanszékének vezetője – művészetoktatóként is a kortárs magyar képzőművészet meghatározó egyénisége volt.

18. Huszonötezer néző volt kíváncsi a Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes Csíksomlyón bemutatott „Csíksomlyói passió” című előadására, Vidnyánszky Attila, az MMA rendes tagja rendezésére. Az előadást a Duna Televízió is rögzítette. Az eseményről az MMA Kiadó képekkel gazdagon illusztrált könyvet jelentetett meg *Csíksomlyói passió – Egy színházi előadás zárandokútja* címmel.

21. Döntés született a Magyar Művészeti Akadémia 2018 áprilisában kiírt ösztöndíj-pályázatáról, ez alapján szeptember 1-étől száz ösztöndíj kiadása



történik meg fiatal és középgenerációs művészek számára. Az ösztöndíjat a következő két évben szintén 100-100 alkotó nyerheti el.

23. Megnyílt a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum „Panteon” című kiállítása a Pesti Vigadóban. A Magyar Művészeti Akadémia székházába hozott tárlat kultúrtörténeti jelentőségű volt, hiszen hasonló bemutatóra Trianon óta nem került sor a magyar fővárosban.

23. „Felejthetetlen hangulatok, bölcs tanulságok – Medgyaszay István építész Indiában” címmel Delhiben, a Delhi Egyetem Szláv és Finnugor Tanszékén nyílt meg az ikonikus építőművész munkásságát bemutató kiállítás. A tárlatot Baldavári Eszter művészettörténész, az anyagot összeállító Magyar Építészeti Múzeum munkatársa és dr. Wilhelm Zoltán, a Külügyminisztérium Külföldi Magyar Intézetekért és Nemzetközi Oktatási Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság – Balassi Intézet Delhi Magyar Tájékoztató és Kulturális Központ igazgatója nyitotta meg.

23–26. Megrendezték a „IV. Kulturális Filmek Fesztiválját” Szatmárcséken, amelynek egyik díját az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozata ajánlotta fel 250 ezer forint értékben a verseny harmadik helyezettjének. Ez „A szegedi papucs története” című alkotás, Borbás Edina és Németh László munkája lett.

28. Átadták a Magyar Művészeti Akadémia új irodaházát az Andrássy út és a Bajza utca sarkán. Az épület-együttes teljes rekonstrukciója 2017 elején kezdődött, és 20 hónapot vett igénybe, a tervező Fazakas György, a kivitelező a Laki Épületszobrász Zrt. volt. A felújítás eredményeként üvegcsarnokkal összekötött két épületben az MMA vezetésének és az MMA Titkárságának irodái, valamint egyebek mellett tanácsterem, akadémiai klubszoba és a volt 25. Színház helyén rendezvényterem is helyet kapott.

A Budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Általános Titkársága és a Keresztény Múzeum a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával nyitotta meg az „Átlényegülés – Az Eucharisziáról a csodák és a művészet nyelvén” című időszaki kiállítását a Pesti Vigadó VI. emeleti kiállítótermében. A tárlat a 2020-ban Budapesten megrendezendő Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előkészítő rendezvényeinek sorába illeszkedett, és a katolikus hit központi elemét, az Oltáriszentséget mutatta be.

29. Rekord látogatószámmal zárt a „Kéz | Mű | Remek. Népművészet. Nemzeti Szalon 2018” című tárlat a Múcsarnokban, a kiállítást közel 29 000-en látták. A Nemzeti Szalonok sorában 2018-ban azon népi kézműves mesterek mutatkoztak be, akik alkotómunkájukban a népművészeti hagyományt tekintik ihlető forrásnak.

■ Szeptember

4–9. Hat nap alatt több mint 60 film a II. Budapesti Klasszikus Film Maratonon. Kiemelt figyelmet kaptak Szabó István filmjei, valamint a 85 éves Sára Sándor, akit a „Feldobott kő” és a „80 huszár” vetítésével, valamint könyvbemutatóval ünnepeltek, a ma-

gyar animációs világklasszisok blokkban pedig olyan alkotások digitálisan felújított változatait láthatták a nézők, mint Jankovics Marcell „János vitéze”, Richly Zsolt „Háry Jánosa” vagy például Ternovszky Béla „Macskafogója”.

5. A 70 éve elhunyt világhírű építőművész, iparművész, grafikus és pedagógus, Kozma Lajos előtt tisztelegve, a 2018-as Kozma-émlékév keretében a Múcsarnok, az Iparművészeti Múzeum, a Magyar Építészeti Múzeum és a BKSzC Kozma Lajos Faipari Szakgimnázium együttműködésében létrejött programsorozat kiemelt eseményeként volt látható a Kozma Klasszik. A „Budapesti Műhely és Kozma Lajos” című kiállítás az MMA intézményében, a Múcsarnokban nyílt meg.

• Meg nem valósult filmek forgatókönyveit tartalmazó új könyvsorozatot mutattak be *Láthatatlan film-történet* címmel a Toldi moziban a Budapesti Klasszikus Film Maraton eseménysorozat keretében. Az új könyvsorozat első kötetében Szóts István „Tetemrehívás” című művének forgatókönyve, a sorozat másik kötetében Sára Sándor operatőr, filmrendező, a nemzetművésze két megvalósulatlan forgatókönyve olvasható a rendező bevezetőjével. Sára Sándor előtt, aki novemberben lesz 85 esztendő, a „Feldobott kő” és a „80 huszár” című felújított filmjeinek vetítésével tisztelegtek.

• A Magyar Művészeti Akadémia „Akadémikusportrék” című vetítéssorozatában a nézők olyan művészek életútjába, gondolkodásába nyerhetnek bepillantást, akik jelentősen befolyásolták, alakították a magyar művészeti életet. A Pesti Vigadó mozi termében ezúttal Ferdinandy György író, az MMA levelező tagja portréfilmjét lehetett megtekinteni. A vetítést beszélgetés követte.

6. Folytatódott az „Esték a Hild-villában” című művészettörténeti előadássorozat. Az előadások központjában ezúttal a 140 éves fonográf állt, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet őszi eseménysorozata az évforduló előtt tisztelegte.

6–7. „Élő műemlék – Rekonstrukció, de hogyan?” címmel rendezett kétnapos konferenciát a Pesti Vigadóban a Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti és Művészetelméleti Tagozata. Egy várrom esetében lehetséges-e a rekonstrukció, vagy csak a megmaradt részek konzerválása a helyes? – ilyen és hasonló aktuális kérdésekre kereste a választ az MMA konferenciája, ami a műemléki szemléletet és a műemlékekhez való viszonyt vizsgálta.

7. Az MMA Színházművészeti Tagozatának kezdeményezésére és támogatásával „Párbeszéd a magyar színház jövőjéről 5.” címmel rendeztek előadóművészeti konferenciát a tatabányai Jászai Mari Színházban. Az Országos Színházi Évadnyitót megelőző, az MMA szervezésében megvalósult konferencián neves szakemberek részvételével a színházvezetés művészetét, a színház művészeti karakterének felépülését, valamint a társulatok munkaerőhelyzetét és a kritika szerepét tárgyalták meg, majd átadták az MMA támogatásával a Magyar Alkotóművészeti Közhazsnú Nonprofit Kft. által gondozott Kaszás Attila-díjat is.

• Az esztergomi Vármúzeum Rondella Galériájában Dárdai István filmrendező, az MMA rendes tagja és Jász Attila költő nyitotta meg a 2018-as Esztergomi Fotográfiai Biennálé „Elbeszélés – narratíva” című pályázat kiállítását. Az Esztergomi Fotográfiai Biennálé állandó támogatója a Magyar Művészeti Akadémia.

Szeptember 7. – október 14. „Égrenézők” címmel nyílt meg E. Szabó Margit textilművész kiállítása a Pesti Vigadóban.

9. „Rabok legyünk, vagy szabadok? – 1848 a költészetben és a zenében” címmel a Magyar Dal Napján rendezett hangversenyt székházában a Magyar Művészeti Akadémia Tóth Péter zeneszerző, az MMA Zeneművészeti Tagozata vezetőjének javaslatára. Közreműködött Horti Lilla szoprán, Ódor Botond tenor, Virág Emese zongoraművész, Kiss. Gy. László klarinétművész, szaxofonművész, tárogatóművész, valamint Mécs Károly színművész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja.

11. Lackfi János „Hinták” című drámáját láthatta a nagyközönség a Zsámbéki Színházi Bázis előadá-

sában, Galgóczy Judit rendezésében, a Pesti Vigadó Makovecz termében. Az előadást a Magyar Művészeti Akadémia „Szó, szín, játék” elnevezésű színpadi sorozatában mutatták be.

13. A Pesti Vigadó Makovecz termében megtartotta székházát Rost Andrea operaénekes, az MMA levelező tagja, akit Ókovács Szilveszter laudált. Az előadás címe: „A gyermeklelkű férfi és a bartóki nő” volt. A program levezető elnöke és az elnökség képviselője dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtákará volt. Ezzel lezárult a 2011 után akadémiai taggá választott művészek székházalóinak többéves sorozata.

• A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata 2017-ben indította el klubestjeit a Kecskéi Makovecz Szalonban, ahol egy-egy akadémikus és köztestületi tag mutatja be aktuális munkáit, tervezési feladatait, az őket foglalkoztató építészeti (vagy egyáltalán nem építészeti) gondolatait és érzéseit. A szeptemberi klub építész-párosa Ferencz István, az MMA rendes tagja, aki „Kísérleti műhely 1973–2014” címmel tartott előadást és Dénes György köztestületi tag, aki a Balaton-partra tervezett gyermektábor kapcsán fejtette ki gondolatait.

• A Magyar Művészeti Akadémia Akadémikusportrék vetítéssorozatában ezúttal Dvorszky Hedvig művészettörténészről, az MMA levelező tagjáról készült portréfilmet lehetett megtekinteni a Pesti Vigadóban.

14–16. A Magyar Művészeti Akadémia Film- és Fotóművészeti Tagozata, valamint Művészetelméleti Tagozata „Vidéki filmpörgetések a vidékről” címmel filmszemlét rendezett Komlósán, ahol hat dokumentumfilm vetítése mellett előadások és kerekasztal-beszélgetések is várták az érdeklődőket. A műsoron Kocsis Tibor „Új Eldorádó”, Elem Klimov „Búcsú Matyóráról”, Vitézy László „Vörös föld”, Gulyás János „Mintha nem otthon lennénk” című filmjének első része, valamint Mudry Péter „Barbárok kézfogása” és Magyar N. Attila „Hazatérő képek” című dokumentumfilmje is látható volt.

16. Az „Ars Sacra Fesztivál” keretében harmadik alkalommal megszervezett filmfesztivál a szentség, a szakralitás táján értelmezett fogalmához kapcsolódó alkotásokat szemlélte a Tabán Moziban. A filmfesztivál Kallós Zoltán néprajztudós, az MMA néhai tagjának életéről és munkásságáról készült „Válaszút vándora – Kallós Zoltán öröksége” című filmmel vette kezdetét.

• Galeano Salas mexikói-amerikai tenor gálaesten vehette át a III. Marton Éva Nemzetközi Énekverseny 15 ezer eurós, az abszolút győztesnek járó nagydíját (Grand Prix) a budapesti Zeneakadémián. A Magyar Művészeti Akadémia különdíjában Megyímórecz Il-dikó Lilla szoprán részesült.

17. Az MMA Zeneművészeti Tagozata kerekévfordulós akadémikusai tiszteletére ünnepi hangversenyt rendezett az MMA székházában, a Pesti Vigadó Dísztermében. A kórushangversenyen dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtákará köszöntötte az ünnepelket.

• Az MMA Építőművészeti Tagozata meghirdette „Budakalász magja – 2018” című nyílt, építészeti



tematikájú pályázatát. A 2018. évi kiírás tartalmi, építészeti-tájépítészeti eszközökkel megfogalmazott javaslatával volt Budakalász Kálvária-domb terület hasznosítására. A korábbi felhívásokhoz hasonlóan pályázatot a 40. életévüket be nem töltött építőművész, építész, építész, belsőépítész végzettségű személyek nyújthattak be.

18. Az Orfeo Zenekar és Purcell Kórus legújabb lemezét, Rameau „Naïs” című operájának felvételét díjazták a német lemezkritikusok. A Vashegyi György karmester vezette Orfeo Zenekar és a Purcell Kórus 2014-ben felvett Rameau „Les Fêtes de Polymnie” albumával 2015-ben nyerte el először a Német Hanglemezkritikusok Díját.

- Lázár Ervin, a Magyar Művészeti Akadémia posztumusz tiszteleti tagja és felesége, Vathy Zsuzsa, az MMA néhai tagja gyermekeinek jóvoltából újabb darabokkal gyarapodott a Petőfi Irodalmi Múzeum Lázár Ervin-gyűjteménye. A hagyaték átruházásáról szóló szerződést 2018. szeptember 18-án írták alá az örökösök és Pröhle Gergely, a múzeum főigazgatója.

18–21. Az MMA Irodalmi Tagozata erdélyi tanulmányúton vett részt. Úticéljuk között szerepelt a Mezőség, Kalotaszeg, Kolozsvár, Torda és Torockó környéke, valamint találkozás és közös vacsora Kolozsvár jeles irodalmáraival, köztük akadémikus tagtársaikkal, a hamarosan 80. születésnapját ünneplő Kossuth-díjas íróval, Szilágyi Istvánnal és az idén 75 éves Király László Babérkoszorú díjas költővel.

19. Bemutatták Götz Eszter *Zalaváry Lajos építészete* című könyvét a FUGA-ban. Zalaváry Lajos a 20. század meghatározó építőművésze volt, aki építészgenerációkat is tanított. Az MMA Kiadó könyve bemutatja Zalaváry életútját és a mester sokoldalúságát. Zalaváry Lajosra Zoboki Gábor építész emlékezett.

19–21. Az MMA Oktatási, Képzési és Tudományos Bizottsága kihelyezett ülést tartott a Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Területi Bizottságának székházában. A Bizottság szeptember 19-i ülésének alkalmával kialakította ajánlását a művészetoktatási területen adományozható elismerő oklevelekről.

20. Az MMA Népművészeti Tagozata népzenei koncertsorozatot indított a Pesti Vigadóban. A Jánosi András akadémikus alapította és vezetésével működő Jánosi Együttes célja a magyar zenei anyanyelv megjelenítése, neves klasszikus zeneszerzők magyar népzenei forrásainak bemutatása és megismertetése a zeneértő közönséggel. A műsorban Bartók művei vagy azok részletei mellett megszólaltak a művek forrásául szolgáló népi dallamok, abban az előadásmódban, ahogyan Bartók is hallhatta azokat. A műsort Bartók-írárok, levelek részletei egészítették ki.

21. A magyar dráma napján lett volna kilencven éves Sinkovits Imre Kossuth-díjas színész, az első Nemzet Színésze cím birtokosa, a Magyar Művészeti Akadémia posztumusz tiszteleti tagja. Az MMA Színházművészeti Tagozata „Aranytaps – Sinkovits Imre 90 éves lenne” címmel rendezett programon emlékezett meg a színészlegendáról. A zártkörű, premier előtti vetítésen a meghívott vendégek annak a portréfilmnek a bővebb változatát láthatták, melyet

a köztelevízió is műsorára tűzött az „MMA-portrék” sorozat keretében.

Szeptember 21. – november 11. „Vezeklések kora” címmel nyílt meg Gaál József képzőművész, az MMA levelező tagjának kiállítása a Műcsarnokban. Ezzel egy időben, Gaál József kiállításához kapcsolódva nyílt meg ugyanott a MORPH szobrászcsoporth (Kalmár János, Mata Attila és Szabó Tamás) közös tárlata. A két kiállítást nem véletlenül rendezte egyszerre a Műcsarnok: a két szélső teremsorban nyílt tárlatok az épület középső teremsorában „Rejtett történetek” címmel a 19–20. század fordulóján kibontakozó életmódreform-mozgalmak és a művészetek kapcsolatát vizsgáló nagykiállításához illeszkedtek, amely októbertől volt látható.

24. Letették Budapest első Makovecz-templomának alapkövét a XX. kerületi Mátyás téren. A Pest-erzsébet Szabó-telepi Református Egyházközség temploma a kormány és az önkormányzat támogatásával, valamint közadakozásból épül meg. Az ünnepségen Varga Mihály pénzügyminiszter arról beszélt,



2018. szeptember 21. – november 11.
„Vezeklések kora” –
Gaál József képzőmű-
vész kiállítása
a Műcsarnokban

a templom terve közel állt a világhírű építész szívéhez, jól illeszkedett életművéhez, méltó volt magyarság iránti elkötelezettségéhez és szellemiségéhez.

- Elsőként Keresztes Ilona kapta a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. által alapított Tőkész László-díjat; az elismerés ünnepélyes átadását Budapesten



2018. október 2.
– november 18.
Véssey Gábor
festőművész
kiállítása a Pesti
Vigadóban

tartották az MTVA Kunigunda utcai székházában. A kitüntetés odaítéléséről háromtagú testület (kuratórium) döntött, amelynek tagjai Vasziyl Miklós, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap vezérigazgatója, Dobos Menyhért, a Duna Médiaszolgáltató vezérigazgatója, valamint a Magyar Művészeti Akadémia által delegált dr. Kucsera Tamás Gergely főtitkár voltak.



2018. október 3.
„Az Utolsó
vacsora” című
animáció
zártkörű
bemutatóján

• Az MMA Művészetelmélet és Módszertani Kutatóintézetének tudományos munkatársai Fehér Anikó karnagy és népzene-kutató vezetésével második alkalommal szerveztek konferenciát Kodály Zoltán nevelési elveiről és ezek gyakorlati alkalmazásáról „Mozgó dó...” II. – „A zene lelki táplálék” címmel a Pesti Vigadóban, az MMA székházában.

26. Megjelent *A remény évei* című kötet, amely ugyanezen a címen az ötvenes-hatvanas évek képző-

művészetéről szóló, 2017 őszén megrendezett kétnapos konferencia előadásainak írott változatát tartalmazza. A konferencia, a hozzá kapcsolódó, „Félárnyékban” című kiállítás – amelyet Szemadám György állított össze – és végül a kötet az MMA, a Petőfi Irodalmi Múzeum és az egri Kepes György Alapítvány és Intézet együttműködésével jött létre Csáji Attila festőművész, grafikus, fényművész, holográfus, az MMA rendes tagjának átfogó koncepciója alapján. A könyvbemutatón részt vett dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára, Pröhle Gergely, a PIM főigazgatója, Csáji Attila, a Nemzetközi Kepes Társaság elnöke és Rózsa T. Endre művészettörténész, művészeti kritikus, aki szintén a Nemzetközi Kepes Társaság tagja.

27. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézte új előadás-sorozatot indított 2018 őszén „Haza a mélyben – Kortárs öko-regionalista építészet Romániában” címmel a FUGA-ban. Az előadások havi rendszerességűek, helyszínük a FUGA Budapesti Építészeti Központ. Az évindító előadáson Nemes Károly építész a bukaresti Graphic Studio tervezőiroda munkáin keresztül mutatta be az elmúlt 20 év munkásságát.

28. Hatalmas érdeklődés mellett, mintegy 150 szakmabeli jelenlétében zajlott le a „Jövő most” című design-konferencia a Pesti Vigadóban. A rendezvényt a 2018-as Design Hét keretein belül a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával a Magyar Formatervezési Tanács társszervezésében valósította meg a Magyar Design Kulturális Alapítvány.

28–29. A „Kutatók Éjszakája” című, Európa-szerte megrendezett eseménysorozat keretében idén először két napon át lehetett bepillantani a különböző tudományterületek titkaiba. A programsorozatba bekapcsolódott a Magyar Művészeti Akadémia intézménye, a Műcsarnok, az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, illetve a Makovecz Központ és Archivum is.

29. Elkezdődött a XXXV. Őszi Népművészeti Sokadalom Kisgyőrben. Szüreti nap, egésznapos kézműves bemutató és kirakodóvásár, táncház, művészeti programok várták a látogatókat az MMA támogatásával.

30. A zene világnapja alkalmából a Magyar Művészeti Akadémia Színházművészeti Tagozata támogatásával nagyszabású operagálát adtak Gyöngyösön elismert operaénekesek, gyöngyösi kórusok és az Egri Szimfonikusok. A Miller Lajos operaénekes, a nemzet művésze kezdeményezésére létrejött programot immáron harmadik alkalommal támogatta a köztestület. A gála több mint ezer fős közönségét dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára és Hiesz György polgármester köszöntötte.

■ Október

1. Az építészet világnapja alkalmából nyílt meg a Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozatának kiállítása, melyet építész köztestületi tagjaink munkáiból rendeztek a Magyar Építészet Házában.

2. A Bethlen Téri Színházban mutatták be Ferdinandy György író, az MMA rendes tagjának *Fájó*

holnapok című új novelláskötetét. Elbeszéléseinek gyűjteményéről, valamint életművéről, jelenlegi munkáiról, a róla készült, B. Révész László által rendezett MMA-portréfilmről Mészáros Márton újságíró, a kötet szerkesztője beszélgetett a szerzővel.

2–3. A „Fotóhónap” alkalmából, de nem csupán ennek okán került sor az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának szervezésében, közelebbről Barta Zsolt Péter fotóművész kezdeményezése nyomán arra a kétnapos fotóművészeti konferenciára, amely a magyar fotográfia jelen helyzetével, állapotával foglalkozott. A konferencián a fotóval történészként vagy muzeológusként, műkritikusként foglalkozók (Fábián László, Kincses Károly, dr. Tomsics Emőke, Bán András, Balla Gergely stb.) és a fotót művészként gyakorlók (Flesch Bálint vagy Kunkovác László) előadásait is meghallgathatták az érdeklődők.

Oktober 2. – november 18. Véssey Gábor festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjának képeiből és szobraiból nyílt kiállítás a Pesti Vigadó VI. emeleti termeiben, a művész 70. születésnapja alkalmából. Az alkotó által gyakorolt képzőművészeti műfajok közül olajtempera táblaképei, valamint az utóbbi években létrejött szobrai voltak láthatók. A kiállítás alkalmából a MMA Kiadó összefoglaló albumot jelentetett meg.

3. Zenepedagógusokat díjazott az MMA Zeneművészeti Tagozata. Frank Oszkár, Hambalkó Edit, Nádor György és Tóth Ferenc részesült az elismerésben.

- Áder János köztársasági elnök és felesége, Herczeg Anita is részt vett az MMA köztestületi tagja, Rofusz Ferenc Oscar-díjas rajzfilmrendező „Az Utolsó vacsora” című legújabb animációjának zártkörű bemutatóján, a Magyar Művészeti Akadémia Andrássy úti irodaházában. A vetítésen jelen volt mások mellett Vashegyi György, az MMA elnöke; dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára; Fekete György, az MMA tiszteletbeli elnöke és Szemadám György elnökségi tag, valamint Rofusz Ferenc mellett több alkotótársa is.

4. Az erdélyi író, szerkesztő, műfordító, Kuncz Aladár munkásságáról és az új kutatási eredményekről rendezett konferenciát az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Művészeti Akadémia, amelyen szó esett a Trianon utáni közösségszervező tevékenységéről, regényeiről és műveinek recepciójáról is. Az Országos Széchényi Könyvtár Dísztermében megtartott emlékkonferencia az OSZK és az MMA együttműködésének új fejezetét nyitotta meg.

- A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozata Élőfolyóirat estjén (IV. évfolyam, 4. szám), az Előretolt Helyőrség szerkesztőség és Íróakadémia mutatkozott be az MMA intézményében, a Műcsarnokban. A házigazda Nagy Koppány Zsolt József Attila-díjas író, az „Előretolt Helyőrség” prózaszerkesztője volt.

6. Átadták az Erdély Magyar Irodalmáért Alapítvány díjait. A díjazottak között volt Mezey Katalin Kossuth- és József Attila-díjas író, költő, műfordító, az MMA Irodalmi Tagozatának vezetője is, aki Hídverő-díjat kapott Székelyudvarhelyen. Az ünnepségen Fekete Vince költő, az MMA rendes tagja külön erre

az alkalomra írt laudációját olvasta fel, majd Kovács István költő, történész, az MMA rendes tagja köszöntötte a díjazottat.

Oktober 6. – 2019. január 20. A Műcsarnok őszi vezető kiállítása már harmadik éve olyan problémákkal foglalkozik, amelyek közös hajónk, Gaia sorsát érintik. A Természet és a Genesis után az idei nagyobb léptékű tárlat címe: „Rejtett történetek – az életreform-mozgalmak és a művészetek”. A gazdag tudanyagot feldolgozó, látványos kiállítás itthon elsőként foglalta össze az eddig csak Németországban és Ausztriában közönség elé tárt társadalomkritikus tematikát, a 19. század utolsó harmadától világszerte kibontakozó, a közép-európai országokban virágzó életreform-mozgalmakat, illetve azok korabeli művészetekre gyakorolt hatását. A tárlat az ELTE PPK Neveléstudományi Intézet Történeti, Elméleti és Összehasonlító Pedagógiai Kutatócsoport és a Neveléstudományi Doktori Iskolával együttműködve jött létre.

7. A Hódmezővásárhelyen megnyílt Vásárhelyi Őszi Tárlat fődíját 13 év után kapta szobrász: Ámmer Gergő nyerte el a Tornyai-plakettet. A nagy múltú visszatekintő kortárs művészeti seregszemle nyitóbeszédét Szentmártoni János író, az MMA rendes tagja tartotta.



Az eseményen átadták az MMA díjait is. Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város és a Magyar Művészeti Akadémia Rudnay Gyula Művészeti Ösztöndíját Kaliczka Patrícia festőművész nyerte el; a Magyar Művészeti Akadémia díját a tárlaton Kotormán Norbert szobrászművész kapta.

- Az MMA Irodalmi Tagozatának Őszi Irodalmi Gáláján vers- és prózaösszeállítások hangzottak el neves művészek előadásában Iancu Laura, Király László, Szilágyi István, Mészöly Dezső és más kortárs magyar írók, költők műveiből. Jeles színészek és zeneművészek közreműködésével rendezték meg az immár hagyományos, kétrészes gálaestet.

8. A Magyar Művészeti Akadémia „Válogatás a magyar animációs film történetéből” című vetítéssorozata betekintést nyújtott a hazai animáció kincsestárába. Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozata által szervezett filmklub első alkalma után december 10-ig hétfőnként a Premier Kultcaféban várták a filmbarátokat.

2018. október 11. – november 25.
Demeter István és Haris László kiállítása a Műcsarnokban

8. és 10. „Schubert 200” címmel kétestényi múltidézt tartottak abból az alkalomból, hogy a zeneszerző először időzött magyar földön. Az érdeklődők kerekasztal-beszélgetésen, diavetítésen és koncerten is részt vehettek a Pesti Vigadó Makovecz termében.

8–9. Tisztelegve a 70 éve elhunyt Kozma Lajos előtt, a 2018-as „Kozma- emléké” keretében a Műcsarnok, az Iparművészeti Múzeum, a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ, valamint a BKSzC Kozma Lajos Faipari Szakgimnáziuma együttműködésében nagyszabású programsorozat indult, amelynek célja Kozma sokszínű munkásságának, komplex tervezői attitűdjének bemutatásán keresztül a művészeti (szak)képzés, a kézműipari tradíciók jelentőségének hangsúlyozása volt. A Műcsarnok előadótermében rendezett konferencia a Design Hét egyik kiemelt eseménye.

8–14. Az MMA posztumusz tiszteleti tagja, Durkó Zsolt által alapított Magyar Zeneművészeti Társaság idén is megrendezte a magyar zeneszerzők több generációjának fórumot biztosító „Mini-Fesztivál”-ját a Festetics Palota Tükörtermében és a Magyar Művészeti Akadémia székházában, a Pesti Vigadó Északi termében.



2018. október 18.
Az MMA ösztöndíjasainak első találkozója a Pesti Vigadóban

9. Az MMA „Szó • szín • játék” elnevezésű programsorozatában pódium-összeállítást láthatott a nagyközönség az 1956-os forradalom színházi történeiről. Felvillantak részletek Sinkovits Imre '56-os naplójából, Raksányi Gellért, Darvas Iván, Bessenyei Ferenc, Mensáros László irásos és rendőrségi anyagaiból. Az estet Ablonczy László kritikus, író, az MMA rendes tagja szerkesztette.

9–15. „... összekötni az eget és a földet...” címmel a dél-uráli Izsevszkben, majd október 15-én Ulánbátorban nyílt meg a Magyar Művészeti Akadémia alapító, örökös tiszteleti elnökének, az Ybl-, Kossuth-, és Prima Primissima díjas, Magyar Corvin-lánccal kitüntetett Makovecz Imre munkásságát bemutató tárlat. A Magyar Művészeti Akadémia és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság közös delegációja az egyhetes oroszországi és mongóliai útja során a kiállítás-megnyitókön túl szakmai találkozókat, egyeztetéseket bonyolított le. Ezeken számos jövőbeni közös program megvalósítását helyezték kilátásba.

Október 11. – november 25. Demeter István katolikus pap, költő, festő és Haris László Balogh Rudolfdíjas fotóművész, az MMA rendes tagjának kiállítása a Műcsarnokban „Demeter / Haris | Tulajdonság-energia-mezők” címmel volt látható.

13. A „Magyar Festészet Napja” rendezvény idei programsorozatán belül „Élő magyar festészet 2018” címmel nyílt kiállítás a Kepes Intézetben. A közel kétszáz festményt bemutató meghívásos tárlaton magyar festők három generációjából válogattak a kurátorok. A megnyitón életműdíjat adtak át Orosz Jánosnak, az MMA köztestületi tagjának. A Magyar Művészeti Akadémia festészeti díját a középgeneráció egy jeles képviselője, Szilágyi János kapta.

15. Szilágyi István író, a nemzet művészt, az MMA rendes tagját barátai, tisztelői, íróársai köszöntötték 80. születésnapja alkalmából a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A programot a Magvető Kiadó, a Magyar Művészeti Akadémia, a Magyar Írószövetség és a PIM közösen szervezték.

15–26. Sándy Gyula építőművész születésének 150. évfordulója alkalmából az építész hagyatékában található tervekből, tárgyakból és dokumentumokból rendezett kiállítást a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ a Magyar Építőművészek Szövetsége székházának Kós Károly termében. Az építész életművét bemutató emlékkiállítás létrehozásában a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasai vállaltak szerepet.

• A Mongol Festőművészeti Galériában, Ulánbátorban nyílt meg „... összekötni az eget és a földet...” címmel a Magyar Művészeti Akadémia alapító, örökös tiszteleti elnökének, az Ybl-, Kossuth-, és Prima Primissima díjas, Magyar Corvin-lánccal kitüntetett Makovecz Imrének az építészeti munkásságát bemutató tárlat. Az ulánbátori előtt csupán egy héttel nyílt meg a dél-uráli Izsevszkben is egy hasonló kiállítás, amely az Oroszországban már több éve, rendkívüli sikerrel zajló vándorkiállítás hatodik, egyben utolsó állomása.

15–16. Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete ezúttal is az értékmentés útját járva, a rekanonizáció szükségességét kiemelve, annak módszertani kereteit megalapozó módon szervezett művészetelméleti szimpóziumot „Krúdy: Egy város anatómiája” címmel az Esernyős Galériában. A rendezvény kísérlet volt arra, hogy „Krúdy városát” a különböző tudományterületek párbeszéd keretében fogalmi összefüggésbe állítsák és jelen korunk Budapestjét Krúdy-értelmezéssel közelítsék meg.

16. Kerényi József építész, az MMA néhai tagja kiállítása beszélgetéssel nyílt meg a Lechner Tudásközpontban, melynek moderátora Osskó Judit, résztvevői Melocco Miklós szobrászművész, az MMA rendes tagja; Róth János; Perényi Tamás és Molnár Zoltán voltak. A beszélgetés után a jelen lévők megtekinthették a Kerényi Józsefről 2014-ben készült portréfilmet is.

• Bemutatták a Mihályi Gábor rendező, koreográfus, az MMA levelező tagjáról szóló portréfilmet a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán. „Az Úton” című portréest egyfajta számvetés szándékával készült, vállaltan szubjektív reflexió, tükör,

amiben felsejlik az alkotói szándék: hogyan is fogalmazza meg az ünneptelt viszonyait a tradícióhoz itt, a XXI. század elején, hogy az utat találjon a nézőkhöz, és megérintse őket.

- A Nemzeti Kulturális Alap az idén ünnepli fennállásának 25. évfordulóját, amely alkalmából a TRIP Hajón mutatták be kerekasztal-beszélgetés keretében a *Minőség, érték, mecenatúra – 25 éves a Nemzeti Kulturális Alap* című kötetet. A kerekasztal-beszélgetés vendége volt többek között Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke is.

16–21. A Magyar Művészeti Akadémia kiemelt támogatásával zajlott az Alexandre Trauner Art/Film Fesztivál Szolnokon.

17. A Scolar Kiadó a Petőfi Irodalmi Múzeum Lotz-termében tartotta Temesi Ferenc író, az MMA rendes tagja 49/49 című, új kötetének bemutatóját. A kötetet népszerűsítő országjárását az MMA támogatja.

17–18. A „Székely János Napok” című rendezvénysorozat keretein belül az MMA székházában, a Pesti Vigadóban, valamint a Nemzeti Színházban is látható volt a Gyulai Várszínház nyári, kétnapos programsorozata, amely az erdélyi költő, író, esszéista életművének teljességére hívta fel a figyelmet.

18. Az MMA ösztöndíjasainak első találkozóját tartották. Az MMA költségvetéséhez rendelt forrásból szeptember 1-jétől, havi bruttó kétszázezer forinttal támogatott ösztöndíjas alkotókat Vashegyi György, az MMA elnöke ünnepélyes keretek között fogadta és köszöntötte az MMA székházában, a Pesti Vigadóban. Az eseményen részt vett és a friss ösztöndíjasokat szintén köszöntötte dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtítkára és dr. habil. Kocsis Miklós, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet igazgatója is.

- A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata októberi klubestjén a Makovecz Szalonban Dévényi Sándor, az MMA rendes tagja „Pécs” címmel tartott előadást, Bachmann Bálint köztestületi tag pedig a pécsi építészképzés 20 évről (1998–2018) fejtette ki gondolatait.

- A Magyar Művészeti Akadémia Akadémikusportrék vetítéssorozatában a Pesti Vigadó mozitermében ezúttal Párkai István karnagyról, a nemzet művésze-ről, az MMA rendes tagjáról 2015-ben készült portréfilmet lehetett megtekinteni.

19. *Mozgóképek és paragrafusok* címmel jelentetett meg a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet egy, a filmgyártás intézményi és jogi szabályozási kérdéseivel kapcsolatos filmszakmai kiadványt. A hírt az Alexandre Trauner Art/Film Fesztivál filmszakmai programja keretében jelentette be dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtítkára, Kollarik Tamás, a könyv egyik szerkesztője és dr. habil. Kocsis Miklós, az MMA MMKI igazgatója.

25. „Haza a mélyben I. | Kortárs öko-realista építészet Romániában” címmel előadás-sorozat vette kezdetét a FUGA-ban, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet szervezésében. Az est házigazdája Wesselényi-Garay

Andor építész, az MMA MMKI tudományos munkatársa, vendége: Kozma Zsolt volt.

28. A Tolnay Klári Kulturális és Művészeti Egyesület – Emlékház Tolnay Klári színművész, az MMA posztumusz tiszteleti tagja halálának huszadik évfordulójára emlékkiállítással és múltidéző beszélgetéssel emlékezett a Tolnay Klári Emlékházban



Mohorán. A rendezvény támogatója a Magyar Művészeti Akadémia, fővédnöke Juhász Judit, az MMA szóvivője volt.

Október 29. – 2019. január 13. „Apa és fia: id. Gutti József és Gutti J. Soma” címmel festőművészek kiállítása nyílt meg az MMA székházában, a Vigadó Galériában.

29. A Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán folytatódott az MMA Népművészeti Tagozata által indított „Zenei anyanyelvünk” című koncertsorozat. Jánosi András és együttese a sorozatban „Magyar rapszódia – Liszt-források” című estjével a magyar zenei anyanyelv megjelenítésére, neves klasszikus zenészek magyar népzenei forrásainak bemutatására és megismertetésére vállalkozott.

30. A „Keddi kaleidoszkóp” az MMA Művészetelméleti Tagozatának 2015-ben indított programsorozata, pódiumbeszélgetés akadémikusokkal, művészekkel, művészeti munkájuk háttéréről. Az MMA MMKI Pesti Vigadóban lévő könyvtárban Csernyus

2018. október 29.
– 2019. január 13.
„Apa és fia:
id. Gutti József
és Gutti J. Soma” –
kiállítás a Vigadó
Galériában

Lőrinc építész beszélt munkájáról és az elmúlt időszak Makovecz-kiállításairól, amelyeket ő rendezett. Beszélgetőtársa Sulyok Miklós művészettörténész, az MMA levelező tagja volt.

■ November

1. Zárult a Magyar Nemzeti Filmalap és az NMHH támogatásával megrendezésre került „18. Los Angeles-i Magyar Filmfesztivál”, amelynek fővédnöke dr. Karas Monika, az NMHH elnöke, védnökei dr. Kollarik Tamás és dr. Kucsera Tamás Gergely voltak. A Magyar Művészeti Akadémia és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa közös delegációja részt vett San Franciscóban az Öböl-környéki magyarság az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékét őrző ünnepi rendezvényein is. Az 1956-os forradalom emlékére tartott ünnepségen a San Franciscó-i Magyar Református Templomban a nagyszámú magyar közösség előtt mondott beszédet – mások mellett – Széles Tamás főkonzul és dr. Kucsera Tamás Gergely főtítkárr. Másnap Kollarik Tamás és dr. Kucsera Tamás Gergely elhelyezték a megemlékezés virágait a magyar közösség által állított Gloria Victis

5. Hét alkotó lett a nemzet művésze 2018-ban: Budai Ilona népdalénekes; Fekete György belsőépítész (a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli elnöke); Kampis Miklós építőművész; Kunkovác László fotóművész, néprajzkutató; Lator László költő, műfordító, esszéista; Orosz István grafikusművész és Rófusz Ferenc animációsfilm-rendező. A díjakat az MMA köztestület születésnapján, november 5-én, a Magyar Művészeti Akadémia székházában, a Pesti Vigadó Dísztermében adta át Vashegyi György MMA-elnök és Kásler Miklós miniszter.

6. „Hamvas Béla és a művészet” címmel rendezett Hamvas-emlékestet a Hamvas Béla Kör a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával. Hamvas Béla szellemisége megidézésének helyszíne az MMA Andrássy úti irodaházának színházterme. Az esten László Ruth író, pszichológus Hamvas Bélával készült interjút Rátóti Zoltán színművész, az MMA rendes tagja olvasta fel. „A teljes látás. Hamvas Béla és a képzőművészet” címmel Lajta Gábor, festőművész, az MMA levelező tagja tartott előadást.

• Komor Marcell születésének 150. évfordulójának tiszteletére a Magyar Művészeti Akadémia, a Magyar



2018. november 5.
A Nemzet Művésze
díjak átadása
a Pesti Vigadóban

emlékműnél; a megemlékezés ünnepi szónokai Voisin Éva tiszteletbeli konzul, valamint Könnyű Ernő egykori kongresszusi képviselő voltak.

Az MMA által is támogatott, a Dunatáj Alapítvány által gyártott „A sátán fattya” című film két díjat is kapott a Los Angeles-i Magyar Filmfesztiválon (operatőr és legjobb színésznői).

3. A Kárpát-medencei Magyarok Zenéje koncertsorozat idén is körbejárja a Kárpát-medence határon túli magyarok lakta területeit, ezt követően gálakoncerttel zárul a Pesti Vigadó dísztermében. A 2001-ben indult sorozat a Kárpát-medence magyarságának és nemzetiségeinek kulturális találkozására diákok és felnőttek részére.

Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ, valamint Budapest II. Kerületének Önkormányzata megemlékezést és koszorúzást tartott az alkotó születésnapján, az építész Budapest II., Keleti Károly utca 29–31. szám alatti lakóházán elhelyezett emléktáblánál.

• A „Rejtett történetek” című kiállításához kapcsolódóan átfogó mozdulatművészeti programorozatot indított a Műcsarnok, az MMA intézménye. A mozdulatművészet évszázados tradíciójú valódi hungarikum, egy holisztikus magyar művészeti és mozdulati irányzat, ami egyszerre életstílus, filozófia és művészi gyakorlat is. A test és a lélek viszonyrendszereinek és kommunikációjának egyfajta európai

kulturális hiányát pótolta a kiállításon és programjában is megvalósuló újrafelfedezése.

- A Magyar Művészeti Akadémia is részt vett „A tánc jövője” című nemzetközi konferenciasorozat rotterdami záró eseményén. A Nemzetközi Színészszövetség (International Federation of Actors, FIA) európai szekciója legutóbbi európai bizottsági nyertes projektje a „Dance Futures” (‘A tánc jövője’) címet viselte. A kétéves szakmai program két fő eleme a táncos útlel, mely a táncművészek nemzetközi mozgását segíti és a táncos átképzés, amely a hosszú tanulmányokat, ám viszonylag rövid pályát megélő táncosok karrier utáni átképzésével, pályamódosításukkal foglalkozik.

- „Nemzedékről nemzedékre” címmel rendezett konferenciasorozatot a Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Tagozata a Pesti Vigadóban. A konferenciasorozat minden esztendőben olyan kérdéseket vizsgál, amelyek megpróbálják értelmezni anyanyelvű kultúránk működési rendjét, jelenkori állapotát, jövőképét. A 2018. évi konferencia előadói az alapvetően vokális jellegű magyar népzene és a hangszerek viszonyát járta körül.

7. Polgár Csaba Ferenczy-díjas képző- és iparművész alkotásaiból „Jelhelyzetek” címmel nyílt kiállítás a Pesti Vigadóban. Jelen emlékkiállítás a hatalmas életműből készült válogatás, amely elsősorban a modern festő munkásságából adott ízelítőt.

- A Makovecz Imre tiszteletére megrendezett s hagyományossá vált Héttorony Fesztivál november 7-én este a budai Makovecz Központ és Archivumban vette kezdetét. November 20-áig ebben az évben is Kárpát-medence-szerte számos programmal emlékeztek a néhai építőművészre, az MMA örökös tiszteleti elnökére.

- A magyar zeneszerzők és előadók szoros kapcsolatára épülő „Fókuszban a cselló I–II.” című koncerten november 7-én és 14-én hazai alkotók csellóra írt műveit hallhatta a közönség az MMA székházában, a Pesti Vigadó Makovecz termében.

8. A Magyar Művészeti Akadémia és a Sclar Kiadó szervezésében mutatták be Temesi Ferenc Kossuth-díjas író, az MMA rendes tagja 49/49 című regényét a köztestület székháza, a Pesti Vigadó könyvtárában. A regényről Temesi Ferenczel Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtítkára és Illés Andrea, a Sclar Kiadó főszerkesztője beszélgetett.

- Szóts István Kossuth-díjas filmrendező, az MMA posztumusz tiszteleti tagja húsz éve, 1998-ban hunyt el. A Magyar Művészeti Akadémia Film- és Fotóművészeti Tagozata filmvetítéssel, beszélgetéssel és könyvbemutatóval emlékezett rá.

9. XXX. Őszi Kerámia Tárlat. A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége székházában nyílt kiállításon, amit az MMA is támogatott, Simonffy Márta MKISZ-elnök köszöntötte a résztvevőket. A tárlatot N. Dvorszky Hedvig művészettörténész, az MMA levelező tagja nyitotta meg.

9–18. Az MMA Képzőművészeti Tagozatának szervezésében az MMA székházában, a Pesti Vigadóban nyílt meg Magyar Gábor kiállítása. A tárlat az alkotó csaknem négy évtizedet felölelő munkáiból válogatott.

12. A IX. Székelyföld Napok csíkszeredai bemutatója után a Magyar Művészeti Akadémia, a Hargita Kiadóhivatal és a Kortárs Kiadó közreműködésével Budapesten, az MMA irodaházának rendezvénytermében is sor került Ferenczes István *Veszedelemről álmodom* című könyvének bemutatójára. A szerzővel Pécsi Györgyi irodalomtörténész, az MMA levelező tagja, Ferenczes István monográfusa, Ambrus Lajos író, és Lövétei Lázár László költő beszélgettek.

- Ferenczes István: *Veszedelemről álmodom* című könyvét mutatta be a Magyar Művészeti Akadémia, a Hargita Kiadóhivatal és a Kortárs Kiadó az MMA irodaházában. A szerzővel Ambrus Lajos író, a Kortárs Kiadó irodalmi vezetője, Lövétei Lázár László költő, a Hargita Kiadóhivatal igazgatója és Pécsi Györgyi irodalomtörténész, az MMA levelező tagja és Ferenczes István monográfusa beszélgetett.



2018. november 8.
Temesi Ferenc
49/49 című regé-
nyének bemutatója
a Pesti Vigadóban



13. A magyar nyelv napját ünnepelték a Pesti Vigadóban. A gálaműsort az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával rendezte az Anyanyelvpolók Szövetsége.

14. Fókuszban a cselló II. – hangverseny a Pesti Vigadó Makovecz termében. A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának programján csellósólók mellett a Budapesti Csellóegyüttes szóltatta meg Melis László, Bánlaky Ákos, Király László, Hollós Máté és Kovács Zoltán műveit.

15. „Közösségi értékteremtés – a bukovinai szé-
kelyek nyelve” címmel a Múcsarnokban tartotta az

2018. november 19.
Sára Sándor
kamara-fotó-
kiállítása
a Pesti
Vigadóban

2018. november 26.
A „Szent Korona
művészete” címmel
tartottak konferenciát
a Makovecz Központ
és Archívum
épületében

MMA Irodalmi Tagozata „Élőfolyóirat-est” című sorozatának következő programját. Az eseményen közreműködött Fazekas Tiborc nyugalmazott egyetemi tanár, Salamon Gáspár tájnyelvi kutató és Szeifert Dezső kiadványgazda. A résztvevők egy olyan kezdeményezésről számoltak be, amely összegyűjtené és archiválná a bukovinai székely nyelvjárást.

• Ágh István költő, író, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja irodalmi estjére a szerbiai Ma-



ira fókuszált – így műveinek politikai érintettségére, és karmesteri-zenekarvezetői örökségére. Az előadók között köszöntötték Dubrovay László zeneszerzőt és Kocsár Balázs karmestert, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjait, és Ókovács Szilveszter opera-énekest, zenekritikust, a Magyar Állami Operaház főigazgatóját is. Az egybegyűlteket az MMKI igazgatója, dr. habil. Kocsis Miklós üdvözölte, megnyitó beszédet Vashegyi György, Liszt Ferenc-díjas karmester, az MMA elnöke mondott.

• A Film- és Fotóművészeti Tagozat Sára Sándort ünnepelve szervezett kamara-fotókiállítást tiszteletére a Pesti Vigadóba. A kiállítás megnyitása után digitálisan felújított filmjét (*Feldobott kő*, 1968, 84') vetítettük, majd Pintér Judit beszélgetett a filmművésszel.

• Könyvbemutatóval egybekötött ünnepségen köszöntötték 75. születésnapján Király László költőt, író, a Helikon folyóirat volt főszerkesztő-helyettesét, jelenlegi főmunkatársát. A Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának rendezvénytermében tartott eseményen számos író, költő ünnepelte közösen a József Attila- és Babérkoszorú díjas szerzőt, akinek születésnapján legújabb, *Sziklarajz* című kötetét is bemutatták.



2018. november 22.
A Magyar Művészeti
Akadémia évi második
rendes közgyűlése
a Pesti Vigadóban

gyarkanizsán került sor. Költeményeit a szerző és Rátóti Zoltán színművész, az MMA Színházművészeti Tagozatának vezetője előadásában hallhatták az érdeklődők. A beszélgetést Pécsi Györgyi irodalomtörténész, az MMA levelező tagja vezette, ahol az est végén a vendégekkel kötetlen beszélgetésre is alkalma nyílt a közönségnek.

18. Huszár Lajos zeneszerző, az MMA rendes tagja 70. születésnapja alkalmából rendeztek szerzői estet a FUGA Budapesti Építészeti Központban.

19. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete „Kortársunk, Erkel” címmel tudományos ülést rendezett a zeneszerző halálának 125. évfordulója alkalmából. A Pesti Vigadó Makovecz termében megrendezett program Erkel életének kevésbé ismert és feltárt momentumai-

20. A Magyar Művészeti Akadémia Andrassy úti irodaházában mutatták be Dvorszky Hedvig Ferenczy Noémi-díjas művészettörténész, az MMA Művészetelméleti Tagozatának levelező tagja legújabb, *Evezz a mélyre* című kötetét, amely válogatott tanulmányokat és interjúkat tartalmaz. A háziasszony Juhász Judit, a Magyar Művészeti Akadémia szövegírója és Mezei Károly, a Kairosz Kiadó főszerkesztője köszöntötte a szerzőt és a vendégeket, köztük prof. em. Fekete Györgyöt, az MMA tiszteletbeli elnökét, aki a kötet előszavát írta.

• A nemzet művésze, Kocsár Miklós 85. születésnapja alkalmából ünnepi kórushangversenyt rendeztek a szegedi piarista templomban.

21. Megtartották az Örökség Kultúrpolitikai Intézet (ÖKI) „Örökség Műhely” című program-

sorozatának 2018. évi utolsó beszélgetését a Művészeti Akadémia új irodaházának rendezvénytermében. Az állami kultúrafinanszírozás rendszeréről szóló kerekasztal-beszélgetésen részt vett Inkei Péter kulturális szakember, a Budapesti Kulturális Observatórium vezetője, és L. Simon László kultúrpolitikus, országgyűlési képviselő. Az egybegyűlteket dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtktára köszöntötte.

- Az MMA Kiadó bemutatta Mensáros László: *Arany* című könyvét az Örkeny Színházban. A Kosuth- és Jászai Mari-díjas színművész, érdemes és kiváló művész egész életét a magyar irodalom népszerűsítésének szentelte. Színházi darabokban és filmekben alakított szerepei mellett szívesen vállalt önálló esteket. A kötethez egy CD is tartozik, amelyen a színész Arany János műveit szavalja.

- „Hommage à Erkel” címmel 2018-ban a Magyar Művészeti Akadémia zeneszerző tagjai (Balassa Sándor, Dubrovay László, Kocsár Miklós, Kovács Zoltán és Tóth Péter) Erkel Ferenc zeneszerző tiszteletére írt kompozícióival e hangverseny keretében tisztelegtek a szerző halálának 125. évfordulóján.

22. A tagozati díjak átadásával tartották meg a Magyar Művészeti Akadémia évi második rendes közgyűlését az MMA székházában, a Pesti Vigadóban. Csókos Varga Györgyi népművész és Kovács László operatőr, filmművész részére postumus honoris causa (posztumusz tiszteletbeli) cím adományozásáról döntött a köztestület, és tiszteletbeli taggá választotta Helmut Rilling karmestert.

Az MMA Építőművészeti díjában részesült U. Nagy Gábor építész és Varga Levente építész; a Film- és Fotóművészeti Tagozat által odaítélt Szóts István-díjat Pörös Géza szerkesztő, filmtörténész és Koncz Csaba képzőművész, fotóművész, zenész kapta; az Ipar- és tervezőművészeti díjat Buczkó György üvegtervező, szobrászművész nyerte el; az Irodalmi Tagozat Illyés Gyula-díját idén dr. Vasy Géza író, irodalomtörténész és Dávid Gyula író, irodalomtörténész kapta; a Képzőművészeti Tagozat díját Molnár Péter festő- és grafikusművész és Bereznai Péter festőművész vehette át; a művészetelméleti elismerést, a Cs. Szabó László-díjat 2018-ban Molnár Attila fotóművész, fotótörténész és Láng Gusztáv irodalomtörténész, egyetemi és főiskolai tanár kapta; a Népművészeti Tagozat Erdélyi Zsuzsanna-díjában Szerényi Béla népzeneész, hangszerkészítő, művésztanár és Vetró Mihály művésztanár, nemezkészítő részesült; a Színházművészeti Tagozat elismerését nyerte el Meszléry Judit színművész és Gyimesi Kálmán operatőr; a Zeneművészeti Tagozat díjazottja pedig idén Kerényi Mária újságíró, zenekritikus, szerkesztő, fordító és Erdei Péter karnagy volt.

A közgyűlésen az akadémikusok többek között a 2018. májusi közgyűlés óta eltelt időszakra vonatkozó elnöki és testületi tájékoztatókat hallgattak meg és fogadtak el. Tájékoztató hangzott el az elnök és az elnökség munkájáról, a tagozatok munkájáról és a bizottságok munkájáról a 2018. évi tevékenység áttekintésével. A programban emellett szerepelt beszámoló az elfogadása az elnök, az elnökség, a tagozatok és a bizottságok munkájáról,

valamint a 2018. évi művészeti és szakmai programtervről, továbbá a közgyűlés résztvevői tájékoztatót kaptak a Magyar Művészeti Akadémia 2019. évi művészeti, szakmai programtervről is. A közgyűlés művészeti programjaként az MMA ösztöndíjasa, Agócs Gergely népzeneész, népzenekutató adott elő pástorénekeket.

23. A Magyar Napló Kiadó emlékestet rendezett Oláh János költő, író, kiadóvezető, az MMA néhai tagja születésnapja alkalmából. Az esten, a Józsefvárosi Galériában átadták a róla elnevezett szerkesztői ösztöndíjat és „Az év legsikeresebb szerzője” díjat.

24. A „Rejtett történetek – az életreform-mozgalmak és a művészetek” című kiállítás kísérőprogramján Szemadám György festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia elnökségi tagja tartott előadást a Műcsarnokban, az MMA intézményében.

- Budapesten, az UNESCO által elismert táncházmozgalom egyik legfontosabb helyszínéül számon tartott TEMI Fővárosi Művelődési Házban rendeztek jubileumi koncertet. Ezen csángó hagyományörző zenészek közreműködésével többek között Petrás Mária Prima Primiissima- és Magyar Örökség-díjas moldvai népdalénekes, az MMA rendes tagja lépett fel.

22–29. Megnyílt a Magyar Plakát Társaság a „2. PosterFest / Budapest 2018” című nemzetközi plakátkiállítása. Az esemény központi helyszíne a Tesla volt. A PosterFest a plakát ünnepe, ami az új magyar plakátról, a plakát ügyét sajátjának érző hazai kezdeményezésekről, a műfajt ápoló intézményekkel, szervezetekkel való hatékony együttműködésről, a szakmát művelő művészgenerációk közösségéről szól.



Az eseményen nemzetközi zsűri díjazta a legjobb alkotókat. Az eseményen díjakat is átadtak, köztük a Magyar Művészeti Akadémia Iparművészeti és Tervezőművészeti Tagozatának különdíját is.

26. „»Az élet kincsháza« II.” címmel tartott konferenciát a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata a Pesti Vigadóban. A rendezvény a művészeti nevelést állította középpontba. A konferencia a 2015 szeptemberében azonos címmel megtartott kétnapos, huszonöt előadásból álló, kiemelkedően sikeres tanácskozás folytatása volt.

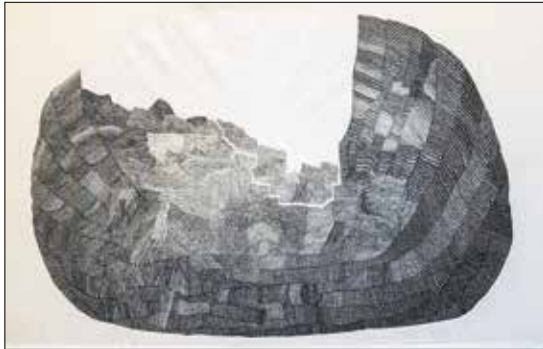
- A „Szent Korona művészete” címmel konferenciát tartottak a Makovecz Központ és Archivum épületében a Szent Korona 1978. január 10-i hazaérkeztenek évfordulójához kapcsolódva. A program előadói többek között prof. em. Fekete György, az MMA tiszteletbeli

2018. november 29.
Megnyílt
Földi Péter
festőművész
életművének
keresztmetszetét
bemutató tárlat
a Műcsarnokban

elnöke, Jankovics Marcell, az MMA alelnöke és Varga Péter, az MMA rendes tagja voltak. A Szent Koronatan lélekemelő, szemléletformáló hatását pedagógiai oldalról megközelítve Kokas Nikolett mutatta be, míg dr. habil. Kocsis Miklós, az MMA–MMKI igazgatója állami jelképünk közjogi helyzetéről beszélt. Az előadókat, egybegyűlteket dr. Kucsra Tamás Gergely, az MMA főtthkára köszöntötte.

- Az MMA „Szó • szín • játék” című programsorozatában a Kaláka együttes és Rátóti Zoltán színművész, az MMA Színházművészeti Tagozata vezetőjének „Különbéke” című Szabó Lőrinc-estjét mutatták be a Pesti Vigadóban, a Magyar Művészeti Akadémia székházában.

27. Az Írók Alapítványa Széphalom Könyvműhely szervezésében a Duna Palotában mutatták be Jókai Anna Kossuth-nagydíjas író, néhai nemzet művésze, az MMA néhai tagja *Szegény sudár Anna* című regényének nyolcadik kiadását. Az est háziasszonya Mезey Katalin Kossuth-díjas költő, szerkesztő, az MMA



2018. november 30.
„Kókay Krisztina '75
– a vonal misztériuma” jubileumi
kiállítás nyílt
a Pesti Vigadóban



Irodalmi Tagozatának vezetője volt.

- „Régi magyar táncok” címmel volt hallható a János együttes koncertje. A műsor alapja az a három évtizede tartó kutatómunka, amelynek során körülbelül kétezer XVIII. századi, illetve ma is hallható táncdal-összehasonlításra került sor. A műsor ebből az anyagból adott válogatást a Pesti Vigadóban. Az est szervezője az MMA Népművészeti Tagozata volt.

28. Sára Sándor, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-nagydíjas és Balázs Béla-díjas operatőr, filmrendező, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja november 28-án ünnepelte 85. születésnapját. Az MMA Film- és Fotóművészeti Tagozatának szervezésében köszöntötte a mestert a köztisztület a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamaraszínpadán, ahol fontos filmjét, a *80 huszár* digitálisan felújított változatát is levetítették, a terem előterében pedig fotóiból nyílt kamarakiállítás.

- A Magyar Művészeti Akadémia Kiadója bemutatta Szekfü András: *Így filmeztünk* című könyvét, amely fél évszázad hazai filmtörténeti interjúiból közöl válogatást. A könyv a magyar film 1945 és 1960 közötti mozgalmas időszakát a korszak alkotóival és politikai vezetőivel készült eredeti interjúk segítségével idézi fel. A Filmesházban tartott könyvbemutatón Gelencsér Gábor filmtörténész, Szekfü András filmtörténész, a könyv szerzője, Rózsa János filmrendező és Fejérvári Gergely, az MMA Kiadó szerkesztője beszélgettek a kötetéről.

- „Örökítés” címmel nyílt meg a Lelkes család kiállítása a Pesti Vigadóban. A hét nemzedékből itt kiállító tizenkét alkotó közül öten, mint a festészet művelői szerepelnek, de van, aki a fotózást választotta életpályául, másikuk formatervező iparművészként lett elismert, de a kiállítók között belsőépítész, szobrász, kiadványtervező és könyvtervező is megjelent és korábbi szakképzettségeik között az ötvösség, a díszítőfestészet és a textilművészet is fellelhető.

29. Különleges hangversenyen lépett fel a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Nagytermében Dobozy

pályázaton nyerte el, a főigazgatói posztot 2019. február 1-től veszi át ötéves időtartamra.

- Megnyílt a Földi Péter Kossuth- és Prima Primissima díjas festőművész, az MMA rendes tagja életművének keresztmetszetét bemutató tárlat a Múcsarnokban. A tárlatot Jankovics Marcell, az MMA alelnöke nyitotta meg.

- A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata 2017-ben indította el „Építészklub” című estjeit a Kecse utcai Makovecz Szalonban, ahol egy-egy építőművész páros mutatja be épp futó munkáit, tervezési feladatait, az őket foglalkoztató építészeti (vagy egyáltalán nem építészeti) gondolatokat és érzéseket. A novemberi klub előadópárosa Salamin Ferenc, az MMA levelező tagja és Anthony Gall, az MMA tiszteletbeli tagja volt.

- A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete előadás-sorozata „Haza a mélyben – Kortárs öko-regionalista építészet” címmel. A novemberi alkalmon az Ausztriában élő és dolgozó magyar származású András Pálffy, a Jabornegg & Pálffy Architekten tervezőiroda építésze tartott előadást, az est házigazdája Wesselényi-Garay Andor építész, az MMA MMKI tudományos munkatársa volt.

30. Megnyílt a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ és a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény Sándy Gyula építész születésének 150. évfordulója alkalmából rendezett közös kiállítása a Lóvasúton.

- Az év végéhez és a karácsonyhoz közeledve az MMA Kiadó számos új kiadvánnyal örvendeztette meg az olvasókat. Ezek közül is kiemelkedik Kincses Károly: Normantás Pauliust bemutató könyve és a 2018-as, Csíksomlyón monumentális szabadtéri előadásként bemutatott *Csíksomlyói passió*, Vidnyánszky Attila rendezésében.

- A Magyar Művészeti Akadémia székházában, a Pesti Vigadó VI. emeleti kiállítótermében nyílt meg Kókay Krisztina grafikus- és textilművész, érdemes és kiváló művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjának „Kókay Krisztina ’75 – a vonal misztériuma” című jubileumi kiállítása, amely az alkotó több mint négy évtizedet átfogó alkotói munkásságának emblematisztikus szövött falikárpitjaiból, textilre festett grafikáiból, egyedi és sokszorosított rajzaiból nyújt válogatást. Az eseményen prof. em. Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli elnöke mondott köszöntőt, a kiállítást Keppel Márton tagozati titkár, művészettörténész nyitotta meg.

- Ünnepi ülésen emlékeztek meg a XVIII. század világhírű magyar utazójáról, hajósáról, felfedezőjéről, Benyovszky Móricról, Madagaszkár egykori „királyáról”. A Magyar Művészeti Akadémia Irodaházában rendezett megemlékezésen elismeréseket nyújtottak át a Benyovszky emléképolásban példamutató munkát végzett tudósoknak, művészeknek, közéleti személyiségeknek. Az elismeréseket Szócs Géza, a bizottság fővédnöke, G. Németh György, a bizottság elnöke és Fekete Péter védnök nevében Krucsainé Herter Anikó helyettes kulturális államtitkár adták át.

- „Ipar- és tervezőművészek” sorozatcímmel jelzett kötetstort indított el az MMA Kiadó. Az új sorozat az MMA Iparművészeti Tagozatának tagjait és munkásságát mutatja be.



Jankovics Marcell
grafikusművész
„TRIANON” című
kiállításának egy lapja

■ December

1. Megnyílt Székesfehérváron Jankovics Marcell grafikusművész, animációsfilm-rendező, az MMA alelnöke „TRIANON” című kiállítása a Szent István Király Múzeum, Csók István Képtárban. A tárlat 1526-tól tekint át a magyar történelem eseményeit, amelyek a trianoni békediktátumig vezettek, egészen azok napjainkra gyakorolt hatásával együtt. A kiállítás Székesfehérvár Megyei Jogú Város megbízásából jött létre, megrendezését a Magyar Művészeti Akadémia is támogatta.

3–4. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete „Németh László a magyar művelődéstörténetben” címmel kétnapos konferencia keretében vizsgálta a Kossuth-díjas író magyar művelődéstörténetben kifejtett szerepét. A „Miért megkerülhetetlen az életmű nekünk, 21. századi olvasóknak, hogyan olvassuk ma Németh Lászlót?” hívókérdésekre többek között Imre László, Bertha Zoltán irodalomtörténészek és Farkas Attila filozófus, az MMKI tudományos munkatársa keresték a választ. Az előadók között köszöntötték Németh Magdát, Németh László lányát, és számos szakavatott

kutatóját az író haza és emelkedés szolgálatába állított életművének.

4. „Valóság 60” címmel ünnepi konferenciát rendezett az MMA irodaházában a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, folyóirata, a Valóság alapításának 60. évfordulója alkalmából. Az esemény támogatója a Magyar Művészeti Akadémia volt.

• Az MMA Művészetelméleti Tagozata „Keddi kaleidoszkóp” című programsorozatában Eredics Gábor népzenezzel, az MMA levelező tagjával Vasváry Annamária szerkesztő, a Dankó Rádió munkatársa beszélgetett az MMA székházában, a Pesti Vigadóban.

5. A már megszokott műfajok mellett slam poetry kategóriában is várták a jelentkezéseket 2019. január 31-ig a jövőévi Versünnep Fesztiválra – hangzott el a rendezvény sajtótájékoztatóján, melyet a Magyar Művészeti Akadémia irodaházának rendezvénytermében tartottak. A Magyar Művészeti Akadémia – más intézmények mellett – ezúttal is együttműködő partnere volt az eseménysorozatnak. A döntőt április 14-én a Nemzeti Színházban rendezték, a civil versenyek központi momentuma a 2019. június 8-i nemzetközi Seregszemle, amelynek az MMA székháza, a Pesti Vigadó adott otthont.



2018. december 4.
„Valóság 60” címmel
ünnepi konferenciát
rendezett az MMA
irodaházában
a Tudományos
Ismeretterjesztő
Társulat

5–6. A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete az év végéhez közeledve a „Fundamenta profunda” című könyvsorozatában négy újabb kiadvánnyal örvendeztette meg a szakmai közönséget. Falusi Márton Csoóri Sándorról összeállított tanulmánykötetét, valamint *Jog és irodalom, haza és haladás a magyar eszméletörténetben* című munkáját mutatták be az MMA Irodaházában, az Andrássy úton. A Bartók Béláról és Járdányi Pálról megjelent tanulmánykötetét és a sorozat legújabb tagjaként Fehér Anikó szintén Járdányi Pál népzenevel kapcsolatos tevékenységéről megjelent munkáját pedig a kutatóintézetben, a Budakeszi úti Hild-villában mutatták be.

6. A Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának évi utolsó „Élőfolyóirat” estjén a Műcsarnokban adta át a tagozat az Év Legjobb Könyve Díját, amit 2018-ban Kontra Ferenc: *Az álom hídja* című, a Magyar Napló Kiadónál megjelent regénye kapott. A Könyv Nívódíjat Csenger Levente: *Örök utca* és Király Farkas:

Sortűz című regénye kapta. A könyveket az MMA intézményében megtartott rendezvényen Tóth Erzsébet Babérkoszorú-díjas költő, író, Nagy Zoltán Mihály József Attila-díjas író és Zsille Gábor József Attila-díjas költő méltatta. A díjakat a tagozat vezetője, Mezey Katalin adta át.

• A Magyar Művészeti Akadémia „Akadémikus-portrék” vetítéssorozatában a nézők a Pesti Vigadó mozitermében ezúttal Kótai József, ötvösművészről, az MMA rendes tagjáról 2014-ben készült portréfilmet láthatták.

7. Sajtótájékoztatót tartott a Magyar Művészeti Akadémia a hagyatékokat gondozó Legend Art Kiadóval és az Emberi Erőforrások Minisztériumával, hogy ismertessék a Magyar Művészeti Akadémia néhai tagja, Szokolay Sándor zeneszerző hagyatékának feldolgozási programja jelenlegi állását, eredményeit. A hagyatékok gondozását a művész halála után a család vette kézbe, most jelentős kormányzati és MMA-támogatással folytatódhat ez az értékmentő munka. A sajtótájékoztatón részt vett Vashegyi György, az MMA elnöke, Fekete Péter, az Emmi kultúráért felelős államtitkára, valamint dr. Batta András zenetörténész és Szokolay Orsolya is.

• Tizenhatodik alkalommal vehették át kitüntetéseiket a Prima Primissima díj kategória győztesei, a díjkiosztó gálának idén is a Műpa adott otthont. Kallós Zoltán Kossuth-nagydíjas népzene-kutató, néhai nemzet művésze, az MMA néhai tagja által 1992-ben létrehozott Kallós Zoltán Alapítvány – Válaszút oktatási, közművelődési szervezet, valamint Múzeum és Népművészeti Központ a Magyar népművészet és közművelődés kategóriában kapott Prima Primissima Díjat. Korniss Péter fotóművész, a nemzet művésze szintén ezt az elismerést kapta magyar képzőművészet kategóriában, ahol Katona Szabó Erzsébet textilművész, az MMA rendes tagja lett az egyik Prima díjas. Kiss János balettművész, az MMA levelező tagja szintén Prima díjban részesült.

9. Bemutatták a Szokolay InspirArt (SZIA) zeneszerzői pályázat díjnyertes műveit a Pesti Vigadó dísztermében a Szokolay Sándor halálának ötödik évfordulója alkalmából szervezett emlékkoncerten. A hangversenyen bevezetésképpen dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára méltatta Szokolay Sándort, az MMA néhai tagját, aki 1992-ben egyik alapítója volt az MMA társadalmi szervezetnek.

10. Művészetoktatási elismeréseket adott át irodaházában a Magyar Művészeti Akadémia. A köztestület a Magyar Művészeti Akadémia Elismerő Oklevelét a művészetoktatásban kimagasló teljesítményt elért pedagógusok, művésztanárok, művészetpedagógiai kutatók, közösségek, intézmények részére adományozza; az elismerésből évente legfeljebb öt adományozható, mellyel bruttó 250 ezer forint pénzjutalom jár. Az elismerést 2018-ban Apagyi Mária, Bagó Gizella, Hornyánszky Becht Erika, a Szent István Király Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Visegrádi Építészakadémia kapta. A díjakat Vashegyi György, az MMA elnöke és Farkas Ádám, az MMA Oktatási, Képzési és Tudományos Bizottságá-

nak elnöke adta át az Elnökség és a Bizottság tagjainak jelenlétében.

11. Már hagyomány, hogy az év végén a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti Tagozata a művészeti nevelésben kiemelt eredményeket elért pedagógusokat köszönti. A tagozat 2018. decemberi ülésén három alázatos pedagógusi munkát és életpályát jutalmaztak, Solymosi-Tari Emőke tagozatvezető adta át az oklevelet Nyilas Ilona fotográfus-drámapedagógusnak (aki személyesen nem tudott jelen lenni), Várhalmi Ilona tanárnak, művészeti vezetőnek, valamint Vidnyánszky Éva nyugalmazott tanárnak, művészeti nevelőnek több évtizedes pedagógusi munkásságuk elismeréseként.

- Sándy Gyula (1868–1953) építész munkásságát mutatja be a „Napsugaras tornyok” című kiállítás a rimaszombati Gömör-Kishonti Múzeumban. A kiállítás, mely a Magyar Építészeti Múzeum és a Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ szervezésében valósult meg a művész születésének 150. évfordulója alkalmából, 2019. március 29-ig volt látogatható.

- Az MMA Művészetelméleti Tagozat „Keddi kaleidoszkóp” elnevezésű sorozatában Bartók nyomában török népek között címmel dr. Sipos János népzene-kutatóval, az MMA levelező tagjával dr. Solymosi-Tari Emőke zenetörténész, a Művészetelméleti Tagozat vezetője beszélgetett.

12. Halálának 25. évfordulója alkalmából felavatták Antall József néhai miniszterelnök mellszobrát Budapesten, a Fiumei úti sírkertben. Az eseményen részt vett és a Magyar Művészeti Akadémia koszorúját elhelyezte dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára. Az ünnepségre felújították Magyarország első szabadon választott miniszterelnökének síremlékét is, Melocco Miklós szobrászművész alkotását.

- Bemutatták az MMA Kiadó színháztörténeti kötetait a Pesti Vigadóban. Galántai Csaba: *Márkus László*, valamint Kávási Klára: *Németh Antal* című, 2018-ban megjelent színháztörténeti könyveiről a kötet szerzői, Kávási Klára és Galántai Csaba színház-történészek beszélgettek.

- Az MMA „Szó • szín • játék” című sorozatában mutatták be Ács Margit: *Párbaj* című monodramáját. A Hangoskönyv Színház előadására Ráckevei Anna szereplésével a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Kamarszínpadán került sor. Ács Margit: *Párbaj* című regényének színpadi adaptációját Árkosi Árpád rendezte.

- Elhunyt Kósa Ferenc Kossuth-díjas filmrendező, az MMA rendes tagja, aki 81 éves volt. A filmkészítőknek ahhoz a nemzedékéhez tartozott, amely a hatvanas években kezdte el pályáját, s tehetsége és elhivatottsága révén meghatározó szerepet játszott a magyar filmművészet korabeli megújításában.

13. Bemutatták a *Csíkсомlyói passió – Egy színházi előadás zárandokútja* című kötetet a Nemzeti Színházban. Az MMA Kiadó gondozásában megjelenő album többféle aspektusból idézi meg a monumentális vállalkozást.

- A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete „Haza a mélyben – Kortárs öko-regionalista építészet Romániában”

címmel szervezett új előadás-sorozatot, első félévi záróelőadásának előadója a FUGA-ban a Csíkszeredából érkező Tövissi Zsolt építész volt.

14. Az MMA „Közelképek írókról” című, immár ötödik évében tartó monográfiásorozata Ács Margit író, kritikus szerkesztésében az év nyári-őszi részében két újabb kötettel bővült. A könyvhéten már kézbe vehették az olvasók az Oláh János életművét összegző kötetet, a néhai író, szerkesztő munkásságát Jánosi Zoltán dolgozta fel. A másik kötet ősszel jelent meg az MMA Kiadó gondozásában, Márkus Béla irodalomtörténész a 80 éves Szilágyi Istvánról írt elemző monográfiát.

16. A Magyar Kodály Társaság megemlékezett Kodály Zoltán születésének 136. évfordulójáról a Kodály Emlékmúzeumban. A Nemzetközi Kodály Társaság Szőnyi Erzsébet professzor asszonynak, az MMA rendes tagjának és a nemzet művészeinek a Prix D'Honneur díjat adományozta.

17. A Jánosi Együttes „Zenei anyanyelvünk” elnevezésű koncertsorozata a Pesti Vigadóban rámutatott a magyar népzene sokrétűségére, s évszázadokon át tartó erőteljes behatására a komolyzenei szerzők műveire. A Jánosi András, az MMA rendes tagja által



2018. december 10.
Művészetoktatói
elismeréseket
adott át iroda
házában
a Magyar
Művészeti
Akadémia

alapított és a vezetésével működő együttes célja ezen az estén a magyar zenei anyanyelv megjelenítése, neves klasszikus zenészszerzők magyar népzenei forrásainak bemutatása és megismertetése a zeneértő közönséggel, a népzene és a klasszikus zene összekapcsolódásának értő felfedeztetése volt. A program szervezője az MMA Népművészeti Tagozata volt.

18. Elhunyt Grendel Lajos Kossuth-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

19. Az International Property Awards, a világ egyik legrangosabb ingatlanszakmai nemzetközi versenye, a Liget Budapest Projekt vezette új Néprajzi Múzeum épületét tüntette ki a „Best of architecture” „World's Best” díjjal. A műremek, ami a NapurArchitect építésziroda, Ferencz Marcel építőművész, az MMA rendes tagja és alkotótársa, Détári György építész-mérnök vezényletével megkomponált, a magyar nép teljes karakterét felöltő komplexum, a létezés és kultúra rendjének egyetemes jelképeit is hordozza.

- A Pesti Vigadó Dísztermében a Rost Andrea Művészeti Alapítvány jótékonyági hangversenyén Rost Andrea Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas operaénekes, az MMA levelező tagja, a Pető Intézet jószolgálati nagykövete adott nagyszabású gálakoncertet, aminek

célja az intézet művészeti tehetséggondozási programjának segítése volt.

Az eseményen dr. Kucsera Tamás Gergely főtítkárral köszöntőjében méltatta az est célját. Üdvözölte a megjelenteket, köztük Schmitt Pálné Makray Katalin asszonyt, Schmitt Pál korábbi köztársasági elnök feleségét, Fekete Péter kultúráért felelős államtitkárt és feleségét, Fekete dr. Szabó Évát, a Pető Intézet dékánhelyettesét, közéleti és diplomáciai személyiségeket, köztük Andrew G. Vajnárt, a nemzeti filmipar fejlesztéséért felelős kormánybiztosát is.

20. Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke ünnepélyes keretek közt személyesen adta át az MMA tiszteletbeli tagjának választott Helmuth Rilling karmesternek az erről szóló oklevelet a Stuttgart közelében lévő Schwäbisch Gmünd-ben. Helmuth Rilling – akit Bach műveinek egyik legavatottabb tolmácsolójaként tartanak számon a világon – a köztisztület novemberi közgyűlésén lett a Magyar Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja.



2018. december 19.
A Pesti Vigadó
Dísztermében
adott hangversenyt
Rost Andrea
operaénekes



Találkozások a Kecske utcában

Akadémiai szalon szerdánként 17.30-tól

■ Január 10.

„A szentföldi magyar ásatások legfrissebb eredményei a Holt-tenger keleti partján, Jordániában” – Dr. Vörös Győző óorkutató professzornak, az MMA tiszteletbeli tagjának vetített képes előadása.

Háznagy: Juhász Judit

■ Január 17.

Dobó Jánost és Marosi Miklóst köszöntöttük 75. születésnapján.

Háznagy: Tima Zoltán

■ Január 24.

Tóth Tibor Pált köszöntöttük 75. születésnapján.

Háznagy: Szenes István

■ Január 31.

Váltóáram – Szöllősi Mátyás novelláskötetének bemutatója, a szerzővel Borbély László beszélgetett.

Háznagy: Juhász Judit



2018.01.24.



2018.01.10.



2018.02.28.



2018.01.10.

▪ Február 7.

„Rudolf trónörökös udvari festője, Melka Vince (1834–1911)” – Murádin Jenő művészettörténész vetített képes előadása.

Háznagy: Juhász Judit

▪ Február 14.

75. születésnapján köszöntöttük Benkő Imrét és Harris Lászlót.

Háznagy: Gulyás Gyula

▪ Február 21.

„Finita la commedia” – Borbély László novelláskötetének bemutatóján dr. Kucsera Tamás Gergely főtktár mondott köszöntőt, az esten Dóka Andrea színművész és Györfy Gergely hegedűművész működött közre.

Háznagy: Ács Margit

▪ Február 28.

„Mátyás király nevenapja” – Kóka Rozália estjén közreműködött a Virágyöngy moldvai csángó kisegyettes.

Háznagy: Juhász Judit



2018.02.07.



2018.02.14.



2018.02.14.



2018.02.14.



2018.03.14.



2018.03.07.

■ Március 7.

Film- és könyvbemutató

„Felvételek” – portréfilm Hauser Beáta textilművészről (rendező: Moldoványi Judit). Emellett az EX-BB Könyvkiadónál megjelent *Hauser Beáta* című kötetet Bárd Johanna tervező-grafikus mutatta be, az esten közreműködött: Sipos Mihály.

Háznagy: Szemadám György

■ Március 14.

„A rekonstrukció művészete” – Somogyi Győző vetített képes előadása.

Háznagy: Czákó Gábor

■ Március 21.

Kitüntetettjeinket köszöntöttük.

Háznagy: Juhász Judit

■ Március 28.

Filmbemutató – Munkácsy Mihály: „Passió” (Trilógia) – 2000 (rendező: Olasz Ferenc), vendég volt Bakó Zsuzsanna, a Magyar Nemzeti Galéria Festészeti Osztályának vezetője.

Háznagy: Juhász Judit



2018.03.07.

■ Április 4.

„Testvérműzsák találkozása” – Arday Ildikó: *Székelv festékesek a gyakorlatban – 1973–2016* című könyvének bemutatóját követően az „Este a Gyimesbe’ jártam” (rendező: Szomjas György) című portréfilmet tekinthettük meg Sebő Ferencről.

Az est háznagya, Szemadám György beszélgetett az alkotókkal és Sebő Ferenczel.

■ Április 11.

Istvánfi Gyulát köszöntöttük 80. születésnapján. Az esten levetítettük Csontos János: „Építészkorzó. Istvánfi Gyula” című filmjét.

Háznagy: Ferencz István

■ Április 18.

Ágh Istvánt köszöntöttük 80. születésnapján.

Háznagy: Kiss Anna

■ Április 25.

Török László fotóművészt és Turányi Gábor építész köszöntöttük 70. születésnapjukon.

Háznagy: Gulyás Gyula és Turi Attila



2018.04.104.



2018.04.18.



2018.03.21.



2018.03.21.



▪ Május 2.

Dubrovay Lászlót köszöntöttük 75. születésnapján. Vendégek voltak: az MMA Aranyérmével kitüntetett Bérés József és Bérés Klára, közreműködött Császár Angela színművész.

Háznagy: Hollerung Gábor

▪ Május 9.

Könyvbemutató – Kunkovács László: *Nánási városok, nánási pásztorok*. Az esten Püszi István volt a vendég, közreműködött Szabó András előadóművész.

Háznagy: Kóka Rozália

▪ Május 16.

Könyvbemutató – Bicskei Zoltán: *A szív sorsa. A jazz és mi – Zeneesszék Dormán László fotóival*. Vendég volt: Dormán László jazzkritikus, fotóművész, közreműködött Dresch Mihály Érdemes Művész (fúvós hangszerek).

Háznagy: Rátóti Zoltán

▪ Május 23.

Sipos Mihályt köszöntöttük 70. születésnapján.

Háznagy: Temesi Ferenc

▪ Június 6.

Botvay Károlyt köszöntöttük 85. születésnapján.

Háznagy: Szőnyiné Szerző Katalin

▪ Június 13.

Mezey Katalint köszöntöttük 75. születésnapján, közreműködött: Oberfrank Pál.

Háznagy: Kovács István



■ Június 20.

Színházi est – Carlo Goldoni: „Két úr szolgája” című komédiájának részletei – videofelvételről

Beszélgetőtársak: Blaskó Balázs, az egri Gárdonyi Géza Színház igazgatója, Kiss József, a darab rendezője és Rácz János, a komédia főszereplője voltak.

Háznagy: Rátkai Erzsébet, a mű jelmeztervezője

■ Június 27.

Csete Ildikó emlékezete – Kernács Gabriella – Kút-völgyi Katalin: „Csete Ildikó mintái” című filmjével.

Háznagy: Keserű Katalin

■ Július 4.

A Samu Géza-díjat és a Patronus Arts Díjakat adták át az évadzáró kerti partin.

Háznagy: Juhász Judit

■ Szeptember 12.

Évadnyitó kerti parti.

■ Szeptember 19.

Zádori Máriát köszöntöttük 70. születésnapján.

Háznagy: Dobozy Borbála

■ Szeptember 26.

Huszár Lajost köszöntöttük 70. születésnapján.

Háznagy: Olsvay Endre



2018.06.13.



2018.09.19.



2018.09.12.

▪ Október 3.

A zenepedagógiai díjazottakat köszöntöttük.
Háznagy: Tóth Péter

▪ Október 10.

„Könyvek az elveszettek hitt magyar hősepikáiról” –
Vendégünk volt B. Kovács István régész, néprajzkuta-
tó, gömörológus.
Háznagy: Jankovics Marcell

▪ Október 17.

„A Néprajzi Múzeum” – Ferencz Marcel vetített képes
előadása.
Háznagy: Turi Attila

▪ Október 24.

„Lelkem lett a küzdés, szívem lett az álmom” – Török
Péter tájépitész, címzetes egyetemi docens vetített ké-
pes előadása.
Háznagy: Kernács Gabriella

▪ Október 31.

Keményfi Gábor: *Szigetvár* című regényének bemu-
tatója. Az esten vendégeink voltak: Földi László biz-
tonságpolitikai szakértő, Dr. Hóvári János történész,
turkológus és Dr. Jánosi Zoltán irodalomtörténész.
Közreműködött: Szabó András előadóművész.
Háznagy: Gulyás Gyula

▪ November 7.

Schrammel Imrét köszöntöttük 85. születésnapján.
Háznagy: Fekete György

▪ November 14.

„Önarckép retus nélkül” – Irodalmi összeállítás
Mészöly Dezső Kossuth-díjas író, költő, műfordító,
dramaturg, az MMA posztumusz tiszteleti tagja szü-
letésének 100. évfordulója alkalmából. A szerkesztő
Borbély László volt, közreműködött: Dóka Andrea
színművész.
Háznagy: Bertalan Tivadar

▪ November 28.

„Női vonal” – Geszler Mária keramikumművész elő-
adása és „A porcelán emlékezete” című portréfilm ve-
títése (rendező: Moldoványi Judit, operatőr: Lakatos
Iván).
Háznagy: Keserü Katalin

▪ December 5.

Sára Sándort köszöntöttük 85. születésnapján.
Háznagy: Juhász Judit

▪ December 12.

„Transzcendencia a magyar költészetben apa és fia
szemével” – Beszélgetés Tornai József költővel és Tor-
nai Szabolcs íróval. Közreműködött: Dóka Andrea
színművész és Szabó András előadóművész.
Háznagy: Borbély László

▪ December 19.

A Patrónus Arts Alapítvány díjainak átadása mellett
Adventi estét tartottunk az óbudai regös-gyerekek
közreműködésével.
Háznagy: Juhász Judit



2018.12.19.

Beszélgetések



Építkezés

Interjú Vashegyi György elnökkel

■ – A 2018-as esztendő volt az első teljes elnöki éve, hogyan értékelné, mit sikerült megvalósítani a korábbi célkitűzésekből? Mely terveinek és intézkedéseinek megvalósulására a legbüszkébb?

– 2017. november 5-e óta vagyok a Köztisztviselők Megválasztott Elnöke, tehát e minőségemben valóban 2018 volt számomra az első teljes esztendő. Ebben az évben alapvetően azokat a programokat vittem tovább, illetve azokat a vállalásokat, feladatokat teljesítettük a vezetésemmel, amelyek az elődöm, prof. em. Fekete György elnök úr időszakában hárultak a Köztisztviselők Megválasztott Elnökeire.

Ezek közül időrendben az első számú feladat volt a művészjáradék rendszerének bevezetése. A művészjáradékokra 2018. január 1-től kezdve jelentkeztek a 65. életévüket betöltött, a törvényben meghatározott, elsősorban művészeti, minisztériumi középdiákkal rendelkező művészek. Előre nem lehetett tudni, hogy ez pontosan mennyi érintettet jelent, hiszen nem volt korábban ezzel kapcsolatban egy összesített adatbázis, így a várakozásunkat felülmúló eredmény született: nagy örömünkre a törvényben leírt feltételekkel rendelkező művészek száma szinte száz százalékkal lett magasabb előzetes becslésünkénél. A Magyar Művészeti Akadémia 2018. március 1-től kezdte el folyósítani a művészjáradékot, melyet jelenleg 1356 fő kap. Az előkészítő munka és a lebonyolítás egyaránt óriási szakmai és adminisztratív feladatot rótt a titkárságra. Egyrészt nagyon büszke vagyok kollégáimra, hogy ezt az eredetileg hat-hétszáz főre becsült érintetti kört ilyen zökkenőmentesen kezelték, másrészt öröm számunkra, hogy ezzel a járadékkal a Köztisztviselők Megválasztott Elnökei egy több évtizedes, mondhatni szinte történelmi adósságot tudott törleszteni a magyar művészvilággal szemben.

Másodikként kell megemlítenem a szintén a 2018-as évhez kötődő izgalmas újítást, a hároméves ösztöndíj-rendszert, illetve annak kialakítását. Itt a pályázattal kapcsolatos folyamata, a rendszer felépítése, a szabályok kijelölése, mindez „filozófiai” megalapozása jutott már az én elnöki időszakomra. A 2018-as naptári év első fele

ezen feladatok tisztázásával telt, felvetettük az ezzel kapcsolatban felmerülő kérdéseket, és kialakítottuk az álláspontunkat a szerintünk helyes válaszokat illetően. Fontos stratégiai döntés volt, hogy nem hagytuk megbontani a hároméves ösztöndíj folyamatát, hanem ragaszkodtunk a teljes időtartamhoz, és az összeget sem hagytuk csökkenteni, vagyis fontosnak tartottuk a havi bruttó kétszázezer forintnyi összeg biztosítását, három éven keresztül. Ezzel egyedülálló ösztöndíj-lehetőséget hoztunk létre a magyar pályázati gyakorlatban. Egy, a kulturális támogatások területén szinte páratlanul tiszta és áttekinthető rendszert kezdtünk el így működtetni, hiszen amit a pályázó vállal, ahhoz megkapja a teljes támogatási időt és összeget, és az elvégzett feladatról elszámolási kötelezettsége van. Így elkerülhetjük azt a kifogási lehetőséget, amelyre más rendszerekben sokszor hivatkoznak és joggal hivatkozhatnak: hogy mivel az eredetileg pályázott összegnek csak egy töredékét kapta meg a pályázó, ezért a feladatnak is csak a töredékét tudja elvégezni. Az új rendszerben a pályázó tisztán leírja a vállalását, a teljesítés ütemezését, mindehhez a teljes támogatást kapja meg, így nyomon követhető a vállalás. A pályázatot döntően a Magyar Művészeti Akadémia Művészeti-életi és Módszertani Kutatóintézete bonyolította le: az online felületen végül 2081-en regisztráltak, ebből 1385 érvényes pályázat érkezett be. A határon túlról is jelentős számú pályázatot kaptunk, elsősorban Erdélyből. 2018. szeptember elsejével kötötték meg a szerződéseket és az első 100 ösztöndíjas már dolgozik. Amellett, hogy részünkről fontos stratégiai döntés volt, hogy nem hagyjuk megbontani a 3 éves időszakot és az ahhoz rendelt összeget, kiemelhetem, hogy a pályázatok elbírálásának módja is nagyon pártatlan és tiszta. Minden – formailag szabályos és a határidő lejárta előtt beérkezett – pályázatot két bíráló értékeli, akik egymástól függetlenül, egymás személyét sem ismerve adják le az értékelésüket, ezen kívül még a végső döntőbizottság tagjai sem ismerik a bírálók személyét. Az elbírálás menetét úgy határoztuk meg, hogy amennyiben mindkét bíráló elfogadásra javasolja a pályázatot, akkor a pályázat a döntőbizottság elé kerül, amennyiben egyik bíráló igennel, a másik nemmel értékeli, akkor egy harmadik bírálót rendelünk a pályázathoz, akinek a szava dönt. Ezek után kerülnek a pályázatok a végső döntőbizottság elé. Tavaly az 1385 érvényes pályázathoz 2770 külső szakmai bírálatot kellett bekérnünk, ennek az adminisztratív lebonyolítása, a bírálók személyének felkérése szintén az Intézet munkatársainak feladata volt, amelyet kiválóan láttak el. Ezzel az átlátható rendszerrel a „következmények nélkülséget” is fel szeretnénk számolni, hiszen aki ezek után nem teljesíti azt, amit vállalt, azzal fel fogjuk bontani a szerződést. Nagy öröm számomra, hogy az akadémikusok közül több mint hatvanan vállaltak bírálati tevékenységet, természetesen társadalmi munkában. Az elbírálás harmadik, utolsó fázisa a kilenc tagú döntőbizottság értékelése volt: erre kértem fel Farkas Ádám, Fekete György, Jankovics Marcell, Kiss B. Atilla, Kucsera Tamás Gergely, Marosi Miklós, Szemadám György és Tamás Menyhért urakat.

– Ennek az ösztöndíjrendszernek a bevezetése átalakította a tagozati ösztöndíjak odaítélésének rendszerét is, hiszen az alsó korhatár 50 évre emelkedett.

– Így van, korábban a tagozatok két-két negyven év alatti és két-két negyven év feletti művészek szavazhattak ösztöndíjat, egy-egy évre. A 2018-as új ösztöndíjrendszer, amelybe 18-50 éves kor közötti pályázók jelentkezhetnek, úgy módosította a tagozati hatáskörben eldönthető pályázatokat, hogy kizárólagosan az 50 év feletti generáció kaphasson itt lehetőséget. Így mind a kilenc tagozatnak van 4-4 ösztöndíja, a 36 tagozati ösztöndíj, ehhez a 100 pályázati lehetőség, vagyis összesen a Magyar Művészeti Akadémia 136 művészeti ösztöndíjat adott ki 2018-ban – úgy vélem, ez jelentős szám.

– Az ösztöndíjasoknak, azon túl, hogy beszámolási kötelezettségük van, számos alkalommal, többek között a Közgyűléseken is bemutatkozási, fellépési, megmutatkozási lehetőséget biztosítanak. Ez egy nem titkolt szándék, hogy az ösztöndíjasokat próbálják látótérben tartani, hogy a jövőben is kapcsolódjanak a Magyar Művészeti Akadémiához?

– Nyilvánvalóan egy művészeti elit kiválasztása is cél. A tehetségekben mérhetetlenül gazdag magyar művészeti életben, annak 18–50 év közötti széles korosztályából a legkiválóbbakat szeretnénk magunkhoz vonzani – és a következő években mindenkinek lesz lehetősége csatlakozni. Az ösztöndíjrendszer hároméves ciklikusságának van egy olyan előnye is, hogy egyfajta olyan forgást eredményez, amely nincs meg, ha egy éves időtartamú egy pályázat. Az persze még egy, a jövőben megfontolandó kérdés, hogy elnyerhető-e másodszor is ez a hároméves ösztöndíj. Közösséget szeretnénk teremteni az ösztöndíjasokból, ezért a 2018-ban indult száz ösztöndíjasnak és az őket követőknek találkoztat szervezünk, hogy tapasztalataikat megbeszélhessék, megismerhessék egymást. Valamint a legjobb pályázati munkák megjelentetésében, megismertetésében is szeretnénk segíteni. Büszke vagyok munkatársaimra, mert mondhatom, hogy egy – a magyar viszonylatok között – forradalmian új ösztöndíjrendszer bevezetésekor nagyon sok nehézség merül fel, és ezeket sikerült közösen megoldani.

– Ha a 2018-as év folytatására visszatekintünk, milyen együttműködések kötött a Magyar Művészeti Akadémia a 2018-as évben?

– Fontos, hogy olyan civil partnereket találjunk, akiknek a tevékenységi köre valamilyen módon kötődik a művészethez. Sokfajta kapcsolódási pontunk van a Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal (TIT), a Nagycsaládosok Országos Egyesületével, a NOE-val, amely szervezetekkel az én elnökségem alatt kezdődtek el az együttműködések.

– A magyar civil együttműködés után meg kell említeni a nemzetközi kapcsolatokat, amelyből Párizs és Németország kiemelendő 2018-ban.

– 2018. április 17-én Párizsban találkoztunk Laurent Petitgirard zeneszerző, karmester úrral (a Francia Szépművészeti Akadémia örökös titkárával), valamint Michael Zink úrral is, aki Francia Szépirodalmi Akadémia örökös titkára, Zink úr meghívására részt

vehettünk a Francia Szépirodalmi Akadémia ülésén is. Jelenleg sokat dolgozok francia partnerekkel a saját zenei területemen, és ezért az Akadémia elnökeként is különös figyelmet fordítok Franciaországra: a jövőben szeretném magasabb szintre emelni a kapcsolatfelvételt a francia Akadémiákkal.

Ami a németországi kapcsolatokat illeti, 2018-ban nem volt tagfelvétel Akadémiánkon, viszont egy nagyon fontos tiszteletbeli tagot választottunk: Helmuth Rilling professzort, világhírű karmestert, a stuttgarti Nemzetközi Bach Akadémia alapítóját. Rilling az egész világ egyik legjelentősebb Bach-előadója volt az elmúlt 50 évben: nagy megtiszteltetés személyesen nekem, és az Akadémiának egyaránt, hogy 2018. december 20-án – egy Stuttgart melletti koncertpódiumon, közös hangversenyünk előtt – én adhattam át számára ezt az oklevelet.

– Mi a Magyar Művészeti Akadémia díjpolitikája?

– A Magyar Művészeti Akadémia köztestülete az éves közgyűlésén öt jelentős díjat ad át. Az MMA Életműdíjában a magyar szellemi élet azon jeles művésze részesíthető, akinek kiemelkedő munkássága, életműve példa a nemzet felemelkedéséért, megmaradásáért végzett odaadó, önzetlen és a személyes bátorságot sem nélkülöző munkálkodásra. Az MMA Nagydíjat az nyerheti el, aki a korábbi két évben kiemelkedő jelentőségű művészeti alkotást, művészetelméleti munkát hozott létre. Az MMA Aranyérmét az a személy vagy szervezet kapja, aki, amely munkájával, anyagi támogatásával, egyéb adományával vagy tevékenységével hozzájárult a magyar kultúra és művészet társadalmi elismertségének emeléséhez. Az MMA Művészeti Írói Díjában az a művészeti író részesíthető, aki kiemelkedő és tartósan magas színvonalú tevékenységével, ismeretterjesztő, művészetelméleti vagy műkritikusi munkájával hozzájárult a magyar művészet közkinccsá tételéhez egyszersmind emelve és megőrizve ezzel a magyar kultúra értékeit. Végül pedig az MMA Kovács Flórián Emlékérmét az a személy kapja, aki hivatásbeli vagy civil tevékenységével jelentős művészeti és kulturális szervezőmunkát végez vagy a művészetszervezés, a művészeti igazgatás területén kiemelkedő tevékenységet folytat.

Úgy vélem, hogy az a szerencsés, ha ezeket a díjakat elsősorban nem akadémikusok nyerik el, ugyanakkor a jövőben szót emelnék azért, hogy alapítsunk egy pénzzel nem járó, de nagy presztízsű díjat, kizárólag akadémikusok számára is. Az imént felsorolt díjakkal szándékoltan az Akadémián kívüli kiemelkedő személyiségeket szeretnénk az Akadémiához kötni, kicsit hasonlóan a Nemzet Művésze díjhoz.

– Egy többéves építkezési folyamat zárult le 2018 augusztusában, amikor a Magyar Művészeti Akadémia birtokba vehette az Andrássy úti irodaházat, ahol a titkárság, a sajtóosztály és adminisztráció éppúgy helyet kapott, mint az elnökség, a főtávkari iroda és a tagozati titkárok, valamint természetesen az akadémiai klubhelyiség, amely az akadémikusok számára egy állandó találkozási pontot kínál.

– A Magyar Művészeti Akadémia székháza továbbra is a Pesti Vigadó történelmi épülete marad.

Ugyanakkor nagyon fontos az Akadémiánk életében, hogy az irodák az Andrássy út 101. szám alatti épületkomplexumba költöztek, amely csodálatos átalakuláson ment át az utóbbi években. Sikerült alkalmassá tenni két műemléki épület összekapcsolásával, hogy az elnöki-főtákarai-akadémiai helyiségek és a titkársági munkatársak irodái összekapcsolva, egymás mellett legyenek. Előbbi a protokolláris eseményeknek is helyt adó Andrássy úti épületben, míg utóbbi a Bajza utcai épületben, amit egy modern üveg szárny köt össze. Így egy nagyon szép és méltó, valamint munka szempontjából praktikus és korszerű irodaháza lett a Magyar Művészeti Akadémiának. 2018 augusztusában költöztünk be, de természetesen az épületek belakása időbe telik, és célunk, hogy ezen otthon az akadémikusok közösségi életének is fő helyszíne legyen.

– *A Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekara még 2017-ben alakult meg. Miért tartotta fontosnak ezt a határokon átvélő kezdeményezést?*

– Azzal a céllal alakítottuk meg a Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekarát, hogy egységbe szervezzük a Trianon által elszakított nemzetrészek szimfonikus és kamarazenekarainak kiemelkedő képességű magyar zenészeit. A kezdeményezés megvalósítása hatalmas erkölcsi támogatást nyújthat a legkiválóbb határon túli magyar zenészeknek, valamint – magában hordozva a magyarság összetartozásának érzését – erősítheti az itthoni és külföldi magyarok között kialakult kapcsolatok ápolását is. Mindezen túl a zenekar szimbolikája felhívhatja a figyelmet a határon túli magyar muzsikások elismertségének és megbecsülésének szükségességére. A 2018-as évben két koncertet adtunk Budapesten: a koncerteken résztvevő művészek kivétel nélkül úgy nyilatkoztak, hogy a programsorozat és a koncertek felemelő és maradandó élményt jelentettek pályájuk során. Barátságok és fontos szakmai kapcsolatok születtek: az a cél, hogy e különleges összetételű zenekar tagjai évről évre a magas szakmai színvonalon és a jó társaságon túl – a hála és a megbecsülés jeleként – méltó díjazásban is részesüljenek.

– *A Nemzeti Szalonok életében a 2018-as év jelentős volt, hiszen ekkor zárult az első 5 éves ciklus, méghozzá hatalmas sikerrel.*

– A Nemzeti Szalonok rendszere még elődöm Fekete György elnök úr kezdeményezése, és az ő munkáját dicséri. A „Kéz–Mű–Remek” című Népművészeti Nemzeti Szalon igazi nézőrekorddal zárta az első öt-éves periódust. Ezt a sikert szeretnénk minden évben egy kicsit felülmúlni.

– *Aki ismeri az Ön munkásságát, tudja, hogy karmesterként, elnökként és édesapaként is nagyon fontos az ön számára a művészeti nevelés, oktatás. Ennek intézményesítésében mennyit sikerült előrelépni?*

– Sikerült felhívni a figyelmet arra, hogy mit gondolunk erről a kérdéssel, a Művészetelméleti Tagozat sok sikeres konferencia fő témájává is tette ezt. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a művészeti nevelés – bár én személy szerint jobban szeretem a művészettel nevelés kifejezést – mennyire jelentős kérdés a nemzet életében. A kodályi gondolat – mely szerint a zene segítségével érzékeny, fogékony ifjúságot lehet és kell

nevelni, hiszen a zene és a sport a személyiség páratlan kiteljesedését segíti elő – központi szerepet kellene játszson az oktatásban, egészen tizennyolc éves korig. E kettő, a zene és a sport azért is nagyon fontos, mert a későbbiekben minden további tanulmányhoz segítő alap. A jövő iskolatípusának mindenképpen művészettel átitatottnak kell lennie, ezért sok a teendő, a miénk is. A Nemzeti Alaptantervbe – véleményünk szerint – be kell foglalni ezt az eszmét.

Örömmel említem itt meg a Zuglói Iskolamodellt, ahol Záborszky Kálmán és Solymosi-Tari Emőke akadémikusaink egy, a világon példa nélkül álló vállalkozásba fogtak mintegy 15 évvel ezelőtt. Ugyanis a XIV. kerület minden 6–18 éves kor közötti tanulóját évente egyszer elviszik egy ingyenes hangversenyre – ezek természetesen a korosztályoknak megfelelő, ám egységesen magas színvonalú komolyzenei koncertek, ahol a diákok megismerkedhetnek a muzsika erejével. Részletesebben: a zenekar felépítésével, a szólistákkal, adott esetben táncosokkal, és művészettörténeti, ismeretterjesztő háttérrel, filmvetítésekkel hozzák a gyerekek számára elérhető közelségbe a magas zenekultúrát. Ezt Zugló minden diákja megkapja; ha számokban gondolkodunk, közel tízezer gyermek évente – a művészettel nevelés szempontjából mindenképpen úgy gondolom, nagyon jó lehet ma zuglói diáknak lenni... Ezt a modellt példaértékűnek látom: amellet, hogy megvalósítható elképzelés, fontos és látható gyümölcsei is vannak. Ez a példa is megmutatja, hogy lehet a teljességre törekedni – ez nem reménytelen feladat.

Az interjút Gerbei Anita készítette



Stabilitás és együttműködés

Főtáncári számvetés a 2018-as esztendőről

■ – Az MMA-nak mint köztestületnek az alapítási időszak lezárult. Ebből a szempontból hogyan értékeli a 2018-as évet?

– Azt szokták mondani, hogy hét esztendő eltelte az ember életében új szakasz kezdetét jelenti. Ezt átültetve valom, hogy a Magyar Művészeti Akadémia esetében ez, már ha élő organizmushoz hasonlíthatom szervezetünket, mindenképpen így van. A 2018. év volt az első az MMA Titkársága megalapítása óta, amely során nem történt a szervezeti-működési rendben módosítás, ez önmagában a köztestület alapítási időszakának lezárultát jelzi. Az intézményi feladatellátás fejlesztését 2018-ban a „finomhangolás” határozta meg, az egyes szervezeti egységek vezetésére irányuló feladatok újragondolásával.

– Jelentős változás, hogy elkészült a Magyar Művészeti Akadémia irodaháza.

– Igen. Augusztusban zajlott le a Titkárság átköltöztetése az Andrássy út és a Bajza utca sarkán álló, műemléki rekonstrukcióval és átépítéssel kialakított irodaházba, ami szintén egy korszak lezárultát, és egy új időszak kezdetét jelenti.

Világörökségi helyszínen, feszített tempójú munkával újították meg a két ingatlanból álló épületgyűtest. Az összekötött egyik épületben a vezetők irodái, a tanácsterem, az akadémiai klubszoba, a rendezvényterem, míg nagyjából a másikban a Titkárság kapott helyet. A felújítással bezárt, elhanyagolt állapotban lévő épületek nyílhattak meg újra. Ezek bár megőrzik a műemléki értékeket, zéró emissziós, csúcstechnológias működöttesük lettek.

– Mi volt a legfontosabb az Ön számára 2018-ban?

– A művészek támogatásának ügye régóta húzódo, komoly munkát igénylő feladatunk volt, ezt mindenképpen meg kellett oldanunk.

Több mint négyéves egyeztetési időszak és előkészítő munka után januártól elindulhatott a művészjáradék. Ennek bevezetésével az MMA Titkársága hatósági jogkörben eljárva kezelt közel másfél ezer kérvényt bírál el.

Ugyancsak négy esztendőnyi előzmény után a hároméves művészeti ösztöndíj évközi meghirdetésének lehetősége is megvolt; mindezzel a Titkárság tovább bővítette művészettámogatási rendszerét, a művészek alkotó- és életkörülményeit biztosító juttatási formáinak körét. Ezekhez a feladatokhoz közel 1500 hatósági ügy majd ugyanennyi pályázati ügyintézési munkafolyamat kapcsolódott. Javasoltuk a kultúráért felelős miniszter által adományozható életpálya elismerés bevezetését, illetőleg egyes kormányzati ösztöndíjak azonos összegre emelését. Ezeknek az intézkedéseknek a jobbító hatása már 2018-ban érezhető volt.

Az MMA megújító-fejlesztő tevékenysége a művészeti területen túl is kedvező hatást fejt ki, jó példa erre az, hogy a kormányzat a korábbi művészeti köztestületi kezdeményezésre és a végrehajtás eredményeire alapozottan a tudományos alkotó életpálya-elismerés kialakítását is megkezdte.

– Mik voltak az év további fontos ügyei?

– Ami a szervezetünket illeti, a Makovecz Központ és Archivum megkezdte, a köztestület szakkönyvtára pedig – az MMA Titkárságából kiszervezve, a korábbi magas színvonalon – folytatta tevékenységét az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetbe integráltan.

Emellett a hároméves művészeti ösztöndíjprogram gondozása az intézet tevékenységéhez tartozik, ami szakmai kapcsolataiban, kutatási és konferenciaszervezési, valamint publikációs feladatellátásában is megerősödött.

Első szakmai évét zárta az MMA Kiadó, amely tevékenységi körében, gazdasági társasági szervezeti formában erősebb jelenlétet tud fenntartani a magyar könyvkiadás és -terjesztés területén.

Több szervezeti előzményt és köztestületi intézményalapítást követően első szakmai évét zárta a Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ, ahol az MMA rövid távon a kiegyensúlyozott működés lehetőségét megteremtette. Itt a hosszú távú megoldást a múzeumi infrastruktúra kialakításának következő négy-öt esztendeje jelenti a múzeumi és gyűjteményi szolgáltatások folyamatos fejlesztése mellett. 2018-at a mindezekkel kapcsolatos alapozó-előkészítő munka jellemezte.

Megtörtént a szervezeti rend kialakítása, a munkatársi kör, továbbá a gyűjteményes anyag átvétele. Összességében elmondhatom, hogy az elődintézményektől „örökölt” értékek megőrzésének biztosítása, a köztestületi irányítás melletti jövőbeni működés kereteinek kialakítása az év folyamán is zajlott, emellett a kollégák feladatellátása a korábbi időszakoknak megfelelő volt.

Az MMA székházát üzemeltető Pesti Vigadó Non-profit Kft. a korábbi időszak művészeti, társasági és protokoll esemény szervezési és turisztikai sikerei után tovább erősítette művészetpedagógiai szolgáltatásait, kiállításszervezési gyakorlatát.

A köztestületi intézményként működő Múcsarnok a vizuális művészetek Nemzeti Szalon sorozatának keretén belül a legnagyobb látogatottságot érte el az öt éves ciklus utolsó eseménysorozatával, a népművészet bemutatásával. 2018-ban a Múcsarnok – Városligettel

egyidejű – megújulásának lehetőségét biztosító beruházás szakmai előkészítését lezárta a köztestület, felkészülve a jövőbeni megvalósításra.

– *Milyen eseményeket emelne még ki, fókuszálva a 2018-as főtthkari tevékenységére?*

– 2018-ban folytatódott az MMA alapító örökös elnöke, Makovecz Imre életmű-kiállításának bemutatása, amit Szentpéterváron az Ilja Repin Festészeti, Szobrászati és Építészeti Akadémián lehetett megtekinteni. Itt az általam vezetett delegáció szakmai tárgyalásokat folytatott a város Kulturális Bizottsága megbízott elnökével.

Vashegyi György elnök úrral együtt utaztunk Párizsba, ahol a Francia Szépművészeti Akadémia és a Francia Szépirodalmi Akadémia vezetőivel találkoztunk.

Részt vettem a Los Angeles-i Magyar Filmfesztiválon, aminek egyik fővédnöke voltam. Emellett az NMHH Médiatanácsával közös delegációt alkotva vettünk részt San Franciscóban az Öböl-környéki magyarságnak az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékét őrző ünnepi rendezvényein, a Magyar Református Templomban pedig a nagyszámú magyar közösség előtt mondhattam ünnepi beszédet.

Többször egyeztettem a Külgazdasági és Külügyminisztérium képviselőivel az izraeli, dél-koreai és kínai kulturális évadokról, valamint japán kultúrdiplomáciai akciókról, ezek a jövő év feladatai között megjelennek.

– *Hogyan ítéli meg az Akadémia elmúlt évi teljesítményét?*

– Itt is a nemzetközi vonatkozásokkal kell kezdenem, hiszen a Magyar Művészeti Akadémia – az egyre erősödő tevékenységével – mind a hazai és a Kárpát-medencei, mind a diaszpóra magyarság szellemi örökségének gondozásában, új nemzeti és egyetemes értékek megteremtésében valósítja meg segítő-támogató tevékenységét.

Jómagam több mint félszáz hazai és nemzetközi rendezvényen képviselhettem Akadémiánkat. A korábbi időszakban megkezdett munka eredményeként civil, szakmai partnerekkel kötöttünk megállapodást, kereteket adva a jövőbeni közös munkának. A múltban kialakított hazai és nemzetközi együttműködések gondozásában pedig örömmel vállaltam meghatározó szerepet.

Örömmel tapasztaltam, hogy a korábban együtt kezdett munka, ha már egy-egy intézményünkben folyik tovább, soha sem alacsonyabb, hanem ha lehet, még magasabb színvonalon valósul meg. Ez lehet kiadói tevékenység, vagy a művészeti programok, tudományos kutatások, elméleti találkozók, a könyvkiadás megvalósítása. Mindez számomra igazolja, hogy a szakmai önállóságot biztosító szervezeti keretekkel a kiváló vezetők és munkatársaink nemcsak akarnak, de tudnak is tenni köztestületi céljaink eléréséért.

– *2018-ban az MMA több civil és szakmai partnerrel kötött megállapodást. Ezek milyen kört érintettek?*

– Az MMA folyamatosan tárgyal a civil szervezetek képviselőivel a szervezetek közötti együttműködési lehetőségekről. A Nagycsaládosok Országos Egyesületével még 2017. december 14-én írt alá stratégiai együttműködési megállapodást elnök úr. Ennek alapján 2018-tól a NOE tagsági kártyával rendelkezők számára a Magyar Művészeti Akadémia kedvezményes belépést

biztosít intézményeibe (Pesti Vigadó, Múcsarnok). A művészeti és művészettel nevelés támogatása nemcsak fontos feladata a Magyar Művészeti Akadémiának, de a működését szabályozó jogszabály alapján oktatási és nevelési ügyekben a közművelődésért is felel a művészetben.

Az MMA és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat közötti együttműködés elmélyítése érdekében március 9-én kötöttünk együttműködési megállapodást. A megelőző években is már folyamatos szakmai kapcsolatot volt a köztestület és a TIT között, hiszen támogattuk a művészeti témájú tematikus lapszámaikat vagy például részt vettünk a Budapesti Planetárium felújításához kapcsolódó szakmai egyeztetéseken.

Hosszú távú együttműködési megállapodást írtunk alá a Helyi Televíziók Országos Egyesületének vezetésével, amiben közös célként a művészeti ágak média megjelenési lehetőségének bővítését jelöltük meg. A két szervezet képviselői még 2015-ben szakmai koncepciót dolgoztak ki az MMA és a helyi médiumok szervezett együttműködésére, most pedig feladataik hatékonyabb ellátása érdekében fűzték szorosabbra együttműködésüket. A két fél közös elvárása, hogy növeljük az MMA tevékenységének országos ismertségét, valamint, hogy a vidéki Magyarország művészeti eseményei, rendezvényei minél nagyobb számban jelenjenek meg a helyi médiumokban.

Május végén keretmegállapodást írtunk alá a Magyar Bor Akadémiával, amivel már 2012 óta van együttműködésünk, így ezt a kapcsolatot emeltük közösen magasabb szintre. A Magyar Bor Akadémia vállalt célja a magyar szőlészet és borászat tudományos fejlődésének szolgálata, a gazdasági életben elfoglalt helyének erősítése, a bor fogyasztási kultúrájának emelése, a magyar borok és a gasztronómia méltó egymásra találásának elősegítése, a magyar bor és a kultúra kapcsolatának megújítása. Emellett arra törekszik, hogy nevelje a közönséget, szolgálja a borra vonatkozó valós ismeretek terjesztését, emellett igyekszik a jószomszédi viszonyt erősíteni a határon túli magyar borászokkal. Az MMA-nak pedig törvényben rögzített feladata az is, hogy segítse a magyar és az egyetemes kultúra értékeinek érvényesülését, megővését, a magyar művészeti élet hagyományainak tiszteltét. A most megkötött együttműködés alapján az MMA támogatja a Magyar Bor Akadémia művészeti vonatkozású tevékenységét.

– *Azzal kezdtük az interjút, hogy lezárult egy korszak az MMA életében. Milyen feladatok várnak az akadémiára és személy szerint Önre? Mit vár a következő évektől?*

– Személy szerint is kihívásként élem meg, hogy a stratégiai feladatokkal teli alapítási időszak lezárultával egyre több az „üzemeltetési” teher, kíváncsi vagyok, ezt hogyan bírom.

Ugyanez a Titkárság felől nézve: úgy rutinfeladatot ellátni, hogy a „lélek és a figyelem” megmaradjon, komoly kihívás, s ez előtt állnak kollégáink.

A Köztestületnek sincs kisebb feladata: az első hét esztendő magas szinten ellátott nemzet- és kultúraszolgáltatást kell folytatnia.

Az MMA irodaháza

A Magyar Művészeti Akadémia irodaháza

Műemléki hűség, valamint a XXI. századi hivatali és társadalmi élet harmóniája az Andrássy úton

■ A Magyar Művészeti Akadémia irodaháza világörökségi helyszínen, nettó négymilliárd forint tervezési-kivitelezési költségéből újult meg. A felújítás eredményeként üvegcsarnokkal összekötött két épületben az MMA vezetésének és az MMA Titkárságának irodái, valamint egyebek mellett tanácsterem, akadémikusi klubszoba, és a volt 25. Színház helyén rendezvényterem is helyet kapott. Az épületegyüttes teljesen automatizált, zéró energia kibocsátású, a fűtést és hűtést hőszivattyúk biztosítják.

A korábban a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÜOSZ) székházaként működő egykori Schanzer-villa egyemeletes, saroktornyokkal kialakított épület, a XX. század eleji historizáló, késő szecessziós építészet nívós alkotása.

Az elhanyagolt állapotban lévő villa és a szomszédos épület felújítása 2015-ben kezdődött el a műszaki előkészítéssel, értékleltár készítésével és a szükséges bontások elvégzésével. Az épületegyüttes teljes rekonstrukciója 2017 elején kezdődött, és húsz hónapot vett igénybe, a tervező Fazakas György, a kivitelező a Laki Épületszobrász Zrt. volt.

Vashegyi György, az MMA elnöke a 2018. augusztus 28-i ünnepélyes átadón köszöntőjében kiemelte: az Andrássy út 101. szám alatt, a Bajza utca sarkán, világörökségi helyszínen elhelyezkedő, két épületből álló ingatlanegyüttesben méltó körülmények között folytathatja munkáját az MMA Titkársága, de új közösségi terekhez jutnak az akadémikusok is. Az MMA tiszteletbeli elnöke, Fekete György az átadó ünnepségen hangsúlyozta: a felújítás során érvényesült a szándék, hogy az épületegyüttesben megvalósuljon a műemléki hűség és a 21. századi hivatali és társadalmi élet harmóniája. Az irodaház birtokbavételével az MMA beköltözött Európa egyik legjelentősebb kulturális és műemléki zónájába – tette hozzá.

Az MMA irodaház története

Az Andrássy út 101. szám alatt eredetileg egyemeletes, saroktornyokkal kialakított villa állt (korabeli nevén Schanzer-villa). A ház helyén korábban Bányász Gyula báli ruhákat készítő szabómester Feszl Frigyes

által tervezett, 1882–1883-ban épült ingatlana állt, amit 1906-ban lebontottak.

A telekre Schanzer Ignác szolnoki fakereskedő és neje, Schanzer Lőwy Klára tervezette meg otthonát Spiegel Friggyessel. A műemléki védelem alatt álló Schanzer-villa több tekintetben is reprezentáns értékű a magyar ipar- és építőművészetben. És nemcsak azért, mert a berendezés – amit ugyancsak Spiegel tervezett – jórészt épségben maradt. Itt már jól látható az az új törekvés, aminek vezérfonala az egységes enteriőr kialakítása volt. Fontos megemlíteni a villa 1912 körül készült ebédlőjét a falakon megjelenő kazettás vörösréz domborítással, ornamentikákkal, domborművel. A mozaik alapú stukkó domborművek ugyancsak iparművészetünk fontos darabjai. Kiemelkedő még a finn szecessziós stílusú könyvtárszoba sárga márvány kandallóhomlokzatának domborított bronzlemezéből készült félkupolája az életfa motívummal. A fagerendázott elnöki szobával, stukkómennyezetes tanácsteremmel, fogadótermekkel, könyvtárral, olvasóteremmel, klubszobával, ívelt folyosókkal ellátott épületet néhány éve kulturális értéként lajstromba vették, védetté nyilvánították és az MMA Értékleltárt készítettet a berendezésről.

A II. világháború alatt belügyminiszteri rendelet alapján az Országos Magyar Sajtókamara részére az épületet bekebelezték, s 1943-tól annak székházaként működött. 1945 januárjában a Vörös Hadsereg lefoglalta az épületet, s benne Vorosilov marsall főhadiszállását rendezték be, majd 1947-től egészen 2008-ig a Magyar Újságírók Országos Szövetségének székházaként működött.

A MÜOSZ-székházaként működő évtizedek alatt jelentős, az épület eredeti értékeit megszüntető átalakításokat végeztek a szocialista korszak igényeinek kiszolgálására, melyek közül a legnagyobb átépítés a '70-es években történt. Ekkor a tetőtér beépítésével színháztermet létesítettek, az azt kiszolgáló helyiségekkel együtt, nyolc évig itt működött a 25. Színház is. Az átalakítás során az épület hátsó traktusaiban is jelentős átépítések történtek. Az alsó szintjein (alagsor, alacsony földszint) a legutóbbi időszakig vendéglő működött.

Az épület a MÜOSZ 2009-es kiköltözése óta lakatlan volt, napi funkció nélküli, eseti használata miatt nélkülözötte a folyamatos karbantartást, ugyanakkor, mint filmezési helyszín számos átalakítást, majd „viszsaállítást” szenvedett el. 2009-ben a Budapest VI. kerület, Andrássy út 101. szám alatti ingatlant, műemléki környezet megjelölése nélkül műemléknek nyilvánították.

A Bajza utca és a Délibáb utca sarkán álló, s a Schanzer-villával szomszédos emeletes villaépület – Bajza utca 31. szám – 1899-ben épült Freund Adolf megrendelésére, feltételezhetően testvére, Freund Vilmos építész és munkatársa, Spiegel Frigyes tervei szerint. A Freund-villa két polgári lakásnak teret adó családi villa volt, amely az évek folyamán szintén a Magyar Újságírók Országos Szövetségéhez került, s a szervezet Oktatási Igazgatósága csecsemőotthont, orvosi rendelőt, valamint oktatótermeket működtetett benne.



A MŰOSZ távozása után, az épület sorsa az Andrassy út 101. szám alatti szomszédjával egyező volt: lakatlanul, funkció nélkül állt évekig, helyiségei leginkább csak felvonulási területet biztosítottak a szomszédos épületben zajló időnkénti események számára.

2014 novemberében kormány szintű döntéssel mindkét épület a Magyar Művészeti Akadémia tulajdonába került, amelyek telekegyesítése 2015-ben megtörtént.

2017 januárjában nagy erővel kezdődtek meg a bontási munkák mindkét épületben. Az épületek műemléki voltához méltatlan utólagos beépítések és átépítések elbontásával, megszüntetésével az épületek eredeti tömegének, formájának helyreállítása volt a tervezők célja.

A bontások során meglepetésekben is volt bőven része a kivitelezőknek és a megrendelői-tervezői oldalnak egyaránt: mindkét épület a múlt század '70-es éveiben beépített tetőterében hatalmas méretű és mennyiségű vasbeton szerkezet bukkant elő, amely tükrözte a szocialista építőipar akkori, a beton és acél anyagokkal kevésbé spóroló technológiáit. A külső szemlélő számára is érzékelhető mértékű bontások elkészültével

Néhány érdekes adat a kivitelezésről:

- 1100 m³ beton beépítése;
- 160.000 kg betonacél felhasználása;
- 9 db 12 m magas 6 réteg 10 mm vastag üvegből készített üveggerenda beépítése, amely európai viszonylatban is egyedülálló;
- közel 82 km erős és gyengeáramú kábel lefektetése;
- 600 m² padlófűtés kialakítása;
- mintegy 1000 m² mennyezetfűtés kiépítése;
- az épület teljes automatizáltsága, ami zéró kibocsátást jelent, ahol a hűtést és a fűtést is hőszivattyúk biztosítják, amelyekhez részben napelemek is biztosítják az energiát.

Az Andrassy út 101. és a Bajza u. 31. rövid épülettörténete

1899

Freund Adolf tulajdonába került a Bajza u. 13. (később 31. számú) telek, aki több változatban készített építészeti tervek.

1900. szeptember 6.

Budapest Magánépítési Bizottsága a terveket jóváhagyta, amelyeken Wellisch Sándor és Wellisch Gyula építőmesterek aláírása szerepel, az építész tervező nincs feltüntetve.

1901–1902

A Bajza u. 31. sz. épület kivitelezése, tervezője feltehetően Freund Vilmos volt.

1905

Az 1905. december 23. napján kelt adásvételi szerződés alapján az Andrassy út 101. Schanzer Ignácné, született Löwy Klára tulajdonába került. Schanzer Ignácné és férje, Schanzer Ignác úgy döntöttek, hogy a meglévő épületet elbontatják, és új épületet építtetnek.

1906. június 13.

Spiegel Frigyes építész elkészítette az Andrassy út 101. építési engedélyezési tervét és kérte Budapest Magánépítési Bizottságától az építési engedélyt.

1906–1909

A Schanzer-villa részletes terveit Bloch és Holitscher építőmesterek készítették el, a kivitelezést is ők irányították. A kiviteli terveket a tulajdonos 1908-ban Spiegel Frigyesel módosíttatta.

1909–1913

A villa építészeti munkálatait Spiegel Frigyes építész irányította.

1940

December 18-án, a belügyminiszter 434398 sz. rendelete alapján az Országos Magyar Sajtókamara részére az Andrassy út 101. szám alatti ingatlant bekebelezték.

1941

Május 21-én az Andrassy út 101. épületében nyílt meg a Sajtókamara székháza.

MŰOSZ-székház
a Bajza utca felől



A MŰOSZ-székház
1949-ben



megindulhatott az építés: a toronydaru felállt, és május közepén már a látványos és megnyugtató szerkezetépítési munkák megkezdődtek.

Az épületek felújítása során korszerű, energiatakarékos gépészeti és elektromos rendszerek is létesültek, a külső környezet is megszépült: a kerítések is megújultak, a telken lévő zöldfelületeket is rendezték, továbbá új térburkolatok készültek.

1945

Januárban a Vörös Hadsereg lefoglalta az Andrássy úti épületet, s benne Vorosilov marsall főhadiszállását rendezték be.

1946

Február 6-án elévült a hajdani építető tulajdonjoga, az Andrássy úti ingatlan a Magyar Köztársaság tulajdonába került. Hamarosan a Freund-villa is állami tulajdonba került.

1947

Az Andrássy út 101. tulajdonjogát – adományozás címen – 1947. szeptember 9-én a Magyar Újságírók Országos Szövetsége nevére a telekkönyvbe bejegyezték.

1960–1966

A hatvanas években az egyre élénkebb újságíróélet intenzívebben vette igénybe az épületet. Az épülethez toldalékokat építettek, a pincében éttermet alakítottak ki.

1967–1968

A Bajza u. 31. szám alatti épületben bölcsődét és konyhát alakítottak ki, fűdémcserek készültek.

1970

Az Andrássy úti épület tetőszintjén megépült „Magyarország felszabadulásának” 25. évfordulójára a 25. Színház Stúdiója.

1976

A Bajza utcai épület fűdém szerkezeteit vizsgálták, kivitelezési hibákat állapítottak meg a szakértők.

1976–1986

A Bajza u. 31. szám alatti villa a Magyar Újságírók Országos Szövetsége tulajdonába került. Beépítették a tetőteret, átalakították az összes emeleti térelrendezést, toldalék orvosi rendelőt építettek.

1990

Augusztustól néhány évig a Bajza u. 31. sz. alatti épület bérelője az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségének Kereskedelmi Konzulátusa volt.

2006

Szeptemberben a Magyar Újságírók Országos Szövetsége döntést hozott az épületek eladásáról.

2008. október 27.

Magyar Újságírók Országos Szövetsége kiköltözött az épületekből.

2014

November hónapban a Kormány döntése alapján a Magyar Művészeti Akadémia tulajdonába került mindkét ingatlan.

2014–2018

Az ingatlan adásvétele 2014. november 17-én, birtokbavétele 2014 decemberében történt meg. Az épületegyüttes teljes rekonstrukciójának – mely az ingatlanok szinte teljes újjáépítését jelenti – kezdési időpontja 2017. január 1. volt, befejezése 2018. augusztus 15. (20 hónap).









Intézmények, programok

A Pesti Vigadó programjai 2018-ban

PESTI VIGADÓ

■ A Magyar Művészeti Akadémia székházaként működő Pesti Vigadó a korábbi évek tendenciáinak megfelelően a 2018. esztendőben is kedvelt fővárosi kulturális intézményként és rendezvényhelyszínként működött, amelyet a megvalósuló rendezvények magas száma mellett a szakma által odaítélt díjak is visszaigazoltak. Mindez úgy valósult meg, hogy az épület műemlék jellegéből adódó turisztikai szempontok is érvényesültek.

A Magyar Művészeti Akadémia, Kutatóintézete és Kiadója is programjai helyszínéül választotta a Pesti Vigadót, ahol közgyűléseket, kiállításokat, koncerteket, különböző színpadi produkciókat, művészeti-kulturális sorozatokat, konferenciákat, könyvbemutatókat és sajtótájékoztatókat rendeztek meg.

Kiállítások

- „A Kökénydombi Vénusztól a NASA-ig | Hódmezővásárhely kerámiaművészete és kerámiaipara”
- „Mitikus képzetek” Bors István szobrászművész és Honty Márta iparművész emlékkiállítása
- Paulovics László | Válogatás egy életműből 1960–2018
- Maria De Faykod: A Lourdes-i Keresztút szobrainak kiállítása
- Aknay János, ef Zámbo István és Tábori Csaba: „Jézus élete, ... engedjétek hozzám a gyermekeket!”
- Vinczeff László: „Fénytorések”
- Berki Viola életmű-kiállítása
- Salamin Ferenc: „Munkák, alkotótársak, tanítványok”
- „Kert a városban” – kortárs képző- és iparművészeti kiállítás
- Duncsák Attila: „Szín-Játék”
- A Magyar Művészeti Akadémia Képzőművészeti Tagozatának díjazottjai 2016–2017
- „Téralakítás szabad kézzel”
- Bogdándy Szultán és Toldi Miklós: „A NYERS”
- Kulisszatitkok | színház kívül – belül
- Nagy B. István: „Csendes áramlat”
- „Panteon” – a Székely Nemzeti Múzeum képzőművészeti gyűjteményének bemutatása - a Keresztény Múzeum és a NEK2020 „Átlényegülés” – Az Eucharisztiairól a csodák és a művészet nyelvén
- E. Szabó Margit: „Égrenézők”
- Illés Bódi Barbara Boba: „Tükröm-tükröm”
- Véssey Gábor festményeinek és szobrainak kiállítása
- Magyar Gábor kiállítása
- id. Gutai József és Gutai J. Soma: „Generációk – Apa és fia”
- Polgár Csaba: „Jelhelyzetek”
- A Lelkes család: „Örökítés”
- Kókay Krisztina: „A vonal misztériuma”

A tárlatok közül egyre több kísérőrendezvénnyel együtt valósult meg, teret biztosítva az alkotó és a közönség találkozására, a mélyebb értelmezési keretek megismertetésére.

Koncertek, gálák

- Az MMA ösztöndíjasainak hangversenysorozata
- Mester és tanítványai
- Devich János növendékeinek hangversenyei

- Tavaszi Irodalmi Gála
- Magyar Hegedű Ünnepe
- Sound of Spirit
- A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem különleges tehetségei című koncertek
- „Rabok legyünk, vagy szabadok?” ünnepi hangverseny
- Őszi Irodalmi Gála
- Mihályi Gábor „Úton”
- Fókuszban a cselló I. és II.
- „Hommage à Erkel”
- Jánosi Együttes koncertsorozata: „Zene húros hangszerekre... dudára és furulyára”, „Magyar Rapszódia – Liszt források”, „Rondo All’ Ongarese”, „Régi magyar táncok”, „Az Operenciás tengeren túl...”

Művészeti–kulturális sorozatok

- Mozi a Vigadóban
- Szó, szín, játék
- Keddi kaleidoszkóp

Konferenciák, emlénapok

- A felsőoktatás nemzetköziesedése – különös tekintettel a művészeti felsőoktatásra
- Csoóri Sándor emlénap
- Symphonia Ungarorum; Rodostója volt London
- Élő műemlék; Sinkovits Imre születésnapjának megemlékezése
- Fotóművészeti konferencia
- Schubert 200
- Székely János Napok Henn János előadói est
- Hangszeres zene – Hangszer és zene
- Sára Sándor 85
- Élet kincsesháza II.

Könyvbemutatók

Bárdosi József, Hoppál Mihály, Palotai János, Temesi Ferenc, Sturm László, Demeter Zsuzsa, Márkus Béla, Nagy Gábor, Elek Tibor munkáit, valamint Kósa Ferencről és Huszárik Zoltánról készült köteteket mutattak be.

Sajtótájékoztatók

- „Csillagszeműek” jubileumi rendezvénysorozatáról
- Zuglói Filharmónia 2018. évi szezonjáról
- Az MMA hároméves művészeti ösztöndíjáról



A Pesti
Vigadó
programjai
2018-ban

A Pesti Vigadó Nonprofit Kft. saját szervezésű kulturális rendezvényei közül kiemelkedik a májusban, immár hetedik alkalommal megrendezett „Nyitott Ház” elnevezésű családi program, amelyen ezúttal fesztivál jelleggel, éjszakába nyúlóan érkezhettek a különböző nemzetek kultúrája iránt érdeklődők. Az esemény során térítésmentesen látogathatta a közönség a Pesti Vigadó épületét, kiállításait és rendezvényeit, míg az ekkor megtartott programokat előzetes regisztráció mellett tekinthette meg a közönség.

Ősszel „Életre kel a Redoute!” címmel tematikus napot rendeztek, amely részeként interaktív időutazó sétákat tehettek az érdeklődők. A zenei élet szerelmesei (Liszt Ferenc Kamarazenekar újévi koncertje Meláth Andrea közreműködésével, Sárík Péter Trió fellépése, „J’aime le Chanson!” francia sanzonest, Clara Schumann 1868. december 10-i hangversenyének megidézése, Budapest Jazz Orchestra Szilveszteri koncert), valamint a nagyóvodások-kisiskolások számára szervezett Vigarda Gyermekbóler sorozat (Bíró Eszter: „Állati zenés ábécé”, Maszk Bábszínház: „A kis hagymafiú kalandjai”, Kolompos Együttes: „Én elmentem a vásárba”) szintén nagy sikert aratott.

A 2017 májusában megnyílt, és 2018-ban is folytatódott a Pesti Vigadó „Idővonal” című állandó épülettörténeti kiállítás mellett időszakos tárlatok is várták az épület története iránt érdeklődő vendégeket. 2018-ban a „Redoute 185” című kiállítás a Redoute megnyitásának 185. évfordulója előtt tisztelgett, a „Múlt-Idő” tárlat létrehozásába pedig bevonták az épület látogatóit is: felhívás alapján általuk felajánlott, az épülethez kötődő relikviákat mutattak be.

A megvalósult programok magas száma mellett a működés sikerességét jelzik a 2018. évben elnyert szakmai díjak: a Best of Budapest & Hungary díj esetén a korábbi éveknek megfelelően „Best conference and event locations (legjobb konferencia és rendezvényhelyszínek)” kategóriában, a több mint negyvenéves Magyar Utazási Irodák Szövetsége által első ízben átadott szakmai díj esetén pedig „Az Év rendezvényhelyszíne 2017-ben” kategóriában végzett az élen a Pesti Vigadó.

Az év során 26 időszakos kiállítás nyílt és 272 rendezvény valósult meg, utóbbiak közül 187 kulturális, 29 protokolláris, 56 üzleti programként, továbbá minden eddiginél több, 473 vezetett túrát tartottak idegenvezetőink, ebből 181-et idegennyelven.

A Pesti Vigadó saját weboldala az év során meghaladta a 600.000-es oldalátöltést, míg a legnagyobb közösségi oldalon, a Facebook-on átlépte a 70.000-es követői számot, amellyel továbbra is a hazai kulturális intézmények élmezőnyébe tartozik. Elindultak a kiállításszervezés új, látogatókat informáló felületei, melyek által az Instagram profilra feltöltött posztok honlapra történő beágyazásával élő hírfolyamként működik a site kiállításokat bemutató oldala.

A Pesti Vigadó Nonprofit Kft. 2018. évi működtetési feladatait elsősorban – a biztonságos üzemeltetésen túl – a rendezvények magas színvonalú szolgáltatási hátterének, szervezési körülményeinek biztosítása jellemezte, amelyet technikai fejlesztések és költségmegtakarítást eredményező beruházások szolgáltak (épületvilágítás korszerűsítése, fény-, hang-, és színpadtechnikai eszközpark, valamint vizuáltechnikai berendezések fejlesztése). A beruházásokon túl a fejlesztések között megvalósult a szervezet piaci jellegéből, méretéből adódóan is indokolt ügykezelési folyamatot támogató vállalatirányítási rendszer második fejlesztési üteme.

A Pesti Vigadó 2018. évi adatai alapján továbbra is az egyik legnépszerűbb fővárosi kulturális intézmény és rendezvényhelyszín, amely emellett képes kiszolgálni az épület műemléki jellegéből adódó fokozott turisztikai érdeklődést is.



MŰCSARNOK

A Múcsarnok programjai 2018-ban

■ A Múcsarnok alapfeladata a magyar és a nemzetközi kortárs képzőművészet, valamint iparművészet, fotóművészet, építészet és intermedia értékeinek bemutatása, kiállítások és művészeti események hazai és külföldi rendezése, szakmai kiadványok megjelentetése, a vizuális kultúra terjesztése. A nemzetközi kortárs művészet magyarországi és a magyar kortárs művészet külföldi bemutatása érdekében feladata szakmai kapcsolatok kiépítése és fenntartása, együttműködési lehetőségek megteremtése, a magyar művészek nemzetközi megjelenésének és integrálódásának elősegítése és támogatása, nemzetközi nagyrendezvényeken a magyar művészet jelenlétének biztosítása.

2018-ban 27 tárlat nyílt a Múcsarnok kiállítótereiben, ezeket közel kilencvenezren tekintették meg, az év leglátogatottabb kiállítása a „Népművészeti Nemzeti Szalon” kiállítás volt, melyet 28.793 látogató keresett fel.

Minden kiállításához katalógus készült, amely az adott tárlat megnyitójára jelent meg. A kiállításokat hirdető kommunikációs felületeket átstrukturálva az online hirdetési felületek minél szélesebb körű elérése volt a cél. A mindennapokban jelen lévő „okos eszközök” alkalmazásain keresztül több tízezer érdeklődő kapott napi tájékoztatót, ajánlót a Múcsarnok kiállításairól, programjairól. Számos együttműködési megállapodást kötött a Múcsarnok partner intézményekkel, helyi önkormányzatokkal, nonprofit egyesületekkel, melyek alapján kölcsönös kedvezményeket vagy kedvezményes jegyvásárlásra jogosító együttműködések ajánlott annak érdekében, hogy minél szélesebb körben érje el a közönséget.

A Múcsarnok 2018. évi programjában hangsúllyal jelentek meg a hazai és külföldi alkotók. Az egyéni (Szemadám György, Gaál József, Haris László) és csoportos (Népművészeti Nemzeti Szalon) kiállításokon a Magyar Művészeti Akadémia számos tagja szerepelt.

2017-ről áthúzódó kiállítások

EGY/KOR – Különutak és kivonulás a konzolidáció idején

- *Képvilág–világkép* Gadányi Jenő művésztében
- *Józan szenvedéllyel* | Karátson Gábor, a festő
- *A titok* | Jakobovits Miklós groteszk és monokróm festményei
- *Törékvés az egyensúlyra* | Blaskó János művei
- *Félművészet* | Szemadám György félig elfeledett művészekre emlékezik

Emlék és Mű | Toldi Fotógalleria, 1981

2018. évi kiállítások

Derkó 2018

Kilenc műteremből

- Bullás József kiállítása
 - Baksai József kiállítása
 - Faa Balázs kiállítása
 - Kapitány András kiállítása
 - Lajtai Péter kiállítása
 - Nagy Gabi kiállítása
 - Pázmándi Antal kiállítása
 - Turcsányi Antal kiállítása
 - Agnes von Uray kiállítása
- Kéz | Mű | Remek – Népművészet. Nemzeti Szalon 2018.*
- MORPH csoport**
- Kalmár János
 - Mata Attila
 - Szabó Tamás

Gaál József | *Vezeklések kora*
Rejtett történetek | Az életreform-mozgal-
 mak és a művészetek

Halmy Miklós | *A motívum működése*

Demeter István – Haris László | *Tulajdon-
 ság – energia – mezők*

Földi Péter kiállítása

Talált és kitalált tárgyak | Böröcz András
 kiállítása

Drozdik Orsolya | *SzabadTánc*

Geller B. István kiállítása

A Műcsarnok #BOX kiállításai
 „Ez kit érdekel?” – Képzettársítások az is-
 koláról
 „Elégia” | Huszárik Zoltán rajzai

Emigráns magyar művészek az 1956-os
 Forradalomról

A Műcsarnok Kamaraterem kiállításai
 Török Richárd emlékkiállítás

Sandro Miller | „Malkovich Malkovich
 Malkovich – Tisztelet a kamera
 mestereinek”

Szabó Réka | „Az idő rögzíthető”

„Kozma Klasszik” | A Budapesti Műhely
 és Kozma Lajos



A Műcsarnok
 programjai
 2018-ban

A kiállításokhoz sokszínű kísérőprogramok is kapcsolódtak: a Műcsarnok összesen 154 alkalommal zenei, színhá-
 zi, irodalmi, filmes programokat, konferenciákat és múzeumpedagógiai foglalkozásokat rendezett közel 200 elő-
 adó közreműködésével. Ebből hat alkalommal zajlott az MMA Irodalmi Tagozatának „Élőfolyóirat” est programja.

A Műcsarnok saját kommunikációs felületeinek, a honlapnak és a Facebook profilnak jelentős a forgalma. A web-
 oldalon 2018-ban 135.000 látogató járt, összesen 186.000 oldalátöltéssel.

A Facebook profil 23.000 követővel rendelkezett. A napi átlagos felhasználó-elérés 10. 000 fő. A műcsar-
 noki YouTube és Instagram oldalak követőinek száma folyamatosan nő: a YouTube-on 4.241 feliratkozó, az
 Instagramon 1.279 követő volt 2018 végén.

Nemzeti Szalon 2018

Az MMA 2014-ben Nemzeti Szalon néven új kiállítás-sorozatokat indított, mellyel az a célja, hogy időről időre
 megbízható körképet nyújtson a vizuális művészetek különböző területein született főbb teljesítményekről.
 Minden tavasszal egy-egy szalonnal kapcsolódik a több mint százhusz éve a budapesti Hősök terén működő
 patinás, a nagyközönség által kedvelt intézmény a magyar főváros szezonkezdő fesztiváljához.

A klasszikus párizsi szalontól eltérően a budapesti Nemzeti Szalon nem követi a beadás-zsűrizés hajda-
 ni gyakorlatát, a Nemzeti Szalonokat felkért kurátorok, egy-egy szakterület szakértői állítják össze tudásuk,
 sokévtizedes tapasztalatuk alapján.

Az ötéves ciklusban egymást követő szalonok az építőművészet, a képzőművészet, a média- és fotóművészet, a
 tervező- és iparművészet, valamint a népművészet átfogó bemutatására vállalkoztak.

Kéz|Mű|Remek. Népművészet. Nemzeti Szalon 2018

(2018. április 21-től augusztus 20-ig)

Az elmúlt években rendezett építészeti, képzőművészeti, fotográfiai és iparművészeti nemzeti szalonokat követően idén a Múcsarnokban azok a népi kézműves mesterek, művészek mutatkoztak be, akik alkotómunkájukban a népművészeti hagyományt tekintik ihlető forrásnak.

A Magyar Művészeti Akadémia és a Múcsarnok 2018. évi Nemzeti Szalonja „Kéz | Mű | Remek” címmel a kortárs „népi” kézművesség legkiválóbb mestereinek munkáiból nyújtott reprezentatív válogatást. A „mester-remek” az utóbbi tíz–tizenöt évben születtek, és jól reprezentálták azt a gazdag műfaji, technikai és alkotói sokszínűséget, amely a kézműves mozgalom sajátja.

Az alkotók jó része Népművészet Mestere, Népművészet Ifjú Mestere, Népi Iparművész és más kitüntetett címmel és díjakkal rendelkező alkotó volt, akik rendszeresen zsűriztetnek, részt vesznek pályázatokon vagy maguk is oktatják a mesterségüket, műhelyeket, iskolákat vezetnek, szakkönyveket írnak. Megjelentek olyan mesterek is, akik valamely Kárpát-medencei néprajzi táj helyi örökségét képviselik, otthonról hozzák „háziipari” tudásukat, nem egyszer nagy múltú mesterdinasztiák leszármazottjai, jó esetben helyi keresletre is dolgoznak, ott, ahol a lokális vagy regionális identitás kifejezésének mai reneszánsza miatt újra társadalmi értékkel bír a hagyományos tárgykultúra egyes elemeinek jelképerejű használata. Külön kategóriát jelentettek azok a képző-, restaurátor- és iparművész-képzésben részt vett alkotók, akik tárgyrekonstrukcióik révén egyházművészeti, vagy a modern design irányába mutató munkáik által kapcsolódnak a népművészeti ihletésre dolgozók tágabb körébe.

A kiállításon látható munkák fő ihlető forrása a Kárpát-medencei magyar és nemzetiségi paraszti tárgyalakotó művészet és a történeti kézműipari hagyomány volt. A tárgytipusok, anyaghasználat, technikák, díszítések a házi- és kézműipari kismesterségek hiteles ismeretén alapultak.

Kiállítottak: rekonstrukciós jellegű tárgyakat; a népművészeti hagyomány keretein belül maradó „hitelességre” törekvő, a paraszti tárgyalakotó művészet logikája szerint dolgozó, de ugyanakkor kreatív alkotói variációkat megmutató tárgysorozatokot; továbbá a hagyományos keretből kilépő, már iparművészeti szemlélettel alkotott mai tárgyakat is.

A kiállított művek egy lenyűgöző szakmai felkészültséggel és elmélyült néprajzi, történeti ismeretekkel felvértezett alkotói közösség munkái voltak. A tárgyak már-már alig hihető tökéletessége, „hibátlanúsága” lenyűgöző volt, nemegyszer az volt az érzésünk, hogy a mai alkotók hajdanvolt mestereiket is túlszárnyalják tudásban: a hagyományos táji stílusok, „anyanyelvi szintű” ismeretével rendelkeznek, ugyanakkor bátran kísérleteznek, és az egyéni hangvétel megtalálására, művészi értékkel bíró egyedi alkotások létrehozására törekednek.

A kiállítás rendezőinek az volt a szándéka, hogy a műrekek szépsége, igényessége és harmóniája ráirányítsa a közönség figyelmét a hagyományos tárgyi világ időtálló esztétikumára. Az alkotói koncepció, az anyagválasztás, a technika, a forma és a motívumok összehangolása, az arányos kompozíció, az aprólékos, gondos kézimunka ezen a kiállításon is az alkotóktól megszokott magas minőséget képviselte, hiszen Magyarország „népművészeti nagyhatalom”, amire méltán lehetünk büszkék.

A tárlat első terme a hetvenes évek népművészeti újjászületését idézte meg egyik oldalon a nomád nemzedék mestereinek tárgyaival, ezekkel szemben pedig a táncházmozgalom népviseleteivel, valamint számos archív fotóval.

A híres néprajzi tájak továbbélő hagyományát egy erdélyi és egy anyaországi egység mutatta be. A berendezett kalotaszegi ház mellett széki, székelyföldi és bukovinai szobák kaptak helyet, míg a matyóföldi ház mellett Kálcsa, Sárköz és Palócföld népművészetét ismerhetik meg a látogatók.

Külön termék tekintették át az otthon, majd a házból kilépő ember világát, tárgykultúráját lakásberendezésében, illetve öltözeteken, viselet-kiegészítőkön keresztül.

A szakrális terek egységébe egy 47 táblás kazettás mennyezet is készült, míg a köztterek, jelképek termébe egy kisebb faragott kapu is helyet kapott, a kiállításba szánt, nagyméretű székelykaput a Múcsarnok épülete mögött helyezték el. A közönség megismerkedhetett több kézműves dinasztiával, betekintést nyerhetett a tárgyrekonstrukciók készítésébe, a népi hangszerek világába, de a tárlat még a népi építészetbe is bevezetőt nyújtott.

A kiállítás főkurátora: Beszprémy Katalin

Szakmai és művészeti koncepcióért felelős kurátor: Fülemile Ágnes

Társkurátorok: G. Szabó Zoltán, Pál Miklósné és Szerényi Béla

Belsőépítészeti terv: Jakab Csaba



Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete

Művészet-
elméleti és
Módszertani
Kutatóintézet

■ A Magyar Művészeti Akadémia Közgyűlésének döntése alapján 2015 elejével megkezdte működését az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete.

Az Intézet – célkitűzései és önmeghatározása szerint – társadalomtudományi módszerek alkalmazásával kívánja vizsgálni a magyar művészeti élet elméleti és gyakorlati eszköztárát, valamint azoknak a társadalmi folyamatokra gyakorolt hatását kritikai szempontok, illetve a művészeti intézményrendszer vizsgálatán keresztül. Ennek megfelelően az Intézet a művészet és a művészetelmélet belső (az alkotások létrejötté, egyedi mivolta, közönség általi befogadása, ennek hatásmechanizmusa stb.), valamint külső vizsgálatára, azaz a művészetnek a társadalom egyes alrendszereihez fűződő viszonyára koncentrál.

AZ INTÉZET SZAKMAI RENDEZVÉNYEI

Konferenciák

Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete a művészet elméleti összefüggéseinek tudományos igényű folyamatos vizsgálata mellett kutatási területeiről és eredményeiről számos konferencia és előadássorozat formájában mutatkozik be a művészetek iránt érdeklődő közönségnek.

- 2018. évi rendezvényeit „A felsőoktatás nemzetköziesedése – különös tekintettel a művészeti felsőoktatásra” című konferenciájával nyitotta meg január 23-án a Pesti Vigadóban. A konferencia – az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet és az Európai Tudományos, Oktatási és Kutató Intézettel (ETOKI Kft.) közös együttműködés keretében – azokra a kérdésekre kereste a választ, hogy vajon a hazánkban tanulmányokat folytató külföldi hallgatók hogyan látnak minket, magyarokat. Milyennek ítélik meg oktatási rendszerünket, mennyiben felel meg nemzetközi szinten oktatásunk struktúrája, színvonala, melyek az erősségeink, és melyek azok a területek, amelyek még kihívásokban bővelkednek. Az előadók ismertették a hazai nemzetközi mobilitás eredményeit, kutatási tapasztalataikat, különös figyelemmel a művészeti felsőoktatásra.
- Miféle hagyománykincsből meríthet a magyar gondolkodó, amikor műalkotásokkal foglalkozik? Vajon helytálló toposz, hogy a magyar művelődéstörténet kevésbé teoretikus hajlamú? Az MMKI évadnyitó kétnapos művészetelméleti konferenciájára február 12–13-án szintén a Pesti Vigadóban került sor „A magyar művészetelmélet hagyományai” címmel, amely a magyar művelődés hagyományaiból esztétikatudományi rendszert építő mestereket állította középpontjába a fenti kérdésekre keresve a választ.
- Március 28-án „Symphonia ungarorum” címmel rendezték meg a Nagy Gáspár és Szokolay Sándor életművét tárgyaló tudományos ülésszakot a Pesti Vigadóban. Az esemény azt a célt tűzte ki, hogy megkezdje a két életmű újraolvasását, s az egyes műveket eleddig kevésbé figyelembe vett szempontokból helyezze el új, egyetemes és hazai kontextusokban is. Az alkotói kompozíció, annak közönséggel folytatott párbeszéde, valamint a szakmai recepció három csomópontjában vélték a szervezők tetten érni a két művész velünk élő örökségének kortárs jelentőségét.

- Május 7–9. között az MMA MMKI nemzetközi konferenciát tartott a Szigligeti Alkotóházban „The Lights and the Shadows of „k. u. k.” Cultural Memory in the Self-Image of Central Europe” címmel. A tizenegy – bajor, szlovák, cseh és magyar nemzetiségű – előadó a plenáris üléseken saját identitáskutatásáról számolt be; az előadásokat kerekasztal-beszélgetések követték. Két álláspont körvonalazódott a közép-európai identitással kapcsolatban: egyfelől a térség önképét geopolitikailag és kulturálisan meghatározó birodalmakkal, a közös történelmi veszélyekkel szembeni összefogás (híd szerep) toposza, másfelől viszont ugyanennek a létállapotnak köztes/átmeneti zónaként, ugyanakkor sajátosságként való értelmezése.
- Május 31-én és június 1-én a Múcsarnokban, az MMA intézményében tartott „Vallás – nép – művészet” című konferencia megrendezésével az MMA MMKI a keresztény egyházművészet eredményeit és tanulságait bemutató sorozata harmadik állomásához érkezett. Az alapokat tisztázó, majd az embert közvetlenül érintő lelki hatásokat vizsgáló beszélgetések után ezúttal a néprajztudomány ilyen vonatkozású eredményeit, kutatásait is bevonták a körbe. A konferencia elsősorban a XXI. század elején tapasztalt jelenségekre fókuszált azt vizsgálva, hogyan maradnak meg bizonyos elemek, illetve ezek miként változnak az esztétikai környezetükkel együtt. A konferencia második napján a korábban elhunyt Kossuth-díjas népzene-kutatóra, Kallós Zoltánra emlékeztek az előadók.
- Szeptember 24-én rendezték meg a „Mozgó dó... II. – A zene lelki táplálék” című konferenciát a Pesti Vigadóban, amelynek központi témája a rendezvény tavalyi előzményét követve a Kodály-koncepció értelmezése volt. A „Kodály-koncepció értelmezése a XXI. században” címmel 2017. november 14-én megrendezett szimpózium sikere azt mutatta, hogy folytatni kell a diskurzust Kodály nevelési elveiről. Kutatások és tanári tapasztalatok bizonyítják, hogy aki Kodály-módszerrel tanulja a zenei írás-olvasást, annak egyéb képességei is jobban, hatékonyabban fejlődnek. Olyan pedagógusok és kutatók adtak elő, akik ismerik és felhasználják ezt a jelenséget munkájuk során, nemcsak a hazai és a nemzetközi zenetanításban, de a gyógy-pedagógiában, a népdalköri munkában, a tánc-tanításban és egyéb szabadidős, iskolán kívüli tevékenységekben is.
- A konferenciák sorát október 15–16-án „Krúdy: Egy város anatómiája” címmel Krúdy Gyula munkásságáról megrendezett kétnapos művészetelméleti szimpózium folytatta az óbudai Szindbád Rendezvényterben. „Lehet-e egy városnak kulturális emlékezete, ha azt bármilyen alakban számon akarjuk kérni egy-egy műtől?” A válaszkérésre felkért kutatók több ízben keresték, értelmezték az erre adható feleletet, hogy egy közös, nagyvárosi párbeszéd keretében íródjon újra Krúdy és Budapest közös és külön emlékezete. Az egyes szekciókban az irodalomtudomány képviselői mellett megszólaltak a korszak budapesti urbanisztikáját, anyagi kultúráját, városi életét, fotográfiáját, építészetét, komplex vizualitását és zeneiségét kutató szakemberek is.
- November 19-én az MMA MMKI „Kortársunk, Erkel” címmel tartott tudományos ülésszakot a zeneszerző halálának 125. évfordulója alkalmából a Pesti Vigadóban. Az Erkel-emlékévé lehetőséget nyújtott arra, hogy a kimeríthetetlen elemzési témaként szolgáló életmű mellett az életút egyes tényezőit is részletesebben tárgyalják. A konferencia két fontos területet helyezett középpontba, amelyek eddig valamivel kevesebb figyelemben részesültek: a művek politikai reprezentációhoz való viszonyát és a karmesteri-zenekarvezetői örökséget.
- November 26-án a Szent Korona hazatérésének 40. évfordulóját ünneplő emlékévhöz kapcsolódva rendezték meg „A Szent Korona művészete” című konferenciát a Makovecz Központ és Archivumban. A koronázási ékszer, amely a magyar államiság jelképét testesíti meg, 1978-ban került ismét hazai földre az amerikai Kentucky államból, a Fort Knox katonai támaszpontból. A rendezvényen az előadók a Szent Korona művészeti vonatkozásait vizsgálták.
- A 2018-as év konferenciáit a XX. századi magyar szellemi életnek számos szempontból megkerülhetetlen szereplőjével zárta az MMKI „Németh László a magyar művelődéstörténetben” címmel, december 3–4-én. Az előadók a konferencia keretén belül vizsgálták a Kossuth-díjas író magyar művelődéstörténetben betöltött szerepét, miközben igyekeztek megtalálni a választ arra a kérdésre, hogy miért megkerülhetetlen az életmű nekünk, 21. századi olvasóknak, hogyan olvassuk ma Németh Lászlót? Az előadók között köszöntötték Németh Magdát, Németh László lányát, és az író számos szakavatott kutatóját.

Műhelybeszélgetések

Az év során több műhelybeszélgetés is zajlott az MMKI székházában, a Hild-villában.

- Az MMA MMKI megbízásából a Magyar Szerzői Jogi Fórum Egyesület szakértői azon dolgoztak, hogy kísérletet tegyenek a nemzeti kultúra, illetve nemzeti kulturális tartalom fogalmának szabatos, a jogalkotó által is felhasználható és a nemzetközi jogi kötelezettségekkel is összhangban álló meghatározására, majd ennek birtokában megvizsgálják a nemzeti kulturális tartalom védelmének már létező vagy esetleg még kihasználatlan lehetőségeit. A február 28-i, „A nemzeti kultúra fogalma és védelmének nemzetállami mozgástere” című szerzői jogi műhelybeszélgetés célja az volt, hogy a „nemzeti kultúra fogalma és védelmének nemzetállami mozgástere” tárgy körében elhangzó rövid bevezető előadások megállapításait, dilemmáit nyitottan, sokféle szakági hozzájárulást befogadni képes módon megvitassa, kritizálja, bővítse és elmélyítse. A kutatás 2019-ben várhatóan folytatódik.
- A május 15-én megrendezett „Eszmetörténeti lehetőségek” című műhelykonferenciát arra a tényre alapozva rendezték meg, miszerint a képzőművészet, a zene és az irodalom történetének kutatása érintkezik, és közös metszetet is alkot a szorosabban vett eszmetörténettel. Ez felveti az eszmetörténet különböző módszerei áttekintésének szükségességét, valamint azoknak a viszonyoknak a feltárását, amelyek az eszmetörténetet a történelemtudomány más irányzatai között megfigyelhetővé teszik, különös tekintettel a kultúra- és művelődéstörténetre. Az eddigi

eredmények, a munkatársak kutatásai, illetve ezeknek a szakmai megjelenése azt mutatja, hogy a különböző tematikájú kutatások között az eszmétörténet lehet az egyik módszertani kapcsoló elem, sőt integráló és strukturáló elv is.

- November 12-én az MMA MMKI intézete folytatta az eszmecsere az „Eszmétörténeti lehetőségek II.” műhelykonferencia keretein belül, amely a különböző tudásterületek, illetve az eszmétörténet közötti módszertani kapcsolatokat, metszeteket hivatott feltárni vizsgálva annak a lehetőségét, hogy alkalmas-e az eszmétörténet a kutatásokat integráló és strukturáló szerepre, és ha igen, milyen szempontból és mennyire.

Előadások

- „Esték a Hild-villában” címmel 2017 tavaszán művészetelméleti előadás-sorozatot indított el az MMKI, amely a 2018-as évben is folytatódott. Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet az „Esték a Hild-villában” művészetelméleti előadás-sorozatát 2018 I. félévében „Haza a magasban” címmel rendezte meg kéthetente csütörtökönként, amelynek minden előadása a félév alatt egy-egy határon túli kulturális műhelyt mutatott be. Az őszi féléves előadás-sorozat a „140 éves a fonográf” címet kapta, és a fonográf 1878-as szabadalmaztatásának állított emléket, amely rendkívüli hatást gyakorolt a folklórgyűjtések mellett a tudománytörténetre, a zenetörténetre és a kommunikációra egyaránt.
- A 2018-as év őszi félévében egy új előadás-sorozat vette kezdetét „Haza a mélyben” címmel, amely a kortárs öko-regionalista építészet képviselőit mutatja be a FUGA Budapesti Építészeti Központban. Az előadások rendszerint minden hónap utolsó csütörtökén kerültek megrendezésre, és neves határon túli építészeket sorakoztattak fel.
- A már hagyománynak mondható „Kutatók Éjszakája” programsorozat keretében több mint 150 résztvevő látogatott el a Hild-villába 2018. szeptember 28-án. A délelőtti folyamán osztályok részére szervezett csoportos foglalkozás keretében interaktív tánc-történeti órán, történelmi rajzórán, tárlatvezetésen vehettek részt a gyerekek, míg délután előadásokkal, házzelvezetéssel várták az egyéni látogatókat.

Az intézet 2018-ban megjelent kiadványai

Az MMA MMKI saját könyvsorozatát indított 2017-ben „Fundamenta profunda” címmel, amelynek 2018-ban további négy kötete jelent meg:

- Fundamenta profunda 6. – Falusi Márton: *Jog és irodalom, haza és haladás a magyar eszmétörténetben*
- Fundamenta profunda 7. – „Divertimento concertante” – Tanulmányok Bartók Béláról és Járdányi Pálról (Szerk. Fehér Anikó – Windhager Ákos)
- Fundamenta profunda 8. – „Sereglés voltam egymagam” – Tanulmányok Csoóri Sándorról (Szerk. Falusi Márton)
- Fundamenta profunda 9. – Fehér Anikó: „Kis Kidéből nékem el kell menni...” – Járdányi Pál, a népzene-kutató

Az MMA MMKI az MMA Kiadóval közösen indított könyvsorozatát „Kor – Kultúra – Kapcsolódás” címmel, amelynek első kötete Kávási Klára: *Németh Antal a Nemzetiben és száműzetésben* címmel jelent meg.



Együttműködés felsőoktatási intézményekkel

Az MMA MMKI a 2018-as évben is nagy gondot fordított a kapcsolattartásra művészeti felsőoktatásban résztvevő szakmai intézményekkel azért, hogy együttműködéseket alakítson ki kutatási program lebonyolítására. Az MMA MMKI szándéka és célja, hogy a művészeti felsőoktatásban részt vevő intézményekkel hosszútávú együttműködést teremtsen meg, másrészt szakmai és anyagi támogatást adjon a programban résztvevők kutatási terveiben foglaltakhoz. A megvalósult programok számát tekintve a 2018. év különösen sikeres volt.

- 2018. január 1-től az MMA MMKI tudományos munkatársa lett dr. habil. Wesselényi-Garay Andor, a Budapesti Metropolitan Egyetem Művészeti és Kreatívipari Karának egyetemi docense, ezzel egyidőben dr. Túry György, a Művészeti és Kreatívipari Kar dékánja írásban fejezte ki együttműködési szándékát az MMA MMKI-val.
- 2017 decemberében a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Karának két doktorandusz hallgatójával kötöttek szerződést. Egyrészt „A két világháború közötti protestáns templomok centralizáló formái”, másrészt „A 34. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus építészeti tapasztalatai közel nyolcvan év távlatából” témakörben. A kutatás szakmai koordinátora a kar egyetemi docense, Vukoszávlyev Zorán, akivel az MMA MMKI a korábbi projektjei és konferenciái kapcsán számtalanszor dolgozott együtt. A projekt szakmai támogatását írásban az Építészmérnöki Kar dékánja, Molnár Csaba is megerősítette, ebben kifejezte együttműködési szándékát az MMA MMKI-val.
- 2017 decemberében szerződést kötöttek a Somogy Design Kft-vel „Színházi nevelés Kaposváron” témakörben. A projekt a Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Karának közreműködésével valósult meg, ezt a szándékot a Kar dékánja, Hatos Pál írásban is megerősítette. A projekt szakmai koordinátora Gombos Péter dékán-helyettes volt. A kutatásban a Csiky Gergely Színház is részt vett. A kutatás eredményeként a témában tanulmánykötet készült a Kaposvári Egyetem oktatói és az MMKI kutatóinak közreműködésével.
- Kokas Nikolett művészettörténésszel megkezdődött a „Közoktatásban zajló vizuális művészeti nevelés Magyarországon” elnevezésű kutatás, melynek sikeresen lezárt első fázisára tekintettel a kutatási program második fázisának megvalósítása érdekében újabb szerződést kötöttek 2018 decemberében. A partner „A vizuális művészeti oktatás sajátosságai és egymásra gyakorolt hatása a középfokú és felsőfokú művészeti intézményekben - 2. kutatási fázis” témakörben folytatott kutatást, az MMA MMKI igazgatója jóváhagyásával pedig az Intézettel egyeztetett partnerekkel vett fel kapcsolatot, szervezett és bonyolít le workshopot, valamint zárótanulmányt készített a kutatásról.
- A Magyar Táncművészeti Egyetemmel 2016 decembere és 2017 májusa között zajlott sikeres együttműködésre alapozva 2017 decemberében újabb szerződést kötöttek „Sth Generation – táncpedagógia” témakörben, átfogó tanulmány készítésére. A projekt alatt a táncosképzés és tánctanárképzés helyzetéről és fejlesztési lehetőségeiről végeztek kutatást, ennek alapján kéziratok és kötetek is készülnek.
- A Magyar Táncművészeti Egyetem együttműködése mellett Bólya Annamária kutatásvezetővel, Auróra fantáziánévvvel ellátva indult el az MMA MMKI-val közös kutatás, amelynek „A magyarországi balett születése „Sorozat 1. és Sorozat 2.” a témája, és amely kutatás alapján a kötetek szerkesztése is folyamatban van.
- 2016 decemberében a Kulturális Innovációs Kompetencia Központ Egyesülettel megkezdődött „A Műhely modell – kutatási- és modell alkotási projektterv” elnevezésű kutatás, melynek 2017 májusában sikeresen lezárt első fázisát követően 2017 decemberében a projekt 2. fázisának megvalósítására kötöttek szerződést a partnerrel. 2018-ban folyt „A Műhely modell – kutatási- és modell alkotási projektterv” – 3. fázis „A” szakasza, melyet szintén szakmai sikerekkel zártak a felek, így 2018 decemberében a projekt harmadik „B” fázisának megvalósítása érdekében ismét szerződés született a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának együttműködése mellett a Kulturális Innovációs Kompetencia Központ Egyesület partnerrel.
- Dr. Grad-Gyenge Anikó innovációs dékánhelyettes, tanszékvezető egyetemi docens, kutatásvezető irányításával 2018 szeptemberében kezdődött meg az MMA MMKI-val közös szerzői jogi kutatás, ahol a design területének szerzői jogi kérdéseit vizsgálták kutatás alapján, erről kézikönyv és sillabusz készül. A kutatásra való tekintettel a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Karának (BME GTK) dékánja írásban jelezte együttműködési szándékát.
- A Budapest Art Mentor Programot meghirdető L'Art Management szervezet vezetője és irányítója, az Együtt a Művészetért Egyesület elnöke, Bérczi Linda művelődésszervező, művészeti manager, kutatásvezető irányításával indult el elsősorban a fiatal képzőművészek elérésének érdekében egy komplex és hasznos tudásanyagot összefoglaló tanulmánykötet összeállítása, megteremtve ezzel a lehetőséget arra, hogy ez a más forrásból nem elérhető tudásanyag minél több aktív képzőművészhez juthasson el.
- Az MMA MMKI és a Budapesti Metropolitan Egyetem együttműködésben kezdte meg a 2018 őszén elindított „Mű-ködéshen / A gondolat és a mű (Jean-Luc Nancy)” című kutatási programot.
- A Magyar Képzőművészeti Egyetemmel közös együttműködésben indította el az MMA MMKI a „140 szemeszter. Hetvenéves a magyarországi restaurátor képzés” című kutatást, valamint a kutatás alapján egy szakmai kiadvány elkészítését. A kiadvány célja a történeti visszatekintés, az intézménytörténet részleteinek bemutatása mellett hangsúlyosan a mára elért szakmai eredmények ismertetése, és a képzés jelenlegi tartalmának megismertetése a nagyközönséggel esettanulmányokon keresztül. A kutatási program 2019-ben is folytatódik.

- A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar és a Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola együttműködésével kezdődött el a Jövő Művészetéért Alapítvány és az MMA MMKI közös kutatása, amelynek tárgya „Az extrakurrikuláris művészeti tevékenység lehetőségei és hatásai (Az élménypedagógia jelenléte az oktatásban extrakurrikuláris keretek között)”. A kutatás vizsgált célcsoportja az általános iskola alsó (4. osztály) és felső (6. osztály) tagozatos diákjai, kiemelt területe pedig a színházpedagógia, táncpedagógia, koncertpedagógia és operapedagógia rendezvényei. A kutatás 2019-ben is folytatódik.
- A Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Karával indult kutatási együttműködés 2018 őszén „Légyőgyakorlatok – a Bauhaus pedagógiai programja” tárgy körében. A kutatási program során a Bauhaus évforduló kreatív megünnepléséhez kapcsolódva a Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Kar oktatási módszerét ideiglenesen átalakítva művészeti iskolát (és ezzel Bauhaus oktatási programot) hoztak létre a felek.
- Az MMA MMKI, a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara és a Rippl-Rónai Művészeti Kara, továbbá a Csiky Gergely Színház Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság közös kutatási program keretében 2018 őszén indított kutatási programot a művészet – benne a színházművészet – és a pedagógia összekapcsolódása, egymást erősítő hatása témakörben.
- A Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karával elindult közös kutatás célja a közelmúltban elhunyt, a XX. század második felének, az új évezred első másfél évtizedének magyar szobrászatát meghatározó jelentőségű művekkel gazdagító Bencsik István hagyatékának feldolgozása, rendszerezése, forráshelyek felkutatása, archiválása, a kutatás eredményének dokumentálása. A kutatási program 2019-ben is folytatódik.
- Az MMA MMKI a Debreceni Egyetem Műszaki Kar, Építészmérnöki Tanszékével közös együttműködésben 2018-ban megkezdte egy kulturális alkotóhét megszervezését, amelynek „ABLA KOK – köztéri installációk Debrecen lakótelepi részein” címet adták. A kutatási téma és a tervezett konferencia témája a 2019 őszén, a MODEM-ben nyíló „Panel” kiállításához kapcsolódik.

A Makovecz Központ és Archívum

A Makovecz Központ és Archívum elsődleges feladata Makovecz Imre életművének, hagyatékának folyamatos feldolgozása és bemutatása, ezen belül is kiemelten a budapesti Városháza utca 2. szám alatt található, Makovecz Imre által tervezett Emlékház és a Makovecz-archívum működtetése, továbbá a Makovecz Imre életművéhez kapcsolódó szakmai programok és rendezvények koordinálása, szervezése.

A Makovecz Központ és Archívum tevékenységét, megalakulása óta a Makovecz Alapítvány koordinálja, az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet intézményi keretei között.

A Makovecz Központ működését tekintve 2017 vége ill. 2018 eleje a felkészülés és tervezés ideje volt elsősorban, 2018. második felétől ugyanakkor már olyan színvonalas programoknak is helyszínt biztosított, mint a szeptember 29-én, Szent Mihály napján megrendezett „Beszélgetés Makovecz Imrével” előadás Kampis Miklós akadémikus, a nemzet művésze, Kossuth-díjas építőművész részvételével, a november 7-én lezajlott Héttorony Fesztivál Nyitóünnepség, és a Szent Korona hazatérének negyvenedik évfordulóját ünneplő emlékévként alkalmából megrendezett „A Szent Korona művészete” című konferencia november 26-án.



Ösztöndíjprogram

Az MMA elnöksége a 2018. március 19-i elnökségi ülésen határozatot hozott az ösztöndíjfelhívásról készült elnökségi előterjesztés elfogadásával a művészeti ösztöndíjprogramja elindításáról és tervezett működtetéséről, ezzel egyidőben pedig felkérte a főtítkárt, hogy a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet útján gondoskodjon a 2018. évi pályázati felhívás kiírásáról. Az MMA három évre szóló művészeti ösztöndíj elnyerésére az év tavaszán, 2018. április 7-én hirdette meg az első, 2018–2021 évekre szóló pályázatát.

A 2018-as évben a jelentkezők a pályázati dokumentációk leadása előtt másfél hónapig dolgozhattak pályázati anyagukon, amelynek leadási határideje 2018. május 17. éjféltre esett. Az ösztöndíjat legfeljebb 100 személy volt hivatott elnyerni, a határidőre való jelentkezés azonban meghaladta ennek a számnak a tízszeresét.

A program szakmai felügyeletét az MMA MMKI látja el és a pályázókkal, az ösztöndíjasokkal, a döntés-előkészítésben és a döntésben résztvevő szakértőkkel az MMA MMKI tartja a kapcsolatot, továbbá gondoskodik a szakértői és az ösztöndíjszerződések előkészítéséről.

Az MMA 2018 augusztusában hirdette ki az eredményt. Ezt hosszas bírálati munka előzte meg: az aktuális művészeti területek elismert, kiemelkedően magas minőségben dolgozó magyarországi képviselőit – köztük akadémikusokat – bízva meg azzal, hogy egy vagy két körben, majd végül döntőbizottsági ülésen vitassák meg, kik a legkiemelkedőbbek a jelentkezők között, s kiket tartanak jogosultnak a megtiszteltetés, a 3 éves ösztöndíj elnyerésére.

Az eredmény megszületését követően a 3 éves időszak ünnepélyes megnyitására október 18-án került sor a Pesti Vigadóban. A megnyitón köszöntő beszédet mondott Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, dr. Kucsera Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főtitékára, valamint Kocsis Miklós, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének igazgatója. A rendezvény állófogadással folytatódott, amelynek során az azonos művészeti területeken tevékenykedő ösztöndíjasok megismerkedhettek egymással, eszmét cserélhettek projektjeikkel, szakmai kérdésekkel kapcsolatban. A nap a pályázatok elbírálására felkért szakmai zsűri ülésével folytatódott, ahol a több mint 100 bíráló megvitatta tapasztalatait a többhónapos bírálati folyamatról, a bírálati felületről és struktúráról. Az elhangzott javaslatok alapján az ösztöndíjas honlap fejlesztése is megkezdődött.

A nyertesek havi bruttó 200.000 Ft ösztöndíjat kapnak 3 éven keresztül – ezért az összegért kötelesek az eredetileg vállalt alkotófolyamatot az ütemezésnek megfelelően végezni, rendszeresen hírt adni az ösztöndíjas internetes felületen, valamint harmadévente beszámolni haladásukról – mind írásban, mind szóban, esetleg vetítéses prezentáció formájában.

A 2018-as őszi személyes egyeztetéssel, a munkafolyamatok megkezdésével telt. A mentori segítséggel vagy önállóan munkálkodó művészek lelkesen vetették bele magukat a vállalt feladatok előkészítésébe, elvégzésébe.

Az elvárások közé tartozik, hogy az osztondij.mma-mmki.hu oldalon rendszeresen hírt/eseményt publikáljanak a projekt előrehaladásáról. Ezek szerkesztése 2018 novemberétől vált lehetővé a honlapon, melynek eredményeként decemberre már számos kiállításról, koncertről, kutatási eredményről lehetett olvasni az internetes felületen.

Magyar Építészeti Múzeum és Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ

■ A Magyar Művészeti Akadémia 2018-ban tulajdonba kapta a Budapest VII. kerület, Városligeti fasor 9–11. szám alatti ingatlanegyüttest, amelynek birtokba adása szeptember 25-én történt meg. Ezt az ingatlanegyüttest alkalmassá kell tenni az építészeti–építészettörténeti gyűjtemény és a műemléki tudományos gyűjtemények védelmére, szakszerű restaurálására, digitalizálására, feldolgozására, magyarországi és nemzetközi kiállításokra történő előkészítésére, kiállítások bemutatására, a MÉM MDK végleges elhelyezésére.

Az intézmény három évre (2018–2020) elkészített munkaterv alapján folytatja működését. 2018-ban, jelentős részében az örökölt állapotok miatt ez különböző helyszíneken történt:

- Az I. kerület Táncsics utcában a műemlékvédelmi tudományos gyűjtemények és az ezekkel dolgozó Műemlékvédelmi Dokumentációs Osztály munkatársai működtek.

- A XI. kerület Daróczi úton az építészeti–építészettörténeti gyűjtemény és a Múzeumi Osztály munkatársai, valamint a Kutatási és Módszertani Osztály és a Digitalizációs Osztály teljes személyi állománya, továbbá a műemlékvédelmi tudományos gyűjtemény egy része dolgozott.

- A XI. kerület Talpas utcában a gyűjteményi anyagok egy részét tárolták.

- Az V. kerület Vörösmarty téren pedig az adminisztráció kapott helyet.

A helyszínek között és azokon belül is több alkalommal költözésekre került sor, amelyek kockázatot jelentettek mind a gyűjtemények állagára, állapotára, mind a munkavégzés folyamatosságára, ezért sürgetővé vált a gyűjtemények és a munkatársak jelentős részének egyesítése, elhelyezésre alkalmas vagy gyorsan alkalmassá tehető helyszín megtalálása. A XIII. kerület Jász utcában lehetőség nyílt a gyűjteményi elhelyezéshez szükséges különleges feltételek kialakítására, így 2018. november–december folyamán megtörtént a műemlékvédelmi tudományos gyűjtemények anyagának átköltöztetése.

Ezért és az intézmény több profilt képviselő jellegéből és sokirányú működéséből fakadóan (múzeum és gyűjteménye, műemlékvédelmi tudományos gyűjtemény, valamint az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások és tudományos munka, kutatások folytatása, szakértői tevékenység, topográfia, digitalizációs és fotós tevékenység stb.), a MÉM MDK egyre több szerződéses partnerrel dolgozik. Ugyancsak sok az intézmény saját szervezésben vagy partnerekkel együttműködésben megvalósuló rendezvényeinek száma.

A munkatársak részt vettek a Nemzeti Kastélyprogram és Nemzeti Várprogram feladatainak megvalósításában, a MÉM MDK és a Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság által kötött szerződés alapján. Ezzel összefüggésben a MÉM MDK művészettörténészei, régészei, földmérője, fotósai által nagy számban készültek szakértői vélemények, építéstörténeti tudományos dokumentációk és más szakmai dokumentumok.

A MÉM MDK szakembereinek műemléki topográfia munkálatai is szerteágazóak és figyelemreméltóak. A jelenleg folyó munkák az ország több területét is érintik – Kőszeg, Tokaj-Hegyalja (Erdőbénye, Tállya), Veszprém város és megye stb. –, és szerteágazó tevékenységeket jelentenek: geodéziai felmérések és ezek feldolgozása, számítógépes rajzolás, levéltári és helyszíni kutatások, forrásfeldolgozás, szócikkek megírása, épületleírások elkészítése, tanulmányok írása.

A munkatársak több önálló, az intézmény keretei között zajló, valamint nagyszámú, más szervezetekkel együttműködésben megvalósuló kutatásban vesznek részt. Néhányat említve ezek közül: Johann Ignaz Czimbal életműve; középkori falképfestészet Erdélyben és Felvidéken; Georg Vogl budai barokk festő életműve; Franz Anton Maulbertsch freskói a sümegi plébániatemplomban és majki freskói; Mogyoróska, a régici vár kutatása. Mindezek mellett többéves kutatás lezárásaképpen folyamatban van a Barokk falképfestészet Magyarországon című könyv kiadásának előkészítése.

Szakmai rendezvények – kiállítások, konferenciák, szakértői tevékenységek

- 2018. január 16-án a Barabás-villában megnyílt a „Sztehlo Lili üvegfestő színpompás ablakai” című kiállítás, amely a MÉM MDK, valamint a Sztehlo Lili Kulturális Egyesület és a XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat együttműködésében valósult meg.
- 2018. január 25-én a MÉM MDK előadásokkal, fotózással, a konferenciakötet szerkesztésében történt közreműködéssel vett részt a Régi Épületek Kutatóinak Egyesülete (RÉKE) által szervezett „Az értékleltár szerepe a műemlékvédelemben” című konferencián.
- 2018. április 18-án a MÉM MDK teljes munkatársi állománya részt vett a Műemléki Világnap alkalmából az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága által szervezett „Közös örökség – közös felelősség” című konferencián, ahol mások mellett az intézmény megbízott igazgatója, Varga Mariann is köszöntőt mondott.
- 2018. május 3-án a „»Józanság, ellentétek, derű« Medgyaszay István építőművészete” című kiállítás nyílt Kassán Medgyaszay István születésének 140. évfordulója alkalmából, a Szeghalmy Bálint Építészeti Alapítvány rendezésében, az MMA és a MÉM MDK támogatásával. Az utazó kiállítás májusban és júniusban Komáromban, Rárósmúlyadon, Ógyallán és Rimaszombatban is bemutatkozott.

Magyar
Építészeti
Múzeum
és Műemlék-
védelmi
Dokumentá-
ciós Központ



- 2018. május 15-én „»Se szavam se gondolatom: csak néztem és gyönyörködtem« Medgyaszay István építőművészete” című kiállítás nyílt Marosvásárhelyen, szervezői a Kós Károly Alapítvány és a MÉM MDK voltak. A vándorkiállítás májusban és júniusban Resicabányán, Nagyváradon, Bukarestben és Kolozsvárott volt megtekinthető.
- 2018. május 30-án megnyílt a „Waves of Art Nouveau/A szecesszió hullámai” című nemzetközi kiállítás hazai tárlata a FUGA Budapesti Építészeti Központban. A kiállítás az Iparművészeti Múzeum és a MÉM MDK együttműködésében valósult meg.
- A 2018. június 21-én megnyílt „Kulisszatitkok: Színház kívül-belül” című csoportos tárlat- és programsorozat-hoz a MÉM MDK reprodukciókat biztosított és segítette a kurátort a Pesti Vigadóban a július 29. napjáig tartó eseménysorozat létrehozásában.
- Több hazai projekt nap után 2018. július 10–13. között zajlott a MÉM MDK három munkatársának első tanulmányútja, amelynek során Párizs több múzeumában és más franciaországi kiállítóhelyeken ismerték meg a „HistoPad” elnevezésű multimédiás, kiterjesztett valóságon alapuló alkalmazás segítségével a helyszínek innovatív eszközökkel való interaktív, élményközpontú bemutatását.
- 2018. augusztus 22-én „Felejtethetetlen hangulatok, bölcs tanulságok – Medgyaszay István építész Indiában” címmel nyílt meg kiállítás Új-Delhiben, a Delhi Egyetem Szláv és Finnugor Tanulmányok Tanszékén, amelynek anyagát a MÉM MDK állította össze.
- A MÉM MDK muzeológusai a nemzetközi szakmai kapcsolatok ápolása és tapasztalatok gyűjtése céljából 2018. szeptember 9–13. között részt vettek a Dán Építészeti Központban, Koppenhágában rendezett ICAM konferencián.
- A Kozma-émlékév keretében 2018. október 8–9. napjain zajlott a Design Hét egyik jelentős eseménye, a Kozma Konferencia a MÉM MDK szervezésében és több partnerrel együttműködésben. A Múcsarnok előadóter-mét mindkét napon a tervezett létszámon felül töltötték meg a résztvevők.
- 2018. október 15-én megnyílt a MÉM MDK „Napsugaras tornyok: Sándy Gyula építőművészete” című kiállít-ása, amelynek a Mész adott otthont.
- A MÉM MDK műtárgykölcsönzéssel támogatta a „Szerb székesegyház a Tabánban: Az eltűnt Rácváros em-lékezet” című kiállítást, amely 2018. november 8-án a Budapesti Történeti Múzeum Vármúzeumában nyílt meg.
- A MÉM MDK hét műtárgyat kölcsönzött a 2018. november 9-én megnyílt International Cultural Centre, Krakó „Architecture of Independence in Central Europe” című kiállításához. A kiállítás magyar anyagának összeállítását, a műtárgyak kurír kíséretét a MÉM MDK munkatársa végezte.
- 2018. november 20-án a MÉM MDK Daróczi utcai múzeumi gyűjteményében angol nyelvű előadást és építé-szeti sétát tartottak a MÉM MDK munkatársai, Galamb Zsuzsanna és Ritoók Pál az „Interreg Duna Transz-nacionális Program DTP 1-467-2.2” projekten belül a 2018. november 19–21. között rendezett „Training on art history/museology” programon (Architectural plans and their documentation – sources of Art Nouveau architecture).
- A MÉM MDK munkatársai, Baldavári Eszter és Kovács Gergely 2018. november 20-án előadást tartottak a Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kara által szervezett Foerk Ernő-émlékkonferencián. A konferen-ciához kapcsolódóan ugyanekkor nyílt meg a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Karának épületében a MÉM MDK által létrehozott „Napsugaras tornyok: Sándy Gyula építőművészete” című kiállítás.

Kutatások, publikációk, tanulmányok, tudományos dokumentációk

- a) Milyen templomot építsünk mi? Egy jellegzetes református templomtípus kialakulása és elterjedése a XIX. század első felétől – a tanulmány írója Bartos György (2018. január)
- b) A bugaci Pétermonostora egykori temploma és kőfaragványai. Előzetes beszámoló a művészettörténeti fel-dolgozásról. In: Műemlékvédelem 2017/1–2. – szerző: Jankovics Norbert (2018. január)
- c) Pápa, Esterházy-kastély építéstörténete az újabb kutatások eredményei alapján – a tanulmány írója Bartos György (2018. február)
- d) Megjegyzések a füzéri római katolikus templom középkori Arma Christi falképehez, valamint további töre-dékeihez, „Ars Hungarica” 2017/3 – szerző Kovács Gergely (2018. február)
- e) „Aranygombos” Telkibánya református temploma, valamint Szemeztetés egy ritkán felkeresett vidék látni-valói között In: „Várak, kastélyok templomok Évkönyv 2017.”, továbbá egy esettanulmány: A füzéri vár hely-reállításai a 20. században és napjainkban – a tanulmányok szerzője Simon Zoltán (2018. február)
- f) A Múcsarnok értékleltárának, építéstörténeti tudományos dokumentációjának elkészítése – szerzők: Fülöp András, Galamb Zsuzsanna, Hack Róbert, Jankovics Norbert, Nagy Krisztina (2018. február–március)
- g) Fejér megye klasszicista templomépítészete – a tanulmány írója Bartos György (2018. március)
- h) Gondolatok a nyírturai református templom késő gótikus kapujáról In: *Vadrózsából tündérsípot csináltam.* Tanulmányok Istvánovits Eszter 60. születésnapjára. – a tanulmány szerzői Fülöp András és Simon Zoltán (2018. március)
- i) A sziráki Teleki-sírbolt szondázó falkutatása In: „Folia Historica” XXXII. – a publikáció szerzője Thury Lász-ló (2018. április)

- j) A hevesi római katolikus templom építéstörténete a homlokzati kutatások tükrében. In: *Bárhová a Dunától keletre, de leginkább Szabolcs-Szatmárba...* Ünnepi tanulmányok Juan Cabello tiszteletére. A tanulmány írója Fülöp András (2018. április)
- k) Műemléki értéknilyántartásba vételi dokumentáció elkészítése Makovecz Imre Városkúti utcai házáról, a Makovecz Központ részére – a dokumentáció készítője Jankovics Norbert (2018. május)
- l) Foerk Ernő születésének 150. évfordulója alkalmából megjelent cikk a „Magyar Iparművészet” folyóiratban – a cikk írója Baldavári Eszter (2018. május)
- m) A „Docomomo Journal 59-es”, Közép- és Kelet-Európa építészetével foglalkozó tematikus számába angol nyelvű cikk írása a „Tér és Forma” című 1928 és 1948 között megjelent építészeti szakfolyóiratról – szerzők: Ritoók Pál, Sebestyén Ágnes (2018. június)
- n) Egy barokk templom Somogy és Tolna határán. Adatok a kányai római katolikus templom építéstörténetéhez. „Műemlékvédelem” LXI (2017) 6. sz. – a cikk szerzője Fülöp András (2018. szeptember)
- o) A *Zichy–Bercsényi kastély barokk kertje* című cikk a *Budaörs történeti kertjei* kötetbe. (Kiadó: Magyar Történelmi Szalon) – a cikk írója Thury László (2018. szeptember)
- p) Uzsa, Pálos kolostorrom 2000–2001. évi kutatása, cikk Gere László tiszteleti kötetébe – a cikk írója Thury László (2018. október)
- q) A MÉM MDK leendő helyszíne, a Városligeti fasor 9–13. szám alatti ingatlanegyüttes értékvizsgálati dokumentációjának elkészítése – szerzők: Borossay Katalin, Csejdy Júlia, Fülöp András, Galamb Zsuzsanna, Gaylhofer-Kovács Gábor, Jankovics Norbert, Nagy Veronika, Szökrön Péter, Bélavári Krisztina, Hack Róbert, Nagy Krisztina (2018. november)
- r) A *füzéri vár régészeti kutatása* – a publikáció szerzője Simon Zoltán (2018. november)
- s) Tokaj-Hegyalja műemléki topográfiaja, Tállya, *A település topográfiai fejlődése* című fejezet – szerzők: Borossay Katalin, Csejdy Júlia, Simon Zoltán (2018. november)
- t) Tanulmányok írása az előkészületben lévő Medgyaszay-tanulmánykötethez – szerzők: Baldavári Eszter, Ritoók Pál (2018. december)
- u) A MÉM MDK munkatársa, Bardoly István több kiadvány szerkesztési munkálatait végezte 2018 folyamán (Az értékleltár szerepe a műemlékvédelemben (Haris Andreával közösen); 1919 – művész-szemmel; Gerevich Tibor. Olvasókönyv 2. és 3.; Herman Lipót naplójegyzetei 1919), valamint több folyóiratban („Enigma, Művészettörténeti Értesítő”) megjelent cikknek volt egyedüli vagy társszerzője.

Magyar
Művészeti
Akadémia
nemzetközi
és határon
túli tevé-
kenysége

A Magyar Művészeti Akadémia nemzetközi és határon túli tevékenysége

■ A Magyar Művészeti Akadémia együttműködik külföldi, valamint határon túli hasonló rendeltetésű szervezetekkel, hogy kortárs alkotóinkon keresztül a kiemelkedő magyar művészeti alkotásokat a nemzetközi szintén is népszerűsítse. Emellett lehetővé teszi, hogy a művészeti élet külföldön élő elismert képviselői jelentős véleményformáló erőként részt vehessenek a művészeti kérdések megvitatásában, és az ezt meghatározó döntések előkészítésében, kialakításában. Együttműködik a határon túli magyar kulturális és művészeti szervezetekkel.

Ennek érdekében az MMA megalkotta nemzetközi és határon túli stratégiáját. Fontosnak tartja részvételét a környező országokban zajló regionális kulturális programokon, a nemzetközi kulturális évadokon, valamint a Kárpát-medencét érintő Európa Kulturális Fővárosa programokon.

Nemzetközi tevékenység és kapcsolatok

Az MMA nemzetközi programjainak megvalósításában kiemelt együttműködő partnere a Külgazdasági és Külügyminisztérium és a külföldön működő Magyar Intézetek (részben az egykori Collegium Hungaricumok), melyek nagy részével aktív partneri viszonyt alakított ki. Nemzetközi tevékenysége közvetlen térségünkön túl a hazánktól távolabb eső régiókra is kiterjedt.

A Magyar Művészeti Akadémia az elmúlt években együttműködési megállapodások aláírásával fűzte szorosabbra a kapcsolatát tudományos, valamint művészeti akadémiákkal: a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémiával, a Lengyel Tudományos és Művészeti Akadémiával, a Macedón Tudományos és Művészeti Akadémiával és a Kínai Nemzeti Művészeti Akadémiával.

A szervezetközi kapcsolatok mellett az elmúlt években több ország Budapestre akkreditált nagykövete és attaséja látogatott el az akadémiára bemutatózó látogatásra, míg az MMA vezetősége számos külföldi találkozón vett részt. Az MMA tiszteletbeli tagja lett Helmuth Rilling világhírű német karmester.

Az MMA képzőművészeti kiállításokat szervezett többek között Párizsban, Münchenben, Új-Delhiben, Isztambulban és Pekingben; Makovecz Imre munkáit ismertette meg a közönséggel Mongóliában és Oroszország nagyvárosaiban; fotóművészeti kiállításokat mutatott be a világ számos pontján; valamint Európa, Ázsia

és Amerika több városába juttatta el a magyar animáció elmúlt száz esztendejét bemutató kiállítást. Itthon olasz képzőművészeti alkotásokat, a szlovén festészet remekeit, moldáviai művészeti értékeket és a kínai festészeti és pecsétművészeti hagyományokat mutatta be.

Határon túli tevékenység

Az MMA a Magyarország határain kívül élő magyar művészek tevékenységét is megmutatja, fontos feladata a határon túli alkotók közös munkába integrálása, emellett kiemelt figyelmet szentel külhoni tagjainak.

Az MMA Határon Túli Bizottsága magalakulása óta sorra látogatja a Kárpát-medence országait, az alakuló ülésre Magyaránizsán került sor. Azóta Kolozsváron, Dunaszerdahelyen tartotta konferenciával is egybekötött üléseit, majd Beregszászon és a burgenlandi Felsőpulyán vett részt konferencián. Már összevont Nemzetközi és Határon Túli Bizottságként 2018 decemberében Kassán tartotta éves kihelyezett ülését.

Ezeket rendszeresen és széleskörűen tárgyalja a kárpátaljai, felvidéki, délvidéki és erdélyi akadémikusainkon keresztül kialakítandó kapcsolatok irányelveit, az intézményi szintű hálózati rendszer kiépítését, valamint a kapcsolatok elmélyítését a helyi közösségekkel, alkotócsoportokkal.

A Magyar Művészeti Akadémia kiemelt figyelmet szentelt számos, a Kárpát-medencei magyarságot érintő kulturális ügynek, mint a művészeti iskolák komolyzenei tehetségkutató programjának támogatása Kárpátalján; a Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekara létrehozása; vagy a határon túli magyar szerzők és könyvkiadók bemutatása; találkozók szervezése Kárpát-medencei magyar filmművészeknek; bemutatkozási lehetőség biztosítása határon túli magyar közgyűjteményeknek. Emellett a fiatal művészek számára létrehozott ösztöndíj-programjában részt vehetnek a határon túl élők pályázatait is.

Az MMA a nemzeti összetartozás, a magyar kulturális és művészeti élet határokon átnyúló egységének kialakítása céljából tovább kívánja erősíteni hasonló kezdeményezéseit.

ESEMÉNYEK 2018-BAN

Találkozó David Nájera, mexikói nagykövettel

2018 januárjában Vashegyi György elnök úrhoz érkezett bemutatkozó látogatásra David Nájera, mexikói nagykövet úr és César Ocaranza I. beosztott diplomata. A megbeszélés során felmerült a nemzetközi együttműködési lehetőségeket kereső mexikói államokkal való kapcsolatfelvétel elkezdése.

Berecz András, Kóka Rozália és Petrás Mária fellépése a XXII. Csángó Bálon

A XXII. Csángó Bálon fellépett többek között Berecz András mesemondó, az MMA rendes tagja, Kóka Rozália népművész, az MMA levelező tagja és Petrás Mária népdalénekes, az MMA rendes tagja. A 2018 februárjában megrendezett esemény kiemelt támogatója a Magyar Művészeti Akadémia.

Makovecz Imre kiállítása Szentpéterváron

„Összekötni az eget és földet” címmel Makovecz Imre életmű-kiállítás nyílt március 1-én a szentpétervári Ilja Repin Festészeti, Szobrászati és Építészeti Akadémián. A tárlat a korábbi hazai és külföldi megjelenésekhez hasonlóan makettek, fényképek, rajzok, írások és személyes tárgyak segítségével mutatta be az MMA alapító elnöke munkásságának legfontosabb állomásait. A tárlat megnyitásán részt vett az MMA delegációja dr. Kucsera Tamás Gergely főtítkárral vezetésével, majd szakmai tárgyalásokat folytatott a város Kulturális Bizottsága megbízott elnökével. A kiállítás megnyitót megelőzően Csernyus Lőrinc építőművész, az MMA levelező tagja az organikus építészetéről és Makovecz Imréről tartott előadást a Repin Akadémia Építőművészeti Tanszékén.

Találkozó a Francia Szépművészeti Akadémia és a Francia Szépirodalmi Akadémia vezetőivel

2018 áprilisában a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, Vashegyi György és főtítkára, dr. Kucsera Tamás Gergely Párizsban találkozott Laurent Petitgirard úrral, a Francia Szépművészeti Akadémia örökös titkárával. Vashegyi György és dr. Kucsera Tamás Gergely párizsi tartózkodásuk során személyes látogatást tettek nemcsak a Párizsi Konzervatórium igazgatójánál, Bruno Mantovaninál, de a Francia Szépirodalmi Akadémia örökös titkáránál, Michel Zink úrnál is, kinek meghívására részt vettek a Francia Szépirodalmi Akadémia ülésén.

„Lélek-Jelen-Lét” – A Magyar Művészeti Akadémia gyűjteményei Pekingben

Nagyszabású képzőművészeti, ipar- és tervezőművészeti, valamint népművészeti alkotásokat is felvonultató tárlattal mutatkozott be a Magyar Művészeti Akadémia a pekingi Today Art Museumban 2018 májusában. 2017-ben Budapesten, a Pesti Vigadóban fogadtuk testvérintézményünk, a Kínai Nemzeti Művészeti Akadémia (CNAA) festmény- és kalligráfia kiállítását. Eleget téve a kínai fél meghívásának, viszonzásul a főváros ismert kortárs kiállítóhelyén mutatkozhatott be a magyar alkotóművészet. A kiállítás kurátori feladatait Barabás Márton képzőművész és Sára Ernő ipar- és tervezőművészek látták el. A tárlatot Mr. Lian Ji, a Kínai Nemzeti Művészeti Akadémia elnöke és az MMA elnökségének képviselőjében Farkas Ádám, elnökségi tag – aki maga is a kiállítók között szerepelt – nyitotta meg május 14-én. A megnyitó ünnepség után egy közös workshopot tartottak, amelyen a CNAA tagjai, valamint az MMA tagjai közül Benkő Imre, Orosz István és Sipos János előadásait hallhatták.

Részvétel a MIFA, Nemzetközi Animációs Filmvásáron Annecy-ban

A 2018 júniusában megrendezett Annecy Animációs Filmfesztivál a világ egyik legjelentősebb szakmai eseményeként először adott lehetőséget arra, hogy Magyarország önálló standdal mutakozzon be a nemzetközi animációs szektorban. A Magyar Művészeti Akadémia, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH), valamint a Magyar Filmiroda képviselői is részt vettek az eseményen.

Részvétel a „Több, mint szomszéd” – Magyar Kulturális Héten Pozsonyban

Az eseménynek, ami minden évben a legfontosabb pozsonyi magyar megjelenés, a 2018-as évben is partnere volt a Magyar Művészeti Akadémia. A fellépők között szerepelt többek között Illényi Katica hegedűművész és Balázs János zongoraművész, mindketten az MMA köztestületi tagjai.

‘48-ra emlékeztek Tarnówbán – Lengyelországban mutatták be Sára Sándor „80 huszár” című művét

Az 1848/49-es magyar szabadságharc 170. évfordulójához kapcsolódva 2018. július 9-én a lengyelországi Tarnów-ban díszvetítésen mutatták be Sára Sándor, a nemzet művésze 40 évvel ezelőtt készült és nemrég digitálisan felújított, emblemikus filmjét, a „80 huszár”-t. A Magyar Nemzeti Filmalap és a Magyar Művészeti Akadémia évek óta együttműködik a nemzeti mozgóképkultúra értékeinek hosszútávú megőrzése érdekében.

Makovecz Imre-kiállítás Izsevszkben és Ulánbátorban

Az „Összekötni az eget és a földet” Makovecz Imre életművét ismertető vándorkiállítást 2018 októberében a dél-uráli Izsevszkben és a Mongol Festőművészeti Galériában Ulánbátorban láthatták. A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) közös delegációja az egyhetes oroszországi és mongóliai útja során – a kiállítás megnyitókön túl – olyan szakmai találkozókat bonyolítottak le, amelynek eredményeként számos jövőbeni közös program megvalósítását helyezték kilátásba az orosz és mongol tárgyalópartnerekkel. Október 11-én az MMA és az NMHH delegációja Kazanyba utazott, ahol tárgyalásokat folytatott Zilja Valejeva asszonnyal, a Kreml komplexum igazgatójával, Tatárföld volt kultuszminiszterével. A tárgyalások során felvetették a Makovecz-kiállítás bemutatásának lehetőségét a Kreml egyik kiállítóterében.

Izsevszki látogatása során a magyar küldöttség tanácskozást folytatott a további kulturális együttműködési lehetőségekről Dmitrij Csisztjakov kormányzó-helyettestel valamint a városi önkormányzat kultúráért, nemzetközi kapcsolatokért és turizmusért felelős munkatársaival is. A tárgyalást követően a delegáció ellátogatott az Udmurt Állami Egyetemre, ahol a magyarul tanuló diákokkal találkozott, másnap pedig megkoszorúzta a II. világháborúban elhunyt magyar

hadifoglyok sírhelyét, s látogatást tett az Izsevszki Szépművészeti Galériában, valamint a városi Hagyományok Házában is. A Külgazdasági és Külügyminisztérium kezdeményezésére a delegáció Ulánbátorba érkezett a kulturális kapcsolatok erősítése, és a Makovecz-kiállítás megnyitása céljából, valamint kapcsolódó rendezvényként a Magyar Média Mecenatúra program keretén belül létrejött alkotásokból szervezett Magyar Filmnap megnyitására.

A delegáció október 13-án Ulánbátorba érkezett, ahol Khaltmaagiin Battulga államelnök filmügyi tanácsadójával, Orgil Makhaan úrral találkozott, majd a miniszterelnöki-államelnöki kettős megbízatással bíró projektvezetővel, Bayartuul asszonnyal, a Maidar Ökocity témában tárgyalt. Ezt követően Kh. Battulga államelnök informális körülmények között fogadta dr. Kucsera Tamás Gergely főtáitkár és dr. Kollarik Tamást, az NMHH Média tanácsának tagját, valamint hazánk nagykövetét.

Részvétel a 18. Los Angeles-i Magyar Filmfesztiválon

Hidegháborús és magyar animáció történeti kiállítás Los Angelesben

A Magyar Nemzeti Filmalap és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) támogatásával 2018 októberében megrendezésre került a 18. Los Angeles-i Magyar Filmfesztivál, amelynek egyik fővédnöke Dr. Kucsera Tamás Gergely volt. A Magyar Művészeti Akadémia és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Média tanácsa közös delegációja részt vett San Franciscóban az Öböl-környéki magyarság az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékét őrző ünnepi rendezvényein is. Az 1956-os forradalom emlékére tartott ünnepségen a San Franciscó-i Magyar Református Templomban a nagyszámú magyar közösség előtt mondott beszédet – mások mellett – Széles Tamás főkonzul és Kucsera Tamás Gergely főtáitkár, aki köszöntőjében bemutatta a rendezvényt körbefogó, a kétpólusú világrendszer ismertető történeti kiállítást. A fesztivál folyamán a filmvetítések mellett az Akadémia magyar animáció történetéről szóló tárlatát is láthatta a közönség.



Magyar
Művészeti
Akadémia
nemzetközi
és határon
túli tevé-
kenysége

Hallgatni Aranyt!

Hallgatni Aranyt!

■ A Magyar Művészeti Akadémia Arany János születésének 200. évfordulója alkalmából nagyszabású projektet indított útjára, amelynek célja, hogy a költő jelentős művei ingyenesen, mindenki számára elérhető legyenek az interneten, hangzóanyag formájában a www.hallgatniaranyt.hu weboldalon. Az Arany János válogatott verseit és levelezését tartalmazó hanganyag előadóművészek és irodalmárok közös vállalkozása, a hangzóanyag használható oktatási anyagként, emellett elérhető hazai és határon túli érdeklődők számára egyaránt. A kezdeményezés nemcsak a költőnek állít emléket, de az Arany-életmű jeles darabjait kiemelkedő akadémikus színművészeink előadásában hallgathatjuk meg.

A 2017-es évet az Országgyűlés Arany János-émlékévvé nyilvánította. A Magyar Művészeti Akadémia főtthkára, dr. Kucsera Tamás Gergely a projektindító sajtótájékoztatón 2018 tavaszán hangsúlyozta, hogy ugyan ünnepélyesen lezárták a bicentenáriumi évfordulót, a társadalmi szerepvállalásra tekintettel megnyitották az Arany 201-et.

Az ötletgazda, Rátóti Zoltán színművész ugyanítt kiemelte azt az emocionális szempontot is, hogy a munka minden résztvevő számára felért egy irodalmi továbbképzéssel. Már kezdetben érezte, hogy ez a terv terjedelmében nagyobb, mint egy CD-re férő anyag, ezért is javasolta a honlap tervét. Örömmel számolt be róla, hogy a színvonalas munka miatt e kezdeményezés egyirányba terelte és tereli a művésztszadalmat.

A Hallgatni Aranyt! projekt

A 130 költeményt és mintegy 70 levelet magában foglaló „szöveggyűjtemény” egyszerre vall arról, hogy az ezredforduló színész-nemzedéke mennyire tudott azonosulni Arany János emberi és költői világával, s arról, hogy milyen értékszempontokat követ az irodalomtudomány, amikor egy monumentális életmű részeiből az egészet igyekszik felmutatni. A projektet kezdeményező és finanszírozó MMA olyan irodalomtörténészeket kért fel a szerkesztői és szakértői feladatokra, akik évtizedek óta gondozzák Arany János szellemi hagyatékát: dr. Szörényi Lászlót, az MTA Irodalomtudományi Intézetének volt igazgatóját, az MMA levelező tagját; dr. Korompay H. Jánost, az Arany-életmű kritikai kiadásának sajtó alá rendezőjét és dr. Kulin Ferencet, a XIX. századi magyar lírát – a „Magyar Remekírók” sorozatban – átfogóan bemutató antológia szerkesztőjét.

A verseny nem korlátozódik az életmű valamely korszakára, illetőleg műfajára. A szerkesztőknek egyetlen elvi fontosságú célja volt: a lehető legteljesebb valóságában kívánták felidézni Arany János emberi arcát, érzelmi világát, s azt a látképet a magyar és az egyetemes történelemtől, amelyet kivételes műveltségével és költői talentumával hitelesített.

Arany János műveinek hangrögzítése az MMA Színház-művészeti Tagozatának vezetője, Rátóti Zoltán szakmai irányításával 2017 őszén indult el ismert színművészek közreműködésével. Közismert színművészeink mellett (többek között Béres Ilona, Bodrogi Gyula, Császár Angela, Cseke Péter, Csujá Imre, Gáspár Sándor, Haumann Péter, Kerekes József, Kubik Anna, Lukács Sándor, Máté Gábor, Mécs Károly, Oberfrank Pál, Pregitzer Fruzsina, Ráckevei Anna, Rátóti Zoltán, Szarvas József) fiatal művészek (Orosz Ákos, Ötvös András, Szatory Dávid, Tenki Réka, Vecsei H. Miklós) és határon túliak is (Gál Tamás Felvidékről, valamint Bányai Kelemen Barna, Gyéresi Júlia és Bogdán Zsolt Erdélyből) részt vettek a munkában. A kezdeményezés így kiemelkedő színművészeink előadásai által művészi korlenyomatot is örökölt hagy.

A projektet roadshow népszerűsítette, amely bemutatta Arany János életművét és az MMA által útjára indított honlapot, elsősorban a tizenéves korosztályt megcélözva. A diákok és tanáraik két produkcióval találkozhattak. Debrecen, Kecskemét, Nagykörös, Nyíregyháza, Szenté iskoláiba a Nagyváradi Szigligeti Színház „AranyÓra” című produkciója látogatott el, míg Balassagyarmat, Budapest, Miskolc, Mosonmagyaróvár, Nagyatád, Nagykanyizsa, Pécs, Tata, Székesfehérvár diákjai és tanárai számára a kiváló színművész és szinkronszínész, Náray Erika vezetésével tartottak rendhagyó irodalomórát. A különböző helyszíneken többek között Rátóti Zoltán, Elek Ferenc, Józan László, Láng Annamária, Orosz Ákos, Szatory Dávid és Szávai Viktória is közreműködött. A turnén a művészek 4000 kilométert utaztak és 1100 gyermekhez jutottak el.

A Hallgatni Aranyt! roadshow helyszíneinek és időpontjainak listája:

- Miskolc, 2018. május 15. – Földes Ferenc Gimnázium
- Nagyatád, 2018. május 16. – Kaposvári Szakképzési Centrum Nagyatádi Ady Endre Gimnáziuma, Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma
- Nagykanizsa, 2018. május 17. – Batthyány Lajos Gimnázium
- Pécs, 2018. május 18. – Apáczai Csere János Nevelési Központ
- Székesfehérvár, 2018. május 23. – Arany János Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény – Szakiskola
- Budapest, 2018. május 25. – Vörösmarty Mihály Gimnázium
- Nyíregyháza, 2018. május 28. / a Nagyváradi Szigligeti Színház „AranyÓra” című produkciója – Nyíregyházi Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium

- Mosonmagyaróvár, 2018. május 29. – Kossuth Lajos Gimnázium
- Tata, 2018. május 30. – Eötvös József Gimnázium és Kollégium
- Balassagyarmat, 2018. június 4. – Madách Imre Kollégium
- Debrecen, 2018. június 5. / a Nagyváradi Szigligeti Színház „AranyÓra” című produkciója – Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma és Diákotthona
- Szentes, 2018. június 6. / a Nagyváradi Szigligeti Színház „AranyÓra” című produkciója – Horváth Mihály Gimnázium
- Kecskemét, 2018. június 7. / a Nagyváradi Szigligeti Színház „AranyÓra” című produkciója – Katona József Gimnázium
- Nagykőrös, 2018. június 7. / a Nagyváradi Szigligeti Színház „AranyÓra” című produkciója – Arany János Református Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium

Rátóti Zoltán ötletgazda a rendhagyó irodalomórákról

Rátóti Zoltán színművész, a Magyar Művészeti Akadémia akadémikusa, a Színházművészeti Tagozat vezetője, a „Hallgatni Aranyt!” program ötletgazdája és szakmai felelőse az iskolákban tartott rendhagyó irodalomórákról:

– Amikor a formán gondolkodtak, hogyan népszerűsítsék a Hallgatni Aranyt! honlapot, már akkor tudták, hogy a „roadshow” lesz a legmegfelelőbb forma?

– Ha röviden kellene válaszolnom, akkor azt mondanám, hogy akkor még nem tudtuk. Amikor az Arany János bicentenáriumra készülve felmerült bennem az ötlet, hogy Arany János verseit a színészszakma jelentős képviselőivel elmondassuk, és ezt egy honlapon mindenki számára elérhetővé tegyük, akkor a hatalmas vállalkozás lelkesített. Az, hogy irodalomtörténészek segítségével kiválogassuk Arany János munkáiból a legszebb és legjelentősebb alkotásait. Oly módon, hogy aki végighallgatja a verseket, balladákat, levélrészleteket, képet kaphasson a költő egész munkásságáról, valamint olyan átgondolt, értelmezett és színvonalasan elmondott költeményeket hallgasson, ami megkönnyíti a megértést. Ehhez természetesen fontos volt egy komoly színészgárdát felkérni, ami túlnőtt az akadémikusi kereteken, vagyis az első körben felkért akadémikus színészek mellé tekintélyes szakmai névsor alakult ki. Ezt pedig mindenképpen fontos volt megismertetni az ifjúsággal. Elsőként internetes megosztásban gondolkodtam, hogy a honlapot ajánljuk az iskoláknak. Utólag már látjuk, hogy ez a forma, hogy rendhagyó irodalomórán mutatjuk be az általános és középiskolás diákok számára oldottan, de informatív, interaktív stílusban Arany Jánost, a költészetét, és a www.hallgatniaranyt.hu honlapot, a lehető legjobb formának bizonyult.

Hallgatni
Aranyt!





Művészeti dokumentáció

Székfoglalók – 2018

Dátum	Akadémikus neve	Tagozat	Előadás címe	Laudátor
2018. február 21., 13:00	Kiss János	Színházművészeti Tagozat	A GYŐRI BALET (egy alapító szemszögéből)	Novák Ferenc
2018. március 9., 11:00	Gaál József	Képzőművészeti Tagozat	METAARCHAIZMUS	Szeifert Judit
2018. március 9., 13:00	Callmeyer Ferenc	Építőművészeti Tagozat	Egy építésnek szerencsétlenség, ha túléli korát!	Sáros László György
2018. március 20., 11:00	Kincses Károly	Film- és Fotóművészeti Tagozat	Hír vagy világhír? Hungarian Out. Magyar fotográfusok külföldön 1849-től máig.	Bojár Iván András
2018. április 26., 11:00	Pécsi Györgyi	Művészetelméleti Tagozat	Honvagy egy hazáért – Identitásváltozások a rendszerváltozás utáni fiatal vajdasági és erdélyi irodalomban	Dr. Szász László
2018. április 26., 13:00	Szörényi László	Irodalmi Tagozat	„ISTENTELEN(?) RABSZOLGA-LÁZADÁS [...]” (Arany János)	Kulin Ferenc
2018. május 3., 11:00	Radványi György	Építőművészeti Tagozat	TÚL A FÉLUTON, A DIAKRÓNIÁRÓL	Ferencz István
2018. május 3., 13:00	Barta Zsolt Péter	Film- és Fotóművészeti Tagozat	CodeX – Az organikus fotográfia	Borbély László
2018. május 16., 13:00	Szobolits Béla	Film- és Fotóművészeti Tagozat	VALÓSÁG-KÉPEK – Élte és rendezte Szobolits Béla	Tóth Klára
2018. május 16., 15:00	Lukács Sándor	Színházművészeti Tagozat	MÁSIK DIMENZIÓ „A hatalom természetes, végső határa az a pont, ameddig az alattvalók hűsége kitart” (Székely János: Caligula helytartója)	Hegedűs D. Géza
2018. május 18., 10:00	Baksai József	Képzőművészeti Tagozat	Mors et vita	Szeifert Judit
2018. május 18., 12:00	Dobozy Borbála	Zeneművészeti Tagozat	A retorika tudományának ismerete nélkül „... a művekhez nyúlni csaknem hiábavaló, és olyan, mintha az ember mosatlan kézzel tenné azt.”	Kamp Salamon



KISS JÁNOS



GAÁL JÓZSEF



CALLMEYER FERENC



KINCSES KÁROLY



PÉCSI GYÖRGYI



SZÖRÉNYI LÁSZLÓ



RADVÁNYI GYÖRGY



BARTA ZSOLT PÉTER



SZOBOLITS BÉLA



LUKÁCS SÁNDOR



BAKSAI JÓZSEF



DOBOZY BORBÁLA



KULINYI ISTVÁN



MAKKAI ÁDÁM



HÁMORY JUDIT



BERLÁSZ MELINDA



ROST ANDREA

2018. május 25., 10:00	Kulinyi István	Iparművészeti és Tervezőművészeti Tagozat	A Holdrészálástól Kodály Zoltánig, avagy technikai kihívások a kor falán	Sára Ernő
2018. május 25., 13:00	Makkai Ádám	Irodalmi Tagozat	A költészet világa, mint tudatállapotok parafrázisai	Büky László
2018. május 29., 13:00	Hámory Judit	Építőművészeti Tagozat	Nem egyszer használatos	Golda János

2018. május 29., 15:00	Berlász Melinda	Művészetelméleti Tagozat	„...Mindnyájan bolygó Orfeuszokká lettünk a nukleáris Parnasszuson.” (Veress Sándor) A magyar hagyomány és a nyugat- európai inspiráció szintézise Veress Sándor életművében	Domokos Mária
2018. szeptember 13., 11:00	Rost Andrea	Színházművészeti Tagozat	A gyermeklelkű férfi és a bartóki nő	Kucsera Tamás Gergely

Akadémikusportrék – MMA portréfilmek a köztvé műsorán 2018-ban



■ **2018-ban is folytatódott a Magyar Művészeti Akadémia portrészorozatának vetítése a köztelevízióban.** Az MMA megbízásából készülő 52 perces portréfilmek továbbra is az M5, valamint a Duna World csatornákon voltak láthatók. A nézők hetente olyan művészek életútjába, gondolkodásába nyerhettek bepillantást, akik jelentősen befolyásolták, alakították a magyar művészeti életet. A 2018-as nyárig tartó időszakban bemutatták többek között a Buda Ferenc költőről vagy Haumann Péter színművészről forgatott filmeket, Sára Ernő tervezőgrafikus portréjával a művész 70. születésnapjához időzítve ismerkedhetett meg a közönség. Az „In memoriam” filmek közül az MMA posztumusz tiszteleti tagjairól, Gyarmathy Tihamér (1915–2005) festőművészről, valamint Gyurkovics Tibor (1931–2008) íróról készült filmek kerültek adásba, Páskándi Géza (1933–1995) író, költő 85 éves lenne – portréfilmjét pedig az évfordulóhoz időzítve tűzte műsorára a tévé.

A 9. évad (2018 év végéig) a Prima Primissima díjas Benkő Imre fotográfus portréjával kezdődött, akinek életművéről albumot adott ki az MMA Kiadó. A nézők portrét láthatnak például a júniusban elhunyt Ittész Mihály zenepedagógusról, Miller Lajos operaénekesről, a nemzet színészéről, Andorai Péterről, Oravecz Imre íróról vagy a 85. születésnapját ünneplő Kocsár Miklósról. Az „In memoriam” filmek többek közt Sinkovits Imréről (1928–2001) – aki 90 éves lenne –, a rendező Huszárik Zoltánra (1931–1981) vagy Gerzson Pál (1931–2008) festőművészre emlékeztek.

A bemutatott akadémikusportrék

- „...Hogy gazdag múltunkból építsünk jövőt!” – Portré Stoller Antal koreográfusról
Rendező: Sztanó Hédi, operatőr: Dénes Zoltán
A film a miskolci Avaz, majd a budapesti Vasas Táncgyűttes vezetője, koreográfusa, a hetvenes évektől máig a népzenei és néptánc-hagyományok szenvedélyes gyűjtője, kutatója, átörököltje gazdag életútját mutatja be. (MMA, 2017, 51'12")
- „Mindenről, ami nélkül nincs építészet” – Dobó János építész portréja
Rendező: Pilló Ákos, operatőr: Dormán Bertalan, Pilló Ákos
„Az építészet minden mozzanata etikai döntés is” – vallja Dobó János, aki nemcsak építészként, hanem

tanárként, magánemberként is mindig az etikus magatartás, a felelősség és a minőség parancsát követi. (MMA, 2017, 53')

- „Felfelé gördülő kő” – Portréfilm Buda Ferencről
Rendező: Pacskovszky József, operatőr: Gózon Francisco
Pillanatképek egy gyakran kételkedő, szerettei és kollégái számára biztos támaszt jelentő ember természetközeli életéből, valamint a szabadság és az igazság mellett mindig bátran kiálló költő művészetéből. (MMA, 2017, 51'30")
- „A táncanyanyelv mestere” – Portréfilm Tímár Sándorról

Rendező: Tari János, operatőr: Tari János, Tímár Mátyás
Tímár Sándor, a nemzet művésze Bartók Béla és Kodály Zoltán nyomán mind művészeti, mind pedagógiai életművében táncanyanyelvűként tanította és színpadi koreográfiái megalkotásakor is akként használta a magyar néptáncot.
(MMA, 2017, 51'54")

■ „In memoriam Gyarmathy Tihamér”

Rendező: Bonta Zoltán, operatőr: Mátraházi Márk
A személyes hangulatú archív felvételeken maga Gyarmathy Tihamér, valamint az alkotásait bemutató művészettörténész segítségével érzékletes képet kapunk a festőművész színes életéről és kiemelkedő életművéről. (MMA, 2016, 51'50")

■ „Kassai István zongoraművész”

Rendező: Petrovics Eszter, operatőr: Ágoston Gábor
A kiváló zongoraművész már fiatalon a magyar zeneirodalom kevésbé ismert és méltányolt zeneszerzőinek érzékeny és értő közvetítőjéül szegődött, s feltérképezte – többek között – Mosonyi Mihály, Hubay Jenő és Weiner Leó életművét.
(MMA, 2013, 51'55")

■ „Korszakokon át” – Dvorszky Hedvig művészettörténész portréja

Rendező: Bonta Zoltán, operatőr: Mátraházi Márk
A Ferenczy Noémi-díjas művészettörténész pályaképe egyúttal a hazai iparművészet – ezen belül elsősorban a kerámia-, üveg- és textilművészet – elmúlt öt évtizedének ívét és fontosabb állomásait is felrajzolja. (MMA, 2016, 49'48")

■ „Az illat csodája” – Portréfilm Czákó Gábor íróról

Rendező: Nagy Anikó Mária, operatőr: Sibalin György
A több műfajban alkotó íróval folytatott beszélgetések során az örök értékek és a keresztényi üzenet közvetítéséhez a mai felszínes, rohanó világban is elszántan ragaszkodó gondolkodó embert ismerhetünk meg. (MMA, 2017, 50')

■ „Darabka Székelyföld az Áprily-völgyben” – Portréfilm Péterfy László szobrászművészről

Rendező-operatőr: Dala István
A művész elsősorban a Visegrád közeli festői Áprily-völgyben lévő otthonában, illetve jelentősebb magyarországi köztéri alkotásai mellett emlékezik életének és művészi pályájának fontosabb állomásaira. (MMA, 2017, 52')

■ „Haumann Péter színművész”

Rendező: Medgyesi Gabriella, operatőr: Sibalin György
A portréfilm a pályakép és a színészi ars poetica megrajzolása mellett fölidézi a nagy szerepeket, a legfontosabb alkotótársakat, de Haumann színész gyermekei révén hangsúlyt kap a színpalak mögötti világ bemutatása is. (MMA, 2017, 52'30")

■ „Jutalomutazás Dárday István filmrendezővel”

Rendező: Domokos János, operatőr: Dömötör Péter
Portréfilm a magyar társadalmi valóság iránti kivételes problémaérzékenységgel a hetvenes-nyolcvanas években Budapesti Iskola néven nemzetközileg is ismertté vált dokumentarista irányzat egyik meghatározó képviselőjéről, a Társulás Stúdió alapítójáról. (MMA, 2017, 53')

■ „Hiteles életet kell élni” – Portréfilm Veress Sándor László festőművészről

Rendező-operatőr: Gulyás János
A film gerincét a festőművész-tanár és tanítványa izgalmas párbeszéde alkotja festészetről, zenéről, hitelességről, a Mester különböző festői korszakainak változásairól, sajátosságairól. (MMA, 2015, 52'50")

■ „Otthonom lesz az Isten háza” – Tardy László, a Mátyás-templom kántor-karnagya

Rendező: Mohácsi Szilvia, operatőr: Hámosi Csaba, Farkas Csaba, Szepesi Dávid, Szulyovszky László
Tardy László 1966 óta a Mátyás-templom kántor-karnagya, így ezt a különleges szakrális teret most egy jelentős eseményekben gazdag életpálya fő helyszíneként is megcsodálhatjuk. (MMA, 2017, 52')

■ „Jelbeszéd” – Portréfilm Sára Ernő tervezőgrafikusról

Rendező: Keserű Judit, operatőr: Sibalin György
Bár fiatalon Svájc legnagyobb művészeti intézményének megbecsült munkatársa lehetett, mégis inkább hazatért, így a magyar tervezőgrafika világszerte ismert, kiemelkedő alkotójává vált. (MMA, 2017, 52'04")

■ „In memoriam Gyurkovics Tibor”

Rendező: Dobray György, operatőr: Dobray Máté
A vele készült interjúk, színre vitt darabjai és barátai visszaemlékezései nemcsak Gyurkovics szerteágazó irodalmi tevékenységét idézik föl, hanem egyedülállóan színes, legendás személyiségét is élénk varázsolják. (MMA, 2017, 52'15")

■ „ember arccal néz rám, s elhiszem a könek” – Születésnap látogatás Hunyadi Lászlónál

Rendező: Babiczky László, operatőr: Vészi János
A marosvásárhelyi művész történelmi személyiségekről készült köztéri szobrok, mellszobrok és plakettek alkotója, de neki köszönhető a korondi székelykerámia készítés újjáélesztése is. (MMA, 2013, 49'35")

■ „Marosi Miklós – Széchenyi-díjas építész”

Rendező: Duló Károly, operatőr: Enyedi Lajos
A mindig új kihívásokat kereső építész megalótsult tervei, nagyszabású épületei bemutatásán túl hitet tesz a magyar építészek kivételes örökségének a továbbadása és gyarapítása mellett is. (MMA, 2017, 52'05")

■ „Felvetések...” – Portré Hauser Beáta gobelinművészről

Rendező: Moldoványi Judit, operatőr: Lakatos Iván
Az utóbbi évtizedekben avítnak ítélt, ezért sokszor

megszűnéssel fenyegetett kárpitszövés egyik inven-
ciózus képviselője sodró lendületű vallomásában
élete és művészete titkaiba avatja be a nézőt.
(MMA, 2017, 52'50")

- „Ballada” – Portréfilm Balla András fotóművészről
Rendező: Dr. Kárpáti György, operatőr: Dr. Kárpá-
ti György, Szeneczi László
A kerttervező és fotóművész Balla András arról vall,
hogy életműve egyúttal élete naplója, amelyben a
teremtett természet és az ember által létrehozott
környezet szoros kapcsolata mindvégig jelen van.
(MMA, 2017, 52'53")
- „In memoriam Páskándi Géza 1933–1995”
Rendező: Páskándiné Sebők Anna, operatőr:
Körtési Béla
Páskándi Géza sokműfajú és rendhagyó életművét
a portréfilm az íróval készült beszélgetések archív
felvételei, korabeli dokumentumfilm-részletek és
pályatársai, munkatársai visszaemlékezései felhasz-
nálásával mutatja be. (MMA, 2017, 52')
- „Egymillió lakásban van bútorom” – Tóth Tibor
Pál formatervező, belsőépítész
Rendező: Tóth Péter Pál, operatőr: Hídvégi Aszter,
Tóth Péter Pál
A neves belsőépítész, formatervező, tanár ember-
központú szemléletével lélek-búvárként közelített
megrendelőihez akár egyedi megrendelésre terve-
zett enteriőröket, akár a Kanizsa Bútorgyárban 40
éve sorozatgyártásra tervezett fülesfotelt.
(MMA, 2017, 52'09")
- „Emléket hagyni” – Portréfilm Blaskó Péter szín-
művészről
Rendező-operatőr: Dala István
A kiváló színművész a hatvanas évek végétől a Mis-
kolci Nemzeti Színházban, a budapesti Katona Jó-
zsefszínházban, 2002-től pedig a Nemzeti Színház-
ban Peer Gynttől Lear királyon át Willy Lomanig
a drámairodalom legnagyobb szerepeit alakította.
(MMA, 2017, 52')
- „Imádom ezt a kicsi lyukat” – Király László vallo-
másai
Rendező: Gulyás Gyula, operatőr: Tóth Gergely,
Dallos Csaba, Gulyás Gyula
A Kolozsváron élő kiváló költő, próza- és esszéíró
első verseskötete, a *Vadásztánc* 1967-es megjelené-
se óta közel húsz verses- és több prózakötet szerző-
je, a román és az orosz költészet elhivatott műfordí-
tója, 1969 óta pedig az *Utunk* (majd *Helikon*) című
folyóirat munkatársa. (MMA, 2015, 52'35")
- „Szürke fények” – Benkő Imre fotográfus
Rendező: Pacskovszky József, operatőr: Gózon
Francisco
Benkő Imre fotográfus alkotásai az első portréktól
az ózdi vasgyár széthullását vagy a Sziget Fesztivált
megörökítő sorozatain át a világ számos táján ké-

szített egyedi képekig mindig ember és környezete
viszonyát vizsgálják – szociológiai pontossággal és
pszichológiai érzékenységgel. (MMA 2017, 51'54")

- „Ismertem egy szentet...” – Lantos István-portréfilm
Rendező-operatőr: Pintér András
A kivételes improvizációs képességű zongora- és
orgonaművész sikereiben gazdag művészi és peda-
gógusi életművét mutatja be a film a művész mellett
pályatársak és tanítványok megszólaltatásával.
(MMA 2017, 51'12")
- „Az élet egy szolgálat” – Dr. Ittész Mihály zenepe-
dagógus, művészeti író
Rendező: Nagy Katalin, operatőr: Horváth Adrienne,
Goda Csaba, Marosi Géza, Pálincás Eszter
„Fontos számomra az elvi gondolathűség és a nyi-
tottság egyensúlya, a múlt-jelen-jövő hármasságá-
nak szerves egysége a szemléletmódban és a tisztes-
ség... és az »Itt élned, halnod kell!«... vagy inkább
így: Élned (vagyis szolgálnod) s halnod itt kell! er-
kölcsei parancsa.” (Ittész Mihály)
(MMA 2018, 51'14")
- „Kusztos Endre hagyatéka”
Rendező-operatőr: Bálint Artúr
Kusztos Endre grafikus- és festőművész ihletője
mindig szűkebb hazája, a Székelyföld volt, amelynek
erdői és fái a vásznon/papíron már stilizált természeti
alakzatokként jelennek meg. (MMA 2015, 49'54")
- „Erővel, szívvel” – Portréfilm Serfőző Simonról
A zagyvarékesi tanyavilágból indult költő a kifosz-
tott, megalázott falvak népének küzdelmes életét
mindig kérlelhetetlenül őszinte együttérzéssel ábrá-
zolta, s ezért a hosszú mellőzést is vállalta.
(MMA, 2017, 52'30")
- „A folytatás szent szó nekem” – Portré Bodonyi
Csaba építésről
Rendező: Osskó Judit, operatőr: Ágoston Gábor
Bodonyi Csaba Ybl- és Széchenyi-díjas építész, több
mint félszáz megvalósult ház, épületegyüttes terve-
zőjeként mindig a hely szelleme iránti mély tiszte-
lettel látott és lát munkához. (MMA 2018, 52'10")
- „Legény kalapban” – Emlékek, gondolatok Duba
Gyula íróval
Rendező-operatőr: Balog Gábor
A portréfilm a kiváló felvidéki író utazása tér-
ben és időben. A vonatút Pozsonyból, az író je-
lenlegi életteréből vezet vissza szülőfalujába,
Hontfüzesgyarmatra, a jelenből a közelebbi és távo-
labbi múltba. (MMA 2017, 50'47")
- „Minden csak jelenés” – Nemeskürty István emlé-
kezete
Rendező: Péterffy András, operatőr: Nagy Ernő
Nemeskürty István a 20. századi magyar kultúrtör-
ténét egyik leggazdagabb és legszínesebb életmű-
vét hagyta az utókorra. A filmes, de a tudományos

világban is Tanár úrként ismert polihisztor tabudöntő történelmi könyveivel, irodalom- és filmtörténeti műveivel, de a stúdióvezetőként nevéhez fűződő másfél száz filmmel egyaránt sokat tett a magyar kultúra itthoni – és külföldi – népszerűsítéséért, identitástudatunk fejlesztéséért. (MMA, 2017, 53')

- „Senkálsczy Endre hagyatéka”
Rendező-operatőr: Bálint Artúr
75 éves színészi pályafutása során úgy őrizte az erkölcsnemesítést és az anyanyelv művelését célul kitűző, 1792-ben alakult első erdélyi magyar színtársulat örökségét, hogy közben Harag György és Tompa Gábor egyik legkiválóbb partnere volt az erdélyi magyar színjátszás megújításában. (MMA 2014, 51'26")
- „Örökké úton...” – Ferdinandy György író
Rendező: B. Révész László, operatőr: Nádorfi Lajos
A portréfilmben az 1956 után hazáját elhagyni kényszerült, több országban élt és több nyelven megjelent, de immár hosszú ideje újra itthon alkotó író pályáját és kalandos életét ismerhetjük meg az életmű főbb csomópontjai köré sűrítve. (MMA, 2017, 51')
- „Maradok” – Farkas Árpád költő portréja
Rendező: Vizi Mária, operatőr: Szepesi Gábor
A sepsiszentgyörgyi Farkas Árpád a 70-es évektől az egyetemes magyar líra élvonalába tartozik, ugyanakkor a nemzetiségi költő tudatos szerepvállalásával máig szűkebb közösségének emlékező lelkiismerete. (MMA, 2017, 51'28")
- „Teremtő eldöntetlenség” – Szabados Árpád festő- és grafikusművész
Operatőr-rendező: Tomcsányi Vilmos
A művész felszabadult racionális képalkotása tudatos ösztönösséggel, a konfliktusokat mindig vállalva ragadja meg a világ történéseit. Katartikus élményt adó képein titkok, rejtélyek hosszú sora vár megfejtésre. (MMA, 2017, 52')
- „Szelíd szeretettel élni életünket” – Sinkovits Imre színművész 1928–2001
Rendező: Medgyesi Gabriella, operatőr: Sibalin György, Fuchs Máté
A portréfilm Sinkovits Imre életútját, kivételesen gazdag és változatos színházi és filmes életművét vizsgálja fel gyermekei, Sinkovits Mariann, Sinkovits-Vitay András, valamint pályatársai segítségével. (MMA, 2018, 54'03")
- „Magányos játék, komoly játék” – Katona Szabó Erzsébet textilművész portréja
Rendező: Tóth Péter Pál, operatőr: Tóth Péter Pál, Hidvégi Aszter
A textilművész pályája a népművészeti motívumokat szecessziós formarenddel elegyítő ruháktól, ruhaszobroktól a klasszikus gobelin-technikával létrehozott nagyszabású faliképeken át ível a keleti

eredetű, de Európában is középkori hagyományokkal rendelkező, ám régen lezárult tradíció, a bőrkárpit-művészet felélesztéséig. (MMA 2013, 51'52")

- „Mesterművek orvosa” – Portréfilm Szentkirályi Miklós Béla restaurátorművésztől
Rendező-operatőr: Borbás Tamás
A tudós-restaurátor Szentkirályi Miklós Béla a mesterművek doktoraként majd ötven éve menti meg elmúlt századok műremekeit – reneszánsz faliképeket, barokk szárnyas oltárokat, a magyar történeti festészet reprezentáns alkotásait – a következő nemzedékek számára. (MMA 2018, 51'37")
- „In memoriam Huszárik Zoltán” – rendező, operatőr: Mohi Sándor
Pályatársak, barátok és lánya, Huszárik Kata emlékeznek a tragikusan fiatalon, ötvenéves korában elhunyt, de mindössze két játék- és öt dokumentumfilmjével a magyar filmművészet élvonalába tartozó rendező felejtethetetlen, „szindbádi” alakjára. (MMA, 2018, 53')
- „Várakozás” – Andorai Péter – a nemzet színésze
Rendező: Keserü Judit, operatőr: Sibalin György
Andorai Péter idén áprilisban ünnepelte 70. születésnapját. Legemlékezetesebb színházi és filmszerepeiben nemcsak szembesíti a nézőt önmagával, hanem a lényegét, az eszményt mutatja föl, amelyhez a közönség hozzámérheti magát. (MMA, 2018, 51'22")
- „Mesterek és tanítványok” – Sáros László György építész, fotóművész portréja
Rendező: Mispál Attila, operatőr: Tóth Zsolt
A Makovecz Imre mesteriskolájából tanítványként induló Sáros László mára a magyarországi szerves építészet egyik meghatározó alakjaként saját mesteriskolájában örökíti tovább a makoveczi szellemiséget. (MMA 2018, 51'35")
- „Az egység felé” – Lantos Ferenc festőművész portréja
Rendező: Tóth Péter Pál, operatőr: Tóth Péter Pál, Hidvégi Aszter
Riporter: Keserü Katalin
A portréfilm a 20. századi magyar konstruktív szemléletű képzőművészet egyik legnagyobb hatású alkotóját mutatja be, aki a művészeti élet szervezőjeként és pedagógusként is kiemelkedő munkát végzett. (MMA, 2014, 53')
- „Elindultam szép hazámból...” – Miller Lajos operatőres, az MMA rendes tagja
Rendező: Petrovics Eszter, operatőr: Sibalin György
Miller Lajos operatőres, a nemzet művésze, 40 éves pályáján a nemzetközi és a magyar operairodalom kiemelkedő műveinek baritonalkjait szólaltatta meg a világ számos opera- és koncertszínpadán. (MMA 2017, 52'00")

■ „... hogy hasznára lehessenek...” – Portréfilm
Andrásfalvy Bertalan néprajzkutatóról
Rendező: Csorba Judit, operatőr: Dénes Zoltán
A film egy sokoldalú, a magyarság sorsa, népművészeti kincseinek összegyűjtése, megőrzése és kutatása iránt az ötvenes évek óta mélyen elkötelezett, ugyanakkor a velünk élő népcsoportok életét is jól ismerő tudós és tanár kivételes személyiségét mutatja be. (MMA, 2018, 53’)

■ „Rendező és holdvilág” – András Ferenc filmrendező
Rendező: Bonta Zoltán, operatőr: Bonta Zoltán, Csepregi Hajdú Gáspár és Greska Gábor
A rendező filmjeiben a történelmi léptékű vágyak és illúziók meghíúsulását tükröző, gyakran ironiától sem mentes társadalomkritikát mindig áthatja a szülőföld iránt érzett elköteleződés és múlhatatlan szeretet. (MMA 2017, 52’00’)

■ „A teljesség felé” – Filmportré – Katona Katalin ötvösművész
Rendező-operatőr: Tomcsányi Vilmos
Katona Katalin iparművész számára az alkotás a „belső út bejárása”, s egyben kifejezési forma, mely lehetőséget ad számára Eget és Földet összekötni, és műveiben megmutatni a világnak azt a teljességét, amit a régi korok művészeti alkotásai még közvetíteni tudtak. (MMA 2018, 51’49’)

■ „In memoriam Gerzson Pál” – Festeni csak boldogan lehet
Rendező: Bonta Zoltán, operatőr: Orosz Bálint, Csepregi Hajdú Zoltán

A konstruktív festői látásmód kiemelkedő mesterének művészi hitvallását a vele készült beszélgetések, kivételes emberi, oktatói és művészi kvalitásait barátai, tanítványai és életműve kutatói idézik meg. (MMA, 2017, 51’)

■ „Kocsár Miklós zeneszerző”
Rendező: Petrovics Eszter, operatőr: Sibalin György
A december 21-én 85. születésnapját ünneplő Kocsár Miklós életművében fontos szerepet töltenek be a vokális művek, kórusművek, dalok, amelyeket többnyire magyar költők verseire írt, de komponált kantátákat, misét, oratóriumot, zenekari darabokat, versenyműveket, hangszeres szólódarabokat is. (MMA, 2014, 52’)

■ „A rög gyermeke” – Oravecz Imre költő, író portréja
Rendező: Vizi Mária, operatőr: Szepesi Gábor HSC
A film a narrációként elhangzó versek és prózafélszitek segítségével rajzolja meg a Szajláról indult, a nagyvilágot bejárta, majd szülőfalujában újra otthonra talált költő, író lírai szépségű portréját, egyúttal szociografikus pontosságú képet fest a faluról is. (MMA 2018, 51’39’)

■ „Az okleveles néptanító” – Szabó Dénes karnagy, pedagógus, az MMA rendes tagja
Rendező: Petrovics Eszter, operatőr: Sibalin György
A nemzet művésze, Szabó Dénes művészi és pedagógusi tevékenysége Kodály Zoltán és Ádám Jenő öröksége nyomán nemzetközi hírű iskolát teremtett az énektanításban és a kóruséneklésben. (MMA 2017, 52’49’)

Dokumentációs Központ és Szakkönyvtár

A könyvtár

■ A könyvtár 2017. november 1-jétől működik az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet szervezeti egységként, Dokumentációs Központ és Szakkönyvtár néven. Alapfeladata, hogy teljességre törekvően gyűjtse – minden hagyományos könyvtári eszközzel és a legújabb technikák könyvtári jellegű felhasználásával – a Magyar Művészeti Akadémia rendes, levelező, néhai és posztumusz tiszteleti tagjainak bármilyen formában fellelhető teljes életművét, illetve az alkotók munkásságáról megjelent szakirodalmat. Továbbá gyűjti és rendszerezi a művészetelmélet, a művészeti nevelés módszertana, valamint a művészeti ismeretterjesztés hazai és külföldi kiadványait. A könyvtár a 2018. év folyamán eredményesen beilleszkedett a kutatóintézet szervezeti keretei közé, valamint a munkatársak sikerrel megvetették a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet Budakeszi úti központjában található kutatókönyvtár alapjait is.

A könyvtár két szolgáltatási helyen működik: a kutatóintézet székhelyénél szolgáló Hild-villában, valamint a Pesti Vigadó épületében. A nyitvatartási napok száma a Vigadóban heti öt nap, a nyitvatartási órák száma heti 24 óra; a Hild-villában heti egy napon a kutatók, heti egy napon pedig külső látogatók számára áll rendelkezésre a kutatóterem.

A gyűjtemény

A gyűjtemény döntően könyvekből, mintegy 9000 kötetből áll, de jelentős az elektronikus dokumentumok, hang- és audiovizuális dokumentumok száma is. Az olvasóteremben mintegy 62 hazai, és 14 külföldi periodika lapszámai olvashatók.

Az év során négy nagyobb hagyaték gyarapította a könyvtár állományát: Kobzos Kiss Tamás, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja; Ittész Mihály, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja; Radó Károly képző- és

festőművész könyvtárának válogatott darabjai; valamint a Magyar Képzőművészeti Egyetem által felajánlott, közel négyszáz tételes katalógusgyűjtemény. Tovább folytatódott a Magyar Művészeti Akadémia tagjai életműveinek könyvtári gyarapítása is.

A könyvtár az állomány kölcsönzését csak az akadémikus látogatók, illetve munkatársak részére biztosítja, ugyanakkor aktívan részt vesz a könyvtárközi kölcsönzésben.

Online szolgáltatások

Szakkönyvtári profiljához illeszkedően a könyvtár több online adatbázisra is előfizet az EISZ Nemzeti Konzorcium keretében, ezáltal helyben használva, elektronikusan olvasói rendelkezésére bocsátja több ezer nemzetközi szakfolyóirat archív és kurrens számainak, illetve szakkönyveknek teljes szövegét.

Az MMKI a következő adatbázisokhoz való hozzáférésre fizetett elő a könyvtár használói számára a 2018. évre

Használható: Akadémiai Kiadó folyóiratai; Akadémiai Kiadó szótárjai; Arcanum Digitális Tudománytár (ADT); EBSCO Art and Architecture Source; JSTOR Essential Collection; L'Harmattan Digitális Adatbázis; valamint a Springer kiadó kínálatából mintegy 1400 e-könyv örökös konstrukcióban.

A fentieken túl elérhető még a Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) adatbázisa, valamint az előfizetett hazai folyóiratok teljes szövegű archívumai.

A látogatók számára a Pesti Vigadó épületében két, a Hild-villában egy olvasótermi számítógép használata biztosított, amelyeken az épületeken belül elérhető, ingyenes wifi szolgáltatáson keresztül lehet az internetet, illetve az online adatbázisokat használni.

Rendezvények

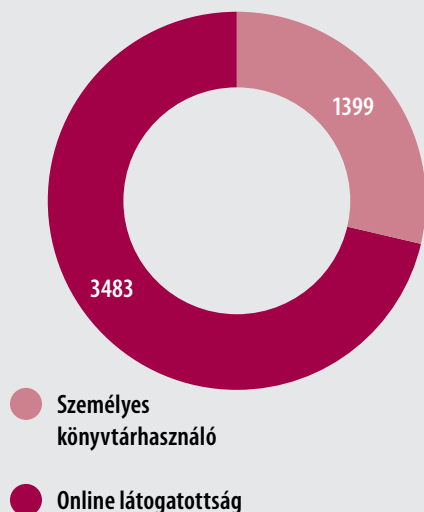
A könyvtár – mint viszonylag fiatal intézmény – számára a szakmai kapcsolatok építése kiemelt jelentőségű, ezért különösen fontos, hogy a 2018-as évben két nagyobb könyvtáros szakmai rendezvénynek adtunk helyet. Az elmúlt évek hasonló rendezvényei után harmadszor láttuk vendégül a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) valamelyik tagszervezetét. A Bibliográfiai Szekció 2016-os, és a Műszaki Szekció 2017-es rendezvénye után ezúttal a Múzeumi Szekció látogatott el idén, 2018. február 12-én az intézmény Pesti Vigadóban működő részlegébe.

Szeptember 27-én a Publika Magyar Könyvtári Kör tagjai látogattak a könyvtárba, ahol szintén a könyvtárat bemutató ismertető előadás után a meghívott előadók és hozzászólók a Székely Nemzeti Múzeum – melynek gyűjteményéből 2018-ban rendezett kiállítást a Pesti Vigadó – történetéről, gyűjteményének kialakulásáról, illetve XX. századi viszonyairól, majd felvirágzásáról beszélgettek. A program a Székely Nemzeti Múzeum kiállításának megtekintésével zárult.

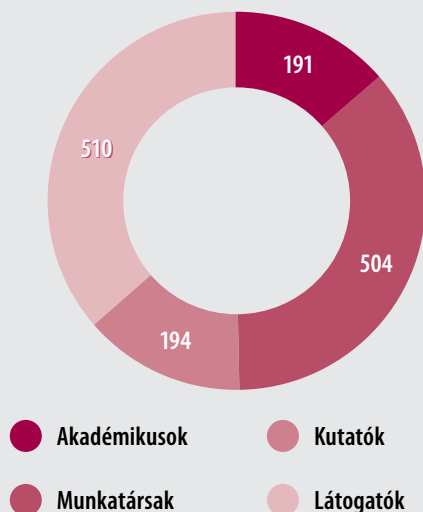
Adatok a könyvtárhasználat köréből

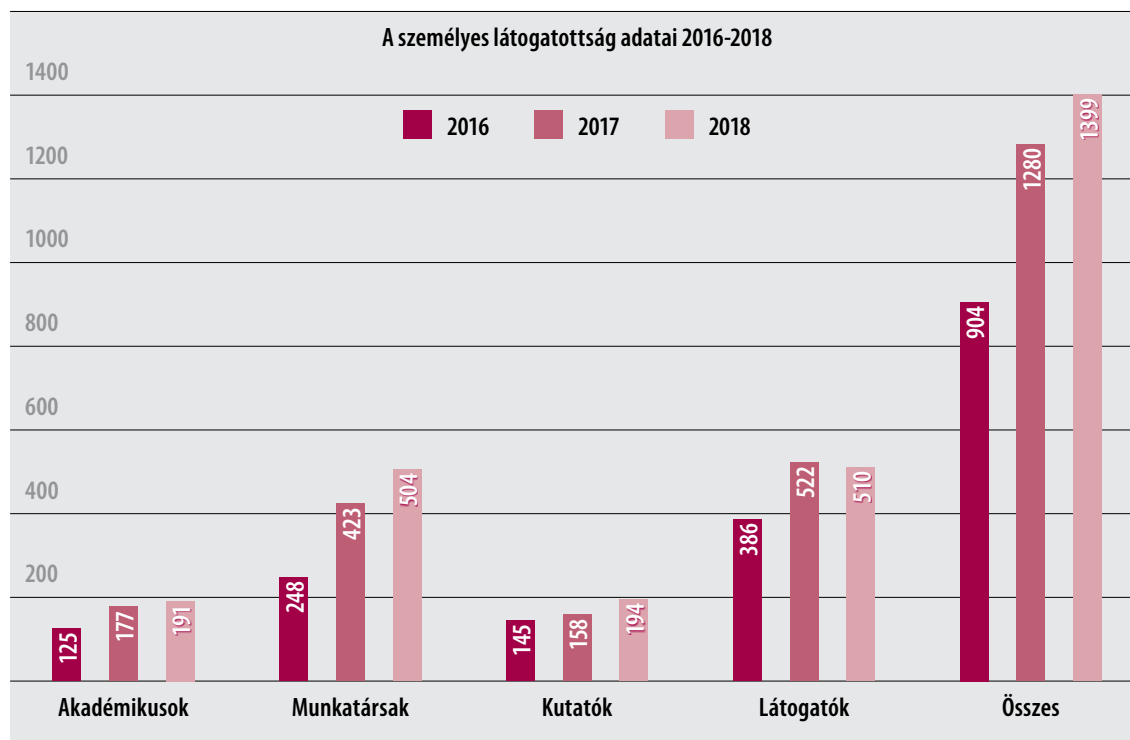
Előre bocsátva elmondható, hogy az online szolgáltatások biztosítása révén a könyvtár nagyobb forgalmat tud generálni, mintha csak helyben nyújtott szolgáltatásokkal várná a közönséget. Az Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program által szolgáltatott statisztikai adatok alapján az online forgalom 3483 „látogatás” volt, míg személyesen 1399 fő kereste fel a könyvtárat.

Az online látogatottság aránya a személyes látogatószámhoz képest 2018-ban



A könyvtárba ellátogató 1399 fő összetétele 2018-ban





A Magyar Művészeti Akadémia Kiadó



■ A Magyar Művészeti Akadémia működésének és az akadémikusok művészeti jelenlétének hagyományos és digitális formában való teljes körű dokumentálása 2012-től a Magyar Művészeti Akadémia Titkárságán belül működő Művészeti Dokumentációs Főosztály és Szakkönyvtár feladata volt, 2017. október 31-ig. Szintén a főosztály gondozta a Magyar Művészeti Akadémia kiadványainak – könyvek, CD-k, DVD-k és a „Magyar Művészet” című periodikum – megjelenését.

2017 év végén az elnökség úgy határozott, hogy a főosztály által ellátott feladatokra önálló finanszírozásra és a működéshez szükséges források megszerzésére képes gazdasági társaságot alapít. 2017 októberében az MMA azzal a céllal hozta létre az MMA Kiadó Nonprofit Kft.-t, hogy a humán erőforrás, a szakmai kompetenciák és a marketing összehangolásával a korábban az MMA Titkársága, mint költségvetési szerv által ellátott egyes feladatokat a Kft. rugalmas működést biztosító szervezeti keretei között hatékonyabban, eredményesebben, átláthatóbban lássa el. A társaság stratégiájának alapja a szakmai színvonal emelése, egyes produktumok költségkímélőbb előállítása és a jól szervezett kommunikációs tevékenység. A főosztály 2017. október 31-én megszűnt, a Művészeti Dokumentációs Osztály feladatait a 2017. októberben megalapított MMA Kiadó Nonprofit Kft. vette át, a Szakkönyvtár az MMA–MMKI-ba integrálódott.

A tulajdonos, az MMA Kiadó két fő tevékenységének a portréfilmgyártást és videószerkesztést, valamint a könyvkiadást határozta meg. A filmgyártás és videószerkesztés struktúráját a főosztály korábban kialakította, ez zökkenőmentesen folytatódott az MMA Kiadó keretein belül. A társaság a könyvkiadásban azonban nem hasznosíthatta a korábban rögzült munkafázisokat, a kiadói munkát gyakorlatilag teljesen újjá kellett szervezni. A tulajdonos elvárása volt, hogy az MMA Kiadó könyvei „láthatóak” és a kereskedelemben megvásárolhatóak legyenek. Az MMA Kiadó igen nagy hangsúlyt fektetett a hagyományos és a webes marketingre és a kommunikációra: kereskedelmi partnerekkel szerződéseket kötött, több honlapot is készített, állandó jelenlétet képvisel a közösségi platformon.

Az MMA Kiadó Kft. az első munkaévben megteremtette a szakmai és technikai hátteret, kialakította a munkastruktúrát és a munkafolyamatokat. Az első év megfeszített munkája után elmondható, hogy az MMA könyvei erőteljesen jelen vannak a magyarországi könyvkultúrában, a könyvek megvásárolhatóak a legfontosabb budapesti boltokban, a www.bookline.hu és a www.mmakiado.hu internetes könyvkereskedés portáljain. Az MMA akadémiai portréfilmjeit heti rendszerességgel, ismétlésekkel sugározza a közszolgálati televízió – az MMA Kiadó az egyéb videószerkesztései mellett évi mintegy 40–50 új minőségi portréfilm gyártását is biztosítja. Az MMA Kiadó első éve minden várakozást felülmúlóan sikeresnek tekinthető.

Külső intézményi kapcsolatok

Az MMA Kiadó a közös munka, illetve projektekben való együttműködés érdekében az első évben elkezdte kiépíteni külső intézményi kapcsolatait a következő intézményekkel: MÉM MDK (könyvkiadás); Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Egyesülete (szervezeti tagság); Magyar Nemzeti Filmalap (archívumok felhasználása, közös könyvkiadás és könyvbemutató); Magyar Zenetörténeti Társaság (közös zenetörténeti könyvkiadás); MMKI (közös könyvkiadás); Országos Széchényi Könyvtár (közös könyvkiadás); MTVA (az akadémiai portréfilmek heti, és más, az MMA Kiadó gyártásában készült filmek sugárzása; archívumok felhasználása); Külgazdasági és Külügyminisztérium (diplomáciai és reprezentációs célra könyvek átadása, közös könyvbemutatók).

Könyvkereskedelem

Az MMA Kiadó kialakította kereskedelmi hálózatát és fokozatosan bővítette azt. Kereskedelmi szerződést kötött több könyvkereskedelmi céggel (Írók Boltja, Fókusz Könyváruház, Bookline, Lyra Könyváruház Vác, Xante Könyvkereskedelmi Bt., Püski Könyvesház, Libri Kft.); az év végére 15 jelentős magyarországi és egy csíkszeredai könyvesboltban lehetett megvásárolni könyveit. A www.mmakiado.hu honlapon elindult a webshop szolgáltatás. A Kiadó először vett részt önálló sátorral az Ünnepi Könyvhéten, ahol az új és az MMA korábbi kiadványaiból ötven címet forgalmazott.

Az MMA Kiadó nonprofit Kft. 2018-ban megjelent kiadványai

GÖTZ ESZTER: ZALAVÁRY LAJOS



Zalaváry Lajos (1923–2018) a 20. század egyik legmeghatározóbb építész, munkássága híd múlt és jövő, Nyugat-Európa és Magyarország között. Az ő életművén keresztül érthetjük meg, milyen közvetlen kapcsolat áll fenn a századforduló és a jelen magyar építésze között. A mesterek és tanítványok sora Lechner Ödöntől a klasszikus modernizmus elveit továbbbörökítő, majd a posztmodernhez eljutó Zalaváryig egy évszázadot fog át. A könyv – kitágítva az építészettörténeti monográfia műfaját – kultúrtörténeti áttekintést is kínál. A megépült házak és papíron maradt tervek számbavétele, a pálya egy-egy szakaszának végigkövetésével egyúttal feltárulnak

az egymásra következő időszakok társadalmi folyamatai is, az a közeg, amely igényeket és elvárásokat fogalmaz meg a mindenkor építés felé.

MMA Kiadó, színes és fekete-fehér fotókkal, flexibilis kötés, 208 oldal
ISBN 9786155464546
4800 Ft

TALÁN MINDENÜTT VOLTAM. HUSZÁRIK



Szerkesztette: Pintér Judit, bevezető tanulmány: Gelencsér Gábor
Huszárik Zoltán (1931–1981) mindössze ötven évet élt, két egész estés és öt szerzői rövidfilmet forgatott, 25 éves pályafutásával mégis beírta magát a magyar film történetébe: a „Szindbád” filmművészeti kánonunk megingathatatlan darabja, különféle „minden idők legjobb filmje” listák biztos és előkelő helyezettje; az „Elégia” pedig hasonló pozíciót foglal el a rövidfilmek mezonyében. Munkáit bemutatójuk után sokan és lelkesen méltatták, ahogy halálát követően is rengeteg megemlékezés született róla. Miért szükséges mégis újabb könyvben felidézni Huszárik Zoltán írásait,

interjúit, s monografikus igényű áttekintést nyújtani filmes életművéről? A tiszteletlen, megbecsülésen, a filmek felelevenítésén, életben tartásán, aktualizálásán, az emlékezésen túl mi indokolhatja ezt a vállalkozást? Mindenekelőtt az elemző dialógus igénye. Mert akinek a műveivel beszélgetünk, az velünk van.

Az „In memoriam Huszárik Zoltán” című filmjének DVD mellékletével.

MMA Kiadó, színes és fekete-fehér fotókkal, kötve, 282 oldal
ISBN 9786155869068
4800 Ft

ŐRIZD AZ EMBERT. KÓSA 80



A bevezető tanulmányt írta és a kötetet szerkesztette: Pörös Géza
Kósa Ferenc a hatvanas években kezdte el pályáját. Tehetsége és elhivatottsága révén meghatározó szerepet játszott a magyar filmművészet korabeli megújításában. Főiskolai diplomamunkája, az 1956-os forradalmat forradalomnak nevező, ezért évekig betiltott „Tízezer nap” a legjobb rendezés díját nyerte el az 1967-es

cannes-i nemzetközi filmsz fesztiválon. Munkásságát a továbbiakban olyan jelentékeny, drámai erejű művek fémjelzik, mint az „Ítélet”, a „Nincs idő”, a „Hószakadás”, a Balczó András próbatételeit felidéző „Küldetés”, a dr. Béres József pokoljárását bemutató „Az utolsó szó jogán”, továbbá „A mérkőzés” vagy „A másik ember”. Kósa Ferenc hősei erkölcsileg is megformált emberek, akik mindenekelőtt önmaguktól kérik számon a történelmet, ezért aztán rendre konfliktusba kerülnek a létezés nyomorító hatalmaival. A szöveggyűjtemény arra vállalkozik, hogy elemzések, visszaemlékezések, dokumentumok és interjúk révén bemutassa a rendező pályájának sajátosságait s felidézze annak főbb állomásait. A kötetben található szövegek egy része korábban már megjelent, más részük viszont – köztük Kósa Ferenc számos írása, illetve a vele készített levélinterjúk – itt olvashatók először. Az „Őrizd az embert” című portréfilm DVD mellékletével.

MMA kiadás, színes és fekete-fehér fotókkal, kötve, 2416 oldal
ISBN 9786155464867
4900 Ft

SZEKFÜ ANDRÁS: ÍGY FILMEZTÜNK



Szekfű András interjúkötete kettőzötten idézi meg a filmtörténeti múlt időt. Egyfelől a 2018-as megjelenés már egy közel ötvenéves restanciát orvosol, másfelől a '60–70-es évek fordulóján rögzített beszélgetéseken keresztül egy még korábbi éra sajátos világa elevenedik meg. A kettős múlt idő kettős retorikát is eredményez: a szocializmus évtizedei alatt a megnyilatkozók őszinteségük ellenére óhatatlanul igazodnak a kor politikai elvárásaihoz. A kötet egyediségét mégis ez adja: az olvasó úgy kaphat képet egy – Ranódy László szavai-

val – páratlanul izgalmas időszakról, hogy azt nem filmtörténészek utólagos interpretációja, hanem az azt megélők élményszerű, sokszor anekdotikus és nagyon is emberi visszaemlékezései teszik színessé.

Szekfű András interjúválogatása számtalan, eddig ismeretlen történetet, információt, filmtörténeti adalékot – azaz valódi kincseket menekít ki a magnószalagról e könyv lapjaira.

MMA Kiadó, kötve, 3245 oldal
ISBN 9786155869174
4800 Ft

SZÓTS ISTVÁN: TETEMREHÍVÁS + AZ UTOLSÓ NÁDOR



„Láthatatlan filmtörténet” címmel induló sorozatunkban neves alkotóktól olyan forgatókönyveket adunk közre, amelyekből valamilyen ok miatt nem születtek filmek, de árnyalhatják és gazdagíthatják egyes rendezők, illetve korszakok megítélését. A megvalósulatlan forgatókönyvek, ha nem írják is át egyes rendezők életművét, árnyalják, gazdagítják a róluk alkotott képet, s ugyanezt teszi a filmtörténeti folyamatokkal: megrajzolják egy-egy korszaknak a szó szoros értelmében vett láthatatlan aspektusát. Végül, de nem utolsósorban e forgatókönyvek irodalmi értékű, érdekes olvasmányok.

Az első kötet, Szóts István *Tetemrehívás*. Az *utolsó nádor* című technikai forgatókönyve, a szerzőnek a terv keletkezéstörténetét és megíúsulásának okait felidéző elő- és utószavával. DVD-melléklet: a megvalósulatlan film jelenetei.

MMA Kiadó – Magyar Nemzeti Filmalap–Filmarchívum közös kiadás, kartonált, 160 oldal
ISBN 9786155869105
3600 Ft

SÁRA SÁNDOR – DOBAI PÉTER: DEAR INDIA + TRANSZSZIBÉRIAI ÁLOM



A „Láthatatlan filmtörténet” sorozat másik kötetében Sára Sándor két megvalósulatlan forgatókönyve olvasható, a rendező bevezetőjével. A rendszerváltozás után pénz hiányában nem kerülhettek filmvászonra az Amrita Sher-Gil magyar–indiai festőnő életét feldolgozó *Dear India* és egy tragikus gulág-történetet felidéző *Transzsibériai álom* című irodalmi forgatókönyvei. A kötet az MMA Kiadó és a Magyar Nemzeti Filmalap – Filmarchívum közös vállalkozása.

MMA Kiadó, kartonált, 160 oldal
ISBN 9786155869099
3600 Ft

KINCSES KÁROLY: NORMANTAS PAULIUS



Normantas Paulius (Kalniskiu, 1948. június 8. – Nyíregyháza, 2017. január 7.) az MMA rendes tagja, litván származású, de évtizedek óta haláláig Magyarországhoz is hazájaként kötődő utazó, költő és fotóművész szinte minden szempontból szabálytalan életutat futott be, és igazán öntörvényű, nehezen beskatulyázható egyéniség volt. Kincses Károly, a kötet szerzője Normantas életpályájának bemutatásában e nehezen megfogható karakter megragadására, a különös személyiség felvázolására és érzékel-

tetésére teszi a hangsúlyt. Rendhagyó életrajza e különös karakter bemutatása. Normantas Paulius mint a vágott (belső) szabadság megtestesítője értékelődik igazán.

MMA Kiadó, végig színes és fekete-fehér illusztrációval, kötve, 416 oldal
ISBN 9786155464690
5800 Ft

PALOTAI JÁNOS: BENKŐ IMRE. ÉLET-MŰ



A Balázs Béla-díjas Benkő Imre fotóművész, az MMA rendes tagja, a dokumentarista fotográfia megkerülhetetlen és egyben összetéveszthetetlen alakja. A könyv eredeti fotókkal gazdagon illusztrálva mutatja be életútját, egyedi hangvételű életművét, amelyet mind a szakma, mind a nagyközönség ismer, sőt elismer.

Palotai János monográfiája vizuális időutazásra hívja olvasóját, változatos földrajzi és kulturális tereken vezet át, miközben a fotóművész pályáivét is végigkövethetjük – az első szárnypróbálgatásoktól napjainkig. „A tiszta fotográfia egy tanulmányút, a világ megértése számomra. A keresett élmények alapján, a korjelenségek szubjektív lényegét szeretném képpé fogalmazni.” (Benkő Imre)

MMA Kiadó, végig színes és fekete-fehér illusztrációval, kötve, 320 oldal
ISBN 9786155869020
5800 Ft

KERNÁCS GABRIELLA: MEZEI GÁBOR

„Iparművészek, Tervezőművészek” címmel új könyvsorozat indult az MMA Kiadó gondozásában. A sorozat bemutatja az MMA Ipar- és Tervezőművészet Tagozatának tagjait és munkásságát. Megismerhető a mű-



vészek pályaképe, művészi hitvallása, továbbá a velük készült interjúk során bepillantást nyerhetünk az alkotók életébe, műveik keletkezésének történetébe. A kismonográfiák egyben albumok is, hiszen a köteteket a legfontosabb művekről készült fotók illusztrálják. A könyvek végén lévő Függelékek pedig segítik az életutak fontos állomásainak megismerését.

Mezei Gábor szakmai pályafutása a Magyar Iparművészeti Főiskola belsőépítész szakán indult. Az 1960-as, '70-es években esztergályozott fatárgyakat – tálakat, gyertyatartókat – tervezett, organikus, lágy formáik hatását a homokfúvással kiemelt faerezet bravúrosan felfokozta. Az 1960-as évek közepén ismerkedik meg a munkásságára sorsdöntő hatást gyakoroló Makovecz Imrével, az akkor Magyarországon uralkodó technicista-modernista építészet szürkésége, egyhangúsága ellen lázadó organikus építészet megalapítójával. Ettől kezdve főként Makovecz belső tereinek társalkotója, a magyar organikus belsőépítészet, bútortervezés különös, szürrealizmusba hajló, egyéni hangú mestere lesz. Az ő ülőbútorai díszítik többek között Makovecz Imre templomait, a budapesti, Farkasréti temető ravatalozóját, a magyar zenei oktatás egyik fellegrárát: a kecskeméti Kodály Intézetet, a piliscsabai Pázmány Péter Katolikus Egyetem épületeit.

MMA Kiadó, végig színes és fekete-fehér illusztrációval, kötve, 96 oldal
ISBN 9786155869211
3200 Ft

CSENKEY ÉVA: P. BENKŐ ILONA

„Iparművészek, Tervezőművészek” sorozat

P. Benkő Ilona a budapesti Iparművészeti Főiskola kerámia szakos hallgatójaként diplomázott. Pályafutása



a modern magyar kerámiaművészet felívelő periódusával párhuzamosan indult. 1965 és 1981 között tíz építészeti megbízatást teljesített és korabeli hazai műkereskedelmi hálózat (Iparművészeti Vállalat, Képcsarnok) számára 1970-ig készített lakberendezési dísz tárgyakat. Ezután az önálló, független kísérletezés útját választotta. Technikai téren a magas tűzön kiégő agyagok alkalmazása, kemencén belüli és külső redukálási módzataik terén ért el különleges eredményeket. Egyedi és egyéni jellegű műtárgyainak formai, esztétikai megoldásai is a tradíció és az újítás szerves kapcsolatáról tanúskodnak. A fazekasság örökségét nem tagadta meg, a mindig egyedileg, kézműves eszközökkel formált edények, szobrok és képek sorozatokká rendeződnek, szimbolikus üzeneteket hordozó művekké váltak.

MMA Kiadó, végig színes és fekete-fehér illusztrációval, kötve, 96 oldal
ISBN 9786155869204
3200 Ft

DEMETER ZSUZSA: SIGMOND ISTVÁN



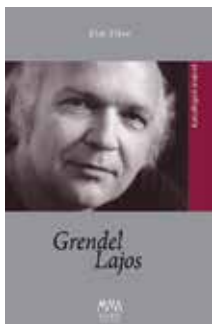
„Közelképek írókról” sorozat. Sorozatszerkesztő: Ács Margit

Az erdélyi második Forrás-nemzedékhez tartozó Sigmond István (1936–2014), az MMA néhai tagjának ironikus, groteszk, abszurd látásmódú, karkai nyomokat követő regényei, elbeszélései profán szenvedéstörténe-

tek. Központi gondolatuk a világba vetett ember bűn nélküli bűnössége és bűnhődése. 1969 óta megannyi novelláskötete és regénye jelent meg. *Varjúszerenád* (2006) című regénye az *Irodalmi Jelen* regénypályázatának díjnyertes műve. Az író pályaképét Demeter Zsuzsa mutatja be.

MMA Kiadó, fekete-fehér fotómelléklettel, kötve, 208 oldal
ISBN 9786155464966
3400 Ft

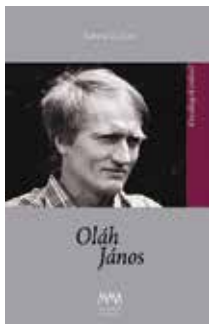
ELEK TIBOR: GRENDÉL LAJOS



„Közelképek írókról” sorozat. Sorozatszerkesztő: Ács Margit
Grendel Lajos Kossuth-díjas szlovákiai magyar író, az MMA néhai tagja a kortárs felvidéki magyar irodalom egyik legismertebb alakja, a kortárs magyar széppróza megújítója. A felvidék szlovák, cseh, német, magyar nemzetiségei a 20. század viharos történelmében épp oly könnyen válhattak üldözövé, mint üldözöttek. Grendel novellái és regényei ezeket az abszurd helyzeteket tárják föl a történelem és a benne szereplő magánemberek, családok idősíkján. Írásai erejét puritánsága, rejtett és nyílt érzelmessége és nyelvének sokszor a cinizmusig vitt ironiája adja. Önmagát realista írónak tartja, mert „A mai világ realitása olyan, hogy az ember úgy érzi magát (.89 előtt és után is), mintha egy hatalmas bolondokházában lenne kénytelen élni. Ezeket az abszurd, szurrealistikus jeleneteket a prózámban végtelenül realista leírásoknak tartom, mert ilyen a mi közép-kelet-európai valóságunk.” Grendel Lajos életét és munkásságát Elek Tibor dolgozta fel.

MMA Kiadó, fekete-fehér fotómelléklettel, kötve, 244 oldal
ISBN 9786155464959
3400 Ft

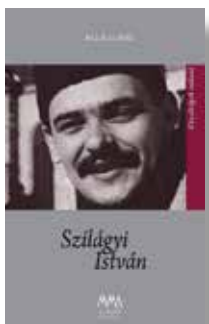
JÁNOSI ZOLTÁN: OLÁH JÁNOS



„Közelképek írókról” sorozat. Sorozatszerkesztő: Ács Margit
Oláh János költészete több mint fél évszázadot ölel át, mégis egy tömbből való versvilág: ugyanaz a magyar földhöz kötött, ugyanakkor univerzálisan filozofikus, egyszerre érzéki és racionális poézis. A Kilencek költőcsoport debütáló antológiájának címadó verse egyúttal programadó ars poetica is, az alkotó pedig hű tudott maradni hozzá, a sorjázó évtizedek során nem kellett elárulnia. Bertha Zoltán „emblematisz, korszakjelző versnek” nevezi az *Elérhetetlen földet*: „Egy egész nemzedék, de egy egész korszak közérzetét is torokszorító szuggesztivitással fejezi ki ez a vallomás, amely éppen nem didaktikus egyszerűsítéssel vagy olcsó moralizálással, hanem az esztétikum talányossá légiesítő, enigmatikussá átszellemítő sugárzásával teremti meg a hiányérzet elégikus vagy melankolikus, egyszersmind bölcséleti mélységeket felkavaró atmoszféráját.” Gazdag írói, költői életművét Jánosi Zoltán irodalomtörténész, egyetemi tanár monográfiájában dolgozta fel.

MMA Kiadó, fekete-fehér fotómelléklettel, kötve, 400 oldal
ISBN 9786155464973
3400 Ft

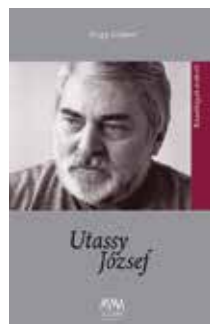
MÁRKUS BÉLA: SZILÁGYI ISTVÁN



„Közelképek írókról” sorozat. Sorozatszerkesztő: Ács Margit
Szilágyi István a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Márkus Béla egy teljes, mégis nyitott életmű feldolgozására vállalkozott Szilágyi István monográfiájának megírásával. Írása egy életmű kronologikus és tematikus története, de egyben történelmi-politikai korrajz, és a határon túli magyar irodalom általános érvényű szükség- és törvényszerűségeinek lenyomata is. Az életutat és munkásságot párhuzamosan követő, szépirodalmi és szakirodalmi szempontból is gazdag idézetanyaggal színesített könyv méltó módon tisztelg az idén októberben 80 esztendő művész előtt.

MMA Kiadó, fekete-fehér fotómelléklettel, kötve, 416 oldal
ISBN 9786155464980
3400 Ft

NAGY GÁBOR: UTASSY JÓZSEF

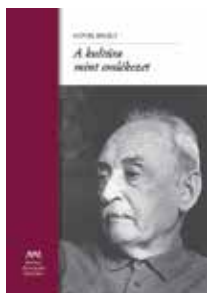


„Közelképek írókról” sorozat. Sorozatszerkesztő: Ács Margit
Utassy József Kossuth-díjas (1941-2010) költő, műfordító, az MMA posztumusz tiszteleti tagja. Utassy gyerekkorától fogva ismerte, magáévá tette a népköltészet szövegeit és dallamait. A kortársak közül részben ahhoz a látomásos-szimbolikus-mitoszi költészethez kötődött, amelyet a népköltészetből kiindulva Juhász Ferenc és Nagy László valósított meg. Poeta natus volt, s rövid idő alatt tudatos költővé vált. Gondosan és fegyelmezetten használta tehetségét: egész életét a költészetnek szentelte, költészetét pedig a magyarságnak adta. Legyűrte a betegségeket, a politikai közeg ellenállását, elviselte és túlélte a posztmodern szemlélet lekicsinylését, ideológiai és

poétikai elutasítását. Munkássága ma már a továbbélő hagyomány részét képezi, függetlenül a mindenkor szűkös nemzeti alaptantervektől. Költői életművét Nagy Gábor dolgozta fel.

MMA Kiadó, fekete-fehér fotómelléklettel, kötve, 416 oldal
ISBN 9786155464942
3400 Ft

HOPPÁL MIHÁLY: A KULTÚRA MINT EMLÉKEZET

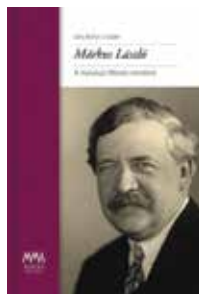


Lükő Gábor munkássága
Lükő Gábor a magyar néprajztudomány egyik igen eredeti gondolkodású, sokoldalú érdeklődésű alakja volt. Népművészeti kutatásainak összefoglalásaként lényegében megteremtette a „művészetre vonatkozó jeltudományt”. Elgondolásai legalább negyedszázaddal az etno-szemiotika megjelenése előtt összecsengtek azzal, hogy az emberi közösségek, népcsoportok, nemzetek számára a saját kultúrájuk, ami őket jellemzi, úgy működik, mint a közösség hosszú távú emlékezte. Hoppál Mihály könyve – szellemi adósságot törlesztve – Lükő Gábor néprajzkutató életművéről ad értő és értékelő áttekintést. Megmutatja Lükő néprajzi munkásságának, gyűjtéseinek és elméleti megközelítéseinek időtálló voltát. A kötetet Lükő Gábor saját készítésű rajzai és fotográfiái illusztrálják.

MMA Kiadó, fekete-fehér illusztrációval, kötve, 172 oldal
ISBN 9786155464928
3800 Ft

GALÁNTAI CSABA: MÁRKUS LÁSZLÓ

A művészi létezés mestere
Galántai Csaba színháztörténész e hiánypótló munkában a magyar színháztörténet méltatlanul elfeledett alakját mutatja be.



Márkus László (1881–1948) a huszadik század első felének nagyformátumú művészegyénisége: kritikus, művészeti szakíró, drámaíró, díszlet- és jelmeztervező, filmrendező, színházi rendező, színgazgató és főiskolai tanár. A megszülető színpadművészetnek mint önálló művészetnek az egyik megfogalmazója és reprezentánsa. 1923-tól főrendezője, 1935 és 1944 között igazgatója az Operaháznak, mely ezen időszakban világszínvonalon teljesít. Egy évig a Nemzeti Színház munkáját is irányította. Számos ősbemutató köthető a nevéhez, így az ő rendezésében került először színpadra Kodály Zoltán „Háry Jánosa” és „Székelyfönője”. Művészetének igazi értéke következetességében rejlik. Négy évtizeden keresztül konzekvensen és európai színvonalon képviselte az irodalmon alapuló, az előadás fő szervezőelveinek a képszerűséget és a zeneiséget tekintő színházi ideált. Művészetkritikái, tanulmányai korának jelentős színházi teoretikusai közé emelik. Szerteágazó tevékenységeiben egyedülálló jelenség a magyar színháztörténetben.

MMA Kiadó, fekete-fehér illusztrációval, kötve, 248 oldal
ISBN 9786155869037
3400 Ft

KÁVÁSI KLÁRA: NÉMETH ANTAL DOKUMENTUMOK



A Nemzetiben és száműzetésben
„Kor – Kultúra – Kapcsolódás.” Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet sorozata.

Németh Antal (1903–1968) a magyar színháztörténet egyik legmostohább időszakában, 1935 és 1944 között igazgatta a „nemzet színházát”. Külföldi tanulmányai a magyar színjátszás legjobb hagyományainak megőrzése mellett rendezői és scenikai újítások meghonosítására sarkallták. Hihetetlen elméleti tudása és a munka iránti alázata a kor színészóriásaiban (Gobbi Hilda, Bajor Gizi, Somlay Artúr) is tiszteletet ébresztett. Mindenkor az egyetemes emberi értékek mellett kiálló – saját magát önéletráisaiban következetesen így nevesítő – Németh dr. egyetlen politikai rendszernek sem volt kiszolgálója, így mindegyik ellenséget látott benne. Bár szakmai és művészi függetlenségre vágyott, vidéki színházakba száműzték, ahol kvalitásaihoz méltatlan rendezésekkel kellett beérnie. Egyéni látásmódot tükröző film-, televízió- és rádiórendezései ellenére e téren is elutasítással, elhallgatással találkozott.

A korábban némaságra kárhoztatott Németh Antalt Kávási Klára könyve szólaltatja meg levelezésének, rendezői hitvallásának, elméleti munkáinak legizgalmasabb szövegeiből válogatva.

MMA Kiadó, fekete-fehér illusztrációval, kötve, 288 oldal
ISBN 9786155869266
3500 Ft

CS. SZABÓ LÁSZLÓ: HAZAJÁRÓ LÉLEK



Válogatás az Irodalmi Ujságban megjelent írásokból.

Válogatta, szerkesztette és az utószót írta: Szakolczay Lajos

Cs. Szabó László (1905–1984) Az erdélyi, értelmiségi családból származó író Kolozsváron töltötte gyermekkorát. 1918 után költözött a család Budapestre, ahol később a Közgazdasági Egyetemen (Teleki Pál tanítványaként) tanult, már ekkor számos nyelven kitűnően beszélt. A húszas évek végén a „Toll” ugyan közölte, de indulása a harmincas években

a „Nyugat” második, esszéíró nemzedékéhez kötődik. A „hétfőiek” tagjaként (Schöpflin Aladár az „Örjárat” rovatot bízta rá) írásai később megjelentek a „Válasz”-ban és a „Magyar Csillag”-ban is. A Magyar Rádió Irodalmi Osztályának vezetése során „nyugatos” szemléletű műhelyt hozott létre; az 1944-es német megszállásig mindig segíteni próbált azokon, akik hozzá fordultak. 1945-ben a Képzőművészeti Főiskola Művelődéstörténeti Tanszékének vezetője lett, irodalom- és művelődéstörténetet tanított. 1948-ban egy olasz tanulmányútról már nem tért vissza hazájába. 1951-ben telepedett le Londonban, ahol 1972-ig az angol rádió magyar osztályán, később a BBC munkatársaként dolgozott. Az emigráció szellemi életének egyik vezetőjeként összefogta a nyugati magyarság irodalmát, hiszen rengeteget utazott és számos előadást tartott a nyugati magyaroknak. Éberén követte a nyugat-európai kulturális életet és olyan értékeket képviselt, amelyek veszélyeztetettek voltak például a fasizmus vagy a kommunizmus által. Először 1980-ban jött vissza Budapestre, majd többször is hazalátogatott. Akarata szerint Sárospatakon temették el, könyvtára is ide került.

MMA Kiadó, kötve, 472 oldal
ISBN 9786155869075
3800 Ft

A TÁG HAZA



Cs. Szabó László-émlékkonferencia – 2017. október 16.
Szerkesztette: Ablonczy László
„A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei” sorozat
kartonált, 257 oldal
ISBN 9786155869051

CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ

Egy színházi előadás zárandókútja.
Szerkesztette Lukácsy György
2018. augusztus 18-án Csíksomlyón



monumentális szabadtéri előadásként mutatták be Vidnyánszky Attila rendezésében a „Csíksomlyói passiót”. A bemutató a Nemzeti Színház és a Magyar Nemzeti Táncegyüttes közös produkciója volt, de sokkal több, mint egy színházi előadás szabadtéri feldolgozása. Az MMA Kiadó gondozásában megjelenő szép kiállítású album többféle aspektusból idézi meg a monumentális vállalkozást. Az erdélyi ünnepi előadásból vett szemelvények mellett olvashatunk majd tanulmányt a ferences iskoladrámákról, és természetesen megszólalnak az előadás főbb alkotói is. Vidnyánszky Attila rendező és Zsuráfszky Zoltán művészeti vezető, koreográfus vall arról, miért jelent mérföldkövet a pályájukon ez a grandiózus előadás. Olvashatunk interjúkat a szereplő színészekkel, élményszerű beszámolókat a székelyföldi táncosokkal. A Prima Primissima díjas Benkő Imre és a Nemzeti Színház fotósa, Eöri Szabó Zsolt exkluzív képei segítenek felidézni mindazt, amit 25 ezer ember a helyszínen átélt.

MMA Kiadó, végig színes fotókkal,
kötve, 224 oldal
ISBN 9786155869198
4800 Ft

MENSÁROS LÁSZLÓ – ARANY



Mensáros László a magyar színművészet kimagasló alakja. Színpadi alakításai, filmes szerepei mellett versek előadójaként is maradandót alkotott. Arany-estje az 1983-as bemutatóval indult útjára, melynek az Egyetemi Szín-

pad adott otthont. Kettejük „egymásra találása” azonban ennél jóval korábban történt, Mensáros saját bevallása szerint már iskolás korában örömmel olvasta Arany János költeményeit. Később – 1959-ben – a politikai meghurcoltatás időszaka alatt és a börtönélet megpróbáltatásai során is vigaszt nyújtottak számára a költő sorai. Idősebb korában pedig a létösszegzés feladatában jelentettek számára kapaszkodót az általa választott és műsorra tűzött versek.

A kötetben személyes hangú visszaemlékezések, valamint a témát alaposan körbejáró esszé segítségével kerülhet közelebb az olvasó Mensáros László Arany-élményéhez, továbbá a kivételes színészegyeniség életrajzi adatai mögött rejtőző magánembert is alaposabban megismerhetjük.

CD-melléklet: a Hungaroton kiadásában 1989-ben megjelentetett, ma már ritkaságnak számító Mensáros László Arany János verseit mondja című lemez hanganyagát.

MMA Kiadó, a Mensáros László Alapítvány támogatásával, kötve, 136 oldal
ISBN 9786155869143
3400 Ft

WHAT IS THE HUNGARIAN?



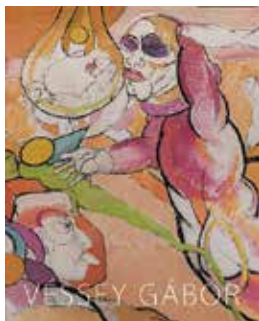
Masters of Hungaryan Essay on Identity

Válogatta, szerkesztette: Márkus Béla
Angol nyelvű esszékötetünk szerzői a művészet, a tudományok és a közélet legkülönfélébb területén fejtettek ki jelentős tevékenységet. Egy a közös bennük: életművük egészében keresték a választ arra a kérdésre: mi a magyarság? A nyelvi-kulturális önazonosság megfogalmazása – Bartók, Babits vagy Bibó István szavaival – ma is érdekes lehet külföldi és hazai olvasónak egyaránt. Angolra fordítás: Pásztor Péter, Richard Robinson

MMA Kiadó, kötve, 336 oldal 4800 Ft

Kiállítási katalógusok és egyedi kiadványok

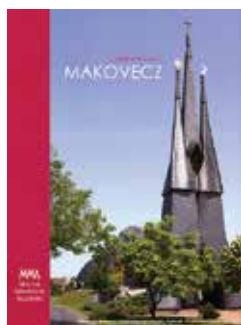
VÉSSEY GÁBOR ALBUM



MAKOVECZ – OROSZUL, UTÁNNYOMÁS



MAKOVECZ – SZLOVÁKUL, UTÁNNYOMÁS



MMA KÍNAI KIÁLLÍTÁS KATALÓGUSA



AZ MMA ÉVKÖNYVE 2017



Szerkesztette: Békési Attila

Az évkönyv a Magyar Művészeti Akadémia 2017-es évét mutatja be, a köztestülethez kötődő eseményeket, történeteket dokumentálja. A kiadványban kronológia tekinti át az Akadémia tevékenységét, egy-egy kiemelt művészeti rendezvényét, ezenkívül az akadémiáról és a művészetről szóló beszélgetések, valamint az elhunyt akadémikusokról való emlékezések is olvashatók a fényképekkel dokumentált lapokon.

MMA, kartonált, 154 oldal, CD-melléklettel

ISSN 2064-1001

PORTRÉFILMGYÁRTÁS

2015-ben elkezdődött az MTVA DunaWorld csatornáján az akadémikusok portréfilmjeinek vetítése. 2016 szeptemberétől, az MTVA M5 csatornája elindulásától hetente sugározza a Magyar Művészeti Akadémia megrendelésére készült akadémiai portréfilmeket – ezeket a köztelevízió további nyolc alkalommal vetíti az M5 és a DunaWorld csatornán.

A 2018-ban gyártott akadémiai portréfilmek: Aknay János festőművész, Andrásfalvy Bertalan néprajztudós, Balla András fotóművész, Benedek

György képzőművész, Benkő Imre fotóművész, Bereményi Géza író, Bertha Zoltán irodalomtörténész, Boráros Imre színművész (az egyetlen felvidéki Kossuth-díjas színművész), Buglya Sándor filmrendező, Császár Angela színművész, Forintos Kálmán ipari formatervező, Grendel Lajos író, Ittész Mihály zenetörténész, Katona Katalin ötvösművész, Kiss Benedek költő, Kodolányi Gyula író, Kollár Éva karmester, Kubik Anna színművész, Lelkes Péter iparművész, Makkai Ádám író, Murádin Jenő művészettörténész, M. Novák András festőművész, Nagy János szobrászművész, P. Benkő Ilona keramikusművész, Oravec Imre költő, Reviczky Gábor színművész, Sapszon Ferenc karmester, Szatyor Győző népművész, Szentkirályi Miklós Béla restaurátor, Szűcs Endre építész, Ternovszky Béla filmrendező, Vidák István népművész, Vinczeff László festőművész, Zsigmond Dezső filmrendező, Zakariás Attila építész.

2018-ban „In memoriam” filmek: Cserny József ipari formatervező, Huszárik Zoltán filmrendező, Kokas Ignác festőművész, Nagy Gáspár költő, Nemeskürty István film- és irodalomtörténész, Schéner Mihály festőművész, Sinkovits Imre színművész.

EGYÉB VIDEOSZOLGÁLTATÁS

Az MMA Kiadó a www.mma.hu és a www.mma-tv.hu honlap videós tartalomszolgáltatója; a www.mma-tv.hu honlapot teljes körűen gondozza. Az MMA megrendelésére az MMA Kiadó videós stábjá, indokolt esetben külső szakember és/vagy stáb bevonásával rögzíti az MMA művészeti eseményeit, videós riportokat, helyszíni tudósításokat készít (székfoglaló előadások, Keddi kaleidoszkóp, Élőfolyóirat, Irodalmi Gála, kiállítások, könyvbemutatók, az MMA közgyűlései, a Nemzet Művésze díjátadó, koncertfelvétel, stb.). Az elkészült felvételek felkerülnek az MMA honlapjára, illetve azokat a jól kiépített archíváló rendszerben archiválják.

A www.mma-tv.hu honlapra, illetve az MMA Youtube csatornájára összesen 220 új videófelvétel feltöltése valósult meg (akadémiai portrék előzetesei, az MMA rendezvényei, riportfilmek, koncertfelvételek, az Arany János-

emlékévi filmjei). A Kiadó Youtube csatorna látogatottsága: 2018. évi összes látogatás 1.052.822 (közel három-ezer napi látogatás). A megtekintések átlagos időtartama: 5'41" (kiugróan magas a hazai és nemzetközi átlaghoz képest). A látogatók főbb megoszlása: Magyarország 67%, Románia 9,2%, Németország 3,6%, Szlovákia 3,1%, Szerbia 2,4 %.

A Magyar Művészet 2018. évi lapszámai

A *Magyar Művészet* a Magyar Művészeti Akadémia negyedévenként megjelenő művészetelméleti periodikuma. Első száma 2013. december 6-án jelent meg. Az indulástól Dr. Kulin Ferenc a főszerkesztője, társ-főszerkesztője és felelős kiadója Dr. Kucsera Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főtítkára.

A folyóirat a Lapker Zrt. árusítóhelyein és előfizetői rendszerben is megvásárolható.

A lap célkitűzése

Az azonos című „lapelőd” a két világháború közötti időszak egyik jelentős képzőművészeti, kulturális folyóirata volt. Ahogy az MMA, úgy a folyóirat is minden művészeti ágat magába foglal. A *Magyar Művészet* publikációi – tematikailag – érintkeznek a szaklapok és irodalmi folyóiratok problémafelvetéseivel, de markánsan különböznek is azok profiljától. Míg ez utóbbiak elsősorban egy-egy művészettudományi diszciplína szemléletével és fogalmi apparátusával közlitenek a műalkotásokhoz, a *Magyar Művészet* mint „összművészeti fórum” – a magyar értekező próza kivételesen gazdag örökségének újraéledését segítve – az esszé műfaját részesíti előnyben. Tehát a lap nem vállalja magára a „tehetséggondozás” – szakfolyóiratokra tartozó – feladatát, és nem fóruma az ágazati esztétikai kérdésekről zajló szakmai vitáknak sem. Ezzel szemben stratégiai fontosságúnak tekinti valamennyi művészeti ág sajátos problémáinak bölcseleti igényű megfogalmazását, és ezt az igényt az egyes művészeti ágak arányos – egy-

A videofelvételeket, illetve más elektronikus dokumentumokat az MMA Kiadó saját fejlesztésű, jól kezelhető video- és fotóadatbázisban, archívumokban helyezi el, tárolja és használatra előkészíti.

A digitális fotóarchívum a köztes-tülethez és az akadémikusokhoz kapcsolható fotók, szkennelt dokumentumok szakszerűen feldolgozott

egy évfolyamon belül a publikációk terjedelmi egyensúlyában is érvényesülő – képviseletével is hangsúlyozza. A folyóiratban a tematikus blokkokba szerveződő művészetelméleti írások mellett kisebb rovatok is helyet kapnak. Ezek egyike a magyar művészetbölcseleti és esztétikai irodalom klasszikusainak műveiből közöl részleteket. A szemlerovat a legújabb hazai és külföldi művészetelméleti szakmunkák elemző bemutatását tűzi ki célul. Az állandó rovatok aktuális írásokkal egészülnek ki.

A *Magyar Művészet* illusztrált folyóirat. A lapszámokat záró rezümék és szerzői névjegyek magyar és angol nyelven olvashatók.

Lapadatok

A Magyar Művészeti Akadémia lapja
• Megjelenik negyedévente • Ára számonként: 990 Ft Nyomás: Kontaktpoint • ISSN 2064-3799

2018/VI. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM



Ha egy-egy kultúra történetéről vagy annak valamely korszakáról átfogó képet akarunk alkotni, nem kerülhető meg a kérdés: hogyan értelmezték a kortársak a művészet(ek) és a tudomány(ok) viszonyát. Voltak évszázadok, amelyekben az emberi szellem e két birodalmát elválaszthatatlannak tekintették, voltak időszakok,

gyűjteménye. Tartalmazza a művészeti események sajtófotóit, az akadémiai életművek fotózott vagy szkennelt műveit. A saját fejlesztésű ResourceSpace fotóarchívum 500 gyűjteménye – az archívum folyamatos bővülése mellett – mintegy 22.000 db feltárt és szerkesztett képet tárolt 2018-ban.

amikor különállásukat hangsúlyozták, míg napjaink művészeit és tudósait inkább a kétfajta világszemlélet és gondolkodásmód termékeny kölcsönhatásának lehetősége foglalkoztatja.

E lapszámunk – tárgyukban és módszerükben lényegesen különböző – írásai ebbe a kultúratörténeti folyamatba engednek bepillantást. Az etológus Csányi Vilmos az ember önmagához és a világhoz való viszonyulásának kettős (érzelmi és racionális) természetéből vezeti le a művészi és a tudományos gondolkodás különbözőségét, a nyelvész Balázs Géza azt bizonyítja, hogy a kétféle szellemi attitűd kifejezésére alkalmas nyelvhasználat – minden nyelvi tervezést, nyelvművelést megelőző – belső törvényszerűségei már a primitív népeknél is megfigyelhetők. A premodern kultúrák világába vezetnek be Kissné dr. Kovács Adrienne az Őrség néprajzárol kifejtett gondolatai, Biernaczky Szilárdnak az afrikai irodalmi folklórt elemző tanulmánya, és ehhez a tematikához kapcsolódik Andrásfalvy Bertalan Kóka Rozália pályáját méltató írása is.

A tudomány(ok) és a művészet(ek) legnagyobb érintkező felületét egy sajátosan modern kori diszciplína: a pszichológia világítja meg. E kapcsolatrendszeren belül kitüntetett hely illeti meg egyfelől a kreativitás fogalmát, másfelől azokat a törekvéseket, amelyek a művészeteknek a nevelésben és a gyógyításban (a pedagógiában és a pszichiátriában) való „használhatóságát” igazolják. Az előbbinek tudománytörténeti megalapozottságú kifejtésére – Csíkszentmihályi Mihály és Arthur Koestler elemzéseire támaszkodva – Máté Zsuzsanna vállalkozott, az utóbbiról dr. Simon Lajos és Kovács Emese, valamint Pásztor Zsuzsa tanulmányai közölnek meggyőző bizonyítékokat. Léteznek közvetett kapcsolatok is a tudományokra támaszkodó gyakorlatiasság és a spirituális igényeket

szolgáló művészetek között. A hangszerész mester Lendvai Tamás is beszámol a pszichológiát érintő megfigyeléseiről (noha észrevételeinek többsége a fizikusokra, a zenetörténészekre és – a hangszerkészítés piaci feltételeire figyelő – közgazdászokra tartozik), míg Düll Andrea az építőművészet szerepét hangsúlyozza az otthonosságélmény megerősítésében.

Míg e dolgozatok valamely tudományág, illetőleg szaktudomány fogalmi készletével értelmezik tárgyuakat, olyan értekezéseket is olvashatunk ebben a lapszámban, amelyek lényegesen kitágítják vizsgálódásuk horizontját. Buji Ferenc, Cseke Ákos és Cs. Jónás Erzsébet írásai teológiai szempontokból is közelítenek művészet és tudomány összefüggésének kérdésköréhez. A magyar tudománytörténet klasszikusai – Simonyi Károly és Polányi Mihály – pedig az életművekben kielélt világképek szerves részeként vázolták fel tudomány- és művészetfilozófiájukat. Lazábban illeszkedik lapszámunk tematikájához három sajátos műfajú közleményünk. Kiss Zoltán Károly a tudományos és a művészi alkotások szerzői jogi problémáiról értekezik, Hidvégi Máté Haris László panorámaképeit elemzi, Orosz István szépirodalmi alkotásként is olvasható esszéje – René Magritte „A tiltott másolat” című festményének jelentésén töprengve – a legaktuálisabb művészet- és irodalomtudományi problémákat feszegeti. E lapszámunk előkészületei közben érkezett a hír: elhunyt Albert Gábor, Kossuth- és József Attila-díjas író, műfordító, az MMA rendes, a Magyar Művészet szerkesztőbizottsági tagja. Folyóiratunk szellemi arculatának kialakításában és megőrásában vállalt szerepére emlékezve a szerkesztőség nevében is főhajtással búcsúzom Tőle.

Kulin Ferenc

2018/VI. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM



Hogyan gondolkodtak különböző korok bölcselei a túlvilági eredetű szépség és az emberi sorsokba avatkozó evilági erők, azaz a művészet és a történelem viszonyáról? Mi történik a történelmi tárggyal, tematikával (eseménnyel, személlyel, helyszínnel, nyelvi állapottal, korokhoz kötődő eszmével, viselkedésmintával, erkölcsi normával, politikai struktúrával stb.), amikor a műalkotások alkotóelemévé válik? Vajon rekonstruálható-e egy mű „eredeti” esztétikai üzenete, miközben nyelvi-formai elemeinek jelentése folytonosan módosul? Hogyan függenek össze stílusirányzatok és művészetelméleti teóriák az adott kor társadalmi állapotával, politikai tendenciáival? Milyen szerepük van egy életmű, stílusirányzat, konkrét műalkotás megítélésében a változó történelmi körülményeknek? Lapunk e számának szerzőit ezek a problémák foglalkoztatják. Vashegyi Györggyel, az MMA új, 2017 októberében megválasztott elnökével folytatott beszélgetésünket követő tanulmányok módszertanilag aszerint különböztethetők meg egymástól, hogy az elmélet felől közelítenek-e konkrét művekhez és szerzőkhöz, vagy éppen ellenkező irányból indulnak el. Vassányi Miklós az Isten és a Szépség fogalmának platonikus és biblikus-keresztény felfogását egyeztető V. századi teológus értekezésében talál rá „a platonikus ideatan, az újplatonikus ontológia és a keresztény alapteológia szintézisére”. Gáspár Csaba László a Nietzsche által felvetett kérdést teszi a modern és posztmodern művészetfilozófiák mérlegére: vajon képes lehet-e a művészet kiszabadítani az embert saját történelmi tudatának szorításából? Szmodis Jenő Karl Popper doktriner-racionalista tudományfilozófiájának bírálatára vállalkozik, és érvrendszerét kultúrtörténeti példák sokaságára alapozza. Máté Zsuzsanna a „történelem végéről” és a „művészet végéről” szóló teóriák rejtett összefüggéseire, illetőleg azok filozófiaiak látzó, valójában leplezetten ideologikus kiindulópontjára hívja fel a figyelmet. Wesselényi-Garay Andor az építőművészet és a történelmi tudat kölcsönhatását elemzi az emlékmű, illetőleg a műemlék fogalmának árnyalt elemzésével, Zuh Deodáth egy építészettörténeti értekezés opponensi bírálatára támaszkodva hangsúlyozza a történeti megközelítés elméleti megalapozottságának fontosságát.

A tanulmányok többsége konkrét művekhez, illetőleg szerzőkhöz kapcsolódó elméleti kérdéseket vet fel. Csáji Attila az 1960-as, 1970-es évek magyar képzőművészeti kánonjának újraértékelését látja indokoltnak, Jankovics Marcell készülő Toldi-filmjének koncepcióját vázolja, Juhász Sándor a hazai műgyűjtemények XX. századi történetének mostoha, sokszor tragikus mozzanataira emlékeztet. Farkas Árpád a fiatalon elhunyt Török Richárd portrészobrászatát a posztkonceptuális művészet áramlatába sorolja, Szokos Iván – Lőcsei Gabriellának nyilatkozva a Visegrádon felavatott Görgei-szobráról – a történelem és a művészet kapcsolódási pontjait tapintja ki, Szász Zsolt a Nemzeti Színház közelmúltjának repertoárját áttekintve Vidnyánszky Attila történetiszemléletének alakulását vizsgálja. E számunkkal induló recenziórovatunk négy kiadvány elméleti igényű ismertetését tartalmazza. Csuday Csaba a győri „Műhely” című folyóirat „örömelméleti” esszéiből szemlél három, Balogh Csaba Berényi Márk *Dante etikája* című tudományos munkáját és annak kapcsán az irodalomtudomány szövegvizsgálati módszereit ismertetve az erkölcsi értékeszmények történeti változását követi nyomon. Feledy Balázs Romváry Ferenc *A képtárcsináló* című könyvének recenziójában a szerző életművének elévülhetetlen érdemeit méltatva a szocialista kultúrpolitika műhelytitkaiba is bepillantást enged, Windhager Ákos *Az új zene filozófiája* legújabb magyar kiadása kapcsán kezdeményez vitát a zenetörténeti hagyományt radikálisan átértékelő Adornóról.

Közleményeink között helyet kaptak a történetfilozófiai esszé műfajának klasszikusaiként számon tartott Egon Friedell és John Lukacs írásai is.

Kulin Ferenc

2018/VI. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM



Nemcsak az egyházi és a világi hatalmak által szentesített kánonok tartalma, hanem magának a fogalomnak a jelentése is lényeges változásokon ment keresztül a modern korban. Beszélünk hivatalos kánonról, lappangó és ellenkánonokról, megkülönböztetjük a szövegkánonot az értelmezési kánontól, és ezek a jelzős szerkezetek önmagukban is arra utalnak, hogy a döntő fordulat nem konkrét szerzők és művek megítélésében, hanem kultúránk értékrendjében és szerkezetében játszódott le. Némi túlzással azt is mondhatjuk, hogy míg a középkorban a szakrális értékeket kanonizáló egyház teremtette meg a világi hatalom alapjait, a modern kor kánonjai a szekuláris hatalmak szakrális tekintélyének igazolásául szolgálnak. Ám miként az álszent hatalmak, a modern kánonok uralma is véges. Helyüket vagy egy rivális politikai hatalom, vagy egy eladdig elfojtott ízlésirány által diktált ellenkánon, vagy a kanonizált műveket újraértelmező „szakmai” elit veszi át.

A művészi alkotások minden esetben ki vannak szolgáltatva annak, hogy értéküket nem – vagy nem csak – esztétikai súlyuk alapján minősítik. A mai magyar kultúra közvetlen kánon történeti előzményeit az úgynevezett Kádár-korszak kultúrpolitikájában tanulmányozhatjuk. Hogy a rendszerváltozás szellemi előkészületeiben meghatározó szerepet vállaló irodalmi és művészeti törekvéseknek milyen hatalmi-politikai és ideológiai ellenállással kellett megküzdeniük, arról Keserü Katalin és Orosz István képzőművészeti, Török Lajos szépirodalmi, Kucsera Tamás Gergely művészetszociológiai tárgyú írásai alapján alkothatunk képet. Ezt árnyalja Schubert Gusztáv – tágabb idődimenziót felölelő – filmtörténeti tanulmánya is. Volt persze a kultúránknak olyan szegmense is – miként ezt Fehér Anikó Bárdos Lajosról szóló népzene-történeti írása tanúsítja –, amelynek művelése nem ütközött sem a kemény, sem a puha diktatúra érdekeivel.

Több szerzőnk is arra figyelmeztet, hogy a kánonteremtő hatalmi ambíciók mögött magát a politikát is formáló szellemtörténeti jelenségek – vallási, filozófiai, ideológiai „metakánonok” – működnek. Zelnik József a „gnosztikus alapú” „világidegen” modernségben,

Pelle János a XX. századi okkult szellemi irányzatokban, Németh András a XX. század eleji életreform-mozgalmakban tárja fel ezeket a szellemi mélyáramlatokat, míg Nyilasy Balázs a posztstrukturalista elméleteket teszi felelőssé azért, hogy a távlatvesztés, a válságérzés kifejezése már-már kizárólagos esztétikai normává válhatott. Vajon értelmezhető-e pusztán a történeti diszciplínák, a műfajelméletek és az esztétikai kategóriák segítségével az olyan művek és életművek, amelyeknek a középpontjába a szakralitás és az esztétikum egymást erősítő hatásmechanizmusai „hitbeli kérdéseket” állítanak? Bánki Éva – bibliai hősök történetének elemzésével –, Józsa György Zoltán – az orosz irodalom szakrális gyökereinek felmutatásával – és Balogh Csaba – egy kiváló Dosztojevszkij-monográfiát bemutató recenziójával – meggyőzően érvel a „sterilen” esztétizáló szövegértelmezési kísérletekkel szemben.

Lapszámunk többi írása részben a mai magyar művészeti élet eseményeihez kapcsolódik, részben – a kánonok problematikáját érintő – jelenkori irodalomkritikai, kultúraelméleti, nyelvfilozófiai és oktatáspolitikai kérdéseket vet fel. Kelemen László az ideit – népművészeti tárgyú – Nemzeti Szalont bemutató a hagyományörzés tétjéről értekezik, Bicskei Zoltán Berki Viola festőművész életmű-kiállítását értékeli, Deme Tamás Bedécs Hajas Ágnesnek a művészeti nevelés céljait szolgáló könyvét elemzi.

Csuday Csaba Bolaño főművéről elmélkedve egy kánonokon túli kánon lehetőségét (illetve lehetetlenségét) kutatja, Kulin Ferenc az irodalom tanításáról zajló vitákhoz szól hozzá, míg Pléh Csaba recenziója – Noam Chomsky legújabb könyvéről – az európai filozófiai tradíciók szintézisének lehetőségét villantja fel. Két klasszikus szerzőnk írása is a tematikához kapcsolódik: Barta János az érték irodalomtudományi meghatározását taglalja, Rohonyi Zoltán a kánon, a kánonképződés és a kanonizáció fogalmát elemzi.

Kulin Ferenc

2018/VI. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM

A *Magyar Művészet*nek ez a száma Erdély kultúrájának múltjával és



jelenével foglalkozik. Nem az volt a célunk, hogy leltározzuk és kanonizáljuk egy-egy művészeti ág teljesítményeit, csupán az, hogy felidézzük a sajátosan erdélyi szellemi-kulturális élet néhány nagy alakját, egy-egy műhelyét és emlékezetes eseményét. Arra az örökségre kívánunk emlékezni, amely évszázadokon át képes volt összehangolni a nemzeti önazonosság spirituális és politikai követelményeit, és amely örökség Erdély történelmi tragédiái és jelenkori megpróbáltatásai ellenére megőrizte a más népekkel, nemzetekkel való együttélés készségét. Nem pusztán a múltidézés tehát a célja a különböző művészeti ágakra kitékintő elemzéseknek, hiszen – amiként azt Buji Ferenc tanulmánya hangsúlyozza – a X. századtól nyomon követhető Erdély-eszme még a rendszerváltozás időszakában is hatással volt a magyar nemzettudatra.

A kötetünkben szereplő írások több témakörbe sorolhatók. Az egyik közülük az erdélyi emberek életmódjában, szokásaiban és tárgyi kultúrájában a hagyományok életképességét ismeri fel. Keszeg Vilmos az erdélyi falvak évszázados rendjéről, Farkas Ádám a székelyek „gazdálkodói világlátásáról”, Kós Károly újraközölt esszéje az erdélyi építészet sajátosan magyar motívumairól, Péterfy László a sírkőfaragó parasztemberekéről értekezik, és ez a tanulmány már áttevet a képzőművészeti tárgyú írások körébe. Vargha Mihály személyes hangvételű eszmefuttatása a XX. századi erdélyi szobrászat jövőjéért aggodódik, Jánó Mihály a Kézdi-Kovács Zsolt dokumentumfilmjein megörökített (és a neves rendező jegyzeteivel kiegészített) néprajzi hagyatékot idézi fel, Gazda József a Nagybánya szellemiségét ápoló képzőművészetnek az összmagyar művészetet is megtermékenyítő hatását mutatja ki. Az egyetlen zenetörténeti munka – Terényi Ede pályaképvázlata

Windhager Ákostól – az erdélyi kulturális tradíciónak ugyanehhez a vonulatához kapcsolódik.

A művészetek története minden kultúrában összefonódik a művelődés- és a tudománytörténettel, és ez a kölcsönhatás különösen erős Erdély szellemi életében. Erről győzi meg olvasóját a latin nyelv erdélyi karrierjére emlékeztető Lengyel Réka, a Szabó T. Attila szerkesztette „Erdélyi magyar szótörténeti tár”-at értékelő Tolcsvai Nagy Gábor, az Erdélyi Múzeum Egyesület vezetőivel beszélgető Lócsei Gabriella, és a Málnási Bartók György kolozsvári–szegedi filozófus pályaképét felvázoló Máté Zsuzsanna. Egy száz esztendeje történt eseménynek – az Erdély XX. századi sorsát megpecsételő gyulafehérvári román nagygyűlésnek – máig feldolgozatlan traumája indokolja, hogy megkü-

lönbötetett figyelmet fordítottunk a történelmi tudatunkat leghatékonyabban formáló szépirodalomra. Az elemzések tárgyát képező történelmi regények részint az erdélyi fejedelemség korát elevenítik meg (erről szól Kulin Ferenc Kemény Zsigmond és Szilágyi István műveit értelmező tanulmánya, illetőleg a Nemessuri Zoltánnal folytatott beszélgetése, valamint Schöpflin Aladár klasszikus esszéje Móricz Zsigmond *Erdély*-trilógiájáról), részint a Trianon utáni erdélyi sorsok útvesztőibe vezetnek. Végh Balázs Béla a kivándorlásra kényszerülő romániai német írók munkásságát követi nyomon, Zirkuli Péter a román nemzeteszme erdélyi gyökereit tapintja ki. Filep Tamás Gusztáv a két világháború közötti erdélyi magyar történelmi regényekben ismeri fel a transzilvanizmus

tételeit, míg Szász László a poszt-transzilvanizmusnak egyfajta etikai megalapozottságú szellemiségére mutat rá a 60-as évek második felében indult erdélyi írónemzedék munkásságában. A művészeti és irodalmi tárgyú írások szerzőin kívül történészeket is megszólaltattunk. Várkonyi Gábor az erdélyi öntudat XVI. századi kialakulását vizsgálja, míg Borsi Kálmán Béla Victor Neumann-nal beszélget a Bánság és Temesvár – az erdélyi kultúrában újra betöltendő – integráló szerepének esélyeiről.

Kulin Ferenc



In memoriam

GRENDEL LAJOS

(1948–2018)

„Szerencse, hogy a valóság és a képzelet határán nincs útlevéllenőrzés, sem vámvizsgálat, de (...) senki sem lépheti át büntetlenül a valóság és a képzelet határát.”

Grendel Lajos



Fotó: Lugosi Lajos László / MMA

■ Hetvenéves korában elhunyt Grendel Lajos (1948–2018) Kossuth-díjas szlovákiai magyar író, kritikus, egyetemi tanár, a Magyar Művészeti akadémia rendes tagja. A *modern magyar irodalom története*, az *Éleslövészet*, a *Galeri*, az *Áttételek*, a *Mátyás király New Hontban* vagy éppen a *Négy hét az élet szerzője* évtizedek óta a kortárs magyar próza állócsillaga, élő klasszikusa volt, folyamatosan gazdagodó és megújuló munkássága rendre újabb és újabb meglepetésekkel szolgált.

Életműve – ami számos regényt, novellát, elbeszélést, tanulmányt és esszét tartalmaz – immár irodalomtörténeti jelentőségű. Kánonértékű írói valójának elismerése megmutatkozott 2015-ben is, amikor neve felbukkant a magyar írásbeli érettségi tételek között. A szlovák, német, francia, angol, olasz fordítások révén Európa-szerte különböző díjakkal elismert sikeres regényíró és novellista művészete mára a kortárs magyar irodalom megkerülhetetlen jelensége lett.

Hitvallása, életművének jelentősége

„Az égen szlovákiai magyar nap ragyog”

Grendel Lajos valóságból, meséből, mítoszból és intellektuális elemzésből teremtett eleven sodrású új prózát. Korai novellái, kisregényei humorral és ironiával teltek. Regényei a szlovákiai magyarság főleg a huszadik század második felében végigvonuló életét, problémáit a messzi történelmi időkbe visszanyúló előzményekkel szembesítették. A „kelet-közép-európai sorsképletek” cseh(szlovákiai) „56-osként” életének, munkásságának vezérmotívuma.

Első könyve egy elbeszéléskötet, amely 1979-ben jelent meg *Hűtlenek* címmel. További meghatározó művei: *Bőröndök tartalma* (1987), *Einstein harangjai* (1992), *Abszurdisztáni történet* (1998), *Tömegsír* (1999), *Nálunk New Hontban* (2001), *Távol a szerelem* (2012), *Az utolsó reggelen* (2013), *Utazás a semmi felé* (2014), *Rossz idők járnak* (2016), *Bukott angyalok* (2017). Életműsorozatát a Kalligram Könyvkiadó jelentette meg 1998-tól.

Több rangos elismerést kapott irodalmi tevékenységéért: Kossuth-díj (1999), József Attila-díj (1990), Madách Imre-díj (1990, 1997), Ady Endre-díj (1997), Márai Sándor-díj (2007). 2003-ban pedig az irodalo-

mért tett elszánt munkája, valamint termékeny közéleti szerepvállalása elismeréséért megkapta az egyik legrangosabb szlovák állami kitüntetést, a Pribina-kereszt I. fokozatát.

Grendel Lajos 2012-től a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja volt. Az MMA Kiadó a *Közelképek írókról* című kismonográfia-sorozatába halálának évében, 2018-ban került be. Ebben Elek Tibor irodalomtörténész akkurátusan és érzékenyen tárgyalja az író eddigi művészi útját az „elhúzó pályakezdés”-től és a korai regényektől az irodalmi és közéleti szerepvállalásokon, a novellákban megfigyelhető valóságálmom és álomvalóság elemzésén, az Abszurdisztánban játszó regények fölfejtésén és az író irodalomtörténetben elfoglalt helyének meghatározásán át az újabb regényekig és az utolsó két műig, a *Rossz idők járnak* című novelláskötetig és a *Bukott angyalok* című regényig.

Az április 6-án hetvenéves Grendel Lajost szlovákiai magyar irodalmárok is köszöntötték, többek között Csanda Gábor szerkesztő, a Madách Egyesület elnöke.

A Grendel-életmű jelentőségéről kiemelte: finom ironiával dekonstruálta a „szlovákiai magyar” fogalmát. „Az *Éleslövészet* erre vonatkozó emblematikus mondata így hangzik: »Az égen szlovákiai magyar nap ragyog.« Ugyanennek a könyvének a fűszövegében írja: »Erős várunk az ironián« – amit azóta is meggyőzően hol védelmez, hol pedig ostromol. De mindettől függetlenül szerintem az a jó a Grendel-szövegekben, ahogyan könyvei sorra, egymást váltva, időnként nagyon merdek fordulatokkal (majdnem) mindig élményszámba menőek. Ami nekem tetszik a prózájában, az a könnyed és természetes humora (mely egyébként őt magát is jellemzi), s ebben hasonlít Esterházy Péterre. Míg Esterházy humora és szellemessége intellektuálisnak és artistikusnak tartható, Grendelé emberközelibb. » – Nagyon szép zoknija van, Bajza elvtárs« – mondja a *Mátyás király New Hontban* egyik szereplője, s az olvasó rögtön ráhangolódik erre a hangnemre.”

Grendel a novelláiról a következőket mondta: „Mindet nagyon szeretem, s időnként újra- és újraolvasom, de mind közül az 1992-ben írt *Az onírizmus tréfái* 3. a kedvencem. Ha tanítanék, a novella műfajához jutva (sok más novella között) ezt hangosan fölolvassám a diákjaimnak. Na, körülbelül így néz ki egy tökéletesen eltalált novella, amiből egyetlen mondat

vagy szó sem húzható ki – mondanám utána. Más, mint a Camus-novellák, más, mint a Hemingway-novellák, de ugyanúgy nagy atmoszférával jellemeznek egy sajátos földrajzi helyszínt, s a szereplőiket. A párbeszédnek (akárcsak a regényeiben) itt is megkülönböztetetten fontos szerepük van.”

N. Tóth Anikó prózaíró, aki a valóság-analóg és a fantasztikus elemek termékeny keverését vagy éppen a fiktív és valóságos világok határainak feloldását is jellemzőnek tartja, a következőkkel jellemezte Grendel műveit: „Grendel Lajos prózájának egyik sajátossága a különböző magyar és világirodalmi hagyományokkal, beszédmódokkal való párbeszédkészség. Állandó témái – a provinciális, a kisebbségi, az értelmiségi lét válságai, fonákosságai, a 20. századi történelmi katalizmáknak kiszolgáltatott kisember hányattatásai, a politikai hatalom- és rendszerváltozások abszurditásai – folyton változó nézőpontokból tárulnak fel, miközben az irónia és a paródia gesztusai relativizálják és kiforgatják a szilárdnak hitt értékeket, igazságokat. Prózaírói teljesítménye a korai pályaszakasztól fogva folyamatosan tekintélyes értelmezői visszhangot volt képes kivívni. A fordítások révén számos nyelv és kultúra részére hozzáférhetővé váltak a Grendel műhelyében felállított kelet-közép-európai sorsképletek.”

„A grendeli bőröndben lebilincselően bizzar történetek lapulnak a 80-as évekből/ről. New Hont-i polgárként pedig nap mint nap szembesülök a szlovagy imago regionis meghatározta léthelyzetekkel, karakterekkel, gondolkodásformákkal. A grendeli humor jóvoltából elviselhetetlenül könnyűvé válik itt a lét” – mondta a gazdag életműről.

Beke Zsolt kritikus, a *Dunszt* online kulturális magazin főszerkesztője a Grendel-életmű jelentőségéről hangsúlyozta: „Ha műfajilag nézem ezt a rétegzettséget, az esszék, a novellák és a regények viszonylatában is jól látszik, hogy mennyire nehéz kiemelni közülük egyet. Ehhez kapcsolódik egy másik szempont: hogy Grendel a gondolkodás milyen széles horizontjáról volt képes csatlakoztatni életművéhez irodalmi, irodalomelméleti, filozófiai, történelmi, politikai stb. in- és outputokat. Mindehhez pedig változatos irodalmi/narrációs alapképleteket alkalmaz legjobb szövegeiben, kezdve a bonyolultabb szövegirodalmi kísérletekkel, s bezárva az olvasóbarát, történetközpontú írásokkal. Mégis, a vázolt komplexitáson túl talán a változás képessége az, amit kiemelnék (...).”

Pályafutása

Grendel Lajos a magyar irodalom egyetlen olyan prózaírója, akire a szlovákok is büszkék – írja róla Elek Tibor. Már korai regényei, novellái, esszéi nagymértékben hozzájárultak a (cseh)szlovákiai magyar próza szemléleti, tematikai, poétikai megújulásához, de az összmagyar irodalom kontextusában is figyelemre méltóak voltak. Nem véletlen, hogy Magyarországon is egyértelműen kedvező fogadtatásra találtak, a kritikusok többsége, elsősorban a formai jegyek alapján, természetes mozdulattal illesztette be azokat a magyar próza hetvenes éveinek második felében indult paradigmaváltás folyamatába.

1973–1990 között a Madách Könyv- és Lapkiadó szerkesztőjeként, 1990–1994-ben az *Irodalmi Szemle*, majd a Kalligram főszerkesztőjeként, 1994–1997-ben a Kalligram Könyv- és Lapkiadó kiadóvezetőjeként tevékenykedett, emellett több szlovák napilapban és folyóiratban is rendszeresen publikált.

1990 és 1992 között a Csehszlovákiai Magyar Írók Társaságának volt az elnöke, 1997-től 2000-ig pedig a szlovák PEN-központnak. Ezzel párhuzamosan a Szlovákiai Írószervezetek Társulásának elnöke és a Csemadok alelnöke is volt. 2003 márciusában a Szlovák Helsinki Bizottság elnökévé választották.

1997-től a pozsonyi Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszékének adjunktusa volt, de oktatott a prágai Károly Egyetem Bölcsészettudományi Karához tartozó Szlavisztikai és Közép-európai Intézetben is.

Első elbeszélése 1970-ben jelent meg. Csaknem valamennyi műve napvilágot látott szlovák nyelven is. Száz Pál az *Irodalmi Szemle*, majd a *Kalligram* szerkesztője így méltatta Grendel Lajost még hetvenedik születésnapja alkalmából: „hogyan Grendel Lajos hetvenéves lett, az természetesen hihetetlen. Szerencsére az irodalomnak nincs kora, örökifjú és koravén egyszerre, s épp ezért egyáltalán nem kell törődni a szerzők korával. Az viszont, amit Lajos áttemelt ebbe az időtlenségbe, sok tekintetben lenyűgöző. Időtlenség alatt nem a márványmerevségű örökkévalóság értendő, ellenkezőleg, inkább lebegő, olykor esetleges illékonyosság. Az irodalom ideje ugyanis nem mérhető, a szövegek megszólalnak, beszélnek, mesélnek, pofáznak, de mindig csak az olvasás pillanatnyiségében, mely csak látszólag ismételhető meg. Hisz ma nem úgy olvasom a *Nálunk*, *New Hontbant* vagy a *Négy hét az életet*, mint évekkel ezelőtt, röviddel a megjelenésük után.”

Életrajz

Grendel Lajos 1948. április 6-án született Léván. Életének első húsz évét itt tölti, a lévai gimnáziumban is érettségizik, 1966-ban.

Fiatal korában zongoraórákra jár, labdarúgással próbálkozik, miközben egyre jobban bontakozik ki olvasásszeretete. Sorra bújja a könyveket, a világirodalom minden jelentős klasszikusát beilleszti életfolyamába, aminek a vége, hogy maga is írónak áll. Mindeközben a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán szerez angol–magyar szakos tanári oklevelet. Az egyetemen ismerte meg feleségét, Sebők Ágotát, akivel Pozsonyban telepedett le.

1973–1990 között, ahogy ő mondta, a „polgári szellem oázisában”, a ’68-as szellemiség még megmaradt bástyájában a Madách Könyv- és Lapkiadó szerkesztőjeként kapta első munkáját. Az itt folyó műhelymunka egy életre szóló útravalóval, szakmai készséggel látta el. Olyan kiváló és tapasztalt szerkesztők keze alatt formálódott, mint Mayer Judit, vagy Hubik István, aki műfordító is volt egyben.

1986-ban *Éleslövészet* című műve megjelent franciául, melynek segítségével kijuthatott álmai városába, Párizsba.

1989-ben részt vesz a Szovjetunió végnapjait Csehszlovákiában elősegítő Független Magyar Kezdeményezés (más néven Magyar Polgári Párt) szervezkedésében. A frissen alakult párt 12 ponthoz hasonló nyilatkozatát olvasta fel százezer ember előtt egy emlékezetes novemberi tüntetésen.

Lázás irodalomszervező tevékenysége közepette megszerezte doktori címét, és megpályázta a Comenius Egyetem magyar tanszékének egyik megüresedett állását, a huszadik századi magyar irodalomtörténet professzori helyét, amit meg is nyert.

Az ötvenegy éves korában neki ítelt Kossuth-díjról azt mondta, hogy „nemcsak rangot, hanem mércét is jelent”, ennek tudatában szüntelenül minőségi munkára törekedett, az irodalom mesteriségét mindvégig szerénységgel és alázattal művelte.

A hetvenedik születésnapja alkalmából a Magyar Művészeti Akadémia vele készített interjú beszélgetésén elmondta, hogy eredményes, gazdag életútját, támogató, biztos családi háttérének köszönheti.

Tamás Menyhért író, költő, az MMA rendes tagja búcsúzik Grendel Lajostól

Örző búcsúzással (el nem hangozhatott búcsúbeszéd)

Kisebbségben élt és írói pályáját meghatározó nyitottságban. E nyitottság emelte a szlovákiai és a hazai irodalom horizontjai fölé. Hamar kitetszett: örök lázadó, hagyományt megszakítva-folytató, világirodalmi hatásokat magába olvasztó alkotók közül való – gazdagító irány és a hűség kettősségével nyúlt a nyomra érdemes elődök, szellemi frissítők továbbérleléséhez... Ki ne emlékezne *Hűtlenek* novelláira, a francia nyelven is kiadott *Éleslővész* regényére. Továbbá, a Grendel-olvasók nyilvántartásában is becsült helyre sorolható művek listájára: *Áttételek; Einstein harangjai; Tömegsír; Nálunk New Hontban; Mátyás király New Hontban; Rosszkedvem naplója; A magyar irodalom története; Szép históriák; Négy hét az élet; Távol a szerelem; Az utolsó reggelen; Utazás a semmi felé; Bukott angyalok...* Bennük, sorai közt a leleplező szigor, a

mindennapokra-feszített kisebbségi lét kiúttalansága. A semmítő küszöb... Regényre regény, novellára novella; egytől egyig közérzet-lelet. Küszöböt kerülendő menekülés. Menekülés mindattól, aminek máig ható történelmi-magánéleti árnyéka van, ami cselekvés-bénító, ami arcunkra tapad, ami kelet-közép-európai szóváltásainkat hosszú esztendőig ellehetetlenítette... Az irodalomtörténet dolga, hogy az immár lezárt életmű pályaszakaszait, stílusváltásait újra mérlegelje, félreértelmezett kitételeit a szerző eredeti szándéka szerint korrigálja. A mi dolgunk: Grendel Lajost Grendel Lajosként őrizni. Az író és közszereplőt – ahogy egyetemi oktatóként, kiadói szerkesztőként, a Független Magyar Kezdeményezés vezető-ségi tagjaként, a Szlovákiai Magyarok Értelmisségi Fórumának szóvivőjeként, a Szlovákiai PEN-Centrum elnökeként, a Magyar Írók Szövetségének és a Magyar Művészeti Akadémia tagjaként megosztotta magát, részt kért és kapott szellemi életünk ébrentartásában. Részt kért, bár érezte, hogy szűkebb földjén, (ideát is), többen szemsarkosan figyelik, „elfajzását” jóvátehetetlen bűnnek tekintik. A Magyar Művészeti Akadémia elnöksége, irodalmi tagozata, Akadémiánk valamennyi tagja nevében, tagtársi emlékezéssel emlékezem, búcsúzom Tőled. Nyugodj békében.

ITTZÉS MIHÁLY

(1938–2018)

„Fontos számomra az elvi gondolat-hűség és a nyitottság egyensúlya, a múlt-jelen-jövő hármasságának szerves egysége a szemléletmódban, a tisztesség, és az »itt élned s halnod kell« (vagy inkább így: élned, vagyis szolgálnod, s halnod itt kell) erkölcsi parancsa.”

Ittzés Mihály

■ Hetvenkilenc éves korában elhunyt dr. Ittzés Mihály zenepedagógus, karvezető, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Számára a fő cél és feladat a magyar zenekultúra szolgálata volt, s ebben az útmutató mestere Kodály Zoltán. Ahogy egy ízben fogalmazott: „A kodályi örökség gazdagságának megóvása és továbbadása életre szóló feladat. Kötelesség. Igyekeztem ebben a munkában helytállni.”

Azt vallotta, hogy a közösség szolgálatának talán az egyik legtermészetesebb formája a tanítás, a megszerzett javak továbbadása; tanítás akár iskolai keretben, akár azon kívül, akár szóban, akár írásban. Kortársai, művésztársai, barátai irigylésre méltó, kivételes memóriáját, rendkívüli nyitottságát és elhivatottságát emelték ki.

Egy olyan fáradtságot nem ismerő, önfeláldozó segítőkész művészről beszéltek, akihez bármikor lehetett szakmai ügyekben fordulni – amit elvállalt azt százhusz százalékgig teljesítette is.

Tiszteletre, szeretetre méltó karaktere teljes mértékben áthatotta, formálta a magyar zenetörténet egészét, és a magyar zenepedagógia világát. „A tűznek nem szabad kialudni!” – ez volt utolsó üzenete a magyarsághoz.

Hitvallása, életművének jelentősége

Ő önmagát – legendás szerénységgel – zenepedagógusnak, művészeti írónak nevezi. Ez mind igaz, de Ő ennél lényegesen több. Kultúrpolitikus ő a szó legjobb értelmében. Egy cikluson keresztül a Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kuratóriumának tagja, illetve elnöke volt, mely időszak alatt példát mutatott arra mindazoknak, akik figyeltek, hogyan kell a szó lelkiismereti értelmében nemzetpolitikában gondolkodni, és megpróbálni a majdnem lehetetlent: tárgyilagosan dönteni a reábizott eszközök elosztásában. Tanfolyamokat vezetett, előadásokat tartott Kanadától Ausztráliáig négy kontinensen, mindenkor és mindenhol újabb híveket szerezve Kodály ügyének, a magyar zenepedagógiának, zeneművészetnek.”

(Részlet Erdei Péter címzetes egyetemi tanár Ittzés Mihály akadémiai székfoglaló előadása alkalmából elhangzott laudációjából – Budapest, 2014. március 7.). Ittzés számára Kodály volt az az arkhimédeszi pont, amelyhez igazodva belső elhívása a zene iránt abban



Fotó: Lugosi László / MMA

a csodálatos szilárd erkölcsiséggel és hiteles magyarsággal megáldott életútban és életműben teljesedett ki, amelyet ma ismerhetünk.

Akadémiai székfoglalójában kiemelte, hogy Kodály népzene-kutatói pályája kezdetétől fogva fontosnak tartotta a népzene zenetörténeti „tanúhegy” voltát, vagyis azt, hogy a még élő népzeneben hogyan tűnnek fel a hajdani zenei termés egészének és a zenei gyakorlatnak az emlékei. E szemlélet érvényesülésének egyik kiemelkedő példája az „Árgirus nótája” című munkája. A Kodály-módszer szakmai-tartalmi irányait rendületlenül követve Ittzés Mihály zenefolklorisztikája bámulatosan gazdag továbbvitele nagy elődje szavahihető népzene-kutatói analízisének.

Ezért például, amikor a történelem adta ének-zene-tanításunk elhúzódó válságából keresi a kivezető utat hazai és nemzetközi kurzusokon, zenepedagógiai, ill. zenetudományi konferenciákon tartott előadásain, akkor is szívesen vállalkozik Kodály téziseinek XXI. századi továbbgondolására:

- „1. Minden gyermek részesüljön zenei nevelésben.
2. A zenei nevelés bázisa az énekhang, az éneklés legyen.
3. A zenével való találkozás az érték-központúság elvén történjen, s ehhez a zenei anyanyelv jelentse a garanciát.
4. A zeneértővé nevelés feltétele a zenei írás-olvasás elsajátítása, amihez (a megfelelő hangzás-elképzelések, érzetek kialakulásához) a relatív szolmizáció szükséges.”

„Az emlékező, örvendező ünnep arra is jó, hogy mérleget készítsünk, körülnézzünk mai világunkban. Veszteséget, gondot, de feladatot is bőven láthatunk. Ne engedjük, hogy a tehetetlen letargia legyen úrrá rajtunk. Próbáljunk meg erőt gyűjteni éppen Kodály példájából, tanításiából, hogy legyen egyszer igazi beteljesedés.”

Noha Ittzés fő kutatási területe Kodály Zoltán élete és munkássága, a magyar zenetörténet más területeivel is foglalkozott. Több, tudományos alapossággal megírt publikációja jelent meg például Liszt Ferencről, Bartók Béláról. Bárdos Lajosról kismonográfiát készített.

„Csodálatos, szerény egyénisége révén zenészek generációjának vált példaképévé”. E szavakkal Szőnyi Erzsébet zeneszerző-zenepedagógus méltatta Ittész Mihályt még hetvenötödik születésnapja alkalmából. Munkásságát három állami kitüntetéssel, 1988-ban Apáczai Csere János-díjjal, 1998-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjével, 2011-ben Szabolcsi Bence-díjjal jutalmazták, továbbá 1988-ban megkapta a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete zenekritikusok díját, a Péterfi plakett-díjat, 2002-ben pedig Kodály Zoltán Közművelődési Díját (a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány díja) nyerte el.

Pályafutása

Zelinka Tamás zenetanár, zenei ismeretterjesztő, Ittész Mihályról készült monográfiájában így ír a 2018-ban elhunyt művészről:

Friss zeneakadémiai karvezetői és zenetanári diplomával a győri Zeneművészeti Szakiskolában kezdett tanítani 1963-ban (szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom, népzene), később a növendékzenekar és egy általa alapított kamarazenekar karnagyaként is működött. Iskolai együttesével kortárs szerzők, Szőnyi Erzsébet és Sári József új műveit is bemutatta.

1970-ben Katona József és Kodály Zoltán szülővárosába hívták, ahol először a Kodály Zoltán Énekzenei Általános Iskola és Gimnázium karnagy-tanára lett. Itt kapcsolódott be az iskola tanulóival az Ifjú Zenekar Magyarországi Szervezetének munkájába. Ezt a tevékenységet a tanítás mellett évekig sikeresen végezte, számtalan előadást tartott, koncertet szervezett. A szervezetnek hosszú időn át volt elnökségi tagja. Kecskeméten is hamar elkötelezte magát közismereti iskolai munkája mellett a Kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet egyik előzményének is betudható I. Nemzetközi Kodály Szeminárium szervezése terén. Rendszeresen előadója volt a Kecskeméti Népzenei Találkozóknak is.

1973-tól pedig már a Kodály Zenepedagógiai Intézet tanáráként (szolfézs, zeneelmélet, zeneirodalom, népzene, karvezetés) és a könyvtár vezetőjeként vett részt az intézmény szervezeti kereteinek megtervezésében, tartalmi felépítésében, 1980-tól több mint 20 éven át igazgatóhelyettesként is.

2005-ben az Intézet – önálló szervezeti egységként – a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemhez kapcsolódott. Ittész Mihály oktatóként (zeneirodalom, kutatási konzultáció, Kodály-életmű) és kutatóként továbbra is részt vesz az Intézet munkájában.

Számos kurzuson oktatott és konferenciákon, Kodály Szimpóziumon tartott előadásokat a következő országokban: Ausztrália (1979), Ausztria (1990), Dánia (2007), Finnország (1991, 2004), Görögország (1989), Írország (1983, 1985), Kína (2004), Korea (2003), Olaszország (1988), Lengyelország (1976-tól 2007-ig 2–3 évente).

Szakmai munkájában kezdettől fogva szem előtt tartotta Kodály 1947-ben írott cikkének (Százéves terv, *Visszatekintés I.* 207. old.) mottóját: „Cél: magyar zenekultúra.”

Ars poeticájában pedig ez olvasható: „Ha megfogalmazom is az élet-vezérfonalnak tekinthető

eszméket, amelyeket követni akarok, tudnom kell, milyen szinten vagyok képes szolgálni azokat a gyakorlatban: mesterként vagy kisinasként, újat alkotóként vagy tanítóként, vagy akár csak »kétkezi« munkásként? Mi a fontos indíték és egyben fő cél a tevékenységemben: az önmegvalósítás vagy a szolgálat? Szerencsés, aki belső adottságainál fogva és külső körülményeinek köszönhetően is harmonikusan össze tudja illeszteni a kettőt. Szerencsés az is, aki idejekorán megtalálja azt a célt, amely egész életre szóló hivatást (elhivatottságot) ad számára.”

Publikációs tevékenységét 1965-től datálja, amikor első cikkei, tanulmányai megjelentek. Kutatási eredményei azóta fontos részét képezik a hazai zenetörténeti és zenepedagógiai szakirodalomnak, melyekben a gyakorlat és az elmélet mindig harmonikus egységet alkotva jelennek meg doktori (PhD) disszertációját a Jyväskyläi Egyetemen (Finnország) védte meg.

Fő kutatási területe Kodály Zoltán élete és munkássága, de foglalkozott a zenetörténet más kérdéseivel is.

MMA székfoglaló előadása 2014-ben a „Bukovinától Svájcig, Árgírus nótájától a Duóig: Kodály, 1914” címet viseli, 2002-ben *Zoltán Kodály, In Retrospect* című zenetudományi doktori (PhD) disszertációját a Jyväskyläi Egyetemen (Finnország) védte meg.

A győri szakiskolai és a budapesti zeneakadémiai tanulmányai során különösen nagy hatással voltak rá Szabó Miklós és Lendvai Ernő, illetve Szőnyi Erzsébet, Bárdos Lajos és Vásárhelyi Zoltán. Több munkája tanúskodik tanítványi hűségéről: *Szőnyi Erzsébet 75 éves. Beszélgetés az ünnepelttel; Poeta doctus in musica. Bárdos Lajos centenáriuma* és így tovább.

Életrajz

Ittész Mihály 1938. október 8-án született Sárkeresztúron. Családja számára a muzsika az élet szerves része volt, édesapja és annak öt testvére is játszott valamilyen hangszeren. Humanizmusa és segítőkészsége elsősorban talán arra vezethető vissza Zelinka Tamás szerint, hogy Győrben lelkipásztorkodó és korán elhunyt édesapjától nemcsak nevét örökölte, de közösséget szolgáló lelkiségét is.

„Akiben van tehetség, köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen. Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud.”

Ittész Mihály pályakezdőként tanári munkája mellett Győrben és Kecskeméten kórust és zenekart is vezetett, de igazi, életre szóló önkifejezési eszközeit a zenetudományi kutató és előadói műfajokban találta meg.

Fontosabb publikációi: „A múlt csak példa legyen...” *A magyar történelem Kodály Zoltán műveiben* (Kecskemét, Kodály Intézet, 1996); *22 zenei írás – Kodály és... elődök, kortársak, utódok* (Kecskemét, Kodály Intézet, 1999); *Zoltán Kodály, In Retrospect. A Hungarian National Composer in the 20th Century on the Border of East and West* (Kecskemét, Kodály Institute, 2002); *Bárdos Lajos – kismonográfia* (Budapest, Mágus, 2009).

Oktatott Győrben 1963–1970 között a Zeneművészeti Szakiskolában szolfézst, zeneelméletet, zeneirodalmat, népzent; szimfonikus és kamarazenekar vezetését.

Kecskeméten 1970–1973 között a Kodály Iskolában gimnáziumi énektanár és karvezető volt.

1973-ban a kecskeméti Kodály Intézetben szolfézt, zeneelméletet, zeneirodalmat, népzénet, karvezetést tanított. Tanára és előadója volt a kecskeméti Nemzetközi Kodály Szemináriumoknak, helyi és országos továbbképzéseknek 1970-ben.

2012-óta volt tagja a Magyar Művészeti Akadémiának.

A Magyar Kodály Társaságnak 2007–2012 között társelnöke, 2012-óta elnöke volt. Tagja volt a Nemzetközi Kodály Társaságnak (IKS); a Zenetudományi és Zenekritikai Társaságnak; a Bárdos Lajos Társaságnak; a Liszt Ferenc Társaságnak és a Kórusok és Zenekarok Szövetségének (KÓTA).

**Vashegyi György, az MMA elnökének
búcsúztató beszéde, melyet Kecskeméten
Kiss B. Atilla tolmácsolt**

Kedves Kata Asszony, kedves Tamás, Gergely, Ádám, kedves Családtagok, tisztelt Egybegyűltektől, gyászoló Gyülekezet!

Szomorú szívvel írom e szavakat, a Magyar Művészeti Akadémia képviseletében. Kérem, bocsásanak meg nekem, ha ez a megemlékezés a hivatalos tiszteletadásnál személyesebb hangulatú lesz, adózván az – értékes és évek óta tartó, hivatalos kapcsolat mellett – általam magánemberként is mélyen szeretett Mihály emlékének.

Dr. Ittész Mihály 2013 óta Akadémiánk rendes tagja, az Intézményt odaadó, segítő, mindig előrevivő gondolataival, ha kellett, építő kritikáival szolgáló művész-tudós volt. Művész-tudósnek nevezem, hiszen Rá mindkét elnevezés, a szó legmélyebb értelmében volt igaz. Bár én sajnos már nem láthattam-hallhattam őt kórust vagy zenekart vezetni, de az a legmélyebb Értés, Átértés, ahogyan ő a muzsikához viszonyult, művész létét is igazolta. Tudós egyéniségét pedig szinte lehetetlen egészében méltatni: a magyar Kodály-kultusz és pedagógiai képzés egyik, mindvégig Kodály gondolataihoz hű, fő oszlopa volt. Annak, aki Magyarországon és a nagyvilágban Kodály filozófiájával foglalkozott, dr. Ittész Mihály munkássága megkerülhetetlen. Műveinek hosszú sora világította meg és szolgálta hazánk legfontosabb zenepedagógiai vonulatát.

Ahogy az élőlőszóban, úgy írott műveiben is minden szava igaz és jelentéssel bíró volt. Mihály egyike maradt azon keveseknek, akik mindig igazul beszéltek; soha nem „viselkedett” a helyzet vagy személy kedvéért, hanem a másik embert – rangjától vagy pozíciójától függetlenül, azonos módon – megtisztelve, mindenkinél szerényebben, a legigazabb krisztusi alázattal élte életét.

Először a 2000-es évek elején a Nemzeti Kulturális Alap Zenei Kollégiumában dolgozhattam vele együtt, ismeretségünk hamar barátsággá vált. Széles és mély műveltsége, szakmai megbízhatósága

mellett rendkívül értékes segítségnek bizonyult szerteágazó ismerete a magyar kultúra képviselőiről. Figyelemmel kísérte kollégáit, különös tekintettel az újabb és újabb ifjú tehetségekre.

Később Szutrély Katin, feleségemen keresztül – akinek Mihály a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetben igazgatóhelyettese volt – beleláthattam a Kodály Intézetben végzett munkájába is. Feleségem fiatal, kezdő tanárként kerülhetett ebbe a kivételes Intézménybe, és Miska mindig támogatta, segítette, okította őt – szinte észrevétlenül, sohasem éreztetve vele az idősebb, mérhetetlenül tapasztaltabb, óriási tudással bíró kolléga fölényét. Mindig úgy tanította, mintha csak épp véletlenül eszébe jutott volna egy-egy éppen használható cikk, könyv; esetleg egy-egy kevésbé ismert dal, melyet megosztott kolléginájával. Ám ezek a tanácsok mindig alaposan átgondolt ideák voltak, kivétel nélkül minden alkalommal a másik javát szolgálva.

Miska tanított, kutatott, fáradhatatlanul fejlesztette az Intézet Archívumát; ha fizikailag lehetséges volt, minden, a Kodály Intézethez fűződő tudományos vagy zenei eseményen részt vett, és mindig mindenkihez volt pár kedves szava, egy-egy halkán elmondott, remek szóvicce... Ám, félreértés ne essék: a kedvesség és szerénység tartást és erőt takart, Mihály mindig kiállt az általa képviselt ügyek igazságáért.

És kérem, végül engedjenek meg még egy személyes emléket: Miska és Kata hosszú évek óta, szervezett utazások keretében hozták az érdeklődőket együtteseim, a Purcell Kórus és Orfeo Zenekar budapesti koncertjeire, de nyilván ugyanígy vitték az embereket más érdekes hangversenyekre is. Ritka manapság ez a fajta igény a népnevelésre, a fáradhatatlan szomszédhozása a kultúrának. Még alig több mint egy hónapja, május 15-én, Händel „Messiás”-ának előadása után, melyet már csak az internetes közvetítés jóvoltából tudott Miska meghallgatni, még ezután a koncert után is írt nekünk, megtisztelve figyelmével és szeretetével.

Majd még egyszer, pünkösdi áldásától kísért utolsó találkozásunkkor is az Akadémia és az oktatás fejlődése, előbbrevitele foglalkoztatta. Minden területen végtelen űrt hagy maga után, s jósága, tisztessége, emberi és szakmai alázata mindenki számára példaértékű marad.

Drága Miska, adjon a Jóisten erőt Tiednek, kikben annyi örömdől telt, a hiányoddal való küzdelemhez! Emlékedet szeretettel, tisztelettel megőrizzük.

„Az igazakat te mind megtartod,
A kegyeseket megoltalmazod.
A szegényeket felmagasztalod...”

Isten nyugtasson békében!

Buda Ferenc, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth- és József Attila-díjas költő, műfordító, az MMA rendes tagja Kecskemét városa képviselőjében búcsúzott Ittész Mihálytól:

A valaha mindkettőnket jó akarattal polgárává fogadó város: Kecskemét nevében küldöm utánad a búcsú szavait, Barátom, Ittész Mihály.

Kevés híján fél évszázadot ölel magába az az időszak, amit közöttünk s velünk végigéltél. A hol csendes, hol meg zajos évek-évtizedek során itt teljesedett ki munkásságod, amelynek lényegét s legfőbb célját kellő tömörséggel talán így foglalhatnánk szavakba: legyen a zene által rend a lelkekben.

Szellemi alkotó tevékenységed méltó értékelése a szakmai hozzáértőkre hárul. Jómagam, mint tollal bánó halandó, mindenképp kiemelném, hogy folyóiratunknak, a *Forrás*nak avatott s megbecsült szerzői közé tartoztál.

Meg kell vallanom: bennem az is tiszteletet s elismerést ébresztett irántad, hogy Te nem csupán hajlamos, de képes is voltál időről időre egyazon gyeplőszárra vonni a választott hivatás meg a közéleti készítés olykor szétfelé húzó erőit.

Személyeddel, személyiségeddel kapcsolatban roppant nehéz lesz megszoknunk a mostantól kezdve beálló végleges múlt időt. Kiáltó, nagy hiány marad utánad.

Bizakodnunk kell mégis, hogy a tehetség, a szorgalom s a cselekvő jóakarát révén reménytelenül új sarjak fakadnak s nőnek föl a kidőlt fa üresen hagyott helyén.

Csupán a magam nevében - ám tanulságként is - még ennyit: Mi ketten, bár kölcsönös volt az egymás iránti őszinte megbecsülés bennünk, ráadásul még a fiaink is iskolatársak voltak, a szükségesnél s a lehetségesnél sokkalta ritkábban ültünk le egymással egy kis eszmecserére. Késő bánattal gondolok immár végképp elmaradt találkozásainkra – hisz életünk alig több mint néhány kézfogásnyi.

Isten adjon, Mihály, Tenéked nyugodalmat, barátaidnak s tisztelőidnek tartós emlékezetet, Szeretteidnek pedig békét, erőt és vigasztalódást.

Buda Ferenc

KALLÓS ZOLTÁN

(1926–2018)

„Addig leszünk magyarok, amíg magyarul énekelünk és magyarul táncolunk.”

Kallós Zoltán



Fotó: Lugosi László / MMA

■ Kilencvenkettedik életévében erdélyi otthonában, Válaszúton hunyt el Kallós Zoltán Kossuth-nagydíjas néprajztudós, a nemzet művésze, a Magyar Corvinlanc birtokosa, az MMA életműdíjasa, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Kallós Zoltán a szellemi és tárgyi népművészet avatott ismerője volt, élete és munkássága az erdélyi és moldvai népművészet kutatásának, értékmérésének és a kisebbségi sorsban élő magyarságért vállalt erőfeszítések jegyében telt.

A Kárpát-medence minden szegletéből érkező több tucat népzenezből szerveződött alkalmi zenekar játszotta a Kallós-kúria udvarán összegyűlt, végtisztességet tevő mintegy ezerfős gyülekezetben a néprajzkutató kedves énekét, az ördögösfüzesi bujdosódalt. Ezzel a dallal indították Kallós Zoltánt utolsó útjára a kolozsvári Házsongárdi temetőbe barátai, fegyvertársai, tisztelői, az ország és a külföldi magyar előljárók 2018. február 17-én. A gyászbeszédet Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke mondta, Orbán Viktor miniszterelnök részvétüzenetét Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes olvasta fel a temetésen, Áder János, Magyarország államfője pedig részvétnyilvánító levelet tett közzé a Köztársasági Elnöki Hivatal honlapján.

Hítvallása, életművének jelentősége

„Fordulj kedves lovam napszentület felé...”

Kallós Zoltán igazi nemzeti közkinccs, olyan ember, aki Orbán Viktor szavaival élve „naponta állít mércét és példát elénk.” Ez a mértékadó példamutatás halála után is folytatódik szellemi, tárgyi öröksége révén.

A néprajzkutató kilencvenedik születésnapjának alkalmából a Kolozsvári Magyar Operában szervezett ünnepi gálán Orbán Viktor azt mondta róla: „Kallós Zoltánban még mindig több tetterő lakozik, mint közülünk számosokban... Sohasem mások ellen, mindig csak a népéért, a megmaradásért dolgozott. Hatalmas tartományokat hódított meg, és tartott meg közös emlékezetünkben. Olyan tartományokat, amelyeket „mindörökre elmosott volna a feledés özönvize.”

Kató Béla püspök Kallós Zoltán kisugárzását példázva úgy vélekedett: „aki egyszer kapcsolatba került vele, aki egyszer betette a lábát a táncházba, az más emberré vált.” Mindenkiel beszélgetett bárki ült oda mellé, és mindenkiel úgy beszélgetett mint-ha régről ismerte volna.

Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke búcsúbeszédében kiemelte, hogy az elhunyt kolozsvári lakása a diktatúra idején is a szabadság szigete volt.

Gergely Balázs, a kolozsvári magyar napokat szervező Kincses Kolozsvár Egyesület elnöke is azt idézte fel, hogy a diktatúra idején Kallós Zoltán kolozsvári lakása „a népi mindentudás egyetemének” a helye volt, ahol a néprajzkutató „két házkutatás között” gyűjtötte és átadta az értékeket.

Kallós Zoltán az erdélyi művelődéstörténet életben tartásának a kovásza volt, egyszemélyes intézmény. Népdalokat, népszokásokat, népviseleteket, használati tárgyakat gyűjtött. Egész életét, és alapítványát is ennek rendelte alá. Érző ember, aki kitüntetően Erdély, Moldva lét- és halhatatlanság-fontosságú kincseit gyűjtötte össze. Egy interjúbán így vélekedett, amikor Erdély és az anyaország kapcsolata került szóba: „...mert a magyar népi kultúrában nincsenek se történelmi, se földrajzi határok. A művelt kultúrában sem, hiszen azért láthattuk Kós Károly vagy Nyíró József tevékenységét, meg Wass Albertét is. Ugyanígy említhetjük Csoórit, Nagy Lászlót, Németh Lászlót vagy Illyés Gyulát, hogy csak néhányat emeljek ki közülük.”

„Kallós Zoltánnak meghatározó szerepe volt mind a magyar, mind a román táncmozgalom megszületésében, kiteljesedésében. Önzetlenül segítette a népzene, a néptánc, a népköltészet, a kézművesség iránt érdeklődők teljes generációját. 1992-ben létrehozta a Kallós Alapítványt, ahol megoldották a szórványban élő magyarok oktatását. Létrehozta Közép-Európa szinte legnagyobb kiállítását-gyűjteményét, amely a Mezőséget, Gyimest, Moldvát és Kalotaszeget összefogta. Bartók és Kodály mellett a 20. század legnagyobb magyar folklórgyűjtőjét tisztelhetjük benne. Személye a népművészet egyik csodája volt. A magyar népművészetnek és néprajztudománynak mind a zenei, mind a néptánc és a kézművesség vonalán is hatalmas veszteség. Isten veled Zoli bá’!” – Ezekkel a szavakkal emlékezett meg Kékedi László, a Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Tagozatának vezetője Kallós Zoltánról nem sokkal halála után.

Pályafutása

Kallós Zoltán sikeres életpályájáról elmondható, hogy a magyar nép életének egy nagy szeletét mentette át a múltból a jelenbe és a jövőbe, töretlen hite és tenni akarása segítette át a néha elviselhetetlen nehézségeken.

A magyarországi szakmabeliekkel kapcsolatot tartott, így a kor szellemének és kutatási irányzatainak aktuális kérdéseivel találkozott, melyek vizsgálatában a lehető legtevékenyebben vett részt. Levelezéséből is kiderül, hogy folyamatosan szakmai, emberi és morális támogatást, biztatást kapott Kodály Zoltántól, Jagamas Jánostól, Andrásfalvy Bertalantól, Martin Györgytől, Hofer Tamástól, valamint számos más, kiemelkedő magyar művésztől, értelmiségitől.

A Zeneművészeti Főiskolán Jagamas János tanítványa volt, aki arra ösztönözte, hogy tudatosan folytassa a már kisdíák korában elkezdett gyűjtéseit, amelyeket a kolozsvári egyetemen tartott Gunda Béla néprajzi előadásai is segítettek.

Kallós segítségével az 1960-as években vette kezdetét a módszeres néptánc kutatás a Mezőségen. „A nagy mennyiségű összegyűjtött adat, táncfilm és egyéb dokumentáció mellett ekkor születnek meg az első összefoglaló jellegű publikációk is. Ezek közül meg kell említeni Kallós néhány tanulmányát, [...] Válaszút táncairól és táncéletéről szóló írását, a táncszókról írt összefoglalást, valamint az észak-mezőségi falvak néprajzában rövid leírását.”

A gyűjtések alatt a legalaposabb és legmélyebb ismereteket szerezte meg. Nemcsak jó ismerője lett ezeknek a javaknak, hanem tökéletes használója is. Táncolni, énekelni, mulatni, anekdotázni úgy, ahogy ő tudott, csak úgy lehet, ha azonosul ezzel a szemlélettel, értékrenddel, és ettől válik valaki hiteles emberré, olyanná, amilyen Kallós Zoltán.

„Több balladát gyűjtöttem, mint az előttem járók összesen” vallotta Kallós Zoltán. 1970-ben megjelent a *Balladák könyve*, életének második mérföldköve. Szabó T. Attila bevezető tanulmányában így ír a gyűjtőről: „Kallós szerencsés választással elsősorban az egyik legismeretlenebb tájon, az Észak-Mezőségen kezdett munkához. [...] figyelme azonban hamar túlterjedt közvetlen gyermekkori környezete határain, és még három alig ismert balladaterületen, a moldvain, a gyimesin és a kalotaszegin folytatta a munkát. [...] valóban új, vagy legalábbis eddig csaknem ismeretlen területeket kapcsolt bele a hazai balladatudatás érdeklődési körébe. [...] Nincs nemcsak hazai, hanem egyetlen más magyar balladakiadvány sem, amely egyszerre ennyi és ilyen terjedelmes ismeretlen ballada és balladás énekváltozattal gyarapította volna a hazai balladavilágra vonatkozó ismereteinket”. A 2014-ben a Kallós Zoltán Alapítvány által kiadott *Balladás* könyv, amelyet Kallós Zoltán és Németh István szerkesztett, a legteljesebb változata az eddig megjelent, Kallós Zoltán által gyűjtött balladának. A kiadvány összesen 550 ballada és balladás ének szövegét, változatát teszi közzé, azok közül 528 variáns dallamát. Ugyanakkor 348 balladaváltozat dallama is elérhetővé vált a kötethez mellékelte lemezen, mely összesen 20 órányi eredeti hangfelvételt tartalmaz.

A táncházmozgalom ma már nemcsak egy értékrend képviselését jelenti, hanem a nemzetközi porondon a táncház-módszer egy olyan lehetőség, mellyel bármelyik nép megismerheti és használhatja saját, vagy más nemzetek kulturális javait. „Már rég elmuzsikálták a táncházmozgalom halálát, mégis egyre jobban terebélyesedik, és nemcsak Magyarországon, hanem szerte a világon. Ez az a mozgalom, amely az egész világ magyar ifjúságát összefogja. De nézzük Japán, ahol szintén népszerű: a japánoknak nincsenek csak rituális típusú táncaik. Ez a fajta tánc hiányzik nekik, és ázsiai nép lévén ők is ráharaptak a magyar táncokra.” – mondta erről egy interjúban.

Az 1992-ben életre hívott Kallós Zoltán Alapítvány működtetésével, fejlesztésével egy olyan mezőszéki szórványoktatási, népművészeti és művelődési központ jött létre, amely példaértékű az egész magyar nyelvterületen. Az 1990-es évek elejétől népzenei és néptánc táborok széles kör számára nyújtották a hagyomány élményét. A Mezőszéki Szórványoktatási Központ több generációt, több száz diákot mentett ki az elrománosító politika zsákutcájából, esélyt teremtve a megmaradásra. Az Alapítvány oktatási tevékenysége gyerekeknek, ifjaknak és felnőtteknek biztosít lehetőséget a tánc, zene, kézművesség, pedagógiai nevelés, gazdálkodás területein továbbképzésre, tudásvágyuk felkeltésére és kielégítésére, értékeink átörökítésére. 2018-ban az alapítvány munkája elismeréseként a Magyar népművészet és közművelődés kategóriában Prima Primissima díjat nyert el.

A Kallós Zoltán Múzeum és Népművészeti Központ az erdélyi népi kultúra legszebb, legünnepibb, legművészebb darabjainak tárháza. Kallós Zoltán kutatómunkája során nemcsak a romániai magyarság, hanem az azzal együtt élő szászok és románok hagyatékát is tudatosan mentette. Figyelme a viseletekre, textíliákra, bútorokra, faeszközökre, kerámiatárgyakra is kiterjedt, melyeken keresztül ma elődeink használati tárgyait, életvitelét, érték- és normarendszerét ismerhetjük meg. Mára közel tízezer felbecsülhetetlen értékű néprajzi tárgy tartozik a kollekciónak. A műtárgyak állagának megőrzése és tudományos feldolgozása céljából intézményesült néprajzi gyűjtemény 2010 májusában nyílt meg a nagyközönség számára, s azóta is évente több ezer látogatója van.

Az 1950-es évektől számtalan értékes néprajzi tárgyi anyagot adott át erdélyi múzeumoknak, vagy juttatott közvetítők közreműködésével magyarországi közgyűjteményekbe. Kallós Zoltán végezte a magyar nyelvterületen a legnagyobb népzenei gyűjtést. Gyűjtéseiből hanglemezes válogatások jelentek meg, archív felvételeiből több hangzóanyag-sorozatot szerkesztett és adott ki. Énekesként ő maga is két lemezt jelentetett meg, azzal az elgondolással, hogy „nem vagyok népdal-énekes, csak a magyar népdal szerelmese”. Ezzel egyidejűleg lett néprajzi filmek szaktanácsadója, népzenei fesztiválok ünnepelt éneke, előadója.

(A pályakép összeállítója Balázs Bécsi Gyöngyi, a Kallós Alapítvány elnöke volt.)

Elsőként életműve elismeréseként 1990-ben kapta meg az Életfa-díjat. A magyar állam részéről azóta is folya-

matos elismerésben részesült. Hogy csak a legjelentősebbeket említsük, 1996-ban Kossuth-díjas, 2001-ben megkapta a Magyar Corvin-láncot, 2017-ben pedig a Kossuth-nagydíjat, illetve az Europa Nostra díjat.

Fontosabb díjai között szerepel még a Magyar Művészeti Akadémia díszoklevele (2005), Vitézi Rend (2006) és a Magyar Kultúra Lovagja elismerés (2010).

2010-ben megkapta a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztje a csillaggal kitüntetését, ezt követően a Köztársaság Elnökének Érdemérmét (2011).

2014-től a Nemzet Művésze díj tulajdonosa, 2015-ben pedig elnyerte a Magyar Művészeti Akadémia életműdíját.

Tiszteletbeli tagja volt a Magyar Néprajzi Társaságnak, a Választott Népművészeti Egyesületnek, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületnek; tiszteletbeli presbitere volt a Magyarországi Református Egyháznak, 2011-től rendes tagja a Magyar Művészeti Akadémiának.

Főbb művei: *Balladák könyve* (Szabó T. Attilával, 1969; öt kiadást ért meg); *Új guzsalyam mellett* (1973); *Tegnap a Gyimesben jártam* (1989); *Balladák új könyve* (1996); *Világsszárnya* (2003), *Elindulék este guzsalyasba...* *Moldvai magyar népköltészet* (2004); *A gyimesi csángók táncélete és táncai* (2005). Hangzó népzenei kiadványok: 12 bakelitlemezt (1991–1996); 5 fűlialemezt (1969–1996 között); 24 hangkazetta (1989–1996 között); 1997 és 2016 között 17 CD jelent meg.

Életrajz

1926. március 26-án született a mezőszéki szórványvidéken, a Kolozsvártól 26 kilométerre fekvő Válaszúton (Kolozs megye, Románia). Gyermekévei idején, a vegyes nemzetiségű faluban, anyanyelvével párhuzamosan a román, valamint a cigány nyelvet is megtanulta.

Elemi iskoláit Válaszúton végezte.

A vegyes lakosságú mezőszéki kis faluban jómódú, feltörekvő szülők gyermekeként úgy nevelkedett, hogy gimnazista korában feltűnt a Kolozsvári Református Kollégiumban népdaltudásával. A Református Kollégiumban, nagy hatással volt rá magyar szakos nevelő tanára, Nagy Géza. Itt kerül kezébe először Domokos Pál Péter *A moldvai magyarság* című könyve, és ébredt fel érdeklődése a moldvai magyarok és a népdalgyűjtés iránt.

1938–1939-ben első gyűjtéseiből kis tanulmányt szerkesztett, és beadott pályázata az *Ifjú Erdélyben* I. díjat nyert. Első írását, melynek címe *Karácsonyi szokások*, a Református Kollégium *Remény* című diáklapja közölte 1943-ban.

A sepsiszentgyörgyi Tanítóképzőbe iratkozott, ám pedagógusi oklevelét már Kolozsváron szerezte meg. 1946 és 1950 között tanító volt Magyarvistan.

Moldvába, a Bákó közelében levő csángó faluba, Lészpedre került tanítóként. Itt ismerte meg a moldvai csángók hagyományait, és felismerve az elrománosító politikát, megszállottként kezdte el a Kárpátoktól keletre szakadt magyarok vokális és hangszeres népzenejének, hagyományainak gyűjtését.

1957-ben betiltották a magyar nyelvű oktatást a moldvai csángó falvakban, azonban nem tudott elszakadni a vidéktől, ezért közel 8 éven keresztül a

Gyimes-völgyében, fakitermelésben vállalt munkát. Ezekben az években ismerkedett meg Martin Györggyel és Andrásfalvy Bertalannal, akikkel aztán életük végéig jó barátként és gyűjtőtársként együtt járták Erdélyt, főként Mezőség és Kalotaszeg falvait táncosok, zenészek, énekesek még élő, mindennapi hagyományait, tudását rögzíteni.

A 70-es évektől kezdve jelentek meg egyedülálló baladagyűjteményének kötetei.

Az 1989 decemberét követően nyugodtabb körülmények között megkezdte a gyűjtések rendszerezését és a hangzó anyagok kiadását.

1992-ben létrehozta a Kallós Zoltán Alapítványt, amely azóta is számos hagyományéltető tevékenység szervezője és támogatója, a moldvai csángók ügyének egyik pártfogója, továbbá a mezőszegi szórványban élő gyermekek oktatásának alap intézménye.

Lehet-e még érdemben népzenei gyűjteni? – kérdezték tőle egy interjúban. „Lehet, sőt kell is. Sok olyan hely van, ahol ilyen szándékkal még nem járt soha senki, és még élnek olyanok, akik tudják ezeket a dalokat. Régen minden háznál a gyermekeket a nagyapák, nagyanak nevelték, a gyermekek az öregektől vették át a hagyományt, nem a szüleiktől, azért él még. Van például egy hagyományörző kicsi falu, Visa, még Kelemen kőművest is tudnak, sajnos az egyik asszony meghalt, a másik most nagybeteg, de még van egy öregasszony, attól tanulták ők is. Vagy ott van Szová, a leggazdagabb díszítésű falu, ott még egy asszony él, aki sok mindent tud. Tőle még fiatalkorában is gyűjtöttem. Úgy mondta fel a nevét, hogy „énekeltem én, Kádár Erzszi 18 esztendő mulatságos kislány.”

„Nem lehet felmérni és elmondani szavakban, mi mindent köszönhetünk neki, nélküle nem lenne a térképen Magyarország népzeneje. »Addig vagyunk magyarok, amíg magyarul énekelünk és táncolunk« – Kallós Zoltán szavai öt földrész magyarságára vonatkoznak, és kötelességünk, hogy ezzel éljünk, hogy a maga területén mindenki a hozzá legméltóbban folytassa a munkáját. Megtisztelő és különleges dolog, hogy akadémikus társak lehettünk a Magyar Művészeti Akadémiában.” (Sebestyén Márta népdalénekes)

Orbán Viktor: Egy nagy hazafival lettünk szegényebbek

A kormányfő üzenetében azt a mondást idézte, hogy nem az a magyar, akinek a nagyszülője az volt, hanem az, akinek az unokája is magyar lesz. Úgy vélte: ez a gondolat tette Kallós Zoltánt nemcsak a választói iskolába járó gyerekek, hanem minden magyar „tisztetbeli nagyszülőjévé”.

Orbán Viktor Kallós Zoltánnak azt a tanítását idézte, hogy a magyarság megmaradásának titka anyanyelve ápolása mellett az énekelt és táncolt kultúrájában rejlik.

„Hálásak vagyunk, hogy a magyar falvakat járva összegyűjtötte a népművészet rejtett kincseit, alapítványával és nyári táboraival pedig a gyermekeket segítette abban, hogy közös örökségünk értékei közt valódi otthonra találjanak.

A miniszterelnök megállapította: Kallós Zoltán távozásával „szegényebbek lettünk egy nagy hazafival”. Együttérzése kifejezése mellett erőt kívánt a következő nehéz időszakhoz.

A miniszterelnök részvétüzenetét Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes olvasta fel a választói gyászszertartáson.

Áder János államfő részvétnyilvánító levele

„Úgy elmennék a bú elől, / Ha a bú nem menne elől, / De a bú mind elől menyen, / Nekem utána kell mennem”

Tisztelt Gyászolók!

Egy nemzet lelkeségét leginkább a népzene, a néptánc és a néprajz mutatja meg. Régi századok örökségét – az élet rendje szerint – sajátjaként éli meg és formálja minden szerencsés nemzedék. Ehhez nyújtott pótolhatatlan segítséget mindannyiunknak Kallós Zoltán Corvin-lánccal kitüntetett, kétszeres Kossuth-díjas néprajzkutató, népzene gyűjtő és iskolaalapító.

Elhivatott néprajzsként Erdély és Moldova földjét bejárva népénekek, táncleírások, kották bőséges tárházát gyűjtötte össze és mentette át a 21. század magyarságának. Moldvában csángó fiatalokat tanított anyanyelvükre. Szülőfalujában, Válaszúton a környékbeli szórványban élő gyermekek számára alapított magyar iskolát. Néprajzi gyűjteményében varrottasok és népviseletek páratlanul gazdag anyagát állította ki. Az erdélyi táncházmozgalom szervezőjeként és a választói táborokban fiatalok sokaságának tette meghatározó élményévé a magyar néptáncot. Becsülettel, tisztelettel tekintett az elődökre, és kitartóan segítette a fiatalokat. Közösségszervező és értékmentő emberként egész életét a magyar népi kultúra megszeretetésének és átörökítésének szentelte.

Különleges, példaértékű életpálya az övé.

Lélekemelő élmény volt, amikor Válaszúton négy évvel ezelőtt meglátogathattam őt, és lelkes beszámolóival, jövőt tervező elképzeléseivel vezetett be a választói központ értékmentő életébe.

Nemzetünk szeretettel és megbecsüléssel őrzi meg Kallós Zoltán emlékét. Isten nyugosztalja!

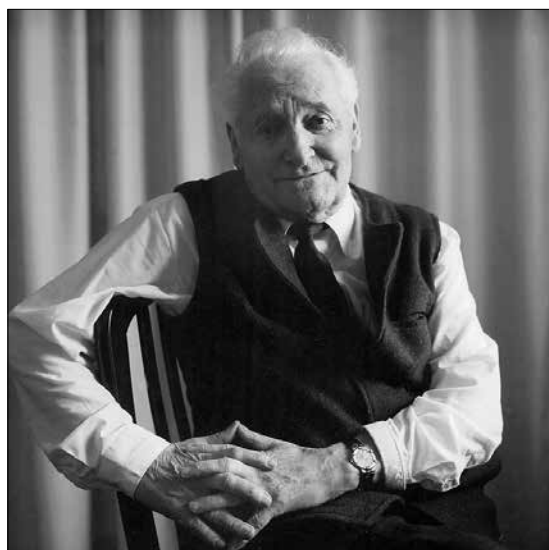
Budapest, 2018. február 15.

KÁNYÁDI SÁNDOR

(1929–2018)

„Vállaltam eddig is s a tapasztalatok alapján hitemben megerősödve vállalom és vallom ezután is, hogy vidéki költő vagyok, ennek a provinciának a fia, és ha valami erénye, valami erőssége van az én verseimnek, akkor ez főként az, hogy ebből a talajból sarjadtak.”

Kányádi Sándor



Fotó: Lugosi László / MMA

■ Nyolcvankilenc éves korában elhunyt Kányádi Sándor költő, író, műfordító, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Költészetének legfőbb üzenete a szülőföld szeretete, a táj, a kultúra és az ember egysége, az anyanyelv megtartó ereje, az erdélyi kisebbségi sors. Verseiben a magyarság sorskérdéseire keresi a választ (*Fától fáig*, *Halottak napja Bécsben*, *Krónikás ének*, *Visszafojtott szavak a Házsongárdban*). A népköltészetben gyökerező hang és a közösséghez fűződő hűség teszi egyedivé és különlegessé stílusát és a műfajok változatosságát. Életműve nemcsak a XX. és a XXI. század, hanem az egyetemes magyar irodalom kiemelkedő fejezete. Több évtizedes irodalmi, szerkesztői, műfordítói munkássága nem csupán a romániai magyarsággal vállalt és vállal sorsközösséget, hanem a soknemzetiségű Erdély népeinek az együttműködését, az európai eszmeáramlatokba való bekapcsolását is szolgálja.

Kányádi Sándort kívánságának megfelelően szülőfalujában, a Hargita megyei Nagyalambfalván helyezték örök nyugalomra. Az ökumenikus egyházi szertartást a helyi református lelkész, Kányádi György Attila és Böjte Csaba ferences rendi szerzetes tartotta.

Hitvallása, életművének jelentősége

Kányádi Sándor: felemás őszi ének

építsd föl minden éjszaka
építsd föl újra s újra
amit lerombol benned a
nappalok háborúja

ne hagyd kihunyni a tüzet
a százszor szétrúgottat
szítsd a paraszat nélkülöd
föl újra nem loboghat

nevetségesen ismerős
minden mit mondtam s mondok
nehéz nyarunk volt itt az ősz
s jönnek a téli gondok

már csak magamat benned és
magamban téged óvlak
ameddig célja volna még
velünk a fönnvalónak

Organikusan alakuló költészetének legfontosabb üzenete a szülőföld szeretetének a parancsa. A szülőföld, mely nem elvont eszme, hanem a mindennapok valóságából, az emlékekből, az átöröklött hagyományokból formálódott, földrajzilag is behatárolható területen megvalósuló táj–kultúra–ember egysége. A költő pedig nem tett mást – ahogy mondani szokta –, mint leírta, amit látott. Csakhogy amit meglátott, és ahogyan leírta, abból a XX. század második felének legjelentősebb erdélyi magyar költői életműve és az egyetemes magyar irodalom kimagasló értéke született.

Versei különösen revelációszerűen hatottak a hetvenes-nyolcvanas években. Ekkortájt tudatosult, hogy Trianonnal beteljesedhet a herderi jóslat a határon túli magyarságot illetően, hogy ténylegesen is eltűnhetnek milliós közösségek, például a romániai magyarság is.

Költői világának közéletisége, életközelsége mellett (ellenére) még a diktatúra legtragikusabb évtizedeiből küldött „palackposta”-versek is elsősorban nyelvi, formai gazdagságukkal, művességükkel, mérész kísérletezésükkel, virtuozitásukkal hívták föl magukra a figyelmet.

Kányádi Sándor költészete – ahogy Csiki László írta – mintegy megismétli a magyar irodalom törzsfelődését: a népköltészettől, zoltároktól, krónikás énekektől Petőfin, Arany Jánoson, Adyn, az erdélyi helikonistákon át a XX. század fontosabb stílusirányzataiig, egészen a posztmodern szövegirodalomig.

Az ív, amelyet költői pályájával megrajzolt, a XIX. században gyökerező líra szinte észrevétlenül válik huszadik századivá, a falusi, paraszti világ európai horizontúvá, egyetemessé; az egyszerű élménylíra bölcséleti, létfilozófiai költészetté. (Pécsi Györgyi irodalomtörténész)

Töretlen népszerűségének oka az, hogy olyan nyelvet beszél, amit mindenki ért, versein nemzedékek nőttek fel. Olyan költőt tisztelhetünk benne, aki a

magyarságért aggódik, közösséget vállalva a nemzettel, mintegy élő lelkiismeretévé válva. Így vallott róla Szentmártoni János, a Magyar Írószövetség elnöke, amikor a kolozsvári poéta 2015-ben elnyerte a Stephanus-díjat irodalom kategóriában. Kányádi Sándor az ünnepségen elhangzott beszédében elmondta: mindig úgy próbált írni, hogy négy elemi iskolát végzett édesapja is megérthesse. Kányádi Sándort hite és vallomása szerint az a cél vezeti egész életében, hogy a Kárpát-medencében és mindenhol, ahol magyarok éltek és élnek, a magyar költészetet közelebb vigye kicsikhez és nagyokhoz egyaránt – mondta róla E. Csorba Csilla irodalomtörténész, a PIM főigazgatója.

Költői, írói, műfordítói munkássága mellett személyéhez számtalan kezdeményezés fűződik. Közadakozásból állította a budapesti Tabánban Elek apó kútját, amely Benedek Eleknek állít emléket. Kezdeményezésére született a Magyar Mesemúzeum és a Budavári Tóth Árpád Műfordítói Díj is.

„Olyan költőt ünnepel nemzetünk, akit osztatlan elismeréssel fogad a közönség és a pályatársak. A gondolati és formai gazdagság, a hagyományokhoz való hűség, az újítás merészsége, a világ-minden rezdülésére irányuló figyelem és az egyetemes humánus összhangja a titka ennek a szeretetnek...” – írta köszöntő levelében még a költő nyolcvanötödik születésnapja alkalmából Áder János államfő.

Kányádi Sándor részesült a legrangosabb állami kitüntetésekben: 1993-ban Kossuth-díjas, 2001-ben elnyerte a Kölcsey Ferenc Millenniumi díját, 2004-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetés lett az övé.

2008-ban a Magyar Kultúra Követe, 2009-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje, polgári tagozat díját ítéltek neki, 2014-től pedig a Nemzet Művésze lett.

Fontosabb díjai között szerepel még az 1993-ban elnyert Magyar Művészetért Díj, több Látó-nívódíj, az 1998-ban kapott Magyar Örökség díj, az Erdély Magyar Irodalomért Alapítvány Életmű-díj 2004-ben, a Kritikon-koszorú 2014-ben, és a Prima Primissima Díj 2017-ben.

Pályafutása

Kányádi Sándor és a második világháború után induló első nemzedék pályakezdése az ötvenes évek első felére esik. A világháború utáni esztendőök sok szempontból az újrakezdés időszaka.

Nevelődését a falusi, paraszti világ munkaközpontú értékrendje, a népi kultúra határozta meg. Első kötete *Virágzik a cseresznyefa* címmel 1955-ben jelent meg, ezt követte 1957-ben a *Sirálytánc*.

Kányádi Sándor a *Harmat a csillagon* (1964) kötetéhez datálja vállalt, tudatos költői indulását. Viszszanyúl a népköltészethez, rátalál a hiteles Petőfi- és Arany János-képre, előbbiben a szabadságeszmény és a plebejus szemlélet, utóbbiban a veretes nyelv zenéjére, illetve a klasszicizált népiség és a két háború közti erdélyi tájköltészeti lírára (Áprily Lajos, Tompa

László). Nemcsak alkalmi, az indulásra jellemző bizonytalanságban keres támaszt Petőfiben, de tudatos programmá válik számára a stíldemokratizmus és a mozgósító erejű, közvetlen hangú (nép)képviselő, a „közteherviselés” morális eszménye. A hiteles versalap számára a gyermekkor paraszti, falusi közösségének mikrovilága, ahol mitikus és morális egységben él ember és táj.

A hatvanas évek elején a romániai magyar irodalomban színre lép az úgynevezett első Forrás-nemzedék, az ő fellépésükhöz köti az irodalomtörténet-írás a romániai magyar irodalom modernizációs fordulatát.

A hatvanas évek második fele esztétikai szempontból a legdinamikusabb korszaka Kányádi Sándor lírájának is. Ekkor integrálja a különböző modernista irányzatok eredményeit, tagoltabb, sokszólamúbb lesz. Lírájának modernizálódásához hozzájárult az illyési tárgyiasságnak, az Új Hold-kör objektív lírájának, az elioti személytelenségnek tapasztalata is. A hatvanas évek kísérletei során ő is eljut az alkatától, habitusától távolabb eső objektív lírához, mely, ha nem is teljes lírai személytelenséggel, de a lírai én erőteljes visszaszorításával párosul.

A *Szürkület* (1978) kötet a fenntartások nélküli elismerést hozza: a kritikák azonnal észlelték, hogy a hagyományok és a szellemi frissesség ötvözetével a költő pályája csúcsára érkezett, költészetét az egyetemes magyar irodalom magas szintű, érvényes megvalósulásának tekintik. A kötet költői üzenete a szülőföld szeretetének parancsa, s a „provinciálét” provokatív vállalása.

A *Halottak napja Bécsben* összegző versszimfónia, hosszúvers, poéma az életmű az erdélyi és az egyetemes magyar irodalom egyik csúcverse. Reprezentativitásban majd a *Sörény és koponya* teljes, 2002-ben befejezett változata, lírai teljességében *A folyók közt* című szonettfüzér, illetve a *Valaki jár a fák hegyén* című létfilozófiai költemény mérhető hozzá.

Jelentős sikereket ért el külföldön is: több angol fordítása készült el, de van német, francia, holland, finn, észt, román és svéd nyelvű változata is. Amerikai kiadója T. S. Eliot *Átokföldjéhez* méri a verset, annak közép-európai párdarabjának látja.

A *Sörény és koponya* (1989) a kolozsvári poéta organikus alakuló költészeti útjának összegzése: népiség és modernség, hagyomány és korszerűség, folytonosság és újrakezdés, életszerű realizmus és transzcendencia, személyesség és egyetemesség, képletesen: Nagygalambfalva és a világmindenség szintézise.

A kilencvenes évek második felében ismét megsűrűsödnek a költő jelentkezései, nemcsak mennyiségileg gyarapodik az életmű, hanem az olvasó meglepetésére erőteljesen meg is újul. A 2002-es *Felemás őszi versek* kötetben olyan nagy versek sora olvasható, mint a kétépítésű poémává bővített *Sörény és koponya*, az *Eretnek táviratok* ciklus, a *Levéltöredékek*, a *Konkrét költemény*, a *Marin Sorescu hazatérése*, s mellettük kismesteri remek, mint a címadó költemény vagy az *Ólomrajzok*, a *Sírák*, a *Mint öreg fát az őszi nap*, a *Szelíd fohász* vagy a *Triptichon*. Költészetének formai megújulása kötődik a kilencvenes évek uralkodó trendjéhez, a posztmodern szövegirodalom formai eredményeihez, de

változatlanul, hűen önmagához, alapvetően a maga jellegzetes kányádis versvonulatát építi tovább, vagyis ismételtelen magához hasonítja a formát.

2009-ben, nyolcvanadik születésnapjára „Meggyő-történ is gyönyörű” – Kányádi Sándor élete képekben címmel reprezentatív kötetet jelentetett meg a Helikon Kiadó.

2013-ban átfogó és kitűnő válogatás jelent meg angol nyelven Kányádi Sándor verseiből az Irodalmi Jelen jóvoltából. A fordító Paul Sohar a teljes Kányádi-életműből válogatott, amikor a költeményeket kötetbe szerkesztette.

Legfontosabb kötetei: első verseskötete, a *Virágzik a cseresznye* (1955); tudatos költői indulását a *Harmat a csillagon* című kötete jelenti (1964); a *Kikapcsolódás* című verseskötete fordulat a költő pályáján (1966); *Fától fáig* címmel jelentek meg válogatott versei (1970), ami elnyerte a Romániai Írószövetség díját; a *Szürkület. Versek 1970–1977* című kötete tartalmazta az életmű, és az egyetemes magyar irodalom egyik legjelentősebb költeményét (1978); *Fekete-piros versek* címmel jelentek meg válogatott versei Magyarországon, a Magvető Kiadó gondozásában (1979); gyerekkönyvei jelentek meg a Móra Kiadónál: *Világlátott egerke*, Tudor Arghezi gyermekverseinek fordítása *A világ szája* címmel, *A táltosmadár* (Hungaroton, Ilyés Kinga és Kányádi Sándor előadásában) (1985); hatvanadik születésnapjára Debrecenben, a Csokonai Kiadónál megjelent meg a *Sörény és koponya* című verseskötete (1989); megjelent az *Erdélyi jiddis népköltészet* című kétnyelvű népköltészeti fordításkötete a budapesti Európa Könyvkiadó gondozásában (1989); megjelent a *Valaki jár a fák hegyén. Egyberostált versek* című kötete a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra (1997); több gyermekkönyve is megjelent a Holnap és a Cartaphilis kiadónál: a *Virágon vett vitéz, Talpas történetek, Meddig ér a rigófütyű, A bánatos királylány kútja.*). 25 verse román–magyar kétnyelvű kiadásban *Cai verticali*, címmel Paul Drumaru fordításában (2001); megjelenik a *Felemás őszi versek* című kötete. A kötet nagy összegző verssel, a *Sörény és koponya* című kétrészes poémával zárul (2002).

Életrajz

Kányádi Sándor 1929. május 10-én született az udvarhelyszéki Nagygalambfalván, székely középparaszti családban. Meghatározó élménye a költőnek, hogy szülőfaluja nyolc kilométerre fekszik Székelykeresztúrtól, ahol Petőfi Sándor az utolsó éjszakáját töltötte, s huszonöt kilométerre Fehéregyházától, ahol életét áldozta a világszabadságért. Márton Áron püspök mellett, Petőfi Sándor a példaképe.

Édesanyját, László Juliannát 1940 karácsonyán, 11 évesen veszti el. Édesapja Kányádi Miklós a II. világháború alatt székely határőrként a fronton szolgált. Kányádi Sándor költészetében morális és bölcséleti mértékké magasodik az édesapa, olyan emlékezetes versekben idézi fel emberi tartását, mint az *El-elcsukló ének* (1952–68) és a *Levéltöredékek* (1983, 2000).

Az állami román elemi iskola után a székelyudvar-

helyi Római Katolikus Főgimnázium magántanulója volt, ezután az újonnan alakult Fémipari Középiskolába került, és itt érettségizett 1950-ben. Ekkor jelent meg első verse – *Beke Pista levelet ír* – a bukaresti Ifjúság munkásban, majd a kolozsvári Utunk is közölte verseit.

1951 tavaszán segédszerkesztőnek hívja Tamás Gáspár az 1949 és 1953 között működő Irodalmi Almanach-hoz, aminek 51–53 között volt szerkesztője.

1954-ben magyar irodalom szakos tanári oklevelet szerzett.

1958-ban kötött házasságot Tichy Magdolnával. Felesége tanárként, majd a Dolgozó Nő című lap szerkesztőjeként dolgozott 1981-ig. Tevékenyen részt vállalt az irodalmi életben, iskolák, könyvtárak, művelődési házak állandó vendége Romániában, majd Magyarországon és a környező államok magyar lakta településein.

1956 októberében-novemberében a Romániai Írószövetség küldötteként a Szovjetunióba utazott, ellátogatott Leningrádba, Moszkvába és Örményországba. Először lépte át a román-magyar határt, de Magyarországon csak átutazott.

1967-ben utazott először nyugatra, Bécsben megtartotta a „Líránról Bécsben” című előadását, 1969-ben Székely Jánossal, Békés Gellérttel részt vett a Bolzanói Szabadegyetemen, itt ismerkedett meg Cs. Szabó Lászlóval és Szabó Zoltánnal.

1971-ben a Pen Klub meghívására Sütő Andrással Norvégiába és Svédországba utazott.

1973-ban Püski Sándor meghívására Sütő Andrással, Farkas Árpáddal, Domokos Gézával és Hajdú Győzővel az USA-ba és Kanadába látogatott.

1984-ben hosszabb észak- (Kanada, USA) és dél-amerikai (Argentína, Brazília) előadó körúton vett részt. 1992-ben Izraelben mutatta be erdélyi jiddis népköltészet-fordítását.

1960-tól nyugdíjaztatásáig a Kolozsvári Napsugár című gyermeklap szerkesztője s egyúttal szerzője is volt. Olyan, kezdetben gyerek olvasói réteg kezdet toborzódni körülötte, amely Benedek Elek óta páratlan a romániai (és egyáltalán a) magyar irodalomban.

1987-ben meghívták a rotterdami nemzetközi költőtálalkozóra, nem kapott útlevelet, ezért tiltakozásul kilépett a Romániai Írószövetségből.

1990 januárban vonult nyugdíjba. Életművét Magyarországon MSZOSZ-díjjal, Finnországban a Castren Társaság díjával ismerték el.

1998-ban a Digitális Irodalmi Akadémia tagjává választották, életműve fölkerült az Internetre.

2000-ben életművét a C.E.T. Millenniumi díjával (Bp.) ismerték el, 2001-ben költészetét Kölcsey Ferenc Millenniumi díjjal jutalmazták. Ebben az évben a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szervezet tagjává választották.

2002-ben nyerte el a Pro Renovanda Cultura Hungariae fődíját.

2009-ben szülőfaluja, Nagygalambfalva díszpolgárává választották.

2011-től volt a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

Jelentős esemény volt életében, amikor a költészet

világnapja alkalmából 2014. március 21-én Rómában tizenkét európai költőtársával olvasta fel verseit eredeti nyelven, kivetített olasz feliratozással a Római Magyar Akadémián. A költő a Szent Péter téren tartott audiencián is részt vett és személyesen nyújtotta át a *Dél keresztje alatt* című versének spanyol fordítását Ferenc pápának.

2014-ben pedig a Nemzet Művésze elismerésben részesült, elnyerte a Budapestért Díjat, a Kriterion-koszorút és a Széll Kálmán-díjat.

2015-ben a Szent István Társulat és a Stephanus Alapítvány Stephanus-díjjal tüntette ki.

*„igéi ama tarjai esze tamás talpas kuracai
mosolya házát érlelő maga a nyárelő”*

Áder János részvétnyilvánító levele

Tisztelt Gyászoló Család!

Ahogy idővel egyre kevésbé volt fontos verseiben az írásjel, annál erősebb jel volt maga az írás: a költői szó, a kimondott igazság, a megőrzött örökség, a játék, a kérdés, a vigasz. Kányádi Sándor számára a magyar szó egyenlő volt az étellel és a hivatással: hogy a „kivégzésre ítélt igéknek jótékony holdja” legyen; hogy megmutassa a tájat, amelynek „szavak sarjadnak rétjein gyopárként sziklás bércein”. S hogy verssel gyógyítson lelkeket, verssel erősítse egymáshoz a magyarok közösségeit. Soha el nem múló jelet hagyott közöttünk – költőként édes anyanyelvünkben, hűséges, bölcs emberiségével pedig hazaszeretetünkben. Személyes találkozásainkból is tudjuk, hogy amit másról mondott, Rá még inkább igaz volt: a bűzát érlelő mosoly, a tisztesség fehér zászlaja.

Azt írta valahol, hogy „a mese a királyoknál is hatalmasabb. Örök életű”. Mi pedig tudjuk, hogy a mesélő, verselő, mindannyiunkat tanító Kányádi Sándor még inkább az. Kívánjuk, hogy a már ideát megkezdett örök élet tudata adjon vigasztalást mindazoknak, akiknek a legjobban fáj most a hiánya.

KÓSA FERENC

(1937–2018)

„...Őrizd az embert. Magadban, hogy jogod legyen a szóhoz, hogy súlya lehessen szavaidnak, hogy méltó maradj a munkádhoz, mert a mű, amit alkotsz, mindig kifejez téged. Őrizd az embert, mert hivatásod nem más, mint elkötelezettség, nem kevesebb, mint szabaddá tenni másokat. Őrizd az embert. A szabadság rendjét soha, egyetlen pillanatra se téveszd össze a rend szabadságával. Őrizd a szabadságot, mert csak addig vagy ember, amíg szabad akarsz lenni. Őrizd az embert. Ha lehet: étleteddel, ha lehet: munkáddal, ha nem lehet: haláloddal. S ha reggel újra látod, amint felelősségük elől saját hátuk mögé bújnak az emberek, a szemed se rebbenjen. Végezd a dolgod. Gondolj a Napra. Ő se szól, csak fölkel és járja az útját...”

Kósa Ferenc



Fotó: Lugosi Lúgosi László / MMA

■ Nyolcvanegy éves korában elhunyt Kósa Ferenc Kosuth-díjas filmrendező, az MMA rendes tagja. A filmkészítőknek ahhoz a nemzedékéhez tartozott, akik a hatvanas években kezdték el pályájukat. Tehetsége és elhivatottsága révén meghatározó szerepet játszott a magyar filmművészet korabeli megújításában.

Munkásságát drámai erejű művek fémjelzik, ezekben újra és újra azt a kérdést teszi fel, hogy vajon alkotója-e az ember önnön sorsának, vagy csupán a dolgok elszenvadására ítéltetett?

Munkásságát a továbbiakban olyan jelentékeny, drámai erejű művek fémjelzik, mint a „Tízezer nap” az „Ítélet”, a „Nincs idő”, a „Hószakadás”, a Balczó András próbatételeit felidéző „Küldetés”, a dr. Béres József pokoljárását bemutató „Az utolsó szó jogán”, továbbá „A mérkőzés” vagy „A másik ember”.

Hitvallása, életművének jelentősége

„Műgond, az etika primátusán alapuló egységes világkép, látomáserejű látvány, a köznapitól többé-kevésbé mindig elemelt, tartásra, fegyelmezettségre utaló beszédmód – ezek Kósa Ferenc művészetének legszembetűnőbb vonásai.” – vallja róla monográfusa Pörös Géza szerkesztő, filmkritikus.

Kósa Ferenc a magyar film megújulásának idején, a múlt század 60-as éveinek elején kezdte el rendezői pályáját. Főiskolai diplomamunkája, a Cannes-ban is kitüntetett „Tízezer nap” (1965–67) nemcsak nemzetközi ismertséget szerzett számára, hanem a fiatal magyar film meghatározó alkotóinak sorába emelte. Több mint egy évtizeden keresztül szoros munkakapcsolat fűzte Sára Sándorhoz és Csoóri Sándorhoz. Plebejus elkötelezettségen alapuló világlátásuk, a művekben tetet öltő erkölcsi értékrendjük és vizuális formaeszményük révén mind az eleinte közösen, mind a később más alkotótársakkal készített munkáikkal a magyar filmtörténetnek azt a népi-nemzeti tradícióját támasztották fel és újították meg, amelynek megalapozása még Szóts István nevéhez fűződött.

Kósa Ferenc és nevezett pályatársai számára az irányadó esztétikai igazodási pontokat nem elsősorban a 60-as, 70-es években domináns magyar és nemzetközi filmművészeti kánonok jelentették, hanem Bartók Béla, József Attila, Illyés Gyula, Nagy László és mások életműve. A kortársak közül elsősorban Gaál István és Huszárik Zoltán munkássága tartozik ehhez a vonulathoz.

Művészetének alaphangja méltóságteljes és komoly. Itt az élet nem ismeri az idillt, a nyugópontot. A humor – ha nagy ritkán megjelenik is, sohasem önfeledt, inkább keserű. Meg kell maradni, helyt kell állni. A figyelem centrumába állított hősök ügye sohasem pusztán individuális, céljaik az általuk képviselt közösség szükségleteihez és vágyaihoz kapcsolódnak. (Széles István a sokaság terheit cipeli, Balczó a közösségért, a közösség által fut, Jákiék társadalmi felszabadulásért harcolnak, Bojtár egy a forradalmárok közül.) Az alakok küldetéstudata mögött nem nehéz észrevenni a rendező elhivatottság táplálta énképét.

Ismeretes, hogy különösen a reformkor óta milyen eleven irodalmunkban a küldetéstudat. Petőfi lángoszlopnak nevezte a költőket, s ez a büszke megfogalmazás a misszió kivételes fontosságára utal. A küldetési művészt – Kósa Ferenc ilyen volt – az elhivatottság szenvedélye fűtötte, rendeltetése a mindenkor társadalmi haladás cselekvő igénylése. Mivel megbízatása nem pusztán művészeti, jelenléte univerzális: költői és erkölcsi, politikai és emberi. „Az már szinte bizonyos, hogy nem vagyok egyszerűen poeta...” – vallotta Ady Endre. Bizonyos, hogy a ren-

dező már pályájának elején eljegyezte magát a széles értelemben vett közszolgálat eszméjével. „Talán furcsán hangzik, de elsősorban ember vagyok, aztán apa, barát, magyar, és csak valahol legvégül filmes. Nem celluloid folyik az ereimben, hanem vér... Csak az emberségem megőrződése révén csinálhatok tisztességes filmeket, ez pedig megköveteli a megalkuvások tudatos elkerülését” – mondta Kósa Ferenc egy interjúbán.

Kollégiumi szobájának falára József Attila sorait szögezte ki: „Én nem azért jöttem, hogy bőgjek, hogy buzdítsak, hanem hogy tegyek. Egy mindannyiunknál szociálisabb ember szinte csak sejtett alakja lebeg a szívek fölött. Kell, hogy reárajkam húsomat, és beleágyazzam csontjaimat. Hogy ez nem »művészet«? Hát akkor fütyülök a »művészetre«, én többet akarok, én azt akarom, ami kell!” Az iménti szavak fényében talán értelmezhetővé válik az életútnak az a fordulata, amikor a rendszerváltás pillanatában Kósa Ferenc gyakorlatilag abbahagyta a filmkészítést és parlamenti képviselő lett.

Pályafutása

Kósa Ferenc a 60-as években indult rendező meghatározó szerepet játszott filmművészetünk megújításában. Diplomamunkája, az 1956-os eseményeket forradalomnak nevező, ezért évekig betiltott „Tízezer nap” a legjobb rendezés díját nyerte el az 1967-es cannes-i filmfesztiválon. A nemzetközi elismerés után a film bejárta a nagyvilágot; több mint ötven országban vetítették, a „Tízezer nap” ma már nemcsak a magyar, hanem az egyetemes filmtörténet klasszikus értékei közé tartozik.

A forgatókönyv megírását Bartók és Kodály népdalgyűjtésének mintájára alapos gyűjtőmunka előzte meg, ennek során Kósa Ferenc és munkatársai nyakukba vették az országot és sorsokat, eseményeket, történeteket kutattak fel a „személyekbe szorult történelemlől”. A rendező filmjei rendszerint olyan időkben játszódnak, amikor a választás kikerülhetetlen kényszer, amikor a tévedések és a késedelmek is választásnak minősülnek, s akár tetszik, akár nem, a történelem kérlelhetetlenül benyújtja a számlát. Embernek maradni minden helyzetben lehet – mondja, még egy dohos börtöncellában is, még a halál pillanatában is.

Kósa Ferencet 1990-ben országgyűlési képviselővé választották. Parlamenti tevékenysége során számos közpolitikai feladatot látott el, aktív szerepet játszott az 1996-os médiatörvény, később pedig a filmtörvény megalkotásában, s elnöke volt a Magyar Történelmi Film Közalapítványnak. Ebben az időszakban rendezői tevékenysége csupán néhány televíziós dokumentumfilmre szűkölt, fotográfusként ugyanakkor számos egyéni és csoportos kiállítást jegyzett.

Filmrendezői tevékenységét Magyar Örökség díjjal és Hazám-díjjal is elismerték, 2008-ban pedig a filmszakma megválasztotta a Magyar Mozgókép Mesterének. Őt illette a magyar Művészetért Díj 2012-ben, illetve a Prima Primissima Díj, szintén ebben az évben.

Állami kitüntetéseinek sorát a Balázs Béla-díj nyitotta 1968-ban. A Magyar Népköztársaság Érdemes

Művésze 1989-től, részesült japán állami kitüntetésben 1997-ben, (A Felkelő Nap Rend lovagja). 2007-ben elnyerte a Kossuth-díjat.

A Magyar Művészeti Akadémiának 2012-től volt rendes tagja.

Főbb filmjei közül az 1961-ben első rendezése keretében bemutatott „Etűd egy hétköznapról”, és a legsikeresebb „Tízezer nap” mellett, leginkább a Csoóri–Kósa–Sára alkotóhármás közös munkájából megszületett remekművek emelkednek ki: 1970-ben az „Ítélet”, 1968-ban a „Feldobott kő”, 1972-ben a „Nincs idő”, 1974-ben a „Hószakadás”, az 1981-es „A mérkőzés vagy a József Attila önéletírása alapján készült „Öngyilkosság”.

Az életművében bevallása szerint fontos helyet foglal el az 1987-ben bemutatott „A másik ember” című filmje, amelyben a világháborúval és a forradalommal kapcsolatos élményeit összegezte.

A 70-es évek derekától kezdve a „Budapesti iskola” zászlóbontásával a magyar filmművészetben megerősödött a dokumentumfilm, illetve a fikciós dokumentarizmus. Kósa Ferenc két nagy társadalmi visszhangot kiváltó alkotással járult hozzá a dokumentumfilm felvirágoztatásához. Mind a „Küldetés”, mind „Az utolsó szó jogán” 1976-ban készült, ám az utóbbi csak 1987-ben kerülhetett közönség elé. A „Küldetés” portréfilm minden idők legeredményesebb öttusázójáról, Balczó Andrásról.

Televíziós munkái közül számottevőnek a Nagy Lászlóval közösen készített „Tűz vagyok”, valamint a „Szeretném, ha szeretnének” című filmeket tartotta. (Az előbbi Petőfi Sándornak, az utóbbi Ady Endrének állít emléket.)

Két könyve jelent meg: az egyik *Forradás* címmel, ezt Csoóri Sándorral együtt írta, és 1976-ban jelent meg, valamint szintén az ugyanebben az évben megjelenő *Áldozatok*.

A Magyar Művészeti Akadémia „Őrizd az embert” elnevezéssel filmes monográfiát készített Kósa Ferencről, ami könyv formájában jelent meg 2018-ban *Őrizd az embert Kósa 80* címmel.

Életrajz

„...A másik tanárnő az irkásban lapozgatva rábukant egy *ars poetica* jellegű rövid írásomra... afelől érdeklődött, mikor írtam ezt a szöveget. Mondtam: 1956 májusában, a ballagásom napján. Ezután megkérdezte, ha filmrendező lennék, miről és milyen filmeket készítenék?... Azt válaszoltam, hogy szeretnék igazat mondani mindarról, amit láttam és megéltem. Az emberekről, a történelemtől, a háborúról és főként a forradalomról.

Csönd támadt. Többet nem kérdeztek.”

Kósa Ferenc 1937. november 21-én született Nyíregyházán. A Nyíregyháza környéki tanyavilágban élt anyai nagyanyja nádtetős vályog házában. Onnét járt be a városi iskolába 1944 őszén sokszor a világháború frontvonalán keresztül. Egyszerre ismerhette meg az írás és az olvasás örömet és a háború borzalmait. Gyermekkora élményei jelentős mértékben meghatározták sorsát és hivatását.

Középiskolai tanulmányait a Közgazdasági Technikumban Nyíregyházán végezte 1952 és 1956 között. Különösen a humán tárgyakhoz vonzódott. 1955-ben magyar irodalomból országos tanulmányi versenyt is nyert. Az irodalom és a történelem iránti érdeklődése mellett sok-sok filmet látott, fotókat készített és zenével is foglalkozott. 1956 újra „beavatottá tette” az ember okozta borzalmak világába. „1956 őszén nyitott szívvel és nyitott lélekkel éltem meg a forradalom eseményeit. Többször jártam a fővárosban is: teherautókkal élelmiszereket, gyógyszert és vért vittünk Budapestre. Visszafelé pedig azokat a nemzedéktársainkat szállítottuk, akik a harcok során az életüket veszítették. A szalmára és ponyvára kiterített holttestek mellett kuporogva volt alkalmam belegondolni hazám és nemzedékem történelmi helyzetébe és persze az emberi létezés végességébe is. Mindazt, amit a forradalom számomra szent pillanataiban láttam, átéltem és megértettem, felnőtté válásom feledhetetlen emlékeiként őrzöm magamban a mai napig is. Úgy is mondhatnám: mindhalálig.”

Noha eredetileg az ELTE magyar-történelem szakára vették fel, mint országos tanulmányi győztest, végül édesanyja biztatására a Színház- és Filmművészeti Főiskola filmrendező szakára jutott be 1959-ben, itt is végzett 1963-ban.

A Főiskolán élete talán legboldogabb éveit töltötte. A filmkészítés mesterségére Keleti Márton, Makk Károly és Illés György tanította. Művészettörténetet Szöllősy Évától, esztétikát Fövény Lászlónétól, filozófiát Kéri Elemértől tanulhatott. Tanulmányi eredményei alapján népköztársasági ösztöndíjat kapott, és az a megtiszteltetés érte, hogy diplomamunkaként nem csupán rövidfilmet, hanem nagyjátékfilmet is készíthetett – ez lett a „Tízezer nap”.

1963-tól a Magyar Filmgyártó Vállalat rendezője, 1976-tól az Objektív Stúdió egyik alapítója, a stúdió művészeti tanácsának tagja; 1988-tól Szabó Istvánnal együtt a stúdió művészeti vezetője volt.

A „Tízezer nap” című diplomafilmje kapcsán összehozta a sors Csoóri Sándorral és Sára Sándorral. Az emberi életéről, valamint a történelem és a társadalom alapkérdéseiről igen hasonlóan vélekedtek, ez a lelki és szellemi rokonság lett közös alkotómunkájuk alapja. Hivatásához elválaszthatatlanul hozzátartozott a forgatókönyvírás és a fotózás is.

Korzenszky Richárd tihanyi perjel gyászbeszéde:
Embernek lenni – Kósa Ferenc temetésére
(Budapest, Farkasréti temető, 2019. január 11.)

Tisztelt Gyászolók! Kedves Barátaim!

Jókai Annával – Isten nyugtassa – van egy közös könyvünk, beszélgetésünk. A címe: *A hit kapuja*. Kósa Ferenc ennek a könyvnek kapcsán hívott telefonon: annyi mindenben közös a gondolkodásunk! Beszélgessünk! Nézzem meg a kiállítását...

Megnéztem. Majd többször találkoztunk. Tihanyban is rendezhettünk egy lenyűgöző anyagból kiállítást. Majd megszervezte, hogy találkozzunk egy buddhista szerzetes barátjával, és rendezzünk egy beszélgetést vele, amolyan „vallásközi párbeszédet” életről, halálról...

Hosszú telefonbeszélgetéseink is voltak. Előtte is, utána is. Első találkozásunk Pannónhalmán volt, a „Küldetés” című Balczó-film kapcsán. Vállalta ezzel a filmmel és a találkozással Balczó András hitvallását. Akkor, amikor ez egyáltalán nem egyezett meg a kultúrpolitika fő áramlatával... Majd találkoztunk, amikor értelmiségiek egyre szélesedő csoportja kiutat keresett egy diktatorikus rendszer szorításából. A „fényes szelek” már nem fűjtak. S egyre többen voltak, akik őszintén keresték az élet értelmét, s egyre nyugtalanabbul kérdezték a maguk eszközeivel: Kik is vagyunk? Hová megyünk? S mindez miért?

Most itt állok, itt állunk Kósa Ferenc hamvainál. Egy olyan embertől veszünk búcsút, aki számára a horizont egyre inkább a végteleldre nyílt. Embernek lenni, amikor divat kivetkőzni a tisztas emberségből, s valami nem-emberi áruhát ölteni; magyarnak maradni, amikor sokan hencegnek a magyartalanságukkal, nem kevesen áruhás érdek-magyarsággal, az idő egészét próbálni befogni, amikor szinte mindenki csak a pillanatnak él... múltról és jövőről megfeledkezve – kihívás ez mindenki számára. Keresni a csend varázsát a modernkori zűrzavar közepette... „Mi van túl minden tarkaságon, világon, virágon, ruhákon? / A semmi – vagy az Isten...” – idézem egyre többen Babits sorait.

Kósa Ferenc filmjei fiatalságom idején segítettek, hogy tánguljon a horizontom; képi világa katartikus élménnyel ajándékozott meg, túl már a hetvenötön, amikor már csak előre lehet nézni, s várni a fényt.

Adjon az Isten szerencsét, / szerelmet, forró kemencét, / üres vékamba gabonát, / árva kezembe parolát. / Lámpámba lángot, ne kelljen / korán az ágyra hevernem. / Kérdésre választ ő küldjön, / hogy hitem széjjel ne düljön / – mondta ő is Nagy László sorait.

Balczó András mondja egy interjúban:

„az emberek idősödve kezdenek jobban „odafigyelni”, kezdik komolyabban venni a dolgokat. Olimpia előtt egy hónappal nincs lusta sportoló. Akkor már mindent megtesz, mert tudja, hogy jön az igazság órája. Az él okosan, annak jobb, aki az olimpia előtt két-három évvel is tudja már ezt.” (Balczó Andrásal beszélget Kocsis L. Mihály – 205)

Mit mondhatnék Kósa Ferenc hamvainál? A lélekbe csak az Isten láthat. Pál apostol Rómaiakhoz írt levelének (Rom 9, 16.) mondatát bizonyára többen ismerjük: „Nem azé, aki akarja, hanem azé, aki fut utána, hanem a könyörülő Istené.”

Az olimpia előtt két-három évvel... Igen, a végső számvetés előtt néhány évvel egyre tisztult számára a láthatár, és egyre világosabb lett, mi a fontos és mi nem. Egyre nagyobb nyomatékkal hirdette: „... Őrizd az embert. Magadban, hogy jogod legyen a szóhoz, hogy súlya lehessen szavaidnak, hogy méltó maradj a munkádhoz, mert a mű, amit alkotsz, mindig kifejez téged. Őrizd az embert, mert hivatásod nem más, mint elkötelezettség, nem kevesebb, mint szabaddá tenni másokat. Őrizd az embert. A szabadság rendjét soha, egyetlen pillanatra se téveszd össze a rend szabadságával. Őrizd a szabadságot, mert csak addig vagy ember, amíg szabad akarsz lenni. Őrizd az embert. Ha lehet: életteddel, ha lehet: munkáddal, ha nem lehet: haláloddal. S ha reggel újra látod, amint felelősségük elől saját hátuk mögé bújnak az emberek, a szemed se rebbenjen. Végezd a dolgod. Gondolj a Napra. Ő se szól, csak fölkel és járja az útját...” (Kósa Ferenc)

Csoóri Sándor temetésén idézte barátja, alkotótársa szavait: „Költő vagyok, nem tudom és nem is akarom a mindenáron való túlélés logikája szerint elképzelni az életemet, se belegabalyodni, se beledöglölni nem akarok a megalkuvások kényszereibe.

Hitem szerint a katonai és politikai logikával szemben léteznie kell valamiféle emberi logikának is, mert az ember sokkal több annál, mint a történelmi tények és társadalmi viszonyok összessége.” S hadd egészítsem ki Gorkij szavaival, az Éjjeli menedékhelyből: „Az ember több annál, hogy csak jóllakjék.”

Nagy kérdés: beengedem-e Istent az életembe? Nem filozófusként, nem teológusként, hanem olyan emberként, aki előbb-utóbb rá kell, hogy döbbenjek: „Az Isten van valamiképpen minden gondolatnak alján.”

„E szűk határu lét-e mindenem?” – mindannyian találkozunk ezzel a kérdéssel. S beszélgetéseim alapján meggyőződéseim, hogy az ő számára az utolsó években nem volt kétséges, mi a válasz.

Korzenszky Richárd OSB

Lugossy László filmrendező, az MMA rendes tagja: Búcsú Kósa Feri barátomtól

Feri!

Újra meg újra élém tűnik a kép: állunk egymás mellett, fázósan a Duna partján. A sűrű ködben nem látjuk sem a folyót, sem a túlsó partot szegélyező hegyeket – egymást is csak alig.

Várjuk türelmetlenül, hogy meginduljon a szél és elkezdhezzük végre első főiskolás munkánk forgatását. Te, a pár perces film megálmodója és elsőéves rendezője, úgy állsz ott mozdulatlanul, olyan megátalkodott elszánnással, mintha egy szál magad akarnád szétosztatni azt az áthatolhatatlan ködöt, amely akkor, hatvan évvel ezelőtt nemcsak a filmünk helyszínére, de az egész ország fekete-fehér tájképére rátelepedett vastagon. És nemcsak a tájra, de a lelkekre is.

Pár év múlva aztán, a hatvanas évek Magyarországon – keserves, de lelkes vajúdással – világra jött egy korszakos film, amely tízezer nap sugarával oszlatta a rettentő ködöt. A Te diplomafilmed... – amely a cenzori gáncsvetések ellenére az értől végül győztesen jutott el az óceánig, s lett immár végérvényesen a magyar és egyetemes filmművészet örökbecsű közkinccse. Születésének szinte minden részletét megismerhettem hosszú éjszakákba nyúló beszélgetések során, meg gyakori levélváltások révén. Átéltetem, amint a roppant feladattal birkóztál. Köszönöm, hogy megosztottad velem ábrándjaidat és kételyeidet, hogy szenvedélyes eszmecseréket folytathattunk jelenről, jövőről, szerelemről, hazáról, művészetről. Mindenről.

Szerettem, mikor meséltél. Úgy hallgattam, mint valami folytatásos népmesét – színes elbeszéléseidet a szabolcsi tanyavilágról, a vályogból épült, fehérre meszelt, nádfedezés házról a Bujtoson, ahonnan Apád – szembeszegülve a jeges széllel – karjában cipelte vajúdó Anyádat a városba... hogy Te megszülessél. Valahogy így született a filmed is, költői látomásokból és halk szavú hazaszeretetből. Sokan sokféleképp értelmezték. Nekem mindenek előtt Terólad szól, meg azokról az ifjú időről, mikor barátságunk született. Élém tűnik egy újabb kép. Egymás mellett állunk újra, körülöttünk sok munkatársunk, vagy harmincan, a Dózsa-film stábjá. Előttünk a villám sújtotta fennsík, mögöttünk az Egyesítő sziklaorma magasodik. Még egy utolsó fénykép emlékül, aztán leereszkedünk erről a fenséges hegyről, s holnap már elhagyjuk Erdélyt. Te, az „Ítélet” harminckét évesen is kölyökképző rendezője, magas nyakú garbóban, lazán és mosolygósan állsz a csapat közepén, tekintetében végtelen szelídség. Pedig a prágai tavasz eltiprásának idején micsoda harcokat vívtatok ti hárman együtt – Kósa-Csoóri-Sára

„gyalogoskatonák”, ahogy a filmben a magatok alkotói és baráti szövetségét elkereszteltétek. Milyen elkeseredett ütközeteket immár nemcsak az itthoni, de a külföldi cenzorok ellen, a három ország koprodukciójában készülő filmek védelmében, amely megint csak a levert forradalomról szól, s az emberi helytállásról gondolkodik.

A születendő film helyszíneit keresve bebarangoltuk együtt a valaha volt Magyarország minden zegét-zugát, Árva várától a Gyimesekig. Milyen, semmi máshoz sem hasonlítható, kataraktikus élmény volt a Házsongárdi temető, találkozásunk a csángóföldön megőrződött képes anyanyelvünkkel, a határainkon kívül rekedtek szívszorító történeteivel! És a zenével, a gyönyörűséges népdalokkal, amelyeket első hallásra megjegyeztél, és azóta is, amikor csak úgy adódott, átszellemülten, teljes odaadással énekeltél. Mintha most is hallanám: „Nem úgy van most, mint volt régen. Nem az a Nap süt az égen...”

Tisztelt gyászoló egybejöttek! Kósa Ferenc szerettei, barátai, tisztelői, pályatársak!

Amikor a Magyar Művészeti Akadémia és a Magyar Filmművész Szövetség nevében is búcsúsom/búcsúznunk drága barátunktól, emlékezzünk a közösségi emberre, aki közérdekű és filmszakmai ügyekben mindig kész volt a jobbító szándékú, cselekvő összefogásra. Aki aktív szerepet vállalt a Balázs Béla és az Objektív Stúdiók műhelymunkájában, a Filmművész Szövetség vezetőségében, majd a Történelmi Filmalapítvány munkájában, amelynek elnöke volt. Akadémiai székfoglalójának központi gondolata is a művész felelőssége volt.

„Nem filmrendezőnek születtem, hanem embernek. Embernek lenni többet jelent, mint művésznek lenni.” Ezek az Ő szavai. Így aztán minden egyes filmjét Küldetésnek tartotta, mint aki úgy érzi, Nincs idő, s olyan komolyan vette, mintha az Utolsó szó jogán szólalt volna meg.

Akitől most – szomorúan – búcsúznunk kell, Isten áldotta tehetség volt, sokoldalúan az – ahogy az igazi tehetségek mind. Költői lélek, fogékony minden szépre. A szép szóra, dalra, a meggondolt gondolatra. Kivételes érzékenysége volt a képhez. Mikor a világ négy táján készített remek fotográfiáit a nagyszoba hosszú asztalára kiterítve barátai elé tárta, egyszersmind kitérte a lelkét is előttünk, mesélt a képekhez fűződő élményeiről, s a rögtönzött tárlatvezetés végzetével, amelynek során feltöltekeztünk a szemet gyönyörködtető látvánnyal, saját készítésű vacsorához invitált, utána éjszakába nyúló baráti beszélgetésekre, jó borok mellett. Türelmesen hallgatta a Másik ember véleményét, akkor is, ha az ellenkezett az övével, de közben jegyeztetett – a papírszalvétára – és készült a nagyobb lélegzetű megszólalásra. Ezek a fehér asztal

melletti eszmefuttatások rendre országos, sőt egyetemes súlyú kérdésekről szóltak. Diktatúráról, demokráciáról, a lelkekben dúló polgárháborúk Guernica-járól.

Filmjeiben – mint szívben a dobogás – ott lüktetett a tizennyolc évesen, ballagása éjszakáján, a padláson, egy kecskelábú deszkaasztalon leírt ars poeticájának erkölcsi parancsolata, amely így kezdődik: „Őrizd az embert. Magadban, hogy jogod legyen a szóhoz, hogy súlya lehessen szavaidnak, hogy méltó maradj a munkádhoz, mert a mű, amit alkotsz, mindig kifejez téged.” Ehhez tartotta magát mindvégig.

Feri!

Beesteledett, mire odaértem. Bálint fiad bekísért a nagyszobába. Látni akartam a helyet, ahol egy héttel azelőtt körülültük a hosszú asztalt. Most üres volt, csak a fekete keretű olvasószemüveg árválkodott a fehér terítőn. A kis asztalon, témánként csoportosítva, a hajnalonként született, kézírásos jegyzeteid, az „irkáid”, ahogy mondtad. A félbemaradt könyv magukra hagyott lapjai.

A másik szobában Sinike szótlánul nézte az unokátokat. A kicsi lány mindkét tenyerét az erkélyajtó üvegéhez szorította, s kifelé nézett. Odakint, a város felett fátyolos volt a decemberi ég, de jól látszódtak a csillagok. Úgy éreztem, mintha közelítene ... a Hószakadás...

Egyre azok a verssorok jártak a fejemben, melyeket oly gyakran idéztél szeretett költőtől:

„... valami furcsa módon
nyitott szemmel érzem,
hogy testként folytatódok
a külső világban -
nem a fűben, a fákban,---
hanem az egészben.”
Isten Veled, drága Barátom!
Emlékedet szeretettel megőrizzük!
Nyugodj békében!

Lugossy László

Áder János köztársasági elnök búcsúbeszéde Kósa Ferenc temetésén a Farkasréti temetőben

„Megmondtam az igazat.
Nekem nincs időm mást mondani.”

Tisztelt Gyászoló Család, Gyászoló Gyülekezet!
„Megmondtam az igazat. Nekem nincs időm mást mondani” – halljuk Kallós Istvántól, a „Nincs idő” című filmben.

Az ember hajlamos önhitt gőggel azt gondolni, hogy az ideje végtelen. Hogy van idő a feladatait halogatni. A kibéküléseket, a bocsánatkéréseket a távoli jövőbe halasztani. A tehetséget jobb időkre tartogatni. A munkát majd később befejezni.

Az ember hajlamos azt hinni, hogy még később is lesz elég ideje az igazságot kimondani, értéket menteni, szabadságot teremteni, az embert megőrizni.

Akitől ma búcsúzunk, sohasem késlekedett. A tisztességet, az igazmondást mindennél többre becsülte.

Akitől ma búcsúzunk – ha az igaz szót meglopták –, nyomába eredt a tolvajoknak. Ha a tisztesség elveszni látszott a hazugságok tengerében – akár 10.000 nap áldozatával is felkutatta azt.

Kósa Ferenc tudta: az élet egy „sóhajtásnyi idő”. Tudta, ebbe a sóhajtásba bele kell férjen a valósággal való szembenézés, emberségünk, sorsunk kiteljesítésének hatalmas, egyénre szabott vállalkozása.

Már fiatalon látta maga körül a szegénységében is csodálatra méltó paraszti életet, szülei „pentaton lelkületű” nemzedékét. És magán érezte a magyarok sűrű, „megégett, agyonfagyott és tarkón lőtt” történelmét. A múltat, amely szerint „legalább annyi cselekvőerőt halmozott fel bennünk, mint amennyi kiszolgáltatottság-érzetet”.

18 évesen jegyezte le személyes életcélját: „megőrizni az embert”, „szabadáá tenni másokat”.

Első hitvallásához egy életen át hű maradt. Pedig pályafutása rögtön első filmjének betitkásával kezdődött. Még az is kérdés volt, lehet-e diplomája valaha.

A következő években – József Attila sorsát idézve – gyakran gondolt a szárszói sínekre, hogy véget lehetne vetni az alkotómunkát felőrölő megaláztatásnak. Vagy hogy egy másik országban szabadabb lehetne.

Kósa Ferenc azonban itthon maradt. Itthon maradt és alkotott. Pedig volt 15 esztendő, amit a cenzúra által lepecsételt dobozokban töltöttek játék- és dokumentumfilmjei. Ő mégsem adta fel.

Az idő őt igazolta. „Küldetés” című filmjét hat hét alatt egymillió magyar nézte meg a mozikban. Ez további munkára ösztönöz elégtételt jelentett még akkor is, ha ezt követően a filmet csak zártkörű vetítésen láthatta a közönség.

Amikor rátalált az alkotótársakra, akik egymásnak adtak ihletet, velük rátalált arra a párbeszédre, közösségi munkamódra is, amelyből a legszebb képeket, a legtisztább emberi hangot remélte.

„...vitatkozva, viaskodva, de folytatjuk egymás gondolatait” – nyilatkozta már az első nagyjátékfilm, a „Tízezer nap” forgatása idején.

És örökre ez maradt az ideálja: olyan világban élni, ahol az ellenvéleménynek helye, építő szerepe van. Ahol az érvek tisztességgel megütközhetnek. Ahol a súlyos kritikának és egyet nem értésnek is emberi hangja s nem állati üvöltése van. Ahol létezik közös emberi, közös művészi cél – és igen, ahol lennie kell közös nemzeti célnak is.

Filmjeiben ezért kereste mindig az igazságot. Ezért mondta el minden lehetséges fórumon, mennyire fáj neki az egyre aljasuló közbeszéd, a kölcsönös tisztelet hiánya. Ezért a kérlelhetetlen igazságszeretetért tiszteltük, becsültük oly sokan.

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Alig múlt két esztendeje, hogy a költőbarát és alkotótárs Csoóri Sándor ravatalánál hallhattuk tőle: „...a mi végső búcsúzásunkhoz inkább illene a hangtalan zokogás, a vigasztaló zene, a fájdalmas harangzúgás, vagy a mélységesen mély csönd”.

Kósa Ferenc búcsúztatásához azonban nagyon is illenek a szavak. A szavak, amiket mindig oly nagy gondossággal álmodott és formált mozgóképre. A fájdalmas és a vigasztaló szavak. Talán leginkább az a pár szó, amit a „Tízezer nap” hőse mond: „Mindenki gondját a magaménak érzem.”

És Kósa Ferenc végső búcsúztatásához ille- nek a szavakkal összenőtt, időnként szívszorító, időnként vigasztaló képek is. Jelenetek és fényképek.

Nemcsak a csontot törő szenvedés, a fájdalmas veszteség, hanem az élni tudás, az élni akarás képei. Fák a folyóparton. Káposztát gyaluló asszonyok. A friss kenyér ropogós héja. József Attila és Bartók Béla arca a falon. A hószakadás mindent eltakaró fagyos tisztasága. Újszülött síró gyermek, újjászületett könnyeivel küszködő apa. Gémeskút és gabonasiló. Magyar puszta és hófödte japán hegyek. Fehérre meszelt parasztház és a nagyváros apokaliptikus fényei.

Tisztelt Gyászoló Közösség!

1956-ban Kósa Ferenc a következő sorokat vetette papírra: „Őrizd az embert magadban, hogy jogod legyen a szóhoz, hogy súlya lehessen szavaidnak, hogy méltó maradj a munkádhoz, mert a mű, amit alkotsz, mindig kifejez téged!

Őrizd az embert, mert hitvallásod nem más, mint elkötelezettség, nem kevesebb, mint szabaddá tenni másokat.

Őrizd az embert, ha lehet életeddel, ha lehet munkáddal, ha nem lehet, haláloddal!

Őrizd az embert!

A szabadság rendjét soha, egyetlen pillanatra se téveszd össze a rend szabadságával!

Őrizd a szabadságot, mert csak addig vagy ember, amíg szabad akarsz lenni. S ha reggel újra látod, amint felelősségük elől hátuk mögé bújnak az emberek, a szemed se rebbenjen!

Végezd a dolgod.

Gondolj a Napra! Ő se szól, csak fölkel és járja a maga útját!”

Így szól Kósa Ferenc hitvallása.

Köszönet érte! Nyugodjék békében!

ZALAVÁRY LAJOS

(1923–2018)

„Éveket éltél. Élsz még egy percet. Vagy többet? A végtelen mindenség életében mérhetetlenül apró idő egy pillanat. Az Úr avval tisztelt meg, hogy erre a pillanatra lelket lehelt beléd. Élsz, mint annyian mások. Teszed dolgodat, mint annyi nap-számos.”

Zalaváry Lajos



Fotó: Lugosi László

■ Életének kilencvenötödik évében elhunyt Zalaváry Lajos (1923–2018) építőművész, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Zalaváry Lajos a Magyar Építőművészek Szövetségének alapító tagja, a MÉSZ Mesteriskola vezető építésze volt. Munkássága a XX. század magyar építészettörténetének egyik kulcspontja: az ő életművén keresztül érthetjük meg, milyen közvetlen kapcsolat áll fenn a századforduló és a jelen magyar építészete között. Zalaváry személyében is képviselte ezt a töretlen folyamatot. Részint azért, mert hosszú és termékeny pályája a negyvenes évek közepétől egészen a 21. század első évtizedéig tart; részint pedig azért, mert építészete az elődök gazdag tapasztalataiból merítve, azokat a kor igényeihez igazítva teljesedett ki.

Az MMA Kiadó 2018-ban hiánypótló kiadványt jelentetett meg Götz Eszter: *Zalaváry Lajos építészete* címmel, melyben korszakokon átívelő pályája, emblematisztikus épületei mellett tanítványai is hirdetik a „mester” sokoldalúságát.

Hitvallása, életművének jelentősége

Az életmű kivételes helyet foglal el a magyar építészet 20–21. századi történetében. A szocialista korszak ideológiai irányával szemben megfogalmazott épületei valójában a modernizmus alapelveit érvényesítették

ellenséges környezetben, mégis sikerrel – írta róla Götz Eszter még 2015-ben.

Az egyetemi évek dániai és svédországi tapasztalatai, majd később a kiemelt állami beruházásokkal járó folyamatos mérlegelés Zalaváry egész pályájára meghatározó befolyással voltak, melyek felülírták a kor uralkodó – és politikai döntések által diktált – építészeti irányelveit. Szilárdan elköteleződött a barátságos, élhető tereket létrehozó építészet mellett.

Száma az épület legelső sorban védelmet nyújtó, befogadó hajlék, derűs hangulatot árasztó, a funkciójukat okosan és gazdaságosan kiszolgáló terek sora. Építészeti alapelvei között ennek megfelelően első helyen szerepelt a hajlékteremtés. Emellett döntően fontosnak tartotta a műfaj helyes megválasztását, igazodást a hely szelleméhez és az adott városkép figyelembe vételét.

Homlokzatalakítását a tektonikus rend törvénye irányította. Egyetlen épületén sem látjuk a kor kedvelt tagolatlan homlokzati üvegfüggönyét, amelyet jellegtelenné tartott. Helyette minden tervén egy egyedi, markáns homlokzati rendet hozott létre, amelyen rendre megjelenik a hely, a funkció, a környezet összképe.

Térformálását az épület arányrendszerének helyes kialakítása vezette, a részek egymáshoz való viszonyának pontos tisztázása, a mű egészét meghatározó harmóniára való törekvés. Hangsúlyozta a tiszta kompozíciót, elvetette a giccset. Forma és tartalom egysége ugyanolyan fontos volt az építészetében, mint a gazdaságosság.

A csillagászat szeretete egész gondolkodását az objektivitás felé vitte, emellett a zenei és irodalmi élmények munkáltak építésze lírai elemeinek háttérében. Ennek köszönhetette, hogy a harmóniára és az arányos rendszer kidolgozására törekedett.

Marosi Miklós építőművész, az MMA alelnöke egy, az életművét bemutató emlékkiállítás megnyitóján elmondta: az utolsó éveit is teljes szellemi frissességgel élő, a szakmáját érintő mindennemű kérdésben naprakész ismerettel rendelkező alkotó volt Zalaváry Lajos, aki között és a huszadik század közt lévő kapcsok az építészet nyelvén zajló párbeszéddel valósult meg. Példaképei Ybl Miklós, Lechner Ödön, Lajta Béla voltak, egész életében barátságot ápolt Jánossy Györggyel és Farkasdy Zoltánnal.

Pályája során teljes tisztességgel élt hivatástudata, az arany metszés eszményi szabályainak való megfelelés vágya, alkotásaiban az organikus építészet elemeinek használata (Jászberényi fürdő), számtalan pályázati sikere a XX. század magyar építészettörténetének meghatározó és kikerülhetetlen alakjává tette őt.

Az idős mesternek két fő vágya is volt. Az egyik a méltatlanul feledésre ítélt Medgyaszay István építész visszavezetése a magyar építészettörténetbe, szerepének tónusosabbá tételével. A másik az utókornak szánt üzenete, ami pedig a Magyar Művészeti Akadémia idős mestereinek kötelező tisztessége. „Egyszer beszélgettem művésztársaimmal, ki mit vinne a jövőbe. Én három befőttesüveget vinnék magammal. Az elsőben tiszta levegő lenne, hogy néhány száz év múlva tudják az emberek, milyen is volt az. A másik az ivóvíz lenne, ugyanebből az okból. A harmadik a

gyümölcs, hogy az emberek még egyszer beleharaphassanak az ízletes almába.”

Szerette a természetet, rajongott a csillagászatért, és magasugróként is sikeres volt.

Pályafutása

A Középülettervező Vállalat irodájában Lechner Ödön portréja függött asztala fölött. Lechner öröksége Lajta Béla, majd az ő elveit követő Málnai Béla életművén keresztül id. Janáky Istvánig ívelt, aki Zalaváry mestere, munkatársa és barátja volt. A mesterek és tanítványok sora a magyar építészet megteremtőjétől a klasszikus modernizmus elveit emberközeli változtatban továbbörökítő, majd a posztmodernhez eljutó Zalaváryig egy egész évszázadot fog át.

Zalaváry Lajos 1942-ben kezdte tanulmányait a BME-n. Farkasdy Zoltánnal, Jánossy Györggyel, Mikolás Tiborral és még sok más jelentős építésszel együtt ő is azon hallgatók közé tartozott, akik az egyetem szervezésében Dániában folytathatták tanulmányaikat. Ahogy társaira, úgy rá is mély hatást gyakorolt a skandináv modernizmus, Erik Gunnar Asplund, Aarne Jacobsen, Sigurd Lewerentz és mások építésze. Ez az építészgeneráció még évtizedekkel később is „beoltotta” a magyar építészetbe a skandináv anyag- és formaérzékenységet, az egyszerre racionális és organikus gondolkodást.

A hazatérést követő időszakban, 1946 után Kismarthy-Lechner Jenő, Virág Pál és Rácz György magánirodájában dolgozott, majd az építész szakma intézményrendszerének 1948–1949-től lezajló radikális átszervezése, államosítása során a Középülettervező Iroda (a későbbi KÖZTI) Janáky István vezette műtermébe került – itt 1965-ben ő vehette át Janáky helyét. Zalaváry Lajos a KÖZTI meghatározó személyisége lett, nemcsak az említett műteremvezetői tevékenysége révén: 1970 és 1990 között a vállalat főépítészeként dolgozott.

A KÖZTI-nél töltött első éveket nagyszabású feladat határozta meg: Zalaváry részt vett a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem épületegyüttesének tervezésében. E sokat vitatott, több tervezési fázison át zajló munka kapcsán végigélte a szocialista realizmus kikényszerítése által okozott szakmai-szellemi konfliktusokat. Zalaváry azonban az 1950-es évek közepén bekövetkező ideológiai enyhülésre gyorsan reagált – ekkori munkái már a hazai modern építészet hagyományaihoz való visszatérésről vallanak. Az 1960-as évek elejétől, a jászberényi fürdő építésének időszakától kezdődően a budavári foghíjbeépítések különös figyelmet igénylő munkát jelentettek számára: az érzékeny műemléki környezet és az új funkcionális, formai és szerkezeti igények közötti egyensúly megteremtése ekkoriban hosszú építészeti viták tárgya volt. Az évtized során azonban egészen más jellegű megbízásokkal is foglalkozott: a budapesti Nagyothallók Állami Intézete 1963–65-ben (e munkájáért és a fürdőért együttesen kapta második Ybl-díját 1966-ban), a Budapesti Műszaki Egyetem kollégiuma és étterme 1967-ben épült. Az 1980

körüli időszak egyik legérdekesebb formálású épülete a veszprémi Úttörő Ifjúsági Ház.

Az 1960-as évek végétől a közelmúltig több, Budapest városképét jelentősen meghatározó helyen építendő mű tervezésére kapott megbízást. A Hotel Atrium-Hyatt a pesti Duna-korzó egyik meghatározó, monumentális eleme (1979–1982).

Már az 1990-es évek elején épült a Múzeum körút és a Rákóczi út sarkán az East–West Center, mely a pesti eklektikára jellemző tömegformák és a könnyű üvegfalak párosításával igyekszik reprezentatív hatást elérni. E posztmodern jellegű komponálásmód más munkáin is megjelenik, főképp a gödöllői Biotechnológiai Kutatóközpont épületén (1990). További megvalósult épületei a feldebrői iskola (1952), a gyöngyösi Vásártéri lakótelep (1954–1958), a budapesti Erzsébetvárosi kórház (Csontos Csabával, Dobozy Miklóssal, 1964), a miskolci sportszernak (1971), a keszthelyi Festetics-kastély „György-szárnyainak” helyreállítása (Csontos Csabával, Dobozy Miklóssal, Detre Villóval, 1986), valamint a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár (2000–2001) és egykori mozi helyreállítása.

Életrajz

1923-ban Budapesten született polgárcsalád gyermekeként. Zalaváry Lajos a gödöllői Premontrei Gimnáziumban kezdte középiskolai tanulmányait, majd Kaposvár, Nyergesújfalu, Esztergom egyházi iskolái következtek, végül Miskolcon érettségizett. Papi nevelésének köszönheti kivételes fegyelmét, sportszeretét és azt a kiegyensúlyozott morális életszemléletet, amely egész pályafutásának pillére lett. A szülői ház pedig humán műveltségét, a zene iránti vonzalmát és természetszeretét alapozta meg. Gyermekkora óta behatóan foglalkozott a természettudományokkal, elsősorban a csillagászatral; azt mondta magáról: „csillagász vagyok, aki házakat tervez”.

1942-ben nyert felvételt a budapesti József Nádor Műegyetemre. Tanárai közül nagy hatással volt rá Wälder Gyula, id. Kotsis Iván, Ohmann Béla, Arvay Károly és Csonka Pál.

1944-ben az évfolyamról sokakat – köztük Zalaváryt is kimenekítették Németországba, 1945-ben pedig Dániába érkeztek, ahol folytatták a tanulmányaikat, de mellette engedélyt kaptak, hogy munkát vállaljanak; Zalaváry Korompay György mellett dolgozott egy stockholmi kiállítás megszervezésében.

A Svenska Institut segítségével eljutott Svédországba is, megismert több dán és svéd építész, és a Stockholmban élő Várhelyi György irodájában néhány hónapig közreműködött az uppsalai dóm helyreállításának tervezésében. Elsajátította a skandináv modern építészet elveit, melynek sarokkövei voltak az egyszerűség, a természetes anyagok használata, a kiegyensúlyozott téralakítás eszménye.

A „dániások” tapasztalatai a 20. század közepén Magyarországon jelentősen befolyásolták az építészetet, többek között nekik is köszönhető, hogy Magyarországon a szocreál építészet felemás módon és igen rövid ideig volt uralkodó stílusirányzat.

1947 őszén érkezett haza Magyarországra, 1949-ben kapott építész diplomát. Pályakezdését döntően meghatározta a kor, az indulás évei. Zalavárynak szerencséje volt, a KÖZTI-ben id. Janáky István műterme kivételes szabadságot élvezhetett, éppen azoknak a munkáknak köszönhetően, amelyek a rendszer presztízsberuházásait készítették elő. Zalaváry évekig tervezőtársként dolgozott Janáky mellett a Miskolci Nehézipari Egyetem épületervein, és tervezői munkája közben bőven volt módja tanulmányozni a hatalom természetét. Az ötvenes évek közepétől lehetősége nyílt falusi iskolák, városi lakóházak, kultúrházak és könyvtárak tervezésére is.

1951 decemberében megalakult a Magyar Építőművészek Szövetsége, aminek Zalaváry alapító tagja volt.

Az ötvenes években Zalaváry több épülettípus újrágondolásával is foglalkozott. A falusi iskolák alaptípusa ekkor még az előző rendszertől örökölt, osztatlan rendszerű elemi iskola volt. A népoktatás korszerűbb elveit kiszolgáló új épülettípus egy takarékos kialakítású, de már osztályokra tagolt, több tantermes iskola képlete lett, amely csak a legszükségesebb helyiségeket tartalmazta, azzal a plusz elvárással, hogy a tantermek bútorozása variálható legyen. Ebből – és a Dániában látott példákban – kiindulva Zalaváry megalkotta az egyszintes, négy tantermes, kétoldali bevilágítású falusi iskolák típusát, melyet külön tanítói lakás egészített ki.

Az ötvenes évek vége felé Bartók és Kodály munkássága nyomán Zalaváry a modern építészet formavilágát és a XX. század közepének technikai eredményeit megkísérelte kibővíteni a falusi építészetben talált ősi mintákkal – Lechner és követői példáján indulva, fél évszázaddal később nála merült fel a sajátosan magyar építészet megteremtésének igénye. A jászberényi fürdő ennek az irányzatnak első – végül egyedül maradt – példája.

A nyolcvanas években Zalaváry több nagy nemzetközi pályázaton is indult, ezzel próbált kitörni a magyarországi építészeti élet elszigeteltségéből. 1983-ban készült a párizsi Opera de la Bastille terve, melynek pályázatát a Bastille lerombolásának 200. évfordulójára írta ki a francia kormány. 1984-ben a párizsi Défense világmédia-központ pályázatára egy Diadalív-parafázist tervezett, majd ugyanebben az évben készült egy egyiptomi pályázatra az Egyiptomi Kultúra Múzeumának rajza is.

1950-től oktatott a Budapesti Műszaki Egyetem Középépülettervezési tanszékén, óraadó tanárként. A Doktori Iskola mestere volt 1996-tól, valamint a BME DLA Habilitációs Bizottság tagja.

1992 és 2011 között a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szervezet, 2011 és 2018 között a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja volt.

Jelentős díjakban és elismerésekben volt része: Ybl Miklós-díj (1956, 1966), Reitter Ferenc-díj (1983), Kossuth-díj (1991), Pro Architectura-díj (1992), Prima díj (2009), Magyar Érdemrend középkeresztje (2013), Nemzet Művésze (2014), Magyar Építőművészetért Érem (2017).

DEMJÁN SÁNDOR

(1943–2018)



Fotó: MTI – Illés Tibor

■ Demján Sándor üzletember 2011-ig a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szervezet, majd ezután a köztestület pártoló tagja volt. Nagyvállalkozóként feladatának tekintette a kultúra támogatását, mecénásként az egyesületi időszakban segítette a Magyar Művészeti Akadémiát is. Az MMA Alapszabályának értelmében Demján Sándort – mint elhunyt pártoló tagot – néhai tagjaként tartja nyilván.

A Prima Primissima díjat és az azonos nevű alapítványt 2003 nyarán alapította Demján Sándor a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ) elnökségének közreműködésével. A díjat azzal a céllal hozták létre, hogy pártoktól és politikától mentesen támogassa és fejlessze a magyar tudományos, művészeti és kulturális életet, őrizze a magyar értelmiség eredményeit, értékeit. Magánalapítványát 1994-ben hozta létre, mely számos oktatási és művészeti-kulturális ügyet is felkarolt.

Az üzletember 1943. május 14-én született a szatmári Börvelyen.

Szakmai karrierjét 1965-ben, a Fejér Megyei ÁFÉSZ-nél kezdte. Pályája során számos cég létrehozásánál bábkodott: 1973-ban ő indította a Skála áruházláncot, 1986-ban megalapította a Magyar Hitelbankot. Nevéhez fűződik a Gránit Pólus Csoport, a Gránit Bank, és a TriGránit Csoport megalapítása. A TriGránit a Közép-Európában is egyedülálló kulturális intézmény, a Művészetek Palotája (Müpa) egyik megteremtője volt.

1980-ban Állami Díjat, 1998-ban Magyar Üzleti Díjat kapott, 1988-ban Az év menedzsere, 1996-ban Az

év vállalkozója, 2000-ben Az évtized menedzsere lett.

Budapest városfejlesztésében betöltött kiemelkedő munkásságáért lett Budapest Díszpolgára (2003).

2006-ban CEE Életműdíjban részesült: a Central and Eastern European Quality Awards Közép- és Kelet-Európa legrangosabb ingatlanfejlesztési szakmai díja. Ugyancsak 2006-ban a World Entrepreneur of the Year Academy (az év világ-üzletembere akadémiaja) tagjai közé fogadta. 2011-ben megkapta a Budapesti Corvinus Egyetem Maecenas Universitatis Corvinianae díját.

2012-ben Encs város a díszpolgári címet adományozta neki a kistérséget támogató programjáért. 2012-ben megkapta a Resource Property Awards életműdíját és a Nagy Imre-émlékplakettet.

2013-ban Lengyelországban a Babér díj platina fokozatát vehette át Katowicében a lengyel gazdaságfejlesztésében, a magyar–lengyel kapcsolatok előmozdításában, valamint a külföldi tőke beáramlásának előmozdításában játszott meghatározó szerepéért.

A hazai kultúráért tett szolgálataiért 2013-ban a Magyar Érdemrend nagykeresztjét kapta meg.

Emberi Méltóságért kitüntetést vehetett át 2015-ben.

Demján Sándor 2018. március 26-án halt meg, 75 éves korában.

A Nemzet Művészei

Nemzet Művésze díj

A Nemzet Művésze díjat a Magyar Művészeti Akadémia kezdeményezésére – 2013-ban – az Országgyűlés a magyar művészeti élet kimagasló teljesítményt nyújtó, elismert képviselőinek személyes megbecsülése, méltó életkörülményeinek biztosítása céljából alapította.

A díjat a Magyar Művészeti Akadémia elnöke a köztestület megalakulásának évfordulója – november 5. – alkalmából adományozza. A díjat a köztestület elnöke és a miniszterelnök vagy az általuk kijelölt egy-egy személy adja át.

A díj odaítéléséről a 11 fő Kossuth-díjjal kitüntetett művész alkotta Nemzet Művésze díj Bizottság dönt, amelynek elnöke a köztestület elnöke (amennyiben Kossuth-díjjal kitüntetett személy). A bizottság két tagját a kultúráért felelős miniszter, nyolc tagját a bizottság elnöke kéri fel, legfeljebb három évre.

A díj az alábbi művészeti területeken adományozható: színházművészet, irodalom, zeneművészet, képzőművészet, filmművészet, építőművészet, táncművészet, iparművészet, fotóművészet, népművészet, valamint cirkuszművészet. A Nemzet Művésze cím az előzőleg Kossuth-díjban részesített és 65. életévét – táncművész, valamint cirkuszművész esetében 50. életévét – betöltött művészeknek adható.

A Nemzet Művésze címet egyidejűleg legfeljebb 70 személy viselheti. Törvény alapján a díj az első két alkalommal (2014-ben és 2015-ben) a fent hivatkozott művészeti területeken törvényben meghatározott keretszámok szerint adományozható; a 2015. évi adományozást követően a köztestület elnöksége jogosult dönteni arról, hogy megüresedett díjazotti helyen a díj mely művészeti területen adományozható, szem előtt tartva, hogy az egyes művészeti területeken a Nemzet Művésze címet viselők száma lehetőleg ne legyen kevesebb egy főnél.

A díjazott az adományozásról okiratot kap, jogosult a Nemzet Művésze cím viselésére, és az adományozást követő hónap első napjától életjáradékban részesül. Az életjáradék havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a huszonháromszorosa.

A Nemzet Színésze, a Magyar Mozgóképfestő Mestere, a Magyar Állami Operaház Mesterművésze címek valamelyikének viselése nem zárja ki a Nemzet Művésze díj elnyerését, s az együttes címhasználatot; többes díjazottság esetében a Nemzet Művésze elismerésben részesült művésznek választania kell, hogy melyik díja alapján kéri életjáradék folyósítását.

A díjat 2014 júliusában ítélte oda első alkalommal a díj bizottsága; mivel nincs Kossuth-díjas cirkuszművészünk, 69 főnek adományozott díjat. A díjjal járó havi életjáradék összege a 2014. évben díjazottak esetében – a 2013. évi minimálnyugdíj összeg (28.500 Ft) alapján – 655.500 Ft, mely jelenleg is változatlan.

A BIZOTTSÁG TAGJAI 2018-BAN

Kubik Anna bizottsági elnök, színművész, az MMA rendes tagja;

A kultúráért felelős miniszter által felkért tagok:

Aknay János festőművész, az MMA rendes tagja, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének elnöke; a képzőművészet művészeti területet képviseli;
Eperjes Károly színművész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja; a színművészet művészeti területet képviseli.

A Bizottság elnöke által felkért tagok:

Finta József építőművész, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze; az építőművészet művészeti területet képviseli;

Gyulai Líviusz grafikus, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze; a képzőművészet és az animáció művészeti területet képviseli;

Kiss János balettművész, a Győri Balett igazgatója, alapító tagja; a táncművészet művészeti területet képviseli;

Medveczky Ádám karmester, az MMA rendes tagja; a zeneművészet művészeti területet képviseli;

Sára Sándor operatőr, rendező, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze; a filmművészet művészeti területet képviseli;

Schrammel Imre keramikus, iparművész, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze; az iparművészet művészeti területet képviseli;

Sebő Ferenc előadóművész, népzene kutató, a Nemzet Művésze; a népművészet művészeti területet képviseli;

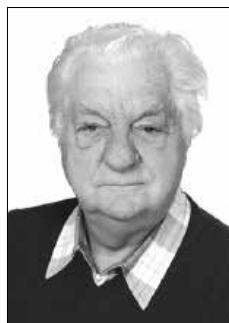
Szilágyi István író, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze; az irodalom művészeti területet képviseli.



Ágh István
költő
Felsőiskáz,
1938. március 24.



Bak Imre
festőművész
Budapest,
1939. július 5.



Balassa Sándor
zeneszerző
Budapest,
1935. január 20.



Bán Ferenc
építőművész
Tokaj,
1940. szeptember 17.



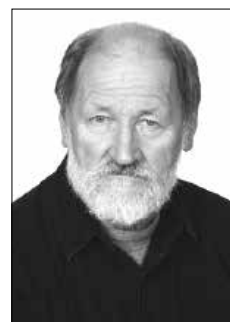
Bánsági Ildikó
színművész
Budapest,
1947. október 19.



Béres Ilona
színművész
Budapest,
1942. június 4.



Blaskó Péter
színművész
Budapest,
1948. június 13.



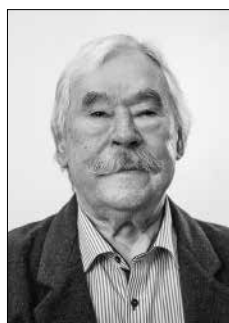
Buda Ferenc
költő
Debrecen,
1936. november 3.



Budai Ilona
népdalénekes
Felpéc,
1951. április 3.



Csíkszentmihályi Róbert
szobrászművész
Budapest, 1940. január 5.



Csukás István
költő, író
Kisújszállás,
1936. április 2.



Dévényi Sándor
építőművész
Pécs,
1948. november 27.



Dobai Péter
író
Budapest,
1944. augusztus 12.



Dubrovay László
zeneszerző
Budapest,
1934. március 23.



Fekete György
belsőépítész
Zalaegerszeg,
1932. szeptember 28.



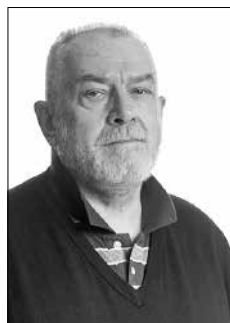
Ferencz István
belsőépítész,
építőművész
Edelény, 1944. január 27.



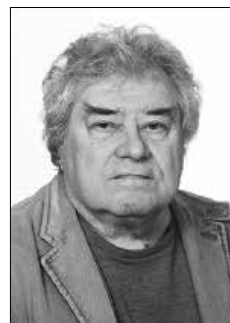
Finta József
építőművész
Kolozsvár,
1935. június 12.



Foltin Jolán
táncművész
Budapest,
1943. szeptember 15.



Gothár Péter
filmrendező
Pécs,
1947. augusztus 28.



Gyulai Líviusz
grafikusművész
Barót,
1937. december 2.



Hager Ritta
textilművész
Budapest,
1931. február 20.



Huszti Péter
színművész
Budapest,
1944. május 4.



Jankovics Marcell
filmrendező
Budapest,
1941. október 21.



Jánoskúti Márta
jelmeztervező
Budapest,
1942. április 4.



Kalász Márton
író, költő
Somberek,
1934. szeptember 8.



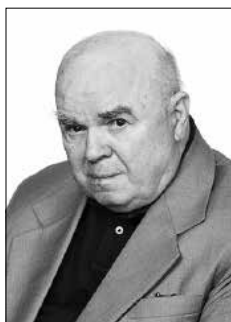
Kampis Miklós
építőművész
Budapest,
1935. november 14.



Keserü Ilona
festőművész
Pécs,
1933. november 29.



Kiss Anna
költő, drámaíró
Gyula,
1939. január 26.



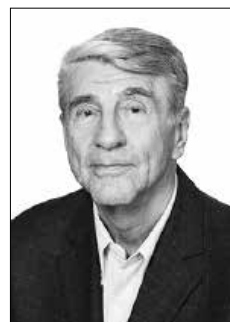
Kocsár Miklós
zeneszerző
Debrecen,
1933. december 21.



Koltai Lajos
operatőr
Budapest,
1946. április 2.



Konok Tamás
festőművész
Budapest,
1930. január 9.



Korniss Péter
fotóművész
Kolozsvár,
1937. augusztus 4.



Kő Pál
szobrászművész
Perespuszta,
1941. június 2.



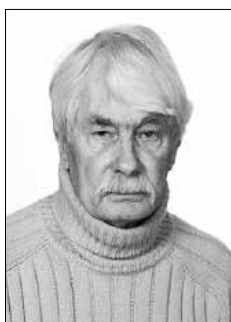
Kunkovacs László
fotóművész, néprajzkutató
Endrőd,
1942. március 25.



Lator László
költő, műfordító, esszéista
Tiszasásvár,
1927. november 19.



Marton Éva
operaénekes
Budapest,
1943. június 18.



Melocco Miklós
szobrászművész
Róma,
1935. április 3.



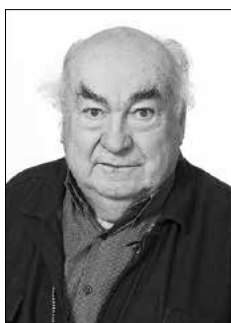
Mécs Károly
színművész
Budapest,
1936. január 10.



Miller Lajos
operaénekes
Szombathely,
1940. január 23.



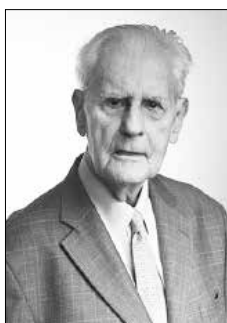
Németh János
keramikus, szobrászművész
Zalaegerszeg,
1934. március 16.



Novák Ferenc
koreográfus, rendező
Nagyenyed,
1931. március 27.



Orosz István
grafikusművész
Kecskemét,
1951. október 24.



Párkai István
karmester
Budapest,
1928. június 30.



Pártay Lilla
táncművész, koreográfus
Budapest,
1941. október 25.



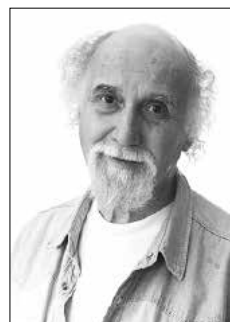
Perényi Miklós
gordonkaművész
Budapest,
1948. január 5.



Rofusz Ferenc
animációsfilm-rendező
Budapest,
1946. augusztus 19.



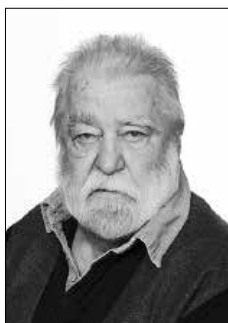
Rubik Ernő
tervezőművész
Budapest,
1944. július 13.



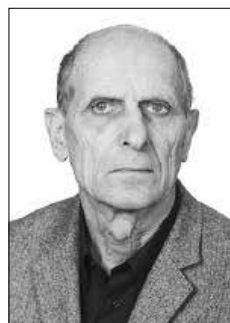
Sándor György
előadóművész
Budapest,
1938. április 4.



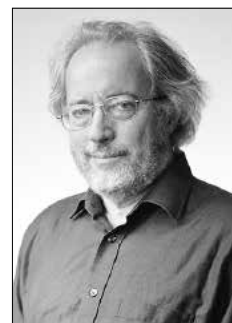
Sánta Ferenc
hegedűművész
Kaposvár,
1945. március 2.



Sára Sándor
filmrendező
Tura,
1933. november 28.



Schrammel Imre
keramikus, iparművész
Szombathely,
1933. október 29.



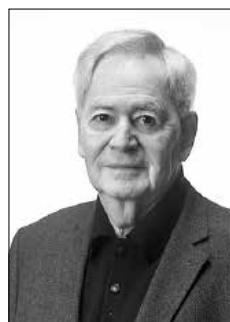
Sebő Ferenc
előadóművész,
népzenekutató
Szekszárd, 1947. február 10.



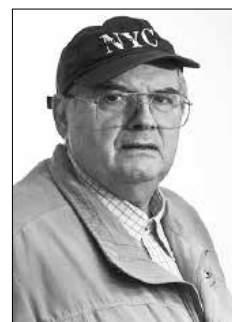
Somogyi Győző
festőművész
Budapest,
1942. július 28.



Szabó Dénes
karnagy
Makó,
1947. március 6.



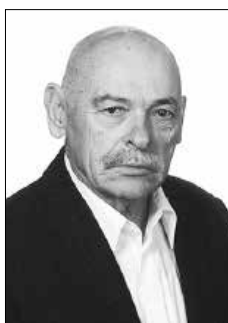
Szabó István
filmrendező
Budapest,
1938. február 18.



Szakcsi Lakatos Béla
zeneszerző,
zongoraművész
Budapest, 1943. július 8.



Székely László
díszlettervező
Budapest,
1932. október 2.



Szilágyi István
író
Kolozsvár,
1938. október 10.



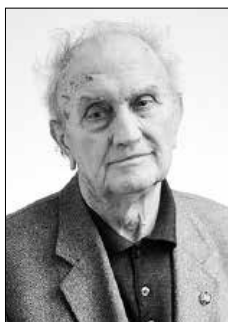
Szőnyi Erzsébet
zeneszerző
Budapest,
1924. április 25.



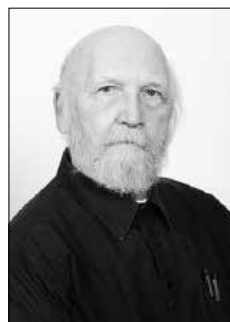
Tandori Dezső
író
Budapest,
1938. december 8.



Tímár Sándor
koreográfus, rendező
Szolnok,
1930. október 2.



Tornai József
író, költő
Dunaharaszti,
1927. október 9.



Tóth János
operatőr, filmrendező
Tolna,
1930. szeptember 1.



Törőcsik Mari
színművész
Pély,
1935. november 23.



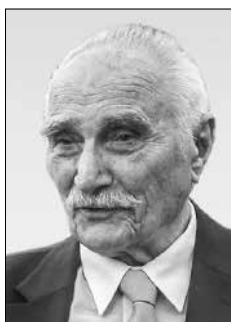
Török Ferenc
építőművész
Budapest,
1936. október 22.



Tőzsér Árpád
költő, író
Gömörpéterfala,
1935. október 6.



Vadász György
építőművész
Budapest,
1933. február 18.

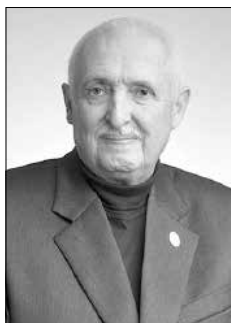


Varga Imre
szobrászművész
Siófok,
1923. november 1.

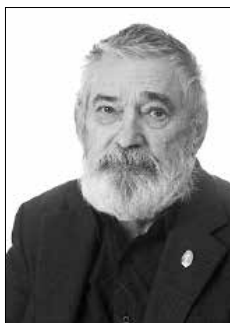


Vásáry Tamás
zongoraművész,
karmester, Debrecen,
1933. augusztus 11.

Néhai
kitüntetettek



Bachman Zoltán
építőművész
Nagyvárad, 1945. április 21.
– Pécs, 2015. július 2.



Balla Demeter
fotóművész
Szentes, 1931. május 4. –
Budapest, 2017. november 5.



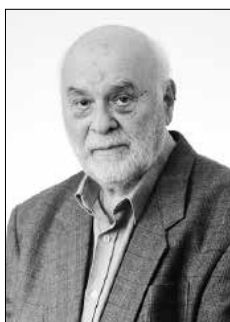
Bohus Zoltán
szobrászművész, üvegtervező
Endrőd, 1941. december 21. –
Budapest, 2017. november 23.



Csete György
építőművész
Szentes, 1937. november 5. –
Budapest, 2016. június 28.



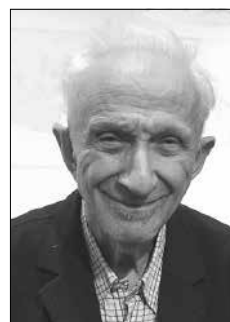
Csoóri Sándor
író, költő
Zámoly, 1930. február 3. –
Üröm, 2016. szeptember 12.



Deim Pál
festőművész
Szentendre, 1932. június 29.
– Szentendre, 2016. május 9.



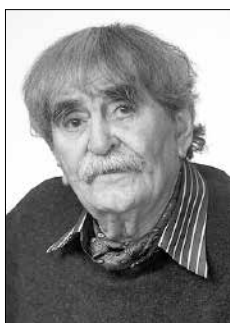
Erdélyi Zsuzsanna
néprajztudós
Komárom, 1921. január 10.
– Budapest, 2015. február 13.



Gross Arnold
grafikusművész
Torda, 1929. november 25.
– Budapest, 2015. január 22.



Jókai Anna
író
Budapest, 1932. november 24.
– Budapest, 2017. június 5.



Juhász Ferenc
költő
Biatorbágy, 1928. augusztus 16.
– Budapest, 2015. december 2.



Kallós Zoltán
néprajztudós
Válaszút, 1926. március 26.
– Válaszút, 2018. február 14.



Kányádi Sándor
író, költő
Nagygalambfalva, 1929. május 10.
– Budapest, 2018. június 20.



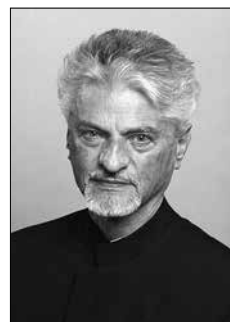
Makk Károly
filmrendező
Berettyóújfalu, 1925. december 23.
– Budapest, 2017. augusztus 30.



Sinkó László
színművész
Budapest, 1940. március 18.
– Budapest, 2015. július 31.



Solti Gizella
iparművész
Budapest, 1931. november 19.
– Budapest, 2015. március 18.



Szervátiusz Tibor
szobrászművész
Kolozsvár, 1930. július 26.
– Budapest, 2018. április 25.

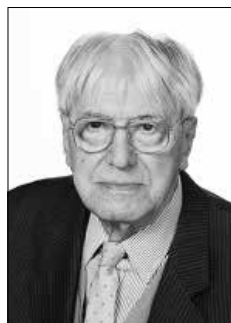


Vasadi Péter

költő, író

Budapest, 1926. június 1.

– Budapest, 2017. november 24.



Zalaváry Lajos

építőművész

Budapest, 1923. június 1.

– Budapest, 2018. február 13.

Építőművészet díjkategóriában

Bán Ferenc
Dévényi Sándor
Finta József
Kampis Miklós
Török Ferenc
Vadász György

Filmművészet díjkategóriában

Gothár Péter
Jankovics Marcell
Koltai Lajos
Sára Sándor
Szabó István
Tóth János

Fotóművészet díjkategóriában

Korniss Péter

Iparművészet díjkategóriában

Ferencz István
Fekete György
Hager Ritta
Németh János
Orosz István
Rofusz Ferenc
Rubik Ernő
Schrammel Imre
Székely László

Irodalom díjkategóriában

Ágh István
Buda Ferenc
Csukás István
Dobai Péter
Kalász Márton
Kiss Anna
Lator László
Szilágyi István
Tandori Dezső
Tornai József
Tózsér Árpád

Képzőművészet díjkategóriában

Bak Imre
Csikszentmihályi Róbert
Gyulai Líviusz
Keserü Ilona
Konok Tamás
Kő Pál
Melocco Miklós
Somogyi Győző
Varga Imre

Népművészet díjkategóriában

Budai Ilona
Foltin Jolán
Kunkovác László
Sebő Ferenc

Színházművészet díjkategóriában

Bánsági Ildikó
Béres Ilona
Blaskó Péter
Husztai Péter
Jánoskúti Márta
Marton Éva
Mécs Károly
Miller Lajos
Sándor György
Törőcsik Mari

Táncművészet díjkategóriában

Novák Ferenc
Pártay Lilla
Tímár Sándor

Zeneművészet díjkategóriában

Balassa Sándor
Dubrovay László
Kocsár Miklós
Párkai István
Perényi Miklós
Sánta Ferenc
Szabó Dénes
Szakcsi Lakatos Béla
Szőnyi Erzsébet
Vásáry Tamás

**A NEMZET
MŰVÉSZEI**

A díjazottakról további információ a Magyar Művészeti Akadémia által üzemeltetett <http://nemzetmuvesze.hu> webcímen található.



MMA
MUSEUM OF MODERN ART
HUNGARIAN
ACQUISITION DEPT.

Arcképcsarnok



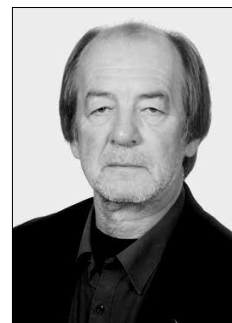
Ablonczy László
színikritikus, író



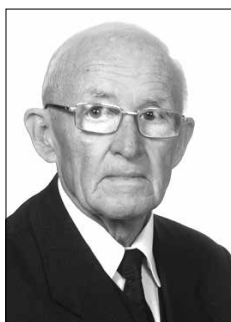
Ács Margit
író



Ágh István
költő



Aknay János
festőművész



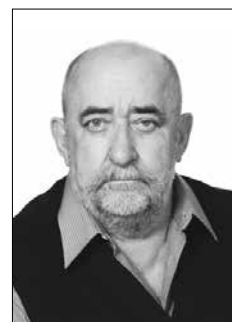
Almási István
népzene kutató



Ambrus Éva
keramikus,
iparművész



András Ferenc
filmrendező



Árendás József
grafikusművész



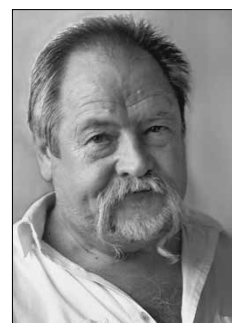
Bakos István
tervezőgrafikus



Balassa Sándor
zeneszerző



Balázs Mihály
építőművész



Balla András
fotóművész



Barabás Márton
festőművész



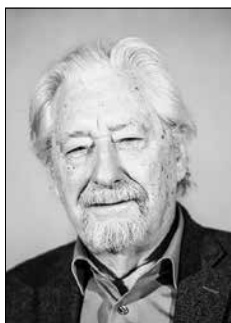
Bán Ferenc
építőművész



Bánsági Ildikó
színművész



Bartusz György
szobrászművész



Bede Fazekas Csaba
operaénekes,
színművész



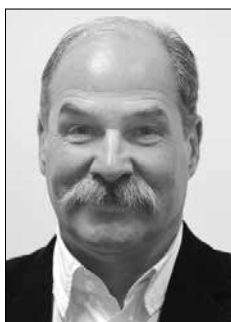
Benedek György
festő, szobrászművész



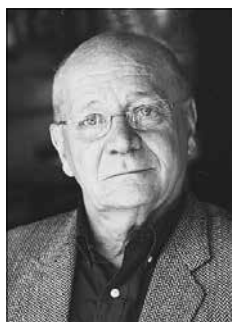
Benkő Imre
fotóművész



Benkő Samu
művelődéstörténész



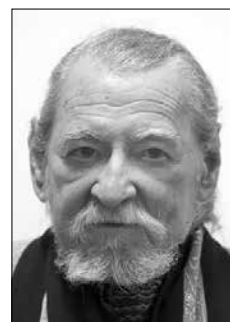
Berecz András
ének- és mesemondó



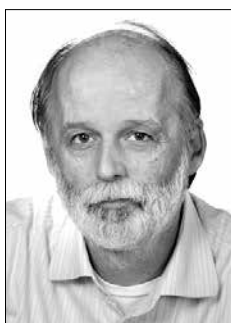
Bereményi Géza
rendező, író



Béres Ilona
színművész



Bertalan Tivadar
látványtervező,
képzőművész



Bicskei Zoltán
filmrendező, grafikus



Blaskó Péter
színművész



Bocskay Vince
szobrászművész



Bodonyi Csaba
építőművész



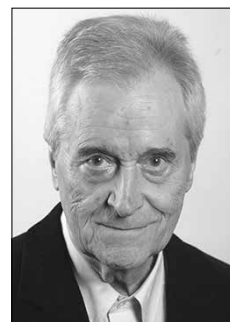
Bogányi Gergely
zongoraművész



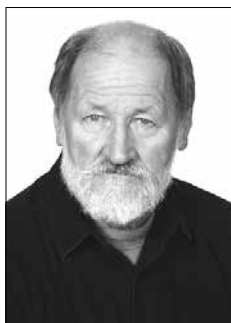
Bogdán László
író



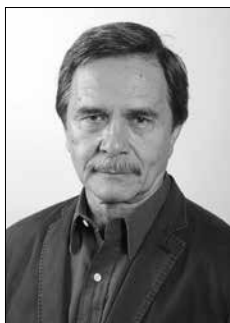
Bogos Ernő
építőművész



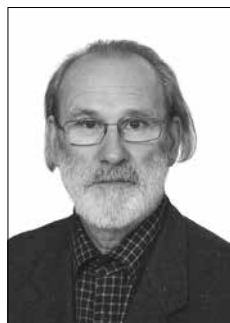
Botvay Károly
gordonkaművész,
tanár



Buda Ferenc
költő



Buglya Sándor
filmrendező



Bukta Imre
festőművész



Czákó Gábor
író



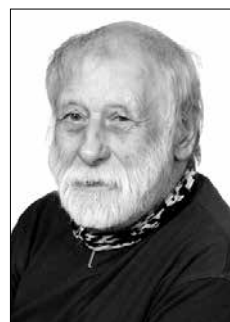
Csáji Attila
festőművész



Császár Angela
színművész



**Csíkszentmihályi
Róbert**
szobrászművész



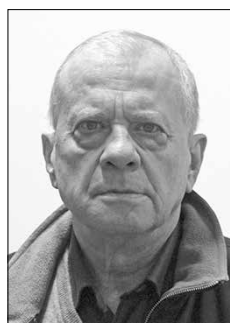
Dárday István
filmrendező



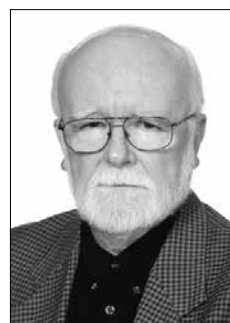
Dávid Katalin dr.
művészettörténész



Dévényi Sándor
építőművész



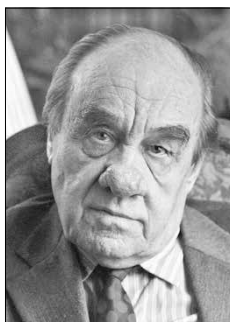
Dobai Péter
író



Dobó János
építőművész



Döbrentei Kornél
író, költő



Duba Gyula
író



Dubrovay László
zeneszerző



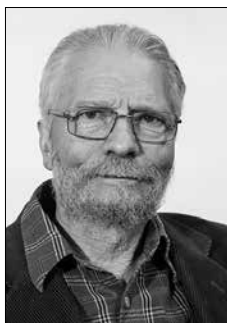
Elekes Károly
festő, grafikus-,
szobrászművész



Eösz László
zenetörténész



Erfán Ferenc
festő- és iparművész



Farkas Ádám
szobrászművész



Farkas Árpád
író, költő



Fekete György
belsőépítész



Fekete J. József
író, kritikus



Fekete Vince
költő



Ferdinandy György
író



Ferencz István
építőművész



Ferencz Marcel
építőművész



Ferenczes István
költő



Filep Sándor
festőművész



Finta József
építőművész



**Fodorné László
Mária**
kéziszövő



Földi Péter
festőművész



Füzesi Magda
író



Galánfi András
fafaragó, tanár



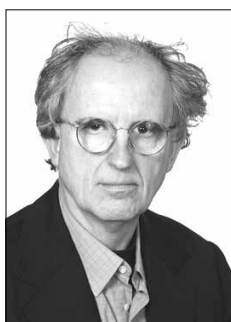
Gál Sándor
költő



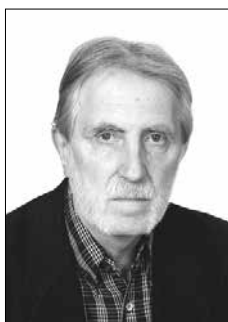
Geszler Mária
keramikusművész



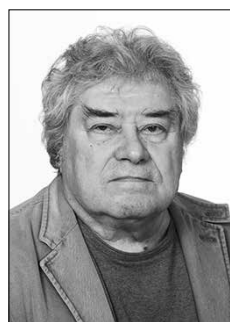
Golda János
építőművész



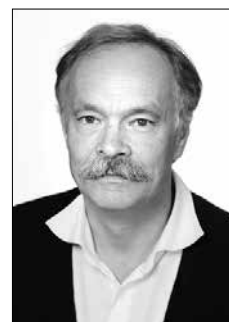
Gulyás Gyula
filmrendező



Gulyás János
filmrendező, operatőr



Gyulai Líviusz
grafikusművész



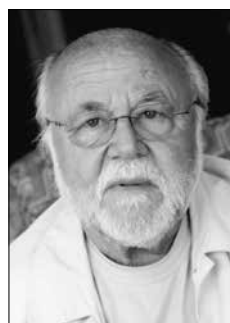
Haáz Sándor
zenetanár



Hager Ritta
textilművész



Haris László
fotóművész



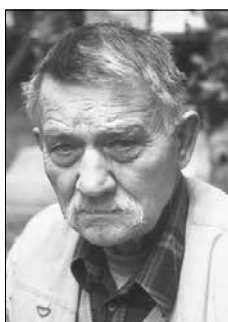
Haumann Péter
színművész



Hauser Beáta
textilművész



Hefkó Mihály
belsőépítész



Hunyadi László
szobrászművész



Huszár Lajos
zeneszerző



Husztai Péter
színművész



Iancu Laura
költő, író



Istvánfi Gyula
építőművész



Jahoda Maja
belsőépítész



Jakobovits Márta
keramikumművész



Jankovics Marcell
filmrendező



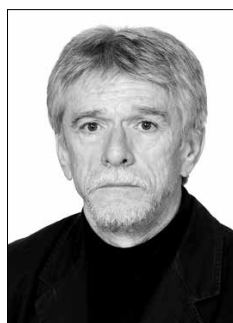
Jankovics Tibor
építőművész



Jánoskúti Márta
jelmeztervező



Jelenczki István
filmrendező, fotó-
és képzőművész



Jovián György
festőművész



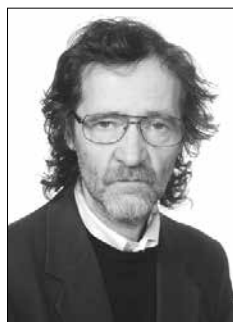
Juhász Zoltán
népzénész



Kalász Márton
költő, műfordító



Kampis Miklós
építőművész



Kárpáti Tamás
festőművész



Kassai István
zongoraművész



Katona Katalin
ötvösművész



**Katona Szabó
Erzsébet**
textilművész



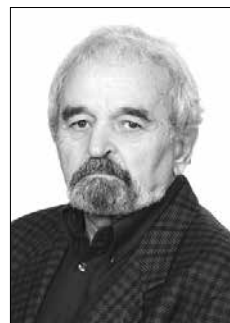
Kékedi László
fafaragó,
népi iparművész



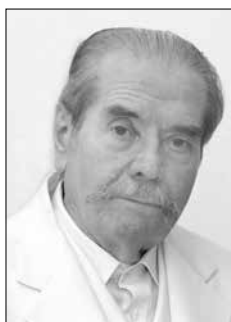
Kelecsényi Csilla
textilművész



Keserü Katalin dr.
művészettörténész



Király László
író



Király Levente
színművész



Kiss Anna
költő



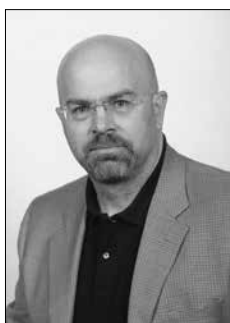
Kiss B. Atilla
operaénekes



Kiss Benedek
költő



Kiss Csaba
rendező, drámaíró



Kocsár Balázs
karmester



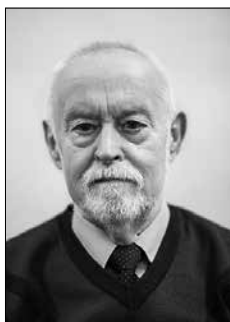
Kocsár Miklós
zeneszerző



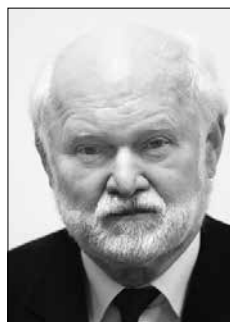
Kodolányi Gyula
költő, író



Kókay Krisztina
grafikus, textilművész



Kótai József
ötvösművész



Kovács István dr.
költő, történész



Kovács Péter
festő-
és grafikusművész



Kovács Zoltán
fagottművész,
karmester, zeneszerző



Kő Pál
szobrászművész



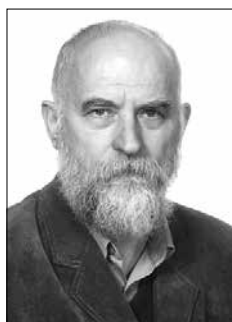
Krcho János
építőművész



Kubik Anna
színművész



Kunkovacs László
fotóművész



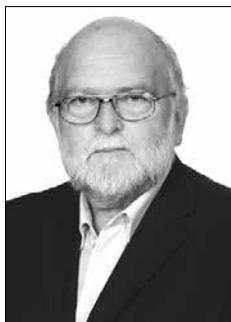
Kuti Dénes
festőművész



Landgráf Katalin
szövöttanyag-tervező



Lantos István
zongoraművész



Lelkes Péter dr.
formatervező
iparművész



Lovas Ilona
képzőművész



Lugossy László
filmrendező



Lukácsi László
üvegművész



M. Novák András
festőművész



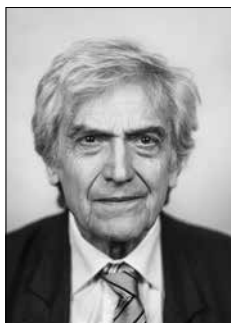
Marosi Miklós
építőművész



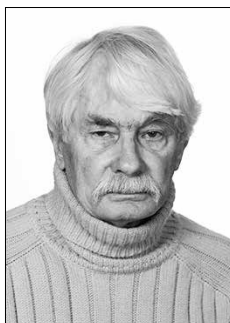
Marton Éva
operaénekes



Mécs Károly
színművész



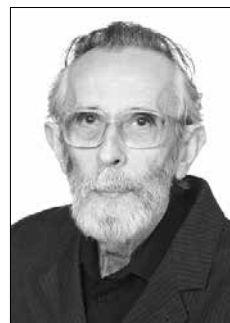
Medveczky Ádám
karmester



Melocco Miklós
szobrász



Mészáros Éva
iparművész



Mezei Gábor
belsőépítész



Mezey Katalin
író



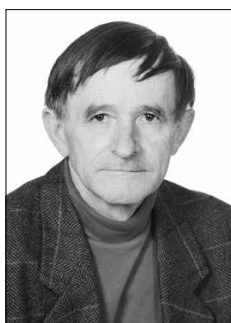
Miller Lajos
operaénekes



Mohay Miklós dr.
zeneszerző



Molnár Edit
fotóművész



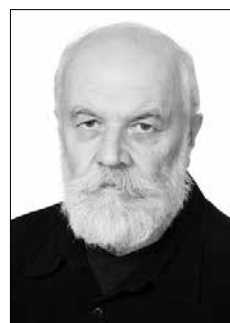
Móser Zoltán
fotóművész



Murádin Jenő
művelődéstörténész



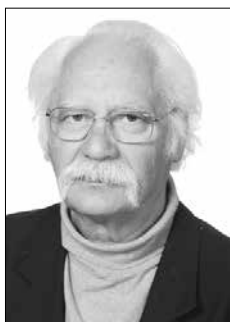
Nagy Attila dr.
drámatörténész



Nagy Ervin
építőművész



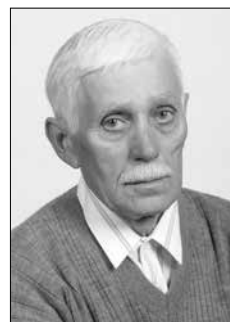
Nagy Gábor
költő,
irodalomtörténész



Nagy János
szobrászművész



Nagy Viktor
színházi rendező



Nagy Zoltán Mihály
író



Németh János
keramikus, szobrász



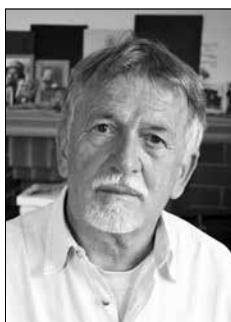
Nógrádi Péter
zeneszerző



Oberfrank Pál
színművész



Olsvay Endre
zeneszerző



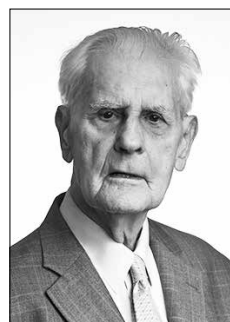
Oravecz Imre
költő



Orosz István
grafikusművész,
filmrendező



P. Benkő Ilona
keramikumművész



Párkai István
karmester



Pásztor Péter
építőművész



Péterfy László
szobrászművész



Petrás Mária
népdalénekes,
keramikumművész



Prutkay Péter
képzőművész



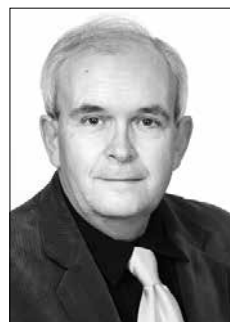
Ráckevei Anna
színművész



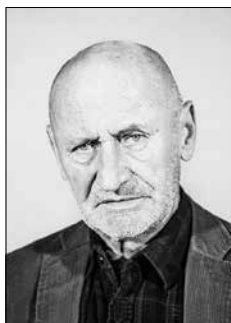
Rátkai Erzsébet
jelmeztervező



Rátóti Zoltán
színművész



Reményi Attila
zeneszerző



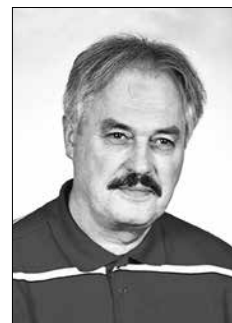
Reviczky Gábor
színművész



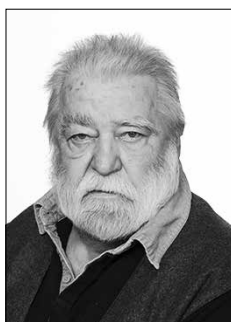
Rudolf Mihály
építőművész



Sapszon Ferenc, ifj.
karnagy



Sára Ernő
grafikusművész



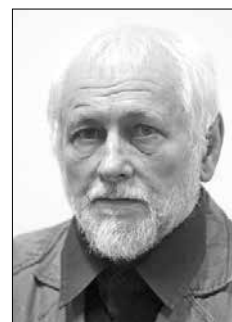
Sára Sándor
operatőr, rendező



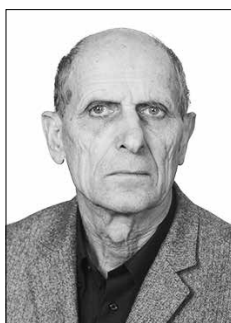
Sáros László György
építőművész



Sass Sylvia
operaénekes



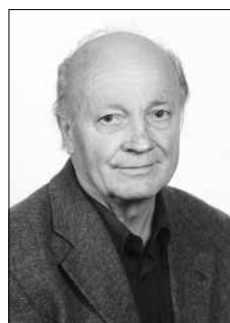
Scherer József
festő, grafikus,
ipari formatervező



Schrammel Imre
keramikusművész



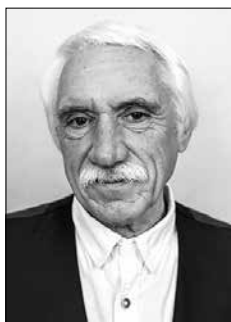
Sebestyén Márta
népdalénekes



Serfőző Simon
költő, író



Sipos László
festőművész



Sipos Mihály
zenész, énekművész



Skardelli György
építőművész



**Solymosi Tari
Emőke dr.**
zenetörténész



Somogyi Győző
festőművész



Somogyi Pál
építész, belsőépítész



Stefanovits Péter
festő- és
grafikusművész



Stoller Antal
koreográfus



Szabó Dénes
karnagy



Szabó Marianne
textilművész



Szabó Tamás
szobrászművész



Szabó Tamás János
építőművész



Szalai Györgyi
rendező



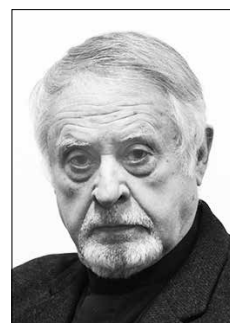
Szarvas József
színművész



Szatyor Győző
grafikusművész



Szecsődi Ferenc
hegedűművész



Székely László
díslettervező



Szemadám György
festőművész



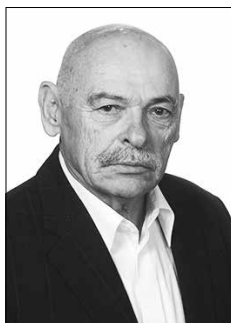
Szenes István
belsőépítész



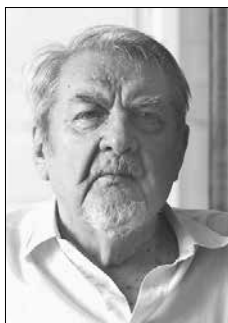
**Szentkirályi Miklós
Béla**
restaurátorművész



Szentmártoni János
költő



Szilágyi István
író



Szócs István
író



Szócs Miklós TUI
szobrászművész



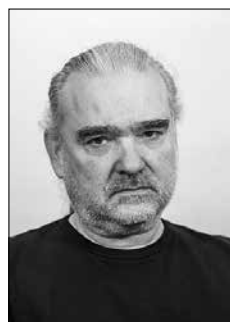
Szőnyi Erzsébet
zeneszerző



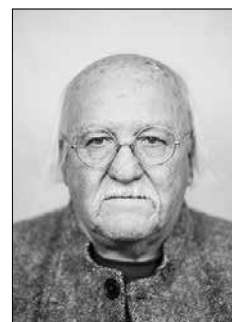
Szőnyiné Szerző Katalin
zenetörténész



Szunyoghy András
festő- és
grafikumszobrász



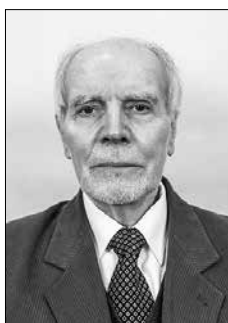
Szurcsik József
képzőművész



Szűcs Endre dr.
építőművész



Tamás Menyhért
író, költő



Tardy László
kántor-karnagy



Temesi Ferenc
író



Terényi Ede dr.
zeneszerző



Tima Zoltán
építőművész



Tokody Ilona
operaénekes



Tordai Hajnal
jelmeztervező



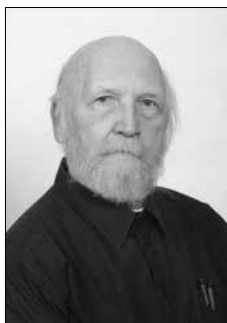
Tornai József
költő, író, műfordító



Tóth Erzsébet
költő, író



Tóth György
fotóművész



Tóth János
operatőr



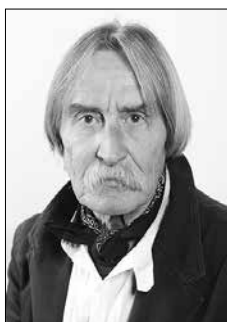
Tóth Péter
zeneszerző



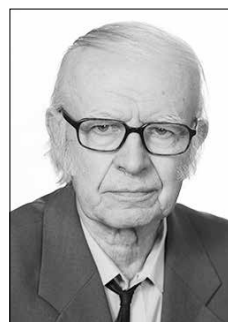
Tóth Tibor Pál
belsőépítész



Török Ferenc
építőművész



Török László
fotóművész



Tózsér Árpád
költő, író



Turányi Gábor
építőművész



Turi Attila
építőművész



Ujvárossy László
grafikumszövész



Vajda László
népi iparművész



Varga Péter
restaurátor,
ezüstműves



Vargha Mihály
szobrászművész



Vashegyi György
karmester



Vári Fábián László
költő



**Veress Sándor
László**
festőművész



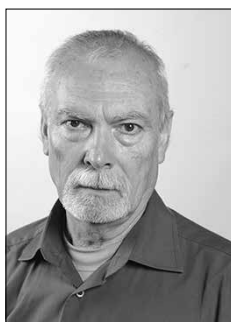
Véssey Gábor
festőművész



Vidák István
népművész



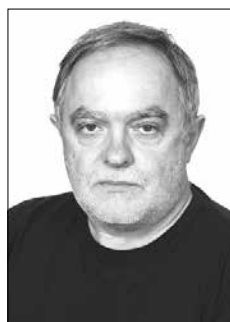
Vidnyánszky Attila
színházi rendező



Vinczeffy László
festőművész



Xantus Gábor
filmrendező



Zakariás Attila
építőművész



Záborszky Kálmán
karmester,
gordonkaművész



Zádori Mária
énekművész



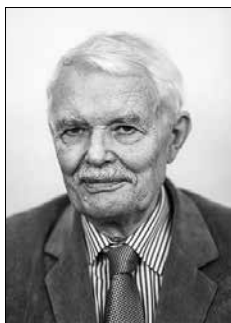
Zelnik József
etnográfus



Zoboki Gábor
építőművész



Zsigmond Dezső
filmrendező



Andrásfalvy Bertalan
néprajzkutató



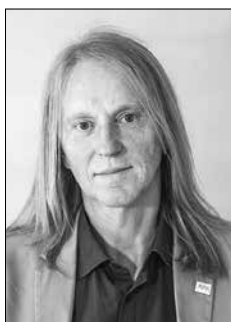
Baksai József
festőművész



Baráti Kristóf
hegedűművész



Baráth Ferenc
grafikusművész



Barta Zsolt Péter
fotóművész



Berlász Melinda
zenetörténész



Bertha Zoltán
irodalomtörténész



Callmeyer Ferenc
építőművész



Cseke Péter
színművész



Csernyus Lőrinc
építész,
művészeti szakíró



Dobozy Borbála
csemlóművész



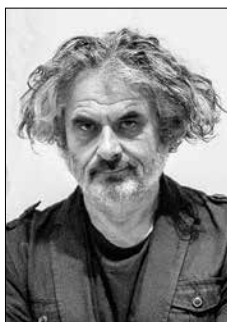
Dvorszky Hedvig
művészettörténész



Eredics Gábor
népzeneész



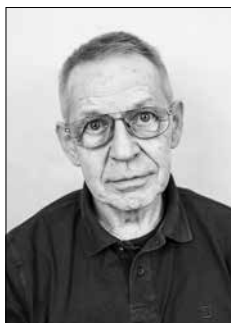
Forintos Kálmán
formatervező,
iparművész



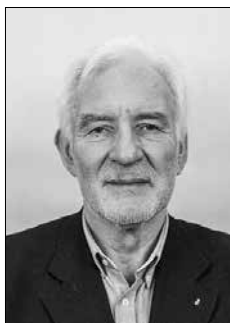
Gaál József
képzőművész



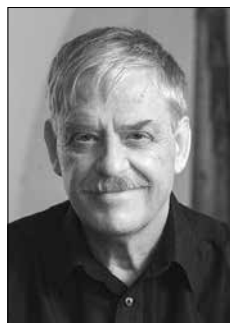
Hámory Judit
belsőépítész



Horváth Péter
fotóművész



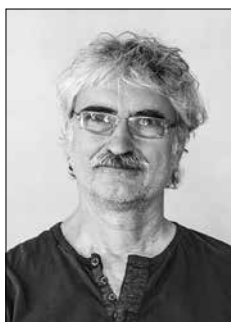
Hóna Gusztáv
harsonaművész



Jánosi András
népzeneész



Juronics Tamás
táncművész,
koreográfus



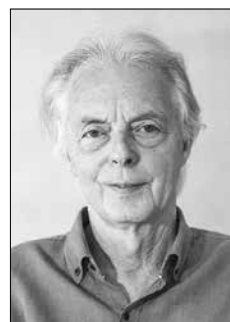
Kincses Károly
fotó-muzeológus



Kiss János
balettművész



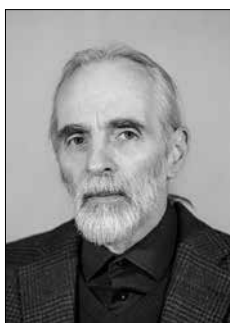
Kóka Rozália
énekes és mesemondó



Kulinyi István
grafikusművész



Laczák Géza
ötvösművész



Lajta Gábor
képzőművész



Lukács Sándor
színművész



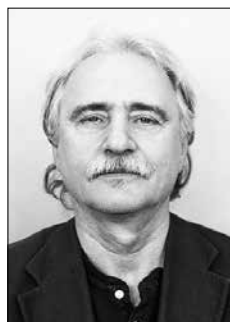
Márkus Béla
irodalomtörténész



Marton László
rendező, szíinigazgató



Makkai Ádám
költő, műfordító



Mihályi Gábor
koreográfus,
rendező



Molnár Imre
iparművész



Olasz Ferenc
filmrendező,
fotóművész



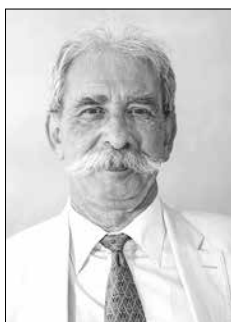
Pártay Lilla
táncművész,
koreográfus



Pécsi Györgyi
irodalomtörténész



Pregitzer Fruzsina
színművész



Radványi György
építőművész



Rohonyi Anikó
operaénekes



Rost Andrea
operaénekes



Salamin Ferenc
építész



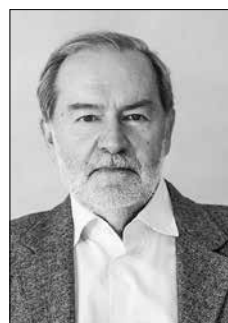
Sipos János
népzene kutató



Sturcz János
művészettörténész



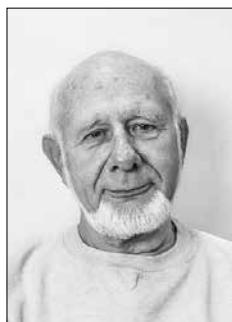
Sulyok Miklós
művészettörténész



Szabolcs Béla
filmrendező



Szörényi László
író, irodalomtörténész,
műfordító



Ternovszky Béla
animációsfilm-
rendező



Tóth Klára
filmkritikus



Vesmás Péter
építőművész

A Magyar
Művészeti
Akadémia
levelező
tagjai

archépcsarnok



Zsuráfszky Zoltán
táncművész,
koreográfus

Tagságát
szüneteltető
levelező tag



Cserhalmi György
színművész



Anthony Gall
építész



Helmuth Rilling
karmester,
zenepedagógus
és Bach-specialista

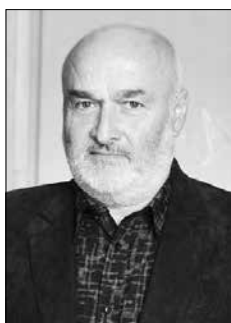


Kernács Gabriella
művészettörténész



Korzenszky Richárd
bencés szerzetes,
pedagógus

A Magyar
Művészeti
Akadémia
tiszteletbeli
tagjai



Pollák Róbert
muzeológus



**Rostoka László /
Vladislav Rostoka**
grafikművész



Szenik Ilona
néprajzkutató



Tímár Sándor
koreográfus,
táncpedagógus



Vörös Győző dr.
egyiptológus,
órkutató

A Magyar
Művészeti
Akadémia
pártoló
tagjai

Burai-Kovács János dr.
Eisler Péter dr.
Gubcsi Lajos dr.
Pollok László

**ÉPÍTŐMŰVÉ-
SZETI TAGOZAT**

Aczél Gábor
Bachmann Bálint
Bálint Imre DLA
Balogh Balázs
közgyűlési képviselő
Boros Pál
Cséfalvay Gyula
Csontos Györgyi
Deák Zoltán
Demény Tamás
Dénes Eszter Liliána
Dénes György
Détári György
Detre Villő
Dienes Szabolcs
Farkas Gábor dr.
Füzes András
Horváth Zoltán
Hübner Mátyás dr.
Iványi László
Jakab Csaba
Jankovics Gergő
Jánosi János
Kálmán Ernő Béla
Kiss Gyula dr.
habil DLA
Kisteleghi István
prof. dr.
Kováts András
Miklós
Kravár Ágnes
Krizsán András
Géza dr.
Kulcsár Attila DLA
Kurucz Szabolcs
Lantay Attila
Lukács István
Major György
Mányi István
Markó Balázs
Molnár Csaba
Német András Imre
Pásztor József

Patonai Dénes
Paulinyi Gergely dr.
Puskás Péter
Rostás László
Salamon Miklós
Sebestény Ferenc
Szalay Tihamér
Szente-Vargáné
Gerencsér Judit
Anna
Szécsi Zsolt
Szövényi István
Tóth Péter
Török Péter
Vadász Bence
közgyűlési képviselő
Varga Csaba
Vámossy Ferenc dr.
Vikár András
Viszlai József
Wagner Péter

**FILM- ÉS
FOTÓMŰVÉSZETI
TAGOZAT**

Bakos Edit
(közgyűlési képviselő)
B. Révész László
Bihari Antal
Erdélyi János
Gyenes Zsolt
Hartyándi Jenő
Herendi Péter
Hollós László
Horváth Z. Gergely
Jokesz Antal
Kaiser Ottó
Katkó Tamás
Kisfaludy András
Kiss Beáta
Koncz Gabriella
Kormos Ildikó dr.
Kovács György
Kovács Melinda
Kóródy Ildikó

Lakatos Iván
(közgyűlési képviselő)
Lennert Géza
Lugossy István
Lukács Lóránt
Markovics Ferenc
Máthé Tibor
Mihályfy László
Mikulás Ferenc
Mohi Sándor
Moldoványi Judit
Nagy Sándor István dr.
Novák Emil
Patyi Árpád
Richly Zsolt
Rófusz Ferenc
Szalay Péter
Szamódy Zsolt Olaf
Szilágyi Varga Zoltán
Szőke András
Tényi István
Ulrich Gábor
Urbán Tamás
Varga Ágota
Varsányi Ferenc
Vékás Péter
Vitézy László

**IPARMŰVÉSZETI
ÉS TERVEZŐ-
MŰVÉSZETI
TAGOZAT**

Antal Pál
Ardai Ildikó
Auth Attila
B. Laborcz Flóra
Baliga Kornél
Balogh Eleonóra
Báger Gusztáv
Bánáti János
Bárd Johanna Mária
Benczúr Gyula
Berzy Katalin
Bicsár Vendel
Borza Teréz
Csemán Ilona

E. Szabó Margit
Erdei Sándor
Felsmann Tamás
Fodor Lóránt
Gombos István
Gothárd Erzsébet
Göbölös Márta
Grünberger Tamás
Gulyás Kati
Gyárfás Gábor
Harsay Ilona
Heffer László
(közgyűlési képviselő)
Horkay István
Jakab Csaba
Jäger Margit
Zsuzsanna
Jajecnik Róbert
Jancsikityné
dr. Lieber Erzsébet
Jankovics Zsuzsanna
Kálmán László
Kányási Holb Margit
Kecseti Gabriella
Kecskés Ágnes
Keresztes Dóra
Kisfaludy Márta
Kiss Ilona
Kis Iringó Márta
Kiss István
Koós Pál
Kovács Zoltán
Krajtsovits Margit
Latin Anna
Lázárné Balog Edit dr.
Lencsés Ida
Lőrincz Attila
Nándor
Lőrincz Győző
Lukács Zsófia
Madarász Kathy
Margit
Máder Indira
Márkus Gábor
Mendelényi Zoárdné
Tünde

arcképcsarnok

A Magyar
Művészeti
Akadémia
nem
akadémikus
köztestületi
tagjai és
közgyűlési
képviselei

Mester Éva Cecília dr.
Minya Mária
Molnár Gyula
Morgós András
prof. dr.
Nagy Alexandra
Nagy Judit
Nagy Tibor
Nausch Géza
Nemes Fekete Edit
Nyári Ildikó
Pannonhalmi
Zsuzsanna
Pápai Livia
Pasqualetti Eleonóra
Pauli Anna
Penkala Éva
Polgár Ildikó
Polyák János
Probstner János
Rainer Péter
Regős Anna
Rényi Krisztina
Rozmann Ágnes
Sárváry Katalin
Simonffy Márta
Sisa József
Smetana Ágnes
Somodi Ildikó
Szabó Erzsébet
Szabó Kinga
Szávost Katalin
(közgyűlési képviselő)
Szekeres Attila István
Széles Judit
Szemereki Teréz
Szentpéteri Tibor
Szilágyi Ildikó
Tankó Judit
Tihanyi Zsuzsanna
Tóth Livia
Tóth Zoltán
Uherkovich Ágnes
Vajda Mária
Vásárhelyi Emese
Vereczkey Szilvia
Vertel Beatrix
Zala Tamás
Zalavári József
Zelenák Katalin
Zidarics Ilona Mária
Zobor László
Zsigmond Attila

IRODALMI TAGOZAT

Alföldy Jenő
Alföldyné Dobosi
Eszter
Bakonyi István dr.
Bata János

Böszörményi Zoltán
Czigány György
Csernák Árpád
Cs. Varga István
Csender Levente
Csisztay Gizella dr.
Csuday Csaba dr.
Falusi Márton dr.
(közgyűlési képviselő)
Farkas Wellmann
Endre
Elmer István Ödön
Horváth Tamás
Károly dr.
Jámborné Balogh
Tünde
Jávorszky Béla
Kemsei István
Kontra Ferenc
Kovács Elemér
Lövetei Lázár László
Lőrincz György
Mandics György
Majoros Sándor
Mohás Livia
Molnár Miklós
Molnár Vilmos
Nagy Franciska
Nagy Koppány Zsolt
Orbán János Dénes
Péntek Imre
Petőcz András
Pintér Lajos
Pollágh Péter
Pósa Zoltán Csaba
(közgyűlési képviselő)
Romhányi Török
Gábor
Rostás-Farkas György
Sarusi Mihály
Sutarski Konrad
Bogumil
Szenyán Erzsébet
Szondi György dr.
Szöllősi Zoltán
Tarbay Ede
Tari István
Tasnádi Edit
Tóth László
Törő István
Vass Tibor
Végh Attila
Urbán Gyula

KÉPZŐ- MŰVÉSZETI TAGOZAT

Bakos Ildikó
Baky Péter
Balanyi Károly
Balanyi Zoltán

Barakonyi Zsombor
Bereznai Péter
Budaházi Tibor
Budahelyi Tibor
Butak András
Csavlek András
Csorba Simon
Dienes Attila
Drozsnyik István
F. Farkas Tamás
Felházi Ágnes Judit
Fodor-Lengyel
Zoltán Gábor
Friedrich Ferenc
Galambos Tamás
Gyarmati Zsolt
Gyémánt László
Haász Ágnes
Hajdú László
Halbauer Ede
Hangay George
Hegy Csaba
Hérics Nándor
Hévizi Éva
Hidi Endre
Holdas György
Józsa Bálint
Kádár János Miklós
Kavcsánszki Gyula dr.
Kákonyi Csilla
Kepenyess Pál
Kéri Imre
Kligl Sándor
Kocsis Imre
Komondi Magdolna
Kopriva Attila
Kótai Tamás
Kovács Attila Lajos
Kovács Péter Balázs
Kovács-Gombos
Gábor
Krizbai Sándor
Lacza Márta
Lebó Ferenc
Lenkey-Tóth Péter
Lévay Jenő
Lipcsey György
Lux Antal
Madarassy István
Magyari Márton
Marosi Ilona dr.
Mihály Gábor
Móder Rezső
Molnár László József
NAGÁMI Nagy
Gábor Mihály
(közgyűlési képviselő)
Nagy Árpád
Nyáry Éva
Oláh György
Olajos György

Olescher Tamás
Orosz János
Osgyányi Vilmos
Ötvös Zoltán
Paizs Péter
Palkó Tibor
Pataki Tibor
Péter Ágnes
Pirk László
Pistur Imre
Radosza Attila dr.
Rády Ferenc
Regős István
Ruttka Ferenc
Sárkány Győző
(közgyűlési képviselő)
Sinkó János
Sulyok Gabriella
Szakáll Ágnes
Szabó Ábel
Szegedi Csaba
Szepessy Béla István
Szilágyi Imre
Szily Géza
Tisza-Kalmár György
Tóth Csaba
Tóth Sándor
Tuzson-Berczeli Péter
Varga-Amár László
Varga Tünde
Váli Dezső
Várhelyi György
Verebes György
Veszely Beáta
Vincze Ottó
Zielinski Tibor
Zsin Judit

MŰVÉSZET- ELMÉLETI TAGOZAT

Aknai Tamás dr.
Aniszi Kálmán dr.
Antal-Lundström
Ilona dr.
Garaczi Imre dr. habil.
F. Orosz Sára
(közgyűlési képviselő)
Hantos Károly
Juhász Judit
Kamp Salamon dr.
Kiss Ferenc
Kucsera Tamás
Gergely dr.
Nagy Dénes
Sághy Ildikó
Szakolczay Lajos
(közgyűlési képviselő)
Szűcs István Miklós
Vasy Géza
Zsávolya Zoltán dr.

**NÉPMŰVÉSZETI
TAGOZAT**

B. Kovács István
Balázs-Bécsi Gyöngyi
Bereczky Csaba
(közgyűlési képviselő)
Bérczi Jánosné
Budai Ilona
Budainé Kósa Klára
(közgyűlési képviselő)
Búsi Lajos
Csoóri Sándor
Dugár János
Faragó Laura
Fazekas Lajos
Fehér Anikó dr.
Gonda István
Gosztonyi Zoltán
Gy. Kamarás Katalin
Holló László
Horváth Tibor
Sándor
Illés Károlyné dr.
Kovács László
Kovács Miklós
Kovács Szabolcs
Lovász Irén
Mucsi János
Nagy Mária
Nagyné Kolumbán
Zsuzsanna
Nesó Sándor
Ország László
Sebestyén István
Szabó Attila
Szankovits Tibor
Szűcs Imre Albert
Takács András

**SZINHÁZ-
MŰVÉSZETI
TAGOZAT**

Balázs Péter János
Barta Dóra
Berkés János
Blaskó Balázs
Bozsik Yvette
Csányi János
Csikos Sándor
Dózsa László
Esztergályos Cecília
Falussy Lilla
Fenyves Márk
Forgács Péter
Földi Béla
Fried Péter
Gyarmathy Ágnes
Harangozó Gyula
György
Harazdy Miklós

Harsányi Gábor Zsolt
Herczeg Tamás
Holb Ibolya
Hűvösvölgyi Ildikó
Jámbor József
Kalmár Magda
Kalmár Tibor
Kerényi Imre
Kertesi Ingrid
Kiss József
(közgyűlési képviselő)
Kováts Kolos
Lázár Balázs
Lukács Gyöngyi
Majzik Edit
Mándy Ildikó
Mészáros László
Mihályi Győző
Pálosi István
Pápai Erika
Pirókné Lippai
Andrea
Piros Ildikó
Pitti Katalin
Rácz István
Román Sándor
Rubold Ödön
Saárossy Kinga
Sáfár Mónika
Solymosi Tamás
Sunyovszky Sylvia
Szalay Tamás
(közgyűlési képviselő)
Szász Zsolt Ferenc
Szlávik István
Szögi Csaba
Szűcs Gábor
Topolánszky Tamás
Tordai Teri
Török Jolán
Udvaros Béla
Várad Marianna
Vincze Balázs
Vincze János

**ZENEMŰVÉSZETI
TAGOZAT**

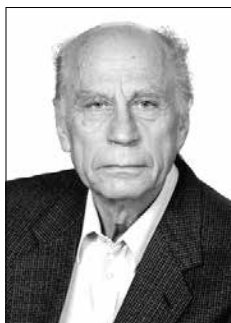
Asztalos Bence
Balázs János
Bánkövi Gyula
Baranyay László
Bednarik Anasztázia
Binder Károly
Breinichné Horváth
Andrea
Bruckner Adrienne
Csanádi László
Csetényi Gyula dr.
Csengery Adrienne
Deákné Kecskés
Mónika

Demény Attila
Döbrössy János
Dubrovayné Ménes
Aranka
(közgyűlési képviselő)
Durkó Péter
Elekes Zsuzsa
Falvay Attila
Faragó Béla
Farkas Gábor
Ferencziné dr.
Ács Ildikó
Fodor Gabriella
Frenreisz Károly
Fried Péter
Gayer Ferenc
Girgás Ágnes
Gyüdi Sándor
Herpay Ágnes
Mária dr.
Hegedűs Endre
Horváth Anikó
Horváth Barnabás
Zoltán
Horváth Gábor
Illényi Katica
Juhász Előd dr.
Kapusi Kálmán
Kelemen Barnabás
Keller András
Kerek Ferenc Csaba
Keresztes Nóra
Kesselyák Gergely
Kovács Lóránt
Kubina Péter
Lakatos György
Lakner Tamás
Lóte Enikő
Matuz István
Márta István
Molnár György
Onczay Csaba
Pólus László
Prunyi Ilona
Raduly József
Rózsa Pál
Sebestyén Ernő
Smuta Attila
Sugárné Mindszenty
Zsuzsánna

Strausz Kálmán
Szabadi Vilmos
Szabó István
Szabó László Imre dr.
Szabó Miklós
Szabó Orsolya
Teodóra
Szabó Péter
Szakály Ágnes
Szeftcsik Zsolt
Szvorák Katalin
Tamási László András
Temesi Mária
Terék József
Vas Bence
(közgyűlési képviselő)
Varga Laura dr.
Vigh Marianne
Víg Tommy
Zombola Péter

A Magyar
Művészeti
Akadémia
nem
akadémikus
köztestületi
tagjai és
közgyűlési
képviselői

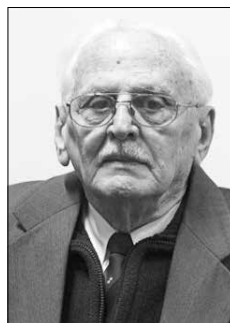
arcképcsarnok



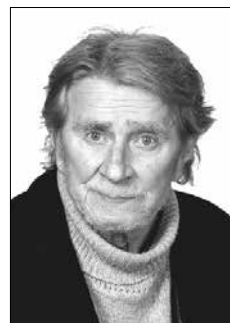
Albert Gábor
író



Ág Tibor
népzenekutató,
karnagy



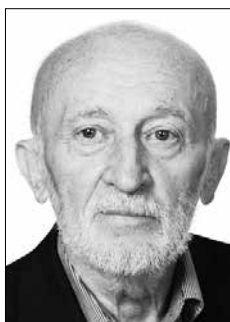
Bánszky Pál
művészettörténész,
néprajzkutató



Bencsik István
szobrászművész



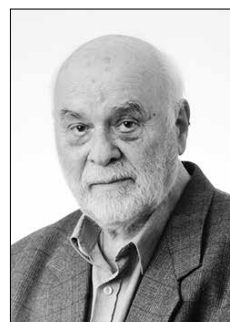
Bohus Zoltán
szobrász,
üvegtervező



Csete György
építőművész



Csikós Attila
építőművész,
díslettervező



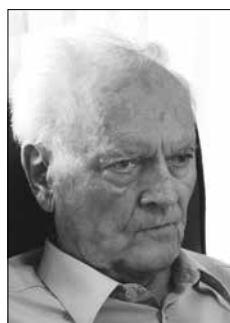
Deim Pál
festőművész



Demján Sándor
üzletember



Devich János
gordonkaművész



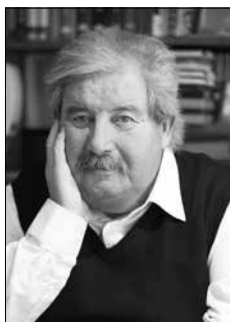
Dobos László
író



Erdélyi Zsuzsanna
néprajztudós



Grendel Lajos
író



Halmos Béla
zenész,
népzeneoktató



Ittész Mihály dr.
karnagy, művészeti
író



Jakobovits Miklós
képzőművész



Jókai Anna
író



Kallós Zoltán
néprajztudós



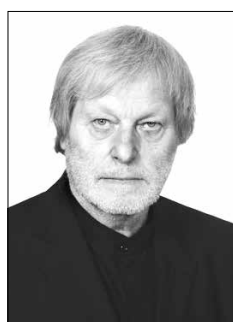
Karátson Gábor
író, festő



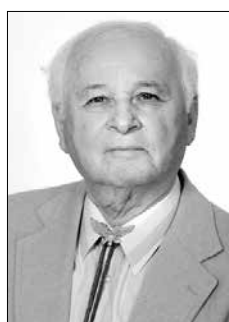
Kányádi Sándor
költő



Kemény Henrik
bábművész



Kerényi József Péter
építőművész



Kiss Dénes
író, költő



Kobzos Kiss Tamás
zenész, előadóművész,
zenepedagógus



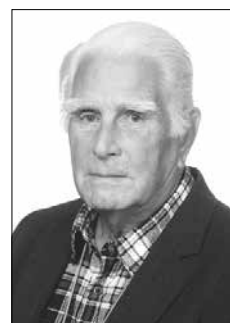
**Koller Györgyné,
Soós Szabó Edith**



Kósa Ferenc
filmrendező



Kusztos Endre
festőművész, grafikus



Lantos Ferenc
festőművész



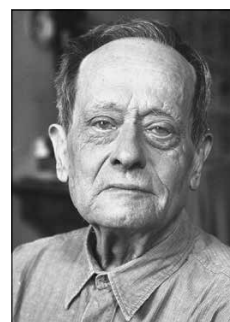
Lászlóffy Csaba
költő, író



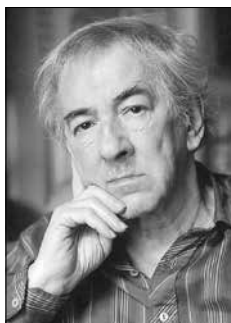
Lugossy Mária
szobrászművész



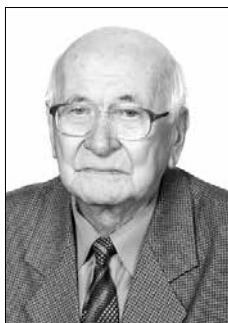
Magyar László
festőművész



Marosi Barna
író



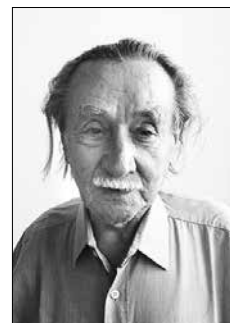
Marsall László
költő



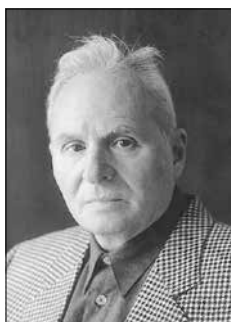
Mács József
író



Morell Mihály
filmművész



Mócsényi Mihály
tájépítész



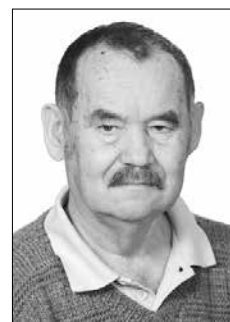
Nemeskürty István dr.
irodalom-
és filmtörténész



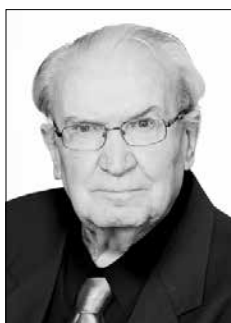
Normantas Paulius
fotóművész



Oláh János
költő, író



Páll Lajos
költő, festőművész



Plesz Antal
építőművész



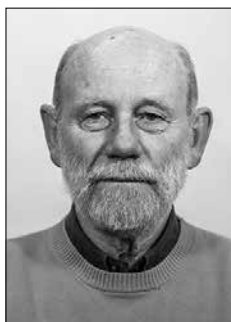
Polgár Rózsa
kárpitművész



Sigmond István
író



Simon Károly
formatervező
iparművész



Szabados Árpád
képzőművész



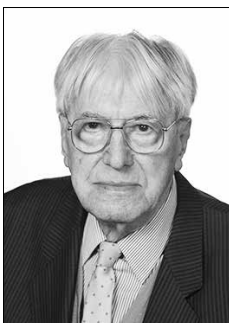
Szokolay Sándor
zeneszerző



Tóth Bálint
költő



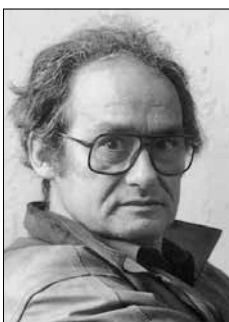
Vathy Zsuzsa
író



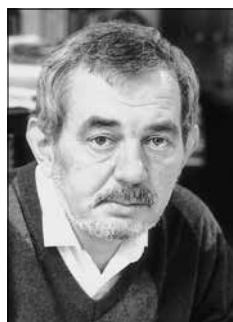
Zalaváry Lajos
építőművész



Zsigmond Vilmos
operatőr



Attalai Gábor
képzőművész



Bella István
költő



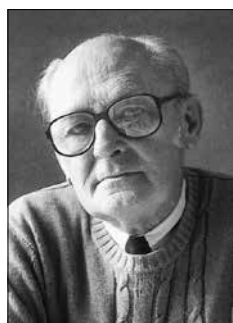
Berki Viola
festőművész



Bertha Bulcsu
író



Bozay Attila
zeneszerző



Csaba László
építőművész



Cserny József dr.h.c.
iparművész



Durkó Zsolt
zeneszerző



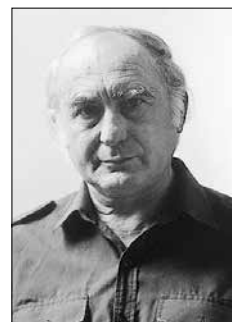
Eigel István
festőművész



Farkas Ferenc
zeneszerző



Fábri Zoltán
filmrendező

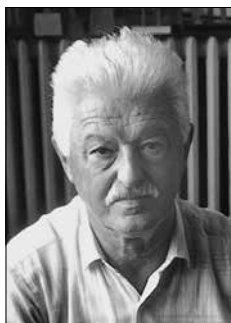


Fóth Ernő
festőművész

A Magyar
Művészeti
Akadémia
néhai
tagjai

arcképcsarnok

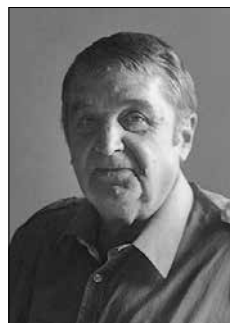
A Magyar
Művészeti
Akadémia
posztumusz
tisztyleti
tagjai



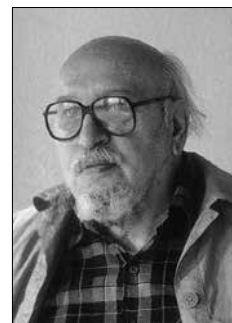
Gerzson Pál
festőművész



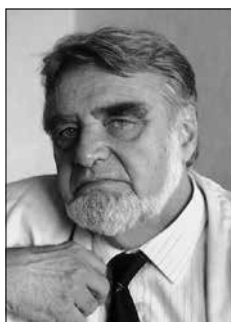
Gion Nándor
író



Gulyás Zoltán
építőművész



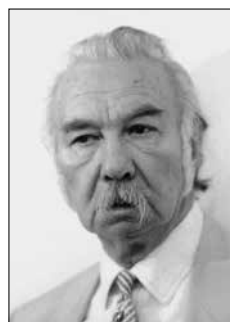
Gyarmathy Tihamér
festőművész



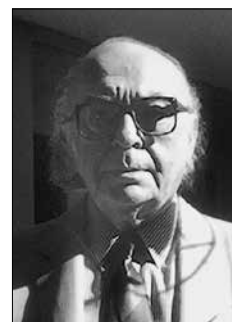
Gyurkovics Tibor
író



Hann Ferenc dr.
művészettörténész



Határ Győző
költő, író



Hernádi Gyula
író



Horváth Anna
keramikusművész



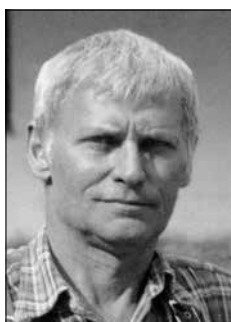
Hubay Miklós
író



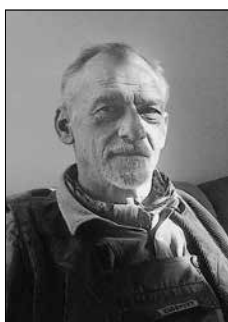
Jánossy György
építőművész



Jecza Péter
szobrászművész



Juhász Sándor
festőművész, költő



Jurcsik Károly
építőművész



Kalmár László
zeneszerző



Károlyi Amy
költő



Kemény Katalin
író



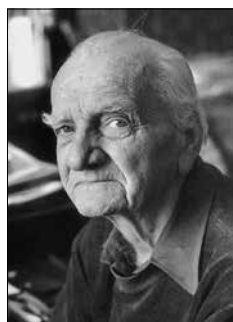
Király Ernő
zeneszerző



Kokas Ignác
festőművész



**Kolozsvári
Grandpierre Emil**
író



László Gyula dr.
régész, festőművész



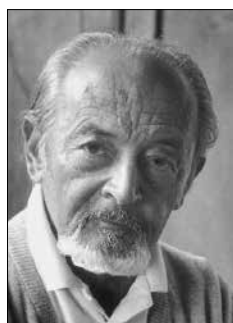
Lászlóffy Aladár
költő, író



Lázár Ervin
író



Makovecz Imre
építőművész



Mészöly Dezső
költő, műfordító



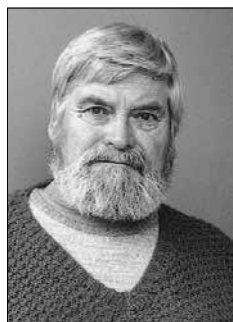
Molnár Tamás
filozófus



Nagy Gáspár
költő



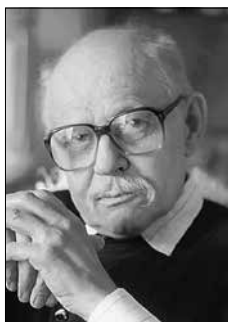
Paizs László
festő-
és szobrászművész



Patay László
festőművész



Páskándi Géza
író



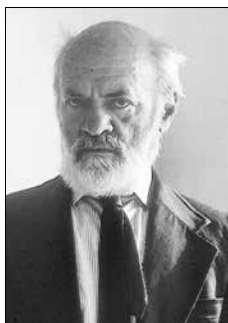
Péri József
ötvösművész



Pongrácz Zoltán
zeneszerző



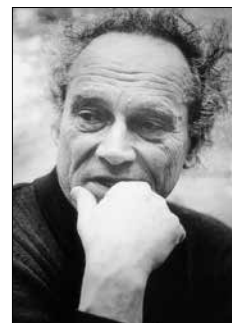
Sánta Ferenc
író



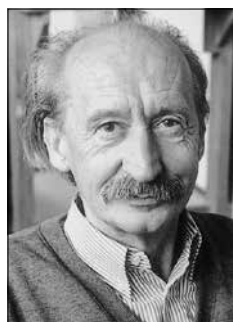
Schéner Mihály
festő,
grafikusművész



Sinkovits Imre
színművész



Somogyi József
szobrászművész



Somos Miklós
festőművész



Sulyok Imre
zeneszerző



Supka Magdolna dr.
művészettörténész



Sütő András
író



Szalay Lajos
grafikusművész



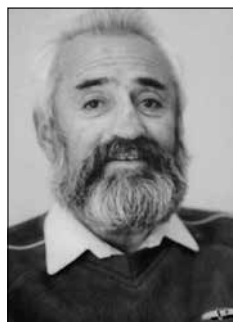
Szentkirályi Zoltán dr.
építőművész



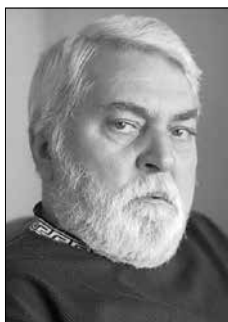
Szóts István
filmrendező



Tolnay Klári
színművész



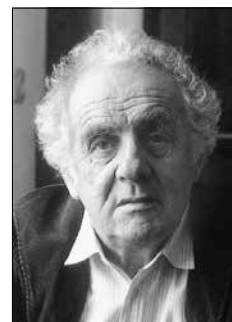
Tóth Lajos
festőművész



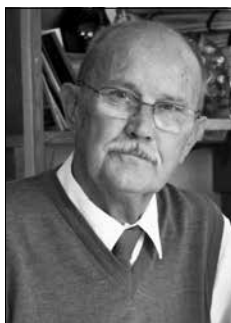
Utassy József
költő



**Vágó Péter /
Pierre Vago**
építőművész



Vigh Tamás
szobrászművész



Makovecz Imre
elnök



Kováts Flórián dr.
főtitkár

A Magyar
Művészeti
Akadémia
örökös
tisztelteti
elnöke és
főtitkára



Fekete György
tiszteltetbeli elnök

arcképcsarnok



Vashegyi György
elnök



**Kucsera Tamás
Gergely dr.**
főtitkár



Jankovics Marcell
alelnök



Marosi Miklós
alelnök

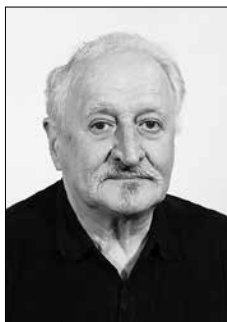
A Magyar
Művészeti
Akadémia
Elnöksége



Farkas Ádám
elnökségi tag



Kiss B. Atilla
elnökségi tag



Szemadám György
elnökségi tag



Tamás Menyhért
elnökségi tag

A Magyar
Művészeti
Akadémia
művészeti
tagozatainak
vezetői

ÉPÍTŐMŰVÉSZETI
TAGOZAT

Turi Attila
építész

FILM- ÉS FOTÓMŰ-
VÉSZETI TAGOZAT

Buglya Sándor
filmrendező

IPARMŰVÉSZETI
ÉS TERVEZŐ-
MŰVÉSZETI
TAGOZAT

Szenes István
belsőépítész

IRODALMI
TAGOZAT

Mezey Katalin
költő, műfordító

KÉPZŐMŰVÉSZETI
TAGOZAT

Stefanovits Péter
képzőművész

MŰVÉSZETELMÉ-
LETI TAGOZAT

Solymosi Tari
Emőke dr.
zenetörténész

NÉPMŰVÉSZETI
TAGOZAT

Kékedi László
fafaragó,
népi iparművész

SZÍNHÁZMŰVÉ-
SZETI TAGOZAT

Rátóti Zoltán
színművész

ZENEMŰVÉSZETI
TAGOZAT

Tóth Péter
zeneszerző

A Magyar
Művészeti
Akadémia
Felügyelő
Testülete

A Magyar Művészeti Akadémiáról szóló 2011. évi
CIX. törvény értelmében:

A felügyelő testület egy tagját a Kormány, egy tagját
az Országgyűlés kulturális ügyekért felelős bizottsá-
ga nevezi ki és hívja vissza, további három tagját – a
választás időpontjában legalább két éve megválaszt-
ott akadémikusok közül – pedig a közgyűlés nevezi
ki és hívja vissza.

Halász János

A Kormány által
kinevezett tag,
országgyűlési
képviselő, a testület
elnöke

Haris László

felügyelő testület tagja,
MMA

Kampis Miklós

felügyelő testület tagja,
MMA

Erdélyi Rudolf Zalán

Az Országgyűlés
kulturális ügyekért
felelős bizottsága
által kinevezett tag,
a Bethlen Gábor
Alapkezelő Zrt.
vezérigazgatója

Sára Ernő

felügyelő testület tagja,
MMA

A Magyar
Művészeti
Akadémia
Társadalmi
Tanácsadó
Testülete

dr. Freund Tamás

a Magyar Tudományos
Akadémia alelnöke

dr. Vizi E. Szilveszter

professzor, a Magyar
Tudományos Akadémia
rendes tagja

dr. Jávor András

a Magyar
Kormánytisztviselői Kar
tiszteltetbeli elnöke

dr. Maróth Miklós

a Magyar Tudományos
Akadémia rendes tagja

dr. Vízkelety Mariann

az Igazságügyi
Minisztérium igazságügyi
kapcsolatokért felelős
államtitkára,
a testület elnöke

Baric-Város
Alexandra
Baricsa Katalin Judit
Barna Olivér
Békési Attila
Bojtor András
Borbély László
Buzás Mária
Cseresnyés Márk
Csernák András
Csibran Katalin
Dunainé Demeter
Ildikó

Éberlein Melinda
Dr. Engedi Éva
Falka Viktória
Farkas Róbert
Fazekas Krisztina
Andrea
Dr. Fekete István
Funtha Krisztina
Gál Anikó
Gemov Nikolett
Natália
Hausenblasz Dóra
Hegedűs Vilmos
József

Huszár Orsolya
Joó Balázs
Juhászné Kellner
Gabriella
Dr. Kaszásné
Ferenczi Enikő
Kávrán Ákos
Kelemen Béla
Keppel Márton Péter
Kikindai Lília
Dr. Kiss Annamária
Kiss Csaba László
Kiss Erzsébet
Kiss-Maros Eszter
Klötzl Judit
Kocsis Istvánné
Kolocz Krisztina
Komlóssy Ágnes
Kosztolnik Anikó
Kovács Adrienn
Kovács Kata
Kováts Gergely
Dr. Kucsera Tamás
Gergely
Kukta Hajnalka
Dr. Kulcsár Anett
Kulcsár Annamária

Lagzi Andrea
Magyar Zsuzsanna
Marosfi-Erdősy
Zsuzsanna
Maróthy Csaba
Matitsné Vigh
Marianne
Mészáros Ádám
Neufeldné Jenei
Györgyi
Dr. Oláh Gabriella
Oláh Zsolt
Patkó Zsuzsanna
Dr. Pék Szilvia
Pelle Katalin
Dr. Pribelszki Szilvia
Répás Zsuzsanna
Rostás Mária
Ruszina Éva
Sarnyai Andrea
Serfőző Szilvia
Soltész Melinda
Szabó Anita
Szabó Roland
Szécsi Rita
Székely Anna

Székely-Gyökössy
Szabolcs
Szlabey Melinda
Ottilia
Szmrecsányi Dóra
Szőke Levente
Dr. Telkes Andrea
Tihanyvári Szilvia
Veress Zoltánné
Villányiné Sasvári
Csilla
Vincze Lilla
Dr. Vörösmarty-
Molnár Enikő
Wittmann Gyula
Dr. Zsugovits Eszter

A Magyar
Művészeti
Akadémia
Titkársá-
gának köz-
tisztviselői
és munka-
társai

arcképcsarnok

Kucsera Tamás
Gergely dr.
felelős kiadó

Vashegyi György
a szerkesztőbizottság
elnöke

Albert Gábor
Fabényi Júlia,
Farkas Ádám,
Jankovics Marcell,
Kelemen László,
Mezei Gábor,
Vigh Andrea
szerkesztőbizottság

Kulin Ferenc dr.
főszerkesztő

Kucsera Tamás
Gergely dr.
társ-főszerkesztő

Turi Attila
főszerkesztő-
helyettes

Balogh Csaba dr.
Csuday Csaba dr.
szerkesztők

Árendás József
grafikusművész,
laptervező

A Magyar
Művészeti
folyóirat
szerkesztő-
sége

Művészetelméleti
és Módszertani
Kutatóintézet

Kocsis Miklós
dr. habil.
igazgató
www.mma-mmki.hu

Magyar
Építészeti Múzeum
és Műemlékvédelmi
Dokumentációs
Központ

Varga Mariann dr.
mb. igazgató

Műcsarnok
Medgyes Piroska
Szegő György
ügyvezető
http://mucsarnok.hu

Pesti Vigadó
dr. Molnárné Szunyai
Barbara
ügyvezető
http://vigado.hu

MMA Kiadó
Pécsi Györgyi
Szabó László dr.
ügyvezető
http://mmakiado.hu

A Magyar
Művészeti
Akadémia
Intézmé-
nyeinek
vezetői

Kiadja
a Magyar Művészeti Akadémia,
2019-ben
www.mma.hu
Felelős kiadó: Vashegyi György,
az MMA elnöke



MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

ISSN 2064-1001
Készült a Kontaktpoint
Nyomdában
2019